

gemeente
Neder-Betuwe

Jaarstukken 2019

Gemeente Neder-Betuwe

- Dodewaard
- Echteld
- IJzendoorn
- Kesteren
- Ochten
- Opheusden

Behandeling college
op 26 mei 2020

Behandeling gemeenteraad
op 2 juli 2020

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD VAN HET COLLEGE	3
Leeswijzer opbouw en indeling jaarstukken	5
FINANCIËLE POSITIE, RESULTAAT EN BESTEMMING	6
Financiële positie.....	6
Resultaatbepaling.....	7
Resultaatbestemming.....	9
HET JAARVERSLAG	11
Inhoud van het Jaarverslag	11
PROGRAMMAVERANTWOORDING	12
Programma 1: Bestuur en Dienstverlening	13
Programma 2: Openbare Orde en Veiligheid	21
Programma 3: Fysieke Leefomgeving	26
Programma 4: Economie	40
Programma 5: Wmo, Jeugd en Participatiewet.....	47
Programma 6: Onderwijs, Sport en Welzijn.....	60
Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, VPB en Onvoorzien	70
PARAGRAFEN	78
Paragraaf 1: Lokale heffingen	79
Paragraaf 2: Weerstandsvermogen en Risicobeheersing	85
Paragraaf 3: Kapitaalgoederen	92
Paragraaf 4: Financiering	96
Paragraaf 5: Verbonden Partijen	101
Paragraaf 6: Grondbeleid	111
Paragraaf 7: Bedrijfsvoering	117
DE JAARREKENING	122
Inhoud van de jaarrekening	122
Overzicht van gerealiseerde baten en lasten en het saldo voor bestemming	123
Overzicht van werkelijke mutaties in reserves per programma	123
Overzicht van gerealiseerd resultaat voor en na bestemming	124
Overzicht van verschillen per programma	125
Toelichting van verschillen per programma	126
Overzicht van incidentele baten en lasten	135
Overzicht bezoldiging topfunctionarissen	137
DE BALANS	138
De Balans.....	139
Toelichting op de balans	139
BIJLAGEN	158
Single Information Single Audit (SISA)	159
Lasten en Baten per taakveld	161

VOORWOORD VAN HET COLLEGE

Geachte gemeenteraad,

Hierbij bieden wij u de jaarstukken over het jaar 2019 aan. Gedurende dat jaar legden wij al verantwoording af aan u en de inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers van Neder-Betuwe. Dit deden wij onder meer door themabijeenkomsten, informatiebijeenkomsten, beantwoording van mondelinge en schriftelijke vragen, persberichten, persgesprekken, bestuursrapportages en raadsinformatiebrieven. De jaarstukken vormen het sluitstuk van de verantwoording over 2019.

Doel van de Jaarstukken 2019

In de Begroting 2019 heeft u kaders gesteld. U gaf aan welke plannen er in het afgelopen jaar gerealiseerd moesten worden en hoeveel middelen u daarvoor beschikbaar stelde. In deze jaarstukken geven wij aan wat er terecht is gekomen van deze plannen. Wij gaan daarbij enerzijds in op de beleidsdoelen en activiteiten in de verschillende programma's; dat is het jaarverslag. Anderzijds leggen wij verantwoording af over hoe de budgetten zijn besteed en hoe de gemeente er financieel voor staat; dat is de jaarrekening.

De wettelijke basis voor het samenstellen van de jaarstukken ligt in artikel 197 van de Gemeentewet: *Het college legt aan de raad over elk begrotingsjaar verantwoording af over het door hem gevoerde bestuur, onder overlegging van de jaarrekening en het jaarverslag.* De regels uit het 'Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten' (BBV) hebben we eveneens in acht genomen.

Planning & controlcyclus 2019

De Jaarstukken zijn het laatste document in de planning en controlcyclus van 2019, ook wel p&c-cyclus genoemd. Startpunt van die cyclus was de Kadernota 2019-2022, gevolgd door de Begroting 2019. Met het vaststellen van die documenten bepaalde u in hoofdlijnen wat er in 2019 moest gebeuren en hoeveel middelen daarvoor beschikbaar waren. Daarmee gaf u kaders voor ons college.

In 2019 hebben wij u via drie bestuursrapportages op de hoogte gehouden van de voortgang van het bestaande beleid en de financiële stand van zaken. Daarmee had u in juli, september en december de gelegenheid om bij te sturen.

Met de jaarstukken 2019 wordt de cyclus voor 2019 zoals gezegd afgerond. Daarmee stellen wij u in staat invulling te geven aan uw controlerende rol.

Korte terugblik op 2019

Ook in 2019 was de gemeente op allerlei gebieden volop in beweging. In samenwerking met inwoners en organisaties zijn mooie resultaten gehaald. Wij hebben uitvoering gegeven aan de door u gestelde doelen. Die zijn grotendeels gehaald. In de Programmaverantwoording lichten wij dat gedetailleerd toe. In datzelfde deel van de jaarstukken besteden we aandacht aan de zaken die we wilden realiseren, maar die helaas niet in alle gevallen of niet volledig doorgang konden vinden.

Een aantal resultaten uit 2019 willen we hier expliciet kort noemen, zonder overigens andere resultaten tekort te doen.

- In 2019 zijn belangrijke stappen gezet voor de energietransitie. Zo is er in het kader van de verduurzaming van de openbare verlichting een plan vastgesteld om in de komende zeven jaar de lichtmasten te vervangen. Daarnaast is de pilot afgerond waarbij de gymzaal in Echteld en sporthal De Leede door de installatie van warmtepompen van het gas afgekoppeld konden worden. Sporthal De Biezenwei is in 2019 voorzien van zonnepanelen.
- In 2019 zijn de voorbereidingen getroffen voor de ontwikkeling en de bouw van het Laanboomhuis. Voor de realisatie van dit educatie- en kenniscentrum zijn afspraken gemaakt met TCO. In de zomer van 2019 is het bestemmingsplan hiervoor onherroepelijk geworden.
- In mei 2019 is het Integraal Huisvestingsplan Scholen (IHP) vastgesteld. Daarin is de mogelijke ontwikkeling van integrale kindcentra opgenomen: integrale en inclusieve basisvoorzieningen, gericht op een optimale ontwikkeling van kinderen van nul tot twaalf jaar.
- In 2019 zijn organisatorische voorbereidingen getroffen om een breedbandnetwerk aan te leggen. Samen met andere gemeenten uit Rivierenland is hiervoor een gemeenschappelijke regeling opgericht. Die moet ervoor zorgen dat een breedbandnetwerk wordt ontworpen, aangelegd en onderhouden voor 1.900 adressen in Neder-Betuwe.
- Op 1 juli 2019 is een nieuwe wijze van afvalinzameling van start gegaan. In de kernen zijn ondergrondse containers geplaatst. Waar dat (nog) niet kon, zijn semi-ondergronds of bovengronds (tijdelijke) alternatieven geplaatst. In de buitengebieden wordt het restafval minder frequent opgehaald. Met deze nieuwe manier van inzamelen loont het om afval beter te scheiden en neemt de hoeveelheid restafval af.

- In 2019 is de integrale Sport- en beweegvisie Neder-Betuwe 2019-2030 tot stand gekomen. Deze visie is het resultaat van een interactief proces met inwoners, (sport)verenigingen, sportaanbieders, bedrijven en maatschappelijke instellingen. Het biedt lokale partners in de komende jaren duidelijkheid en houvast bij het nemen van beslissingen over sport en bewegen.
- In november 2019 heeft de raad het bestemmingsplan Fructus Dodewaard vastgesteld. Dit biedt de mogelijkheid om dit gebied verder te ontwikkelen en ruim tachtig woningen te realiseren. Een substantieel deel daarvan is levensloopbestendig om tegemoet te komen aan de vraag naar seniorenwoningen in het dorp.
- Eind 2019 is een verruiming van de openingstijden van de gemeentewinkel voorbereid. De raad had hierover in juli een amendement aangenomen en in december ingestemd met extra middelen. Met de verruiming van de openingstijden is de gemeente beter bereikbaar geworden. Inwoners en bedrijven kunnen op meer of geschiktere momenten in de week terecht voor producten en diensten.

Ook in 2019 zijn we stevig blijven inzetten op regionale samenwerking. Hiermee vergrootten wij onze daadkracht en bestuurlijke slagkracht en realiseerden we gezamenlijk onze lokale doelen en ambities. Belangrijke items in 2019 waren de samenwerking met Rijkswaterstaat en de provincie voor de verbetering van de doorstroming op de A2 en A15 en de spoorverbinding Tiel – Arnhem. Verder is verkend hoe gemeenten kunnen samenwerken voor de uitvoering van nieuwe gemeentelijke taken voor inburgering. Daarnaast hebben we met een aantal gemeenten gezamenlijk een Functionaris Gegevensbescherming in dienst genomen en is samengewerkt aan verdere professionalisering van de inkoop.

Er zijn in 2019 helaas ook ontwikkelingen geweest die ons zorgen baren, zoals de oplopende kosten voor Wmo en Jeugd. Ook de uitgaven voor bijzondere bijstand en individuele inkomenstoelagen zijn hoger dan begroot en blijken lastig door ons te beïnvloeden. Dit zullen ook in de komende jaren belangrijke onderwerpen blijven, die uw en onze aandacht blijven vragen.

Financiële resultaten

Het financiële resultaat over 2019 komt uit op bedrag van € 908.000 voordelig. Wij stellen u in deze Jaarstukken voor een deel van dat financiële voordeel te bestemmen voor het alsnog uitvoeren van een aantal activiteiten, dat om allerlei redenen vertraagd raakte in 2019. Het overblijvende financiële voordeel van € 348.250 voegen we toe aan de algemene reserve, zodat onze financiële weerstandscapaciteit verbetert.

Een belangrijk onderdeel van een financieel duurzame en gezonde huishouding is onze weerstandscapaciteit. Gemiddeld genomen wordt in den lande een weerstandsratio van een (1) gezien als goed. De weerstandsratio is de verhouding tussen de risico's vertaald in geld en het beschikbare financiële weerstandscapaciteit. Onze weerstandsratio komt bij het opmaken van de jaarrekening uit op 2,0. In de begroting 2020 was deze voorzien op 1,9.

Uit deze cijfers concluderen wij dat wij nog altijd een duurzaam-financieel gezonde gemeente zijn. Dat betekent dat wij streven naar voldoende financiële middelen om ons beleid uit te kunnen voeren en financiële tegenvallers op te kunnen vangen. Maar wij hebben u al eerder gemeld dat we waakzaam moeten blijven vanwege fluctuerende uitkeringen van het Rijk, oplopende uitgaven in het sociaal domein en nieuwe ontwikkelingen in het ruimtelijk domein. Dit zal er naar verwachting toe leiden dat we de komende begrotingen niet langer gemakkelijk structureel sluitend kunnen presenteren.

Tenslotte

Zoals hiervoor gesteld hebben wij de meeste van onze doelstellingen kunnen realiseren. Dit was niet mogelijk geweest zonder de inzet en betrokkenheid van onze maatschappelijke partners. Samen met het bedrijfsleven, verenigingen, kerken, scholen, zorginstellingen, hulpdiensten en betrokken inwoners en vrijwilligers werkten en werken wij aan een welvarend en leefbaar Neder-Betuwe. Een woord van dank gaat ook uit naar onze medewerkers en de medewerkers van onze verbonden partijen, omdat zij dagelijks vol enthousiasme werkten aan het bereiken van onze maatschappelijke ambities.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Neder-Betuwe

De secretaris,
mr. G.S. Stam

De burgemeester,
A.J. Kottelenberg

Leeswijzer opbouw en indeling jaarstukken

Opbouw en indeling van de jaarstukken

In de begroting 2019 legde u de beleidsvoornemens voor 2019 vast. In deze jaarstukken leggen wij hierover verantwoording af. De indeling van de jaarstukken sluit daarom aan op de begroting 2019. Na een voorwoord van het college, een overzicht van de financiële positie met daarin een uiteenzetting van de resultaatbepaling en resultaatbestemming vindt de verantwoording plaats. Conform artikel 24 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten moeten de jaarstukken bestaan uit twee delen: **het jaarverslag** en **de jaarrekening**.

Het jaarverslag bestaat uit:

- de programmaverantwoording;
- de paragrafen.

De jaarrekening bestaat uit:

- het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening en de toelichting;
- de balans en de toelichting;
- de bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen;
- een bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

Het jaarverslag

In de programmaverantwoording is per programma aangegeven in hoeverre het programmabeleid en de voortgang van de door u benoemde thema's op basis van het coalitieprogramma 'Samenwerken aan een vitale samenleving 2.0' gerealiseerd zijn. Tevens wordt aangegeven welke in 2019 uitgevoerde acties hebben bijgedragen aan de verwezenlijking van de door u beoogde beleidsdoelen.

Volledigheidshalve noemen wij de zeven programma's:

Programma 1: Bestuur en Dienstverlening

Programma 2: Openbare orde en Veiligheid

Programma 3: Fysieke Leefomgeving

Programma 4: Economie

Programma 5: Wmo, Jeugd en Participatiewet

Programma 6: Onderwijs, Sport en Welzijn

Algemene dekkingsmiddelen, overhead, VPB, en onvoorzien.

Elk programma kent de volgende opbouw:

- Missie
- Actuele kaderstellende beleidsnota's
- beantwoording van de drie 'w-vragen' per thema of verbonden partij:
 - wat willen wij bereiken?
 - wat hebben wij hier voor gedaan?
 - wat heeft het gekost?

Wij beantwoorden de drie 'w-vragen' aan de hand van de volgende onderdelen:

- *Wat willen wij bereiken?*
Wij noemen onder deze vraag de doelstellingen uit het uitvoeringsprogramma.
- *Wat hebben wij hier voor gedaan?*
De vraag 'wat hebben wij hier voor gedaan?' beantwoorden wij met een overzicht van de bereikte resultaten, de bijbehorende planning en een toelichting, de tabel indicatoren en aanvullende beleidsmatige toelichtingen.
- *Wat heeft het gekost?*
De vraag 'wat heeft het gekost?' beantwoorden wij met een overzicht van de totale lasten per programma, gepresenteerd in een tabel.

Paragrafen

De paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de financiële aspecten van de begroting/jaarstukken. Deze worden in elke paragraaf gezien vanuit een ander perspectief. Het gaat vooral om de beleidslijnen voor beheersmatige aspecten die grote financiële gevolgen kunnen hebben en/of van belang zijn voor het realiseren van de programma's. Deze informatie komt in de begroting/jaarstukken veelal versnipperd voor en is daardoor minder inzichtelijk. De doelstelling van de paragrafen is dat de gemeenteraad de juiste en integrale informatie krijgt om zijn kaderstellende en controlerende rol ook op de beheersmatige aspecten waar te maken. De kwaliteit daarvan is immers van groot belang voor een continue, effectieve en efficiënte dienstverlening door de gemeente.

De jaarrekening

De jaarrekening geeft per programma inzicht in de opbouw van het jaarresultaat, dat via een 'gezuiverd' exploitatieresultaat (een resultaat exclusief de toevoegingen/onttrekkingen aan reserves) vóór bestemming leidt tot een jaarresultaat na bestemming. Andere onderdelen van de jaarrekening zijn de balans met een toelichting op de balansposten en de bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen. Het betreft hier de Single Information Single Audit (SISA) en een bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

FINANCIËLE POSITIE, RESULTAAT EN BESTEMMING

Financiële positie

Begroting voor wijziging

De begroting 2019 voor wijziging (de primitieve begroting) sloot na verwerking van de door u vastgestelde amendementen met een overschot van € 238.000.

Begrotingswijzigingen

De financiële positie is in 2019 tussentijds door begrotingswijzigingen aangepast. Tweemaal als gevolg van een begrotingswijziging uit 2018 en achttien maal als gevolg van een door u vastgestelde begrotingswijziging 2019. Sommige van deze achttien begrotingswijzigingen 2019 hebben geen financieel effect voor het jaar 2019, maar wel een meerjarig financieel effect. Voor deze laatste wijzigingen is het effect voor 2019 '0'.

Overzicht verloop financiële positie over het jaar 2019				x € 1000	
Begrotingspositie begroting 2019 voor wijziging			overschot	-238	
Begrotingswijziging		Onderwerp			
Nummer	Datum				
	08-11-2018	Amendement Begroting 2019 handhaving alcohol, drugs en geluid	tekort	35	
23 van 2018	06-12-2018	Besteding budgetten december 2018	tekort	169	
24 van 2018	06-12-2018	Vrijval egalisatievoorziening begraafplaatsen		0	
1 van 2019	06-12-2018	Gemeentelijke verordeningen	overschot	-37	
2 van 2019	06-12-2018	Gemeentelijk Rioleringsplan 2019-2023	overschot	-24	
3 van 2019	07-03-2019	Fructus	overschot	-226	
4 van 2019	07-03-2019	Aanbesteding accountant	tekort	10	
5 van 2019	06-06-2019	Jaarstukken 2018 Omgevingsdienst Rivierenland	overschot	-41	
6 van 2019	06-06-2019	Begroting 2020 Regionaal Archief Rivierenland		0	
7 van 2019	07-02-2019	Beheerplan civieltechnische kunstwerken 2019-2022		0	
8 van 2019	06-06-2019	Jaarstukken 2018 Regio Rivierenland	overschot	-12	
9 van 2019	06-06-2019	Begroting 2020 Regio Rivierenland		0	
10 van 2019	06-06-2019	Begroting 2020 Afvalverwerking Rivierenland		0	
11 van 2019	04-07-2019	Eerste bestuursrapportage 2020	tekort	643	
12 van 2019	06-06-2019	Begroting 2020 Veiligheidsregio Gelderland-Zuid		0	
13 van 2019	04-07-2019	Aankoop strategische gronden		0	
14 van 2019	04-07-2019	Duurzaamheidsleningen asbestsanering		0	
15 van 2019	04-07-2019	Jaarstukken 2018 (bestemmingen)		0	
16 van 2019	12-12-2019	Derde bestuursrapportage 2020	overschot	-36	
17 van 2019	08-11-2019	Extra budget beheer en onderhoud openbare ruimte	tekort	113	
18 van 2019	12-12-2019	Grondexploitatie Herenland-West, Kastanjelaan en Oranjehof	overschot	-534	
				0	
Totaal van de begrotingswijzigingen			tekort	60	
Begrotingspositie begroting 2019 na wijziging			overschot	-178	
Werkelijk resultaat 2019			overschot	-908	
Vershil begroting na wijziging en werkelijk resultaat			overschot	-729	

Begroting na wijziging.

Na verwerking van de financiële gevolgen van de hierboven genoemde begrotingswijzigingen sloot de begroting na wijziging met een verwacht overschot van € 178.000.

Resultaatbepaling

Het resultaat over het jaar 2019

De begroting na wijziging sloot met een overschot van € 178.000. Het werkelijke resultaat over het jaar 2019 bedroeg € 908.000 voordelig.

Hieronder volgt een overzicht van het resultaat per programma voor en na bestemming.

OVERZICHT VAN RESULTAAT VOOR EN NA BESTEMMING													
Nr: Programma's	Begroting 2019 voor wijziging			Begroting 2019 na wijziging			Rekening 2019			Verschil		Verschil	
	Lasten €	Baten €	Saldo €	Lasten €	Baten €	Saldo €	Lasten €	Baten €	Saldo €	Lasten €	Baten €	Saldo €	
P1	Bestuur en Dienstverlening	2.265	-338	1.927	2.537	-338	2.199	2.582	-444	2.138	44	-106	-61
P2	Openbare Orde en Veiligheid	1.871	-18	1.853	2.202	-348	1.854	1.998	-112	1.886	-205	237	32
P3	Fysieke Leefomgeving	13.793	-6.692	7.102	18.144	-10.877	7.267	16.237	-10.190	6.047	-1.907	687	-1.220
P4	Economie	6.950	-6.110	840	4.437	-3.577	860	2.117	-1.390	728	-2.320	2.188	-132
P5	Wmo, Jeugd en Participatiewet	19.244	-3.885	15.360	21.289	-4.288	17.001	22.297	-4.282	18.015	1.008	5	1.014
P6	Onderwijs, Sport en Welzijn	4.701	-799	3.902	5.321	-1.364	3.956	4.794	-1.005	3.789	-526	359	-167
	AD, Overhead, VPB en Onvoorzien*	7.127	-36.869	-29.742	7.966	-38.724	-30.758	7.647	-38.971	-31.324	-319	-247	-565
	Gerealiseerd resultaat voor bestemming	55.953	-54.711	1.242	61.896	-59.517	2.379	57.673	-56.394	1.279	-4.224	3.124	-1.100
MR	Mutaties in reserves	1.348	-2.794	-1.446	2.155	-4.713	-2.557	2.805	-4.991	-2.187	650	-279	371
	Gerealiseerd resultaat na bestemming	57.301	-57.505	-203	64.052	-64.230	-178	60.477	-61.385	-908	-3.574	2.845	-729
	+ = tekort - = overschot												

Overzicht van de grootste afwijkingen tussen begroting na wijziging en jaarstukken

Hieronder volgt een overzicht van afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de jaarstukken 2019. Het betreft hier afwijkingen groter dan € 25.000 Ook zijn er splitsingen gemaakt tussen voordelen en nadelen en tussen incidenteel en structureel.

Overzicht van de grootste afwijkingen tussen begroting na wijziging en jaarrekening zijn:					
		Programma	Bedrag: x € 1.000	Voordeel Nadeel	Incidenteel Structureel
1	Bestuur	1	31	Nadeel	Incidenteel
2	Burgerzaken	1	-92	Voordeel	Incidenteel
3	Crisisbehandeling en brandweer	2	-9	Voordeel	Incidenteel
4	Openbare orde en veiligheid	2	41	Nadeel	Incidenteel
5	Verkeer en vervoer	3	-404	Voordeel	Incidenteel
6	Cultureel erfgoed	3	-31	Voordeel	Incidenteel
7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3	-94	Voordeel	Incidenteel
8	Riolering	3	-78	Voordeel	Incidenteel
9	Afval	3	-6	Voordeel	Incidenteel
10	Milieubeheer	3	-147	Voordeel	Incidenteel
11	Ruimtelijke ordening	3	225	Nadeel	Incidenteel
12	Grondexploitaties (niet bedrijventerreinen)	3	-165	Voordeel	Incidenteel
13	Wonen en Bouwen	3	72	Nadeel	Incidenteel
14	Reserve fonds ruimtelijke investeringen	R	30	Nadeel	Incidenteel
15	Reserve Bovenwijkse voorziening	R	-14	Voordeel	Incidenteel
16	Correctie voorziening omgevingswet	3	-576	Voordeel	Incidenteel
17	Storting bestemmingsreserve omgevingswet	R	576	Nadeel	Incidenteel
18	Economische ontwikkeling	4	-39	Voordeel	Incidenteel
19	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	4	-138	Voordeel	Incidenteel
20	Economische promotie	4	34	Nadeel	Incidenteel
21	Drie decentralisaties	5	1.014	Nadeel	Inc/Str
22	Reserve drie decentralisaties	5	-579	Voordeel	Incidenteel
23	Openbaar onderwijs	6	28	Nadeel	Structureel
24	Onderwijshuisvesting	6	-44	Voordeel	Incidenteel
25	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	6	-66	Voordeel	Incidenteel
26	Sportaccommodaties	6	100	Nadeel	Incidenteel
27	Sportaccommodaties	6	-28	Voordeel	Structureel
28	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	6	-146	Voordeel	Incidenteel
29	Overhead	AD	-351	Voordeel	Incidenteel
30	Treasury	AD	-70	Voordeel	Incidenteel
31	Ozb woningen	AD	-37	Voordeel	Incidenteel
32	Belastingen overig	AD	31	Nadeel	Incidenteel
33	Algemene uitkering uit het gemeentefonds	AD	-83	Voordeel	Incidenteel
34	Vennootschapsbelasting (VPB)	AD	-38	Voordeel	Incidenteel
35	Algemene reserve	AD	270	Nadeel	Incidenteel
36	Reserve precario	AD	87	Nadeel	Incidenteel
	Overige kleine verschillen diverse taakvelden		-33		Incidenteel
TOTAAL (+ = tekort - = overschot)			-729		

De verklaring van de grootste afwijkingen tussen begroting na wijziging en jaarstukken zoals hierboven in het overzicht opgenomen, worden bij de derde w-vraag (wat heeft het gekost) per programma uitvoerig toegelicht. In totaliteit is sprake van een afwijking van € 729.000 tussen de begroting na wijziging en deze jaarstukken.

Resultaatbestemming

Bij de resultaatbestemming doen wij u een voorstel om het resultaat van de jaarstukken te bestemmen. Bij de resultaatbestemming onderscheiden we het bestemmen van budgetten voor activiteiten waarvan de werkzaamheden nog niet zijn afgerond (budgetoverheveling) en het bestemmen van het overschot of de dekking van het tekort.

Aan u wordt een voorstel gedaan om voor de onderstaande activiteiten waarvan de werkzaamheden in 2019 niet zijn afgerond de aangegeven budgetten voor verdere uitvoering in 2020 beschikbaar te stellen. Voor deze posten zijn de volgende criteria strikt toegepast:

- ✓ De activiteit is niet uitgevoerd in 2019 door niet beïnvloedbare factoren.
- ✓ De activiteit kan niet ten laste van het budget voor 2020 worden uitgevoerd.

Grondaankoop woning Polsestraat (€ 24.750)

Er is een voordeel van € 24.750 bij grondaankopen dat is ontstaan doordat de grondtransactie met Prorail voor een woning aan de Polsestraat nog niet is afgerond. Voorgesteld wordt om het bedrag € 24.750 te bestemmen voor besteding in 2020.

Monumentenbeleid (€ 25.000)

In 2019 is gestart met de werkzaamheden om te komen tot een erfgoedvisie. Begonnen is met de opstelling van een erfgoedkansenkaart. Dit project loopt door in 2020 en wordt eind 2020 afgerond, zodat de erfgoedvisie dan ter vaststelling aan de gemeenteraad wordt voorgelegd. Voorgesteld wordt om het resterende bedrag van € 25.000 te bestemmen voor besteding in 2020.

Begeleiding overgang Avri Doorontwikkeling IVOR/IBOR (€ 41.000)

In de kadernota 2020 is er melding van gemaakt, dat Neder-Betuwe een groot deel van haar vigerende beleidsplannen, gericht op beheer en onderhoud van de openbare ruimte, wil onderbrengen in het Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR). Wij willen dit in 2020 realiseren door de Integrale Visie Openbare Ruimte (IVOR) door te vertalen naar het IBOR. Het benodigde budget, bedoeld om de participatie en beleving van de openbare ruimte in beeld te brengen, is in 2019 niet besteed. Dit komt omdat wij er in 2019 voor hebben gekozen om eerst te starten met een aantal rehabilitatieprojecten en de ervaringen daaruit mee te nemen bij de opstelling van een integraal beheerplan. Ons advies is om het resterende bedrag van € 41.000 uit 2019 te bestemmen voor het integraal opstellen van de IBOR visie in samenwerking met onze bewoners, Avri en andere stakeholders.

Huisvesting arbeidsmigranten (€ 57.000)

Op basis van het Plan van Aanpak Huisvesting arbeidsmigranten zijn voor 2019 eenmalig middelen beschikbaar gesteld voor het opstellen van een beleidsplan. Dit plan is vastgesteld in de raadsvergadering van november 2019. In het verlengde hiervan heeft de provincie onze gemeente verzocht het voortouw te nemen om dit vraagstuk regionaal op te pakken. Hiervoor heeft zij een subsidie van ruim € 27.000 toegekend. De lasten waren € 30.000 minder, doordat de uitvoering van toezicht en handhaving nog niet kon worden gestart. Naast de noodzakelijke inzet van de extern beleidsadviseur voor de uitvoering van de regionale (ambtelijke en bestuurlijke) activiteiten in 2020, vraagt ook het uitvoeringsprogramma Huisvesting arbeidsmigranten eenmalig om beperkte extra middelen. Voorgesteld wordt om het voordelig saldo van € 57.000 te bestemmen voor de uitvoering van het uitvoeringsprogramma in 2020.

Toezicht, controle en handhaving Wabo-taken (€ 53.000)

Voor de pilot 'niet vergunning gebonden toezicht en handhaving Wabo-taken' (uitvoeringsprogramma 2019) is éénmalig een bedrag van € 85.000 beschikbaar gesteld. De opdracht is gegund en de werkzaamheden zijn gestart in het najaar van 2019. De werkzaamheden lopen nog door tot eind eerste kwartaal 2020. Het voor de pilot nodige bedrag moet daarom in zijn geheel beschikbaar blijven. Het voorstel is dan ook om het resterende budget voor 2020 te bestemmen.

Economische ontwikkeling (€ 39.000)

Aan lokaal economisch beleid is minder uitgegeven. Dit komt doordat een tweetal medewerkers in het cluster economie pas na de zomer is gestart. Een van deze medewerkers is de nieuwe accountmanager economie. Daarom kon in 2019 minder dan gepland ingezet worden op het accountmanagement en konden de hiervoor beschikbare budgetten minder ingezet worden. Het was daarnaast de bedoeling een deel van het economiebudget in te zetten voor (in- of externe) inventarisatie van grote solitaire bedrijvenlocaties. Het gaat om een inventarisatie (omvang, ligging, historie) van percelen met een agrarische of bedrijfsbestemming in het buitengebied, waarop bedrijvigheid (in onderschikte vorm) mogelijk is. Hiermee willen we in beeld krijgen wat de omvang van dit type bedrijvigheid is in relatie tot het Regionaal Acquisitie Platform (RAP), de afspraken in het Regionaal Programma Werklocaties (RPW) en de uitbreidingsruimte van bedrijventerreinen gemeente breed. Vanwege de latere start van de medewerker kan dit pas worden uitgevoerd in 2020. Er wordt daarom voorgesteld om het voordelige bedrag van € 39.000 te bestemmen voor besteding in 2020 voor de inventarisatie van solitaire bedrijvenlocaties.

Fysieke bedrijfsinfrastructuur (€ 130.000)

Het voordeel van € 13.000 binnen dit taakveld ontstond door het project Centrumplan Kesteren Zuid. Dit project is nog niet gereed. De oplevering van dit project staat gepland voor 2020. Dit betekent dat dit voordeel bestemd moet worden voor uitgave in 2020.

Cultuurpresentatie, -productie en -participatie (€ 125.000)

Op de budgetten 'Accommodatiebeleid' en 'Leefbaarheid in relatie tot accommodatiebeleid' is sprake van een incidenteel voordeel van respectievelijk € 89.000 en € 36.000. Op 21 januari 2020 bent u als raad al geïnformeerd over de noodzaak dat het budget 'Accommodatiebeleid' in 2020 beschikbaar blijft.

Vergoeding cursussen (€ 20.000)

Er is een voordeel ontstaan van € 20.000 binnen het budget vergoedingen cursussen. Dit is vooral ontstaan door de verhouding eigen personeel en externen in 2019. Aan externe medewerkers (inhuur) vergoedt de organisatie in de regel geen opleidingskosten. Voorgesteld wordt om dit bedrag te bestemmen voor 'Vergoeding cursussen' in 2020 om daarmee te investeren in het traject van de doorontwikkeling van onze medewerkers en organisatie.

Drie decentralisaties (€ 45.000)

In de herijking is voor de uitvoering van het beleidsplan Wmo/Jeugd € 37.000 bijgeraamd voor gedragsdeskundigen en € 44.000 voor buurtgezinnen. Beide ontwikkelingen zijn in 2019 nog niet gerealiseerd en zullen worden voortgezet in 2020. Het voorstel is om van het niet benutte preventieve budget € 45.000 te bestemmen voor 2020.

Storting overschot jaarstukken 2019 in de algemene reserve (€ 348.250)

Voorgesteld wordt het resultaat na bovenstaande bestemmingen bij te schrijven bij de algemene reserve. Dit betekent per saldo een bijschrijving van € 348.250 aan de algemene reserve.

HET JAARVERSLAG

Inhoud van het Jaarverslag

De jaarstukken van een gemeente bestaan volgens het Besluit Begroting en Verantwoording provincie en gemeenten (artikel 24 BBV) uit een jaarverslag en een jaarrekening. De gemeenteraad heeft in het duale stelsel volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende taken. Het jaarverslag ondersteunt de gemeenteraad bij deze taken, maar omdat het gaat om een terugblik op een afgesloten boekjaar is daarbij vooral de controlerende rol van de raad aan de orde. Het jaarverslag bestaat uit een programmaverantwoording en de paragrafen.

Programmaverantwoording

Daarvoor moet de programmaverantwoording zijn ingedeeld in overeenstemming met de programma's zoals opgenomen bij de begroting. Per programma moeten de gerealiseerde maatschappelijke effecten worden beschreven, de manier waarop deze zijn nagestreefd en welke baten en lasten zijn behaald. Veel programma's kennen een meerjarig karakter. Dit betekent dat een programmaverantwoording ook kan aangeven welke doelstellingen voor een of meerdere begrotingsjaren geleden zijn gesteld. Vervolgens wordt de stand van zaken weergegeven. In de praktijk wordt het wel als problematisch ervaren dat zowel in het jaarverslag als in de jaarrekening volgens de wettelijke voorschriften ingegaan moet worden op de verschillen tussen begrote en gerealiseerde bedragen. Om doublures te vermijden, wordt daarom soms verwezen naar andere onderdelen van de jaarstukken.

Betekenis en toepassing van de kleuren

In deze jaarstukken wordt het stoplichtenmodel gebruikt om de realisatie van het beleid aan te geven.

Per programmaonderdeel stellen we de volgende vragen ten aanzien van resultaat, tijd en middelen:

Resultaat: Is het gelukt om de beleidsinhoudelijke afspraken te realiseren of ligt de realisatie op schema?

Tijd: Is het gewenste (deel)resultaat gerealiseerd of ligt de realisatie op schema?

Middelen: Zijn de toegekende middelen toereikend (geweest)?

Resultaat en Tijd

Onder Resultaat en Tijd is de betekenis van de antwoordkleuren als volgt:

	Het resultaat is behaald en de uitvoering is volgens planning verlopen.
	Het resultaat is deels behaald en de uitvoering is niet geheel volgens planning verlopen. Beleidsmatige toelichting waarom het resultaat deels is behaald, vindt plaats bij het thema zelf.
	Het resultaat is niet behaald en de uitvoering is niet volgens planning verlopen. Beleidsmatige toelichting waarom het resultaat niet is behaald, vindt plaats bij het speerpunt zelf.

Middelen

Onder Middelen is de betekenis van de antwoordkleuren als volgt:

	De uitvoering van het resultaat is binnen het beschikbaar gestelde budget uitgevoerd.
	De uitvoering van het resultaat is niet binnen het beschikbaar gestelde budget uitgevoerd. Het budget is overschreden of er zijn middelen over. Financiële toelichting van de afwijking vindt plaats per programma bij het onderwerp 'Wat mag het kosten?'

Ontwikkelingen sinds de bestuursrapportage helder in beeld

Om de verschillen met de bestuursrapportages uit 2019 in één oogopslag inzichtelijk te maken, gebruiken we de symbolen ▲ en ▼. Alle vlakjes zonder één van beide symbolen hebben dus dezelfde kleur als in de bestuursrapportages 2019.

	Sinds de bestuursrapportages 2019 is er vooruitgang geboekt (van rood/oranje naar groen of van rood naar oranje).
	

	Sinds de bestuursrapportages 2019 is er achteruitgang geboekt (van groen naar oranje/rood of van oranje naar rood).
	

De paragrafen:

Een ander onderdeel van het jaarverslag zijn de paragrafen. Conform het Besluit Begroting en verantwoording provincie en gemeenten (artikelen 9 en 26 BBV) zijn er zeven paragrafen verplicht voorgeschreven: (1) Lokale heffingen, (2) Weerstandsvermogen en Risicobeheersing, (3) Onderhoud kapitaalgoederen, (4) Financiering, (5) Verbonden partijen, (6) Grondbeleid en (7) Bedrijfsvoering. De paragrafen bevatten de verantwoording van wat in de overeenkomstige paragrafen bij de begroting is opgenomen.

Financiële afwijkingen groter dan € 25.000

Per programma worden de afwijkingen van de derde w-vraag ('Wat heeft het gekost?') weergegeven en daaronder kort toegelicht voor zover de afwijkingen groter zijn dan € 25.000 per taakveld. Afwijkingen kleiner dan € 25.000 per taakveld worden per programma getotaliseerd in overige kleine verschillen. Ook wordt inzicht gegeven in de stand en besteding van het budget onvoorziene uitgaven.

PROGRAMMAVERANTWOORDING

Programma 1: Bestuur en Dienstverlening
Programma 2: Openbare Orde en Veiligheid
Programma 3: Fysieke Leefomgeving
Programma 4: Economie
Programma 5: Wmo, Jeugd en Participatie
Programma 6: Onderwijs, Sport en Welzijn
Algemene dekkingsmiddelen, overhead, VPB en onvoorzien

Programma 1: Bestuur en Dienstverlening

Missie

Wij hebben te maken met een veranderende samenleving die voortdurend in beweging is. Dat betekent dat wij de samenleving in een eerder stadium betrekken bij ontwikkelingen en kansen die op ons afkomen. Bestuur en organisatie staan ten dienste van de inwoners [N.B. moeten ondernemers en maatschappelijke organisaties niet óók genoemd worden? Verder in de tekst gebeurt dat ook.]. We redeneren 'van buiten naar binnen'. Onze bestuurders en medewerkers staan met beide benen in de maatschappij, zodat zij inwoners en maatschappelijke partners op een serieuze manier kunnen betrekken bij voor hen belangrijke vraagstukken. Wij informeren onze inwoners goed en tijdig over het gemeentelijke beleid. Wij voeren onze taken snel, adequaat, klantgericht en klantvriendelijk uit. De wensen van onze inwoners [Zelfde N.B.] en onze wettelijke taken zijn het uitgangspunt van onze dienstverlening. Kernwaarden die belangrijk zijn voor onze dienstverlening zijn: interactiviteit, proactiviteit, betrouwbaarheid en persoonlijk contact. Waar het voor het bereiken van onze lokale ambities nodig is om met andere overheden samen te werken, doen wij dat op een slimme manier. Wij zien de gemeenschappelijke regelingen die voor ons taken uitvoeren als een verlengstuk van de gemeente. Zij verdienen serieuze aandacht, sturing en waardering.

Actuele kaderstellende beleidsnota's

- ♦ Communicatiebeleidsplan (2015)
- ♦ Klanthandvest gemeente Neder-Betuwe (2011)
- ♦ Participatie en Inspraakverordening gemeente Neder-Betuwe (2015)
- ♦ Verordening burgerinitiatief Neder-Betuwe (2016)
- ♦ Regionale visie 'Verrassend Rivierenland. Waard om bij stil te staan' (2011)
- ♦ Nieuwe wijze van onderlinge samenwerking in Rivierenland (2014)
- ♦ Implementatieplan Klantcontactcentrum (raadsbesluit 6 maart 2014)

Thema's

1.1 Communicatie

Wat wilden we bereiken en wat zouden wij daarvoor doen?

Een optimaal ingerichte website als communicatief sterk middel om zoveel mogelijk inwoners snel op weg te helpen, juist ook op het vlak van de zorg voor onze inwoners (sociaal domein).

- Doorontwikkeling van de website. Voor zover mogelijk en wettelijk toegestaan kunnen producten en diensten digitaal worden aangevraagd. Er wordt gericht gecommuniceerd om de digitale dienstverlening onder de aandacht te brengen.

Tijdige en proactieve communicatie met inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers.

- Telefonisch uitbreiden van de openingstijden van het Klantcontactcentrum (KCC) op de vrijdagmiddag vanaf 2020.
- Uitvoeren van het communicatiebeleidsplan 2015 en participatie- en inspraakverordening 2015.
- Actualiseren van het communicatiebeleidsplan 2015, waarbij de raad wordt betrokken in de kaderstelling van het beleid.

De begroting en jaarrekening zijn digitaal eenvoudig toegankelijk en begrijpelijk voor inwoners.

- Digitaal ontsluiten van de begroting en jaarrekening (LIAS).

Resultaat /tijd	Middelen	Toelichting
		In 2019 zijn veel ambities waargemaakt, waarover (vaak wettelijk verplichte) communicatie nodig was. De hoeveelheid communicatie was meer dan verwacht en heeft geleid tot een nadeel van €22.540 voor de gemeentepagina, de wettenbank en het Neder-Betuwe magazine.

Ontwikkelingen?

Communicatie

Wij geven uitvoering aan ons communicatiebeleidsplan. Daarbij richten wij ons meer dan voorheen op resultaten die door de samenleving zelf worden gevraagd en waarin belanghebbenden zoals inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties actief willen participeren. Daarom redeneren we 'van buiten naar binnen' als maatschappelijk relevante beleids- en uitvoeringsvraagstukken op de agenda gezet worden. Een goede communicatie met serieuze betrokkenheid van inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners is daarbij cruciaal. Uiteraard laten wij hen waar mogelijk in een vroeg stadium meedenken. Om dit te realiseren is het

noodzakelijk doelgroepen proactief, tijdig, gepland, op maat en met zo weinig mogelijk misverstanden te benaderen. Dit geldt voor alle beleidsvelden van de gemeente en steeds bij zowel de voorbereiding als de uitvoering. In 2019 zijn wij gestart met de voorbereidingen voor een platform communicatiebeleid en de actualisatie van het communicatiebeleidsplan. Met u is afgesproken om de begroting 2021 en daaropvolgende P&C documenten in de applicatie LIAS te maken. Vooruitlopend daarop zijn in 2019 de begroting 2020 en meerjarenraming 2021-2023 hierin gemaakt. Dit omdat de ervaring leert dat dergelijke processen vaak met enige kinderziektes gepaard gaan en deze er op deze manier tijdig uit konden worden gehaald. Ook is de begroting 2020 al op de website gepubliceerd.

Gemeentewinkel

De komende jaren staan in het teken van verandering. Producten en diensten worden steeds meer digitaal aangeboden. Daarnaast blijven andere kanalen ook open om mensen die minder digi-vaardig zijn ook goed van dienst te kunnen zijn. Er ontstaat een verschuiving van werkzaamheden. Er is meer aandacht voor controle en daarmee de borging van de kwaliteit van informatie. Anderzijds nemen werkzaamheden af als gevolg van een langere geldigheidsduur van reisdocumenten en rijbewijzen. In 2019 is gewerkt aan de voorbereiding van de uitbreiding van de openingstijden van de gemeentewinkel en het klantcontactcentrum, wat per 1 februari 2020 is ingegaan.

1.2 Een gezonde organisatie

Wat wilden we bereiken en wat zouden wij daarvoor doen?

Een gezonde en professionele organisatiecultuur

- Werken aan een compacte en efficiënte organisatie.
- Werken aan een gezonde bestuurs- en organisatiecultuur, waarin professioneel, open, klant- en resultaatgericht wordt samengewerkt.

Resultaat /tijd	Middelen	Toelichting

Ontwikkelingen?

Een continu veranderende samenleving vraagt een bestuur en een organisatie die de langskomende ontwikkelingen en kansen meer en meer samen met inwoners, bedrijven, instellingen en andere partners oppakken. Dit neemt niet weg dat het bestuur de verantwoordelijkheden adequaat en doortastend oppakt. Een belangrijke voorwaarde hiervoor is stabiliteit in het bestuur en in de organisatie om te kunnen blijven anticiperen op de ontwikkelingen en het maken van (bestuurlijke) keuzes. Ook in 2019 bleven we hierop inzetten. Betrouwbaarheid en toegankelijkheid van zowel bestuur als organisatie zijn onontbeerlijk. Een wendbare organisatie die voorbereid is op de toekomstige ontwikkelingen is vereist en hiervoor is het ontwikkelen van de benodigde, soms nieuwe, competenties bij de medewerkers noodzakelijk.

1.3 Intergemeentelijke en regionale samenwerking

Wat wilden we bereiken en wat zouden wij daarvoor doen?

Gemeente Neder-Betuwe blijft zelfstandig en is voorloper bij het ontwikkelen en benutten van kansen in de regio

- Effectiever en efficiënter samenwerken met andere gemeenten, vooral met Buren en Overbetuwe, om onze gezamenlijke lokale ambities te bereiken, kosten te besparen, kwetsbaarheid verder te verminderen en expertise te benutten.

Resultaat /tijd	Middelen	Toelichting

Ontwikkelingen?

Regionale samenwerking is en blijft belangrijk, zeker omdat de regio steeds meer en vaker opereert als spin in het web tussen overheden, bedrijven, kennisinstellingen en burgers. De interacties op regionaal niveau vragen om een goede coördinatie en sturing. De uitdagingen voor gemeenten - en dus ook voor Neder-Betuwe - zijn soms groot en kunnen de gemeentegrenzen overstijgen. Door als gemeente nadrukkelijk op de regionale samenwerking in te zetten, vergroten wij onze daadkracht en bestuurlijke slagkracht en realiseren we gezamenlijk onze lokale doelen en ambities. Bovendien zijn regionale versterking en profilering van groot belang voor de

economische weerbaarheid, het vestigingsklimaat en een veerkrachtige arbeidsmarkt. Doordat besluitvorming zich in toenemende mate naar de regio verplaatst, is een belangrijke voorwaarde adequaat te sturen op deze processen en ontwikkelingen, zodat de democratische legitimiteit gewaarborgd blijft. Naast de regionale samenwerking gericht op regionale versterking werken we via verbonden partijen op diverse beleidsterreinen en taken samen met andere gemeenten. In 2019 zijn we gestart met de samenwerking met twee andere gemeenten en de Bedrijfvoeringsorganisatie Bommelerwaard door gezamenlijk een functionaris gegevensbescherming in dienst te nemen.

1.4 Optimaal benutten (subsidie)gelden

Wat wilden we bereiken en wat zouden wij daarvoor doen?

Optimaal benutten van subsidiegelden van hogere overheden, bedrijven en overige instellingen

- Zo vroeg mogelijk in beeld brengen van mogelijke subsidiabele projecten.
- Inzetten van partijkanalen en regionale afstemming voor lobbytrajecten.
- De gemeenteraad tijdig bij wensen betrekken.

Resultaat /tijd	Middelen	Toelichting

Ontwikkelingen?

Financiële stromen moeten meer ten goede komen van onze gemeente c.q. inwoners. Dit betekent dat we bij onze projecten in een vroegtijdig stadium de mogelijkheden voor subsidies in beeld brengen als eerste stap gezet. Vanaf dat moment is het zaak om de mogelijkheden te verzilveren. Dit vereist op het gebied van lobby bij provincie, Rijk en/of Europa dat wij per project bekijken hoe wij dit het meest efficiënt aan kunnen vliegen. Zowel de lobbylijnen die via de partijen lopen als de regionale afstemming is daarbij relevant. Om dit zo goed mogelijk te laten verlopen, is het tijdig betrekken van de gemeenteraad vanzelfsprekend.

1.5 Procedures en vergunningen

Wat wilden we bereiken en wat zouden wij daarvoor doen?

Alleen noodzakelijke regels en verordeningen handhaven

- Deregulering
- Continue ontwikkeling van zo efficiënt mogelijke procedures.
- Actualiseren van beleid.

Resultaat /tijd	Middelen	Toelichting
		<ul style="list-style-type: none"> • De lokale regels in de Algemene Plaatselijke Verordening vragen vanwege de nieuwe Omgevingswet een volledige herziening. Daarom is een voorstel hiervoor gepland voor einde 2020 of zodra er voldoende inzicht is in de uitwerking van de Omgevingswet; • Continue ontwikkeling van zo efficiënt mogelijke procedures wordt gefaseerd via een LEAN-proces en waar wenselijk aangepast met de invoering van een nieuwe website; • De Omgevingswet vraagt al opnieuw te kijken naar alle beleidsregels van de gemeente. Daarnaast vragen beleidsregels regelmatig om actualisering vanwege nieuwe inzichten, jurisprudentie of verandering van wet en maatschappij.

Ontwikkelingen?

Regels en procedures zijn geen doel op zich, maar zijn en blijven een middel om onze doelen en ambities te realiseren. Dit betekent dat we continu bezig zijn met het zo efficiënt mogelijk inrichten van deze procedures om burgers, bedrijven en instellingen zo min mogelijk (administratieve) last te laten ervaren. Periodiek houden we onze procedures tegen het licht om onnodige verspilling voor zowel de aanvrager als de ambtelijke organisatie eruit te filteren. Datzelfde geldt voor het vigerende beleid van de gemeente Neder- Betuwe dat gericht moet zijn op het bereiken van een zo groot mogelijk gewenst effect tegen zo laag mogelijke (administratieve) lasten.

1.6 Stedenband

Wat wilden we bereiken en wat zouden wij daarvoor doen?

Stedenband met een agrarische gemeente buiten Nederland

- Onderzoeken van mogelijkheden voor een stedenband met een agrarische gemeenschap.

Resultaat /tijd	Middelen	Toelichting
		Voor samenwerking met een agrarische gemeenschap is het logisch samen te werken met onze ondernemers in de Laanboomsector. TCO gaf aan dat er op dit moment veel andere prioriteiten zijn. Er is nu geen commitment vanuit TCO voor het opzetten van een stedenband, zodat daar op dit moment niet actief aan gewerkt wordt. Mocht er in de toekomst vanuit de ondernemers alsnog commitment ontstaan voor een stedenband dan zullen wij hier uiteraard op anticiperen en de uitwerking en het onderzoek naar een dergelijke stedenband opnieuw oppakken. Vooralsnog houden we het budget hiervoor dan ook beschikbaar.

Ontwikkelingen?

Geen

Overige Ontwikkelingen

De wereld verandert. Dat heeft ook gevolgen voor de rol van de overheid en het contact van die overheid met de inwoners. In het document "Overheidbrede Dienstverlening 2020" heeft de Rijksoverheid een aantal concrete uitgangspunten beschreven. Die houden in dat we de inwoners centraal stellen, meer producten gaan digitaliseren en heldere afspraken maken over het delen van informatie en privacy. Het beoogde doel is dat inwoners en ondernemers de overheid sneller en gemakkelijker kunnen vinden en dat ze zaken kunnen doen op de plek en het tijdstip die hen het beste uitkomen. Wij passen onze (dienstverlenings)processen hierop aan door digitaal betere informatie aan te bieden, digitale hulpmiddelen te gebruiken en onze bereikbaarheid flexibeler te organiseren.

In 2019 waren er verkiezingen voor het Europees Parlement, Provinciale Staten en de Waterschappen.

Beleidsindicatoren

Naam Indicator:	Eenheid:	Bron:		2014	2015	2016	2017	2018
Geen								

Verbonden Partijen Regio Rivierenland

- **Mobiliteit**

Goede bereikbaarheid van, naar en in de regio is een randvoorwaarde voor de economische groei en ontwikkeling van de Regio Rivierenland. De bereikbaarheid, veiligheid en doorstroming op de snelwegen A2 en A15 en op de provinciale en lokale wegen staan onder druk. Regionaal is het van belang om samen te werken aan de bereikbaarheid en te zorgen voor samenhang van regionale mobiliteitsvraagstukken om de lobby richting Rijk en provincie meer kracht te geven. Er wordt ingezet op robuuste, duurzame en slimme bereikbaarheid van de regio.

Wat heeft de regio ervoor gedaan?

Uitvoering geven aan korte en lange termijn projecten in het Uitvoeringsplan Mobiliteit 2019-2022. Het Algemeen Bestuur van Regio Rivierenland heeft dit uitvoeringsplan op 19 juni 2019 vastgesteld. Dit plan heeft het karakter van een doorlopend programma. Een belangrijk item is samenwerking met Rijkswaterstaat en/of de provincie voor de verbetering van de doorstroming op de A2 en A15 en de spoorverbinding Tiel – Arnhem.

- **Breedband**

De ambitie van Regio Rivierenland was om vóór 2020 een 100% dekkend breedbandnetwerk aan te leggen. Op 10 april 2018 is de Europese Commissie akkoord gegaan met het door Regio Rivierenland ingediende overheidsmodel, waarbij onze regio de realisatie van een breedbandnetwerk voor de 'enkel-kopergebieden' mag uitvoeren. Het gaat om plusminus 12.000 regionale en en 1.900 Neder-Betuwse adressen. Gebleken is dat de realisatie van een passief breedbandnetwerk het beste bereikt kan worden door een gemeenschappelijke regeling (GR) te treffen, waarmee een gezamenlijke uitvoeringsorganisatie wordt opgericht voor ontwerp, aanleg en onderhoud.

Wat heeft de regio ervoor gedaan?

In 2019 is de oprichting van het openbaar lichaam gemeenschappelijke regeling Uitvoeringsorganisatie Breedband Rivierenland (UBR) voorbereid. De gemeenten in de regio Rivierenland willen ervoor zorgen dat alle bewoners in de buitengebieden kunnen beschikken over breedbandinternet. Omdat er onder marktpartijen geen animo was voor de aanleg van een breedbandnetwerk hebben de gemeenten besloten zelf te voorzien in ontwerp, aanleg, onderhoud en beheer van een dergelijk netwerk. Hiervoor werd via een gemeenschappelijke regeling het UBR opgericht, die sinds 1 januari 2020 bestaat.

- **Economie en Logistiek**

Wij dragen jaarlijks € 3,- per inwoner bij voor voeding van het Regionaal Investerings Fonds (RIF).

Wat heeft de regio ervoor gedaan?

Informeren, stimuleren en faciliteren van ondernemers in Neder-Betuwe bij het indienen van projectaanvragen. In 2018 en 2019 is er een koerswijziging geweest rond de regionaal verbonden partijen in de Logistiek. Bestaande koepelorganisaties zijn samengebracht in een nieuwe stichting. Gemeenten doen mee aan deze stichting in de vorm van vierjarig partnerschap. Ook is de naam veranderd in *Logistics Valley Rivierenland*. Onder deze vlag is onder meer het *Huis van de Logistiek* opgericht.

- **Recreatie en toerisme**

Ondersteunen van RBT Rivierenland met een jaarlijkse bijdrage van € 1,= per inwoner en hierover jaarlijkse prestatieafspraken maken. RBT Rivierenland zet 20 uren dienstverlening specifiek voor Neder-Betuwe in.

- **Agribusiness**

Greenport Gelderland werd gefaciliteerd met een jaarlijkse financiële bijdrage en de gemeente nam zitting in de Stuurgroep en Projectgroep Laanboompact.

- **Regionale profilering, lobby en versterking**

Er is gewerkt aan de profilering, lobby en branding van FruitDelta Rivierenland conform het uitvoeringsprogramma van het Ambitiedocument 2016-2020 Regio Rivierenland.

- **Duurzame energie**

In regionaal verband werd een Regionale Energie Strategie (RES) [klopt dit?] bod aan het Rijk voorbereid, waarmee invulling wordt gegeven aan grootschalige, duurzame energieprojecten om aan de regionale taakstelling te voldoen.

Verantwoording/ voortgang	Toelichting

Regionale Energie Strategie (RES)

In Rivierenland wordt regionaal gezocht naar locaties voor het opwekken van duurzame energie om tot CO2 reductie te komen. Binnen de RES is Neder-Betuwe en Tiel duidelijk geworden dat ook Medel een potentiële locatie voor grootschalige duurzame energie is. Medio 2020 wordt tussen alle partijen afgestemd wat de mogelijke bijdrage van duurzame energie kan worden.

Wat heeft het gekost?

P1 Programma: Bestuur en Dienstverlening					
Bedragen x € 1.000			Begroot voor wijziging 2019	Begroot na wijziging 2019	Rekening 2019
Lasten			2.265	2.537	2.582
Baten			-338	-338	-444
Exploitatieresultaat			1.927	2.199	2.138
Analyse van het verschil per programma					
Nr.	Programma		Begroot na wijziging 2019	Rekening 2019	Vershil
P1	Bestuur en Dienstverlening				
Lasten			2.537	2.582	44
Baten			-338	-444	-106
+ = nadeel - = voordeel			2.199	2.138	-61

Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening (verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000) Programma 1

Bij programma 1 Bestuur en Dienstverlening is aan de lastenkant € 44.000 meer uitgegeven dan geraamd en aan de batenkant is € 106.000 meer ontvangen dan geraamd. Een voordelig resultaat van € 61.000.

Bestuur (nadeel € 31.000 incidenteel)

Onder dit taakveld vallen de budgetten voor de griffie, communicatie en representatie en bestuurlijke samenwerking. Op de volgende onderdelen zijn incidentele nadelen ontstaan:

Communicatie

In 2019 zijn veel ambities waargemaakt, waar (vaak wettelijk verplichte) communicatie over nodig was. De hoeveelheid communicatie was meer dan verwacht en heeft geleid tot een incidenteel nadeel van €22.540 voor de gemeentepagina, de wettenbank en het Neder-Betuwe magazine.

Professionalisering inkoop

De professionalisering van de inkoop kostte de inkoopadviseur ingehuurd van de Regio Rivierenland extra tijd. Dit resulteerde in een incidenteel nadeel van € 23.255.

Overige kleine verschillen (voordeel € 15.085,- incidenteel)

Dit gaat om kleine afwijkingen op zowel de lasten als de baten binnen dit taakveld en behoeft geen toelichting.

Burgerzaken (voordeel € 92.000 incidenteel)

Dit voordeel is ontstaan door de toename van het aantal burgerzaak leges (€ 100.613). Deze toename is voornamelijk toe te schrijven aan de leges voor reisdocumenten en burgerlijke stand. Hieronder worden deze nader toegelicht.

Leges reisdocumenten

Vanaf 2019 was er rekening gehouden met een sterke daling in het aantal aanvragen van paspoorten en identiteitskaarten, de zogenaamde reisdocumentendip. Aan de hand van een rekenmodel van de Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken (NVVB) was een inschatting gemaakt van de verwachte afname van deze aanvragen. Echter in 2019 hebben wij meer reisdocumenten verstrekt dan was geraamd. Dit resulteert in meer leges voor de Nederlandse identiteitskaarten (€ 17.017) en voor de paspoorten (€ 27.455).

Leges burgerlijke stand

Bij de digitale melding van het huwelijk of het geregistreerd partnerschap worden de leges direct betaald. Een melding kan een jaar van tevoren gedaan worden. Dit zorgt voor een verschuiving in de ontvangst van de leges. Daarnaast zien wij ten opzichte van 2018 een toename in de huwelijken die voltrokken worden door een externe Babs en op een externe locatie. Hiervoor zijn meer leges verschuldigd, zodat we in 2019 meer leges (€ 48.989) ontvingen.

Overige leges burgerzaken

In 2019 ontvingen wij hiervoor € 7.152 meer aan leges. Tegenover de meeropbrengst van deze leges staat voor een aantal diensten ook een hogere afdracht aan het Rijk voor de geleverde goederen. Dat resulteert in een incidenteel nadeel van € 22.397.

Overige kleine verschillen (voordeel € 13.599 incidenteel)

Dit gaat over kleine afwijkingen op zowel de lasten als de baten binnen dit taakveld, waarvoor geen toelichting nodig is.

Investeringsen

Voor programma 1 Bestuur en Dienstverlening zijn geen investeringen van toepassing.

Mutaties in reserves

Voor programma 1 Bestuur en Dienstverlening zijn geen mutaties in reserves toe te lichten.

Programma 2: Openbare Orde en Veiligheid

Missie

Neder-Betuwe is een gemeente waar iedereen zich veilig voelt met een lokale overheid die zich daarvoor aantoonbaar inzet. Spelregels en grenzen zijn helder. Er wordt snel en merkbaar opgetreden tegen overlast en criminaliteit. We stimuleren inwoners, bezoekers, ondernemers en veiligheidspartners om vanuit hun eigen verantwoordelijkheid bij te dragen aan de veiligheid binnen de gemeente.

Actuele kaderstellende beleidsnota's

- ◆ Kadernota Integraal Veiligheidsbeleid 2019-2022
- ◆ Jaarplan Veiligheid 2019
- ◆ Veiligheidsstrategie 2019-2022 Oost-Nederland
- ◆ Meerjarenbeleidsplan politie 2019-2022 Oost-Nederland
- ◆ Plan van aanpak/draaiboek Oud en Nieuw (vaststelling door burgemeester in december)
- ◆ Regionaal Beleidsplan Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (vastgesteld door AB VRGZ op 30 juni 2016)
- ◆ Regionaal Risicoprofiel Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (vastgesteld door AB VRGZ op 30 juni 2016)
- ◆ Regionaal Crisisplan Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (vastgesteld door AB VRGZ op 13 april 2017)
- ◆ Generiek Rampbestrijdingsplan VRGZ (vaststelling AB VRGZ op 27 september 2018)
- ◆ Preventie- en Handhavingsplan uitvoering Drank- en Horecawet 2018-2022
- ◆ Algemene Plaatselijke verordening Gemeente Neder-Betuwe 2018

Thema's

2.1 Hulpdiensten

Wat wilden we bereiken en wat zouden wij daarvoor doen?

Adequate brandweezorg, crisisbeheersing en rampenbestrijding

- Actualiseren van regionalen rampen –en incidentbestrijdingsplannen.
Dit doen we door te participeren in de werkgroep planvorming van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid.
- Up to date houden van de kennis en vaardigheden van de gemeentelijke crisisorganisatie.
Dit wordt gedaan door te oefenen met de lokale crisisorganisatie (of onderdelen) om de kennis en vaardigheden op peil te houden.

De hulpdiensten voldoen aan de normen voor de opkomsttijden

- Toetsen van de behaalde resultaten (opkomsttijden).
Het toetsen gebeurt door het opvragen en bespreken van tussentijdse rapportages.

Resultaat /tijd	Middelen	Toelichting
▼		Uit een landelijk onderzoek van het RIVM (2016) is gebleken dat de opkomsttijden van de ambulances in Nederland onder druk staan. Zo ook in de regio Gelderland-Zuid. De vraag naar spoedeisende ambulancezorg stijgt. Dit is een landelijke trend. Dit wordt deels verklaard door groei van de bevolking en vergrijzing. Voor alle regionale ambulancediensten in Nederland is medio 2017 extra budget vrijgemaakt vanuit het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Dit budget is onderdeel van een bredere aanpak om drukte in de spoedeisende zorg het hoofd te bieden. De Regionale Ambulancevoorziening (RAV) Gelderland-Zuid heeft naar aanleiding van dit extra budget geïnvesteerd in extra personeel en middelen. De eerste effecten hiervan werden (conform de verwachting) in 2019 zichtbaar.

Ontwikkelingen?

Brandweezorgplan

In 2018 is het Brandweezorgplan vastgesteld door het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid. In het Brandweezorgplan worden risico's in samenhang benaderd vanuit risicobeheersing en incidentbestrijding. In dit plan staat beschreven hoe de brandweer invulling heeft gegeven aan de visie om risico gestuurde brandweezorg te realiseren.

2.2 Openbare orde en veiligheid

Wat wilden we bereiken en wat zouden wij daarvoor doen?

Een veilige gemeente dankzij een integrale aanpak

- Uitvoering geven aan de kadernota Veiligheid 2019-2022 en het jaarplan veiligheid 2019, die eind 2018 zijn vastgesteld.
Daarbij ligt de focus op de inzet van preventiemaatregelen en het aanbieden van voorlichtingsactiviteiten. Via Bureau HALT worden gerichte voorlichtingsactiviteiten aangeboden aan scholen waarbij de thema's criminaliteit, normen en waarden, groepsdruk, overlast, respect, digipesten en vuurwerk aan bod komen.

Afname ondermijnende criminaliteit

- Er is casuïstiek besproken in het intergemeentelijk projectbureau (aanpak van ondermijningscriminaliteit in de regio Gelderland-Zuid).
De cases gingen bijvoorbeeld: adresfraude, hennepsteelt, illegale handel, etc. Waar noodzakelijk werd een plan van aanpak opgesteld om tot concrete acties over te kunnen gaan. Zoals bijvoorbeeld de inzet van een integrale handhavingsactie waarbij alle vergunningen worden gecontroleerd of een huisbezoek bij vermoedens van adresfraude.

Afname vandalisme

- Ingezet is op aangifte van alle vernielingen die aan gemeentelijke eigendommen werden aangericht. Als de dader bekend is, wordt de schade verhaald.

Afname van alcoholgebruik en -misbruik, drugsgebruik en drugshandel

- Drugsproductie en -handel zijn aangepakt door uitvoering van het beleid op grond van artikel 13b Opiumwet, het Regionaal hennepsteelt convenant en het uitvoeringsconvenant.
- Preventie-/voorlichtingslessen over alcohol, roken en blowen zijn aan VO scholen aangeboden.
- Een medewerker van IrisZorg is ingezet voor gerichte persoonlijke hulpverlening bij verslavingsproblematiek.
- er is ingezet op de uitwerking van het Preventie- en Handhavingsplan uitvoering Drank- en Horecawet 2018-2022 en op jaarlijks terugkerende educatie, voorlichting en op de organisatie van toezicht/handhaving.

Verdere deregulering van de APV

- Onderzoek is gedaan naar de mogelijkheid van deregulering van de APV op het gebied van de Drank- en Horecawet voor kantines en verenigingen.

Resultaat /tijd	Middelen	Toelichting
▼	▼	Als het gaat om verdere deregulering van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) vragen de lokale regels een volledige herziening vanwege de nieuwe Omgevingswet. Een voorstel hierover is gepland voor eind 2020. Op 11 oktober 2018 werd de gemeenteraad geïnformeerd over de uitkomsten van de enquête onder commerciële en para-commerciële horeca. Dit heeft geleid tot het besluit om afdeling 8A van de APV ongewijzigd te laten.

Ontwikkelingen?

Boa toezicht in eigen beheer.

In 2018 heeft het college het besluit genomen om Boa toezicht weer in eigen beheer uit te voeren. Begin 2019 is het uitvoeringsprogramma vastgesteld (prioriteitenmatrix) en in april 2019 is de eerste Boa begonnen. Na de zomervakantie is de 2^e Boa gestart. Na een gewenningsperiode kan worden geconcludeerd dat ergernissen in de openbare ruimte (fout parkeren, overlast, illegaal gebruik van de openbare ruimte, enz.) aan het afnemen zijn.

Opstelling meerjarenbeleidsplan politie

De politie stelt in samenwerking met de regiogemeenten en het Openbaar Ministerie een nieuw meerjarenbeleidsplan politie vast. Dit zou in eerste instantie in 2018 klaar zijn. De volgende thema's werden hierin nader uitgewerkt:

- *Ondermijning*
Gericht op de versterking en versnelling van de aanpak van ondermijnende criminaliteit.
- *Mensenhandel*
De politie zet in op het plegen van meer en betere, strategisch gekozen interventies om slachtoffers uit uitbuitingsituaties te bevrijden, daders aan te pakken en slachtofferschap en daderschap te voorkomen (repressie en preventie).
- *Cybercrime en online kindermisbruik*
De inzet is gericht op het uitvoeren van onderzoek naar cybercrime.
- *Executie*
Gericht op 'wie veroordeeld wordt, moet de straf ook ondergaan'.

Opstelling Veiligheidsstrategie 2019-2022:

Naast het meerjarenbeleidsplan van de politie werd en wordt ook gewerkt aan een nieuwe veiligheidsstrategie voor Oost-Nederland. Het doel van de veiligheidsstrategie en het veiligheidsnetwerk is criminaliteit tegen te gaan en een waterbedeфекt te voorkomen. Vanuit de veiligheidsstrategie worden de diverse veiligheidspartners zoals gemeenten, politie, OM en hulpverleningsinstanties voorzien van programma's en interventies die ingezet kunnen worden bij de aanpak van diverse veiligheidsthema's.

Voor de periode 2019-2022 sluiten de programma's vooral aan bij de thema's:

1. Kwetsbare personen
2. Ondernijning
3. Cybercrime/gedigitaliseerde criminaliteit
4. Informatie-gestuurd werken

Overige Ontwikkelingen

Niet van toepassing.

Beleidsindicatoren

Naam Indicator:	Eenheid:	Bron:		2014	2015	2016	2017	2018
Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	Bureau Halt	Neder-Betuwe	147	66	75	84	47
			Landelijk	138	134	137	131	119
Harde kern jongeren	Aantal per 10.000 inwoners	KLPD	Neder-Betuwe	0,2	vervallen			
			Landelijk	1,3	vervallen			
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	Neder-Betuwe	0,4	0,2	0,4	0,2	0,2
			Landelijk	2,5	2,4	2,3	2,2	2,2
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	Neder-Betuwe	2,7	3,3	3,3	3,3	3,4
			Landelijk	5,9	5,5	5,3	5,0	4,8
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	Neder-Betuwe	3,1	2,4	2,2	2,0	2,1
			Landelijk	4,2	3,8	3,3	2,9	2,5
Opkomsttijden Ambulance	Tussenrapportage per kwartaal	Regionale Ambulance Voorziening (RAV)	Neder-Betuwe (spoedritten binnen de norm van 15 minuten)		90,6%	91,9%	90,4%	87,7%
			Landelijk		Onbekend			
Opkomsttijden Brandweer ¹	Tussenrapportage per kwartaal	Veiligheidsregio Gelderland-Zuid sector Brandweer	Neder-Betuwe (Gemiddelde opkomsttijd 1 ^e tankautospuiter ter plaatse)		Onbekend	08.39 minuten	10.27 minuten	7.29 minuten
			Landelijk		Onbekend			

¹ In de eerste helft van 2018 is de gemiddelde opkomsttijd 1ste tankautospuiter ter plaatse 7.56 minuten.

Verbonden Partijen

Veiligheidsregio Gelderland-Zuid

Welke beleidsdoelstellingen wilden de verbonden partij voor ons bereiken en wat zou de verbonden partij daarvoor doen?

Optimale informatievoorziening

- Verrichten van een intern onderzoek naar de wenselijkheid van een zogeheten 'real time intelligence center' waar, zolang er geen sprake is van een opgeschaalde GRIP-situatie, continu actuele informatie wordt gegenereerd over bijvoorbeeld weersomstandigheden, verkeerssituaties, etc.
- (verder) Ontwikkelen van de VRGZ naar een data-gestuurde organisatie.

Bevorderen (risico)communicatie

- Organiseren van voorlichtingsactiviteiten naar doelgroepen en objecten (bijvoorbeeld scholen, ziekenhuizen en verpleeghuizen).
- Implementeren van de herijkte visie op risicocommunicatie inclusief campagne.
- Inspelen op actuele thema's naar aanleiding van incidenten.
- Zorgen dat meer inwoners aan VRGZ verbonden zijn (via bezoek aan website, volgers van de verschillende Facebookpagina's, Instagramvolgers, Twittervolgers, etc.).

Bevorderen zelfredzaamheid en burgerparticipatie. Meer in gesprek met burgers (jaarthema)

- (verder) Implementeren van de resultaten die voortkomen uit het jaarthema zelfredzaamheid.
- Uitwerken van het thema continuïteit.
- In gesprek gaan met belanghebbenden over het jaarthema continuïteit.
- Overleggen met burgers en gemeenteraden voorafgaand aan beleidsvorming en daarvoor pilots starten.

Bevorderen risicogerichtheid

- Verdere implementatie van het Brandweezorgplan.
- Het uitvoeren van netwerk- en beïnvloedingsanalyses met externe partners voor het jaarthema continuïteit.
- Ontwikkelen van data die duidelijk maken waar de grootste onveiligheid plaatsvindt om vervolgens te adviseren op welke punten de veiligheid het meest kan worden geborgd.

Jaarthema gevaarlijke stoffen

- Verwerken van de resultaten uit de voornoemde analyses in adviesproducten.
- Uitvoeren van gerichte risicocommunicatie op dit thema.

Verantwoording/ voortgang	Toelichting

Ontwikkelingen?

Het Algemeen Bestuur (AB) VRGZ heeft op 14 december 2017 het besluit tot organisatiewijziging van de VRGZ genomen. De organisatievisie is uitgewerkt in de notitie "Wij in verbinding", die in het AB van 14 december 2017 is vastgesteld. Hierdoor is het bestuur akkoord gegaan met de analyse en het plan van aanpak. Conform dit plan zijn in 2018 vier kwartiermakers benoemd die de opdracht kregen om onderdelen van het reorganisatiebesluit uit te werken. Er is onderzoek gedaan naar: samenwerking brandweer/RAV, samenwerking Veiligheidsbureau/GHOR, uitbesteding taken en integrale aansturing bedrijfsvoering. Deze onderzoeken hebben geleid tot een voorstel tot organisatiewijziging van de hoofdstructuur van de VRGZ, die het AB in 2018 heeft vastgesteld. Per 1 januari 2019 wordt gewerkt volgens de nieuwe structuur.

Wat heeft het gekost?

P2 Programma: Openbare Orde en Veiligheid					
Bedragen x € 1.000			Begroot voor	Begroot na	Rekening
			wijziging 2019	wijziging 2019	2019
Lasten			1.871	2.202	1.998
Baten			-18	-348	-112
Exploitatieresultaat			1.853	1.854	1.886
Analyse van het verschil per programma					
Nr.	Programma		Begroot na	Rekening	Vershil
P2	Openbare Orde en Veiligheid		wijziging 2019	2019	
Lasten			2.202	1.998	-205
Baten			-348	-112	237
+ = nadeel - = voordeel			1.854	1.886	32

Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening Programma 2
(verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)

Bij programma 2 Openbare Orde en Veiligheid is aan de lastenkant € 205.000 minder uitgegeven dan geraamd en aan de batenkant is € 237.000 minder ontvangen dan geraamd. Een nadelig resultaat van € 32.000.

Crisisbehandeling en brandweer (voordeel van € 9.000 incidenteel)

Op het budget 'Opruimen explosieven' is een afwijking op de uitgaven van € 243.490 en een afwijking op de inkomsten van € 237.961. De verklaring van de afwijking ten opzichte van de begroting is, dat in de begroting is uitgegaan van de gemiddelde kosten van de afgelopen vijf jaar. In 2019 werden echter minder kosten gemaakt voor de opsporing en ruiming van explosieven dan het gemiddelde van de vijf jaar ervoor. Verder is er binnen het taakveld sprake van diverse overige kleine verschillen van in totaal afgerond € 3.000 als incidenteel voordeel.

Openbare orde en veiligheid (nadeel € 41.000 incidenteel)

In 2019 heeft er een overschrijding van € 14.087 plaatsgevonden door een hogere bijdrage aan onder andere de gemeente Tiel. Dit was het gevolg van nabetalings voor het tekort van de exploitatielasten in 2018 voor het Veiligheidshuis en de anti-discriminatievoorziening Ieder1gelijk. Op grond van deze nabetalings is de bijdrage per inwoner voor 2019 verhoogd. De bijdrage voor slachtofferhulp is conform de voorschriften op dit taakveld verantwoord., Hiervoor was geen raming aanwezig op dit taakveld. Verder is er binnen het taakveld sprake van diverse overige kleine verschillen van in totaal € 27.204 als incidenteel nadeel.

Investerings

Op programma 2 Openbare orde en Veiligheid zijn geen investeringen toe te lichten.

Mutaties in reserves

Op programma 2 Openbare orde en Veiligheid zijn geen mutaties in reserves van toepassing.

Programma 3: Fysieke Leefomgeving

Missie

Neder-Betuwe is een veilige, schone, aantrekkelijke en gevarieerde gemeente en bekend als hét laanboomcentrum van Nederland en Europa. Wij werken samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties aan het behoud en de ontwikkeling van een duurzame, vitale gemeente. We streven naar een evenwichtige ruimtelijke ordening, waarbij we landschappelijke waarden behouden. De woningvoorraad is kwalitatief op orde en wordt voortdurend afgestemd op de behoefte. Nieuwe kansen en ontwikkelingen grijpen we aan om de aanwezige ruimtelijke kwaliteiten te versterken.

Actuele kaderstellende beleidsnota's

- ◆ Beheerplan onderhoud wegen
- ◆ Beheerplan duurzaam meerjarenonderhoud gemeentelijke gebouwen 2018-2021
- ◆ Landschap Ontwikkeling Plan (LOP)
- ◆ Bestemmingsplannen
- ◆ Nota Bovenwijkse Voorzieningen 2017
- ◆ Structuurvisie Neder-Betuwe 2018
- ◆ Regionaal Woningbouwprogramma 2016
- ◆ Woonvisie Neder-Betuwe 2016 – 2021 Vitale kernen in een sterke gemeente 2.0
- ◆ Nota grondbeleid 2016
- ◆ Nota Wonen-Welzijn-Zorg
- ◆ Welstandsnota
- ◆ Bouwverordening
- ◆ Regionaal beleidskader uitvoering VTH-taken binnen de regio Rivierenland, vastgesteld 2 februari 2016 (college)
- ◆ Verordening Kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving omgevingsrecht gemeente Neder-Betuwe, vastgesteld raad 7 juli 2016
- ◆ Notitie Integraal Handhaven 2014-2017, onderdeel Bouw, RO, APV (voor wat betreft het onderdeel APV), vastgesteld op 18 februari 2014 (college)
- ◆ Geurverordening Wet geurhinder en veehouderij 2011
- ◆ Waterplan
- ◆ Nota begraafplaatsenbeleid en geactualiseerd beheerplan 2014-2030
- ◆ Verbreed Gemeentelijk rioleringsplan (VGRP) 2014-2018
- ◆ Nota duurzaamheid 2016-2020
- ◆ Nota Hondenbeleid 2016
- ◆ Masterplan Centrum Kesteren, vastgesteld op 15 dec 2011
- ◆ Speelruimtenota 2020-2023 (september 2019)
- ◆ Startnotitie Neder-Betuwe Gezond! (Sociaal Economische Gezondheidsverschillen) (raadsbesluit 31 oktober 2013)
- ◆ Structuurvisie ABC Opheusden
- ◆ Beleidsnota Externe Veiligheid Neder-Betuwe 2015-2019
- ◆ Beleids- en beheerplan Openbare Verlichting 2016-2020 incl. innovatief plan voor de verduurzaming
- ◆ Neder-Betuws Verkeer- en Vervoerplan 2018
- ◆ Beleidsplan Huisvesting arbeidsmigranten 2020-2022
- ◆ Beleidsregel Tijdelijke Reclame, 1 juli 2010

Thema's

3.1 Agro Business Centre (ABC)

Wat wilden we bereiken en wat zouden wij daarvoor doen?

Realisatie van het ABC.

- Planvorming en investeringsscenario's voor de hoofdontsluiting van het ABC (als deel van de randweg/rondweg Opheusden) **(2018 heden)**.
Het voorkeurswegtracé voor de Randweg Opheusden (tevens hoofdontsluiting van het ABC) is in studie en rekenen we door. Op een later tijdstip leggen we deze aan de raad voor.
- Planvorming volgende fasen van het ABC binnen de kaders van de Structuurvisie ABC **(2018 - heden)**.
Voor fase 2 en verder van het ABC schetsen we de eerste stedenbouwkundige structuren. Dit bepaalt mede de verhouding openbare ruimte en uit te geven meters en daarmee de planeconomische haalbaarheid ervan. Afstemming met de planvorming Randweg Opheusden gebeurt.
- *Vanwege de planontwikkeling Randweg Opheusden en de daarmee gemoeide ontwerpen en grondaankopen op het ABC is een volgende Nota Kostenverhaal vooralsnog niet nodig. Als de gemeente gronden verwerft voor de Randweg en er courante kavels voor aan de laanboomteelt gerelateerde bedrijven overblijven, wordt het kostenverhaal verzekerd via die gronduitgifte en is kostenverhaal via een Nota Kostenverhaal niet nodig.*

- Ontwikkeling en bouw van het Laanboomhuis samen met TCO (**2019 - heden**). TCO heeft in 2019 het Definitief Ontwerp voor het Laanboomhuis samen met haar leden vastgesteld. In de zomer van 2019 is het bestemmingsplan voor het Laanboomhuis onherroepelijk geworden. Eind 2019 hebben TCO en de gemeente afspraken gemaakt over het gebruik van gemeentegrond (opstalrecht). Ook zijn alle financiële middelen voor de bouw van het Laanboomhuis nu geregeld.
- Uitgeven van laatste gemeentegronden in fase 1 ABC in Opheusden als bedrijfskavel (**2019 - heden**). Tussen de percelen van Handelsbedrijf Van Tuijl en Transportbedrijf Kegelaar resteert nog één bouwkvavel (evt. in twee kleinere kavels op te splitsen) die de gemeente wil uitgeven. Gesprekken met potentiële kopers lopen.
- Organische gebiedsontwikkeling van het ABC door de ontwikkeling van diverse bedrijfspercelen in eigendom van derden. Westelijk van het Pottenveld liggen meerdere potentiële bedrijfskavels van derden. Met hen overleggen we over de gewenste verkaveling. Agro de Arend is de eerste die hier zijn bouwplan realiseert. Bouw is in 2019 gestart.

Resultaat /tijd	Middelen	Toelichting
		<ul style="list-style-type: none"> • <u>Laanboomhuis:</u> De afronding van het maken van goede afspraken met TCO over de ontwikkeling van het Laanboomhuis heeft meer tijd in beslag genomen. De opstalovereenkomst tussen partijen is in november 2019 getekend. Verwachting is dat de vergunningprocedure in het eerste kwartaal van 2020 kan worden begonnen, gevolgd door de start van de bouw voor de bouwvak 2020. • <u>Laatste gemeentekavel fase 1 ABC:</u> Momenteel lopen gesprekken met geïnteresseerden voor deze kavel. In 2020 verwachten we afspraken over de verkoop met koper(s) vast te leggen.

Ontwikkelingen?

- Het voorkeurswegtracé voor de Randweg Opheusden (tevens hoofdontsluiting van het ABC) is in studie en rekenen we door. Op een later tijdstip leggen we dit aan de raad voor.
- Voor fase 2 van het ABC en verder schetsen we de eerste stedenbouwkundige structuren. Dit bepaalt mede de verhouding openbare ruimte en uit te geven meters en daarmee de planeconomische haalbaarheid ervan. Afstemming met de planvorming Randweg Opheusden gebeurt.
- Vanwege de planontwikkeling Randweg Opheusden en de daarmee gemoeide ontwerpen en grondaankopen op het ABC is een volgende Nota Kostenverhaal vooralsnog niet nodig. Als de gemeente gronden verwerft voor de Randweg en er courante kavels voor aan de laanboomteelt gerelateerde bedrijven overblijven, wordt het kostenverhaal verzekerd via die gronduitgifte en is kostenverhaal via een Nota Kostenverhaal niet nodig.
- TCO heeft in 2019 het Definitief Ontwerp voor het Laanboomhuis samen met haar leden vastgesteld. In de zomer van 2019 is het bestemmingsplan voor het Laanboomhuis onherroepelijk geworden. Eind 2019 hebben TCO en gemeente afspraken gemaakt over het gebruik van gemeentegrond (opstalrecht). Ook zijn alle financiële middelen voor de bouw van het Laanboomhuis nu geregeld.
- Tussen de percelen van Handelsbedrijf Van Tuijl en Transportbedrijf Kegelaar resteert nog één bouwkvavel (evt. in twee kleinere kavels op te splitsen) die de gemeente wil uitgeven. Gesprekken met potentiële kopers lopen.
- Westelijk van het Pottenveld liggen meerdere potentiële bedrijfskavels van derden. Met hen overleggen we over de gewenste verkaveling. Agro de Arend is de eerste die hier zijn bouwplan realiseert. De bouw is in 2019 gestart.

3.2 Openbaar groen en Groenplan

Wat wilden we bereiken en wat zouden wij daarvoor doen?

Openbaar groen moet in kwaliteit en kwantiteit de uitstraling van hét Europees laanboomcentrum vertolken.

- Uitvoeringsprogramma Convenant met TCO gereed uiterlijk tweede kwartaal 2019.

Resultaat /tijd	Middelen	Toelichting
		Neder-Betuwe en TCO willen de samenwerking op verschillende vlakken versterken. Hiervoor zijn beide partijen in september 2018 overeengekomen een convenant op te stellen. Gedurende 2019 is overleg gevoerd over de kaders van deze overeenkomst. Aan het einde van 2019 ging TCO akkoord met een conceptversie. Deze concept- versie wordt begin 2020 juridisch getoetst. Aansluitend kunnen partijen dit samenwerkingsverband ondertekenen.

- Organiseren betrokkenheid van en onderlinge samenwerking tussen boomtelers, hoveniers, inwoners en onderwijsinstellingen bij aanleg, inrichting, efficiënt beheer en onderhoud van openbaar groen om de kwaliteit van de leefomgeving te versterken.

Resultaat /tijd	Middelen	Toelichting
		Met inwoners zijn afspraken gemaakt over het beheer van openbaar groen. Diverse plantvakken zijn in afstemming met de bewoners heringericht. Deze vakken worden nu onderhouden door de inwoners. De samenwerking met vooral de boomkwekers wordt uitgewerkt in het convenant met TCO. De planning schuift zoals hierboven vermeld op.

- Op peil houden kwaliteitsniveau onderhoud begraafplaatsen.

Resultaat /tijd	Middelen	Toelichting

- Monitoren beheer en onderhoud Avri op basis van actuele werkprogramma (DVO).

Resultaat /tijd	Middelen	Toelichting
	▲	

- Uitvoering meerjaren-vervangingsplan gemeentelijke essen- en bomenbeleid.

Resultaat /tijd	Middelen	Toelichting

Ontwikkelingen?

Uitvoering geven aan Convenant met TCO

Met Tree Center Opheusden (TCO) is besproken dat we een intentieverklaring opstellen met de werktitel 'Samen sterk – samen groeien – samen groen'. De intentieverklaring leidt tot een uitvoeringsprogramma.

Hierin nemen we de volgende punten op:

- schoonmaken van wegen / herstel van bermen
- inkoop van bomen via een beurs, rekening houdend met het inkoopbeleid van de gemeente
- kwaliteitsbeoordeling door een commissie van TCO
- informatieverstrekking door TCO over soortkeuzes, geschikt voor de openbare ruimte van Neder-Betuwe
- intentieverklaring met de visie van de gemeente gericht op het versterken van duurzaamheid
- omgang met ongediertebestrijding (o.a. de eikenprocessierups).

De intentieverklaring en het bijbehorende uitvoeringsprogramma moeten vanaf 2020 bijdragen aan de uitstraling van TCO en de gemeente.

Organiseren van betrokkenheid van en onderlinge samenwerking tussen boomtelers, hoveniers, inwoners en onderwijsinstellingen bij aanleg, inrichting, efficiënt beheer en onderhoud van openbaar groen ter versterking van de kwaliteit van de leefomgeving

De Integrale Visie Openbare Ruimte (IVOR) geeft kaders om de inrichting van de openbare ruimte in samenwerking met onze inwoners en stakeholders vorm te geven. De werkwijze van IVOR is voor het eerst geëvalueerd bij de planvorming van de drie projecten Vogelbuurt (Opheusden), Oranjobuurt (Dodewaard) en Bomenbuurt (Ochten). IVOR krijgt een vervolg in 2020 met nieuwe projecten uit de beheerplannen Groen, Wegen en Riolering.

Op peil houden van het kwaliteitsniveau van het onderhoud van begraafplaatsen

We hebben het beheer en onderhoud van al onze gemeentelijke begraafplaatsen sinds 2017 voor tien jaar contractueel weggezet in de markt. Het is aan de contractant om het door de gemeente vastgestelde onderhoudsniveau van de gemeentelijke begraafplaatsen te handhaven. De gemeente houdt hier toezicht op.

Monitoren van beheer en onderhoud door Avri op basis van de actuele dienstverleningsovereenkomst (DVO) en de jaarlijkse planning

Uitvoering van de werkzaamheden uit de DVO vindt plaats overeenkomstig de afgesproken kwaliteitsniveaus en frequenties en daarmee conform het gemeentelijk beleid. Avri stuurt op resultaat. Maandelijks houdt Avri IBOR een schouw in de openbare ruimte. We gaan meer sturen op een proactieve werkwijze van Avri IBOR in het tijdig signaleren van afwijkingen in het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Deze werkwijze vergt dat Avri hierop anticipeert.

Uitvoering van het meerjaren-vervangingsplan van het gemeentelijke essen- en bomenbeleid

Het meerjaren-vervangingsplan is in het vierde kwartaal van 2018 vastgesteld als een praktisch vervangingsplan op tactisch niveau. Het meerjaren-vervangingsplan geeft handvatten voor de afweging van prioriteiten voor de uitvoering van veiligheids- en beheermaatregelen in de bestrijding van essentaksterfte binnen de gemeente. Met het uitvoeren van het plan over een termijn van ongeveer 15 jaar krijgen we weer een vitaal bomenbestand dat aansluit op het vigerende groenbeleidsplan. In de periode 2019-2023 voeren we het eerste deel van het vervangingsplan uit voor de essen waarvan we vanaf het begin weten dat deze zijn aangetast door essentaksterfte. Onderdeel van het plan is een doorlopende periodieke controle (monitoring) van alle gemeentelijke essen om de ontwikkeling van de aantasting te kunnen volgen. Jaarlijks stellen we een vervangingslijst op voor het volgende jaar zoals vastgelegd in het vervangingsplan. Het uitvoeringsprogramma bomen is een aanvulling op het groenbeleid en geeft kaders voor het beheer en onderhoud van ons bomenareaal. Het college heeft dit programma in 2019 vastgesteld.

Inzetten op duurzaamheid met oog voor de leefbaarheid voor inwoners

- Integraal uitvoeren van acties en afspraken uit het Uitvoeringsprogramma Klimaatnota met betrekking tot doelstellingen voor de Energietransitie.
- Uitvoeren van maatregelen voor klimaatadaptatie uit het geactualiseerde Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) ter voorkoming van schade als gevolg van wateroverlast.
- Werken aan bewustwording, draagvlak en eigen verantwoordelijkheid van inwoners en bedrijven voor toepassing van alternatieve vormen van duurzame / hernieuwbare energie.
- Inzetten op een gasarme maatschappij. Alternatieven maatregelen toepassen.
- Planmatig vervolg geven aan verdere verduurzaming van de openbare verlichting.

Resultaat /tijd	Middelen	Toelichting
		In 2019 is een uitvoeringsprogramma vastgesteld waarin projecten geprioriteerd zijn. Het accent lag op grote projecten binnen de Energietransitie en op energiebesparing en leningen voor duurzaamheidsprojecten. Er is een keuzenotitie aangenomen met een scenario voor vervanging van de lichtmasten in de komende zeven jaar, waarmee de verduurzaming van de openbare verlichting een planmatig vervolg krijgt. In 2019 is de pilot afgerond met de afkoppeling van gas door de installatie van warmtepompen in de gymzaal in Echteld en de sporthal in De Leede. Sporthal De Biezenwei is in 2019 voorzien van zonnepanelen. Niet alle uitvoering is echter gestart. Vertraging is opgelopen voor enkele zaken waaronder vooral het traject voor de Warmte transitievisie. Voorbereidingen zijn getroffen om medio 2020 te starten met een strategisch plan voor een gemeentelijke transitie naar een gasloze situatie in 2050. De in 2019 beschikbare en overgebleven middelen worden daarvoor in 2020 en 2021 gebruikt. Een deel van deze middelen (voor de Warmte transitievisie) is pas bij de decembercirculaire beschikbaar gekomen.

Ontwikkelingen?

De gemeentelijke bijdrage voor de Regionale Energie Strategie (RES) heeft relatief veel uren inzet gekost en blijft de eerste jaren structureel een deel van de capaciteit vergen. Ook een regionale benadering voor Klimaatadaptatie is opgestart en wordt verder door Neder-Betuwe ingevuld voor extreme situaties als langdurige hoosbuien, hittestress en verdroging.

3.4 Opstellen en uitrollen nieuwe Omgevingsvisie

Wat wilden we bereiken en wat zouden wij daarvoor doen?

Maximale ruimte in het buitengebied voor agrariërs, laanboom- en fruittelers.

- In co-creatie opstellen van de Omgevingsvisie;
- Opstellen van een lokaal handhavingsbeleid en -strategie voor een projectmatige uitvoering van toezicht, controle en handhaving van Wabo-taken;
- Ontwikkelen van initiatieven voor het versterken van de gebruiks-, belevings- en toekomstwaarde van landschappelijk en cultuurhistorisch waardevolle objecten.

Resultaat /tijd	Middelen	Toelichting
▼	▼	Het proces is leidend en niet de planning. Gaandeweg is gebleken dat er meer tijd nodig is voor het opstellen van de Omgevingsvisie. Er is voor gekozen om de Omgevingsvisie anders vorm te geven en er zijn extra bijeenkomsten gehouden. Hiervoor was extra inzet van het stedenbouwkundig bureau noodzakelijk.

Ontwikkelingen?

Opstellen Omgevingsvisie

Stedenbouwkundig bureau BügelHajema ondersteunt de gemeente bij het proces en de vormgeving van de Omgevingsvisie. Het is een interactief proces mét onze inwoners, ondernemers, partijen uit de samenleving en andere overheden. Elke partij betrekken we er op een andere manier bij. Begin september 2018 stond het Neder-Betuwe Magazine in het teken van de Omgevingsvisie/-wet. Op deze manier hebben we onze inwoners op de hoogte gebracht van het opstellen van de Omgevingsvisie.

Het opstellen van de Omgevingsvisie bestaat uit drie fasen:

- A. Agenderingsfase
- B. Verdiepingsfase
- C. Vaststellingsfase

In de agenderingsfase haalden we onderwerpen voor de Omgevingsvisie op bij onder andere onze inwoners, verschillende partijen uit de samenleving en andere overheden. De onderwerpen die vanuit de inwoners kwamen, hebben we gepresenteerd tijdens een interactieve avond. De onderwerpen uit fase A. analyseerden we in de verdiepingsfase en werkten we uit tot een eerste aanzet van de Omgevingsvisie, de ruwbouw Omgevingsvisie. Over deze ruwbouw gaven we uitleg in een openbare bijeenkomst van de gemeenteraad waarbij inwoners en belanghebbenden welkom waren. Daarnaast gingen leden van de gemeenteraad erover in gesprek met inwoners en belanghebbenden. Deze avond hebben we in het tweede kwartaal van 2020 georganiseerd. Digitaal vanwege het coronavirus. In fase C., de vaststellingsfase, passen we de ruwbouwvisie aan tot een ontwerp Omgevingsvisie. De Omgevingsvisie wordt na de zomer 2020 ter vaststelling aangeboden aan de gemeenteraad.

De Omgevingsvisie is een interactief proces met andere partijen. Op basis van de opbrengsten van de verschillende fasen kijken we of het nodig is om het proces aan te passen. De aangegeven oplevermomenten zijn indicatief. Het proces is leidend en niet de planning.

Lokaal handhavingsbeleid en -strategie voor niet vergunning-gebonden toezicht en handhaving (WABO – taken)

Het reguliere werkprogramma van de Omgevingsdienst Rivierenland (ODR) voorziet niet in een projectmatige aanpak van een aantal zaken. Zo ontbreekt het prioriteren aan de hand van een risicoanalyse van de projectmatige aanpak van actuele toezicht- en handavingszaken. Dit geldt bijvoorbeeld voor huisvesting van arbeidsmigranten, strijdig ruimtelijk gebruik, illegale bewoning op recreatieparken, verkrotting, fruitstalletjes en dergelijke. We kunnen simpelweg niet op alles (tegelijk)(projectmatig) toezien. Eventueel hieruit voortvloeiende werkzaamheden kunnen we aanvullend beleggen bij de ODR of een andere partij. Een pilot startte in het derde kwartaal van 2019. De evaluatie van deze pilot is voorzien in het eerste kwartaal 2020.

Erfgoedkansenkaart

Eind 2019 is opdracht gegeven om een erfgoedkansenkaart op te stellen. Dit is een kaart waarop keuzes zijn gemaakt over de mate van bescherming, de instandhouding en de ruimtelijke kwaliteit van de aanwezige cultuurhistorische landschappen, elementen en bouwkunst (bijv. monumenten) in onze gemeente. Hiermee wordt een vervolg gegeven aan de inventarisatie van wat de inwoners van onze gemeente cultuurhistorisch belangrijk vinden. Dit is vastgesteld binnen het project Schatkist.

3.5 Goed Wegennet

Wat wilden we bereiken en wat zouden wij daarvoor doen?

Een veilig en goed onderhouden wegennet

- Uitvoering geven aan acties en maatregelen in het Neder-Betuws Verkeers- en Vervoersplan 2018 (NBVVP), waaronder uitbreiding van 60 km-gebieden, aanpassing van de stationsomgeving Opheusden en de Hoofdstraat in Kesteren.
- Voorbereiding en planvorming voor een fietsvoorziening op de Broekdijk.
- Start onderzoek naar hoe kansrijk een ontsluitingsweg Ochten-Oost / Noord is.
- Onderzoek naar mogelijkheden voor aanpak van de verpaupering van de stationsomgeving in Kesteren.
- Faciliteren van en actief participeren in dijkverzwaring van de Waalbandijk/project Gastvrije Dijken (Waterschap).
- Proactieve lobby voor een duurzame aanpak van de verkeersproblematiek op de Rijnbrug.
- Regionaal deelnemen in mobiliteitsonderzoeken rond de A15 en A2.
- Regionaal deelnemen aan projecten rond het regionaal Uitvoeringsplan Mobiliteit.
- Verder onderzoek naar de Randweg in Opheusden (tevens ontsluitingsweg ABC Opheusden) (zie ook 3.1).

Resultaat /tijd	Middelen	Toelichting

Ontwikkelingen?

Met het Uitvoeringsplan Mobiliteit hebben we de bereikbaarheid in de Regio Rivierenland gezamenlijk opgepakt. Aansluitend gingen we in overleg met andere partners waaronder het Rijk, de provincie en het bedrijfsleven. Met de provincie werk(t)en we samen om te komen tot een regionale samenwerkingsagenda voor elke vervoersmodaliteit. De regionale krachtenbundeling maakte het mogelijk te participeren in majeure projecten zoals het Verkeersonderzoek voor de A15 en de MIRT A2. Ontwikkelingen op het gebied van het openbaar vervoer (uitwerking openbaar vervoersvisie provincie, nieuwe concessie etc.) vroegen en vragen voortdurend aandacht. In 2019 is er verder gewerkt aan de verbreding van de Rijnbrug (naar 2x2 rijstroken) n.a.v. besluitvorming door de Staten van Gelderland en Utrecht.

3.6 Wonen

Wat wilden we bereiken en wat zouden wij daarvoor doen?

Duurzame nieuwbouwwoningen in alle kernen voor alle doelgroepen

- Strategische locaties voor passende toekomstige woningbouw aanwijzen.
- Woningmarktthermometer Neder-Betuwe regelmatig updaten.
- Regelmatig prestatieafspraken met SWB afstemmen op ontwikkelingen op de woningmarkt.
- Beleid huisvesting arbeidsmigranten vaststellen.
- Particuliere initiatieven voor huisvesting arbeidsmigranten stimuleren en faciliteren.

Resultaat /tijd	Middelen	Toelichting

Ontwikkelingen?

Niet van toepassing.

Overige Ontwikkelingen

Niet van toepassing.

Beleidsindicatoren

Naam Indicator:	Eenheid:	Bron:		2014	2015	2016	2017	2018
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	Neder-Betuwe	4,0	6,2	4,0	3,4	3,4
			Landelijk	8,0	7,3	6,9	6,0	5,4
Ziekenhuisopname na verkeersongeval met een motorvoertuig	%	VeiligheidNL	Neder-Betuwe	8%	6%	vervallen		
			Landelijk	7%	8%	vervallen		
Overige vervoersongevallen met een gewonde fietser	%	VeiligheidNL	Neder-Betuwe	6%	3%	vervallen		
			Landelijk	10%	9%	vervallen		
Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	CBS	Neder-Betuwe	125	129	121	120	116
			Landelijk	205	200	200	180	172
Hernieuwbare elektriciteit	%	RWS	Neder-Betuwe	30,7%	15,9%	14,5%	14,4%	15,7%
			Landelijk	10,1%	12,2%	12,6%	13,8%	16,2%

Verbonden Partijen

Afvalverwijdering Rivierenland (Avri)

Welke beleidsdoelstellingen wilden de verbonden partij voor ons bereiken en wat zou de verbonden partij daarvoor doen?

Wat willen we bereiken:

- Doelstelling voor de afvalinzameling vanaf 2019 is maximaal 75 kg restafval per persoon per jaar. Na invoering wordt de buitenruimte niet meer dan nu belast met dumpingen. Grondstoffen worden zo schoon mogelijk ingezameld en tegen een zo gunstig mogelijke prijs commercieel vermarkt.
- We zorgen dat we alle inwoners worden meegenomen in de communicatie en streven naar draagvlak bij hen. We sturen daarbij nauwlettend op mogelijke tekortkomingen van dit systeem om problemen daarmee snel op te lossen. Voor de buitenruimte zorgen we voor voldoende toezicht.

Verantwoording/ voortgang	Toelichting
	<p>De nieuwe wijze van afvalinzameling is op 1 juli 2019 van start gegaan. Nagenoeg alle geplande ondergrondse containers zijn geplaatst. In sommige gevallen is voorzien in (tijdelijke) alternatieven zoals het semi-ondergrondse of bovengrondse containers.</p> <p>Bovengenoemde prognose van 75 kg restafval is als gevolg van het uitstel van de nieuwe wijze van inzameling tot 1 juli 2019 bijgesteld. Toen gold: voor de eerste helft van 2019 tot 100 kg restafval per persoon en voor de tweede helft 60 kg. Structurele effecten als gevolg van de nieuwe inzamelwijze zijn nog niet bekend gezien de korte ervaringsperiode en daardoor beperkte meetgegevens.</p> <p>De regionale doelstelling van 75 kilo restafval per persoon in 2020 wordt naar verwachting gehaald.</p> <p>Avri heeft rondom de implementatie intensief ingezet op communicatie. De handhavinginszetting was in het begin gericht op het informeren van inwoners en daarna op handhaving volgens het Actieplan Handhaving 'Afval scheiden heel gewoon' 2019.</p>

Ontwikkelingen?

'Afval scheiden, heel gewoon'

De gemeenten van de regio Rivierenland zijn verenigd in de GR Avri. Landelijk is enkele jaren geleden het nieuwe VANG beleid ingevoerd (Van Afval Naar Grondstof) om meer grondstoffen uit het restafval te kunnen halen. Om te voldoen aan scherpere doelstellingen wordt onder de naam 'Afval scheiden heel gewoon' vanaf 1 januari 2019 het principe 'Omgekeerd Inzamelen' toegepast. De inwoner brengt het restafval naar een ondergrondse inzamelcontainer. Hierbij betaalt de inwoner per inzameling. Voor het buitengebied gold en geldt dat de minicontainer blijft en ook per lediging wordt afgerekend, maar minder frequent wordt geleegd. Bij dit systeem blijft het principe dat 'goed scheiden ook loont' voorop staan.

Omgevingsdienst Rivierenland

Welke beleidsdoelstellingen wilden de verbonden partij voor ons bereiken en wat zou de verbonden partij daarvoor doen?

Een gezonde, veilige, leefbare en duurzame leefomgeving.

- Vergunningverlening Wabo
Het afhandelen van aanvragen voor omgevingsvergunningen binnen de wettelijke termijnen en het beoordelen van meldingen op juistheid en volledigheid.
- Toezicht en handhaving Wabo
Het zorgdragen voor naleving van de wettelijke voorschriften overeenkomstig het regionale VTH-beleid (VTH = Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving).
- Advisering
Het geven van advies op het gebied van geluid, bodem, lucht, monumenten, archeologie en externe veiligheid en het afhandelen van handhaving-, bezwaar- en beroepszaken overeenkomstig het regionale VTH beleid.
- Stelseltaken (ketenbeheer)
Het voldoen aan de kwaliteitscriteria van ketentoezicht (asbest- en grondstromen, afval en afvalstromen). De Gelderse uitvoering van ketentoezicht landelijk op de kaart zetten samen met de zeven Gelderse omgevingsdiensten en de ketenpartners.

Verantwoording/ voortgang	Toelichting
	Aan de VTH-taken (vergunningen, toezicht en handhaving) wordt kwalitatief goed invulling gegeven. De uitvoering vindt gemiddeld plaats binnen de afgesproken kengetallen.

Ontwikkelingen?

Personeel

De toegenomen bouwactiviteiten leidden in de bouwsector tot een tekort aan gekwalificeerd personeel. Dit leidde ook tot krapte in voldoende en gekwalificeerd personeel bij de ODR en droeg en draagt risico's in zich voor de kwaliteit en kwantiteit van de uit te voeren werkzaamheden en/of kosten.

Outputsturing

Volledige invulling van outputfinanciering/-sturing in 2019. Afrekening vond plaats op basis van afgenomen producten tegen de vastgestelde kentallen. Het maat- en meerwerk bleef afgerekend worden op urenbasis.

Privatisering Bouwtoezicht

De ontwikkelingen rondom de privatisering van Bouwtoezicht kunnen er op termijn toe leiden dat een deel van de bouwplantoetsing buiten het publieke domein wordt verricht. De verschuiving hiervan naar de private markt kan voor de ODR betekenen dat het huidige werkaanbod deels verplaatst wordt naar buiten de ODR.

Concernplan

Eind 2018 is de looptijd van het Concernplan: 'Naar een robuuste omgevingsdienst, Concernplan ODR 2016-2018' verstreken. In dit Concernplan stonden alle activiteiten en projecten van de ODR op het vlak van organisatieontwikkeling gebundeld. In de loop van 2018 is een nieuw Concernplan opgesteld voor de periode 2019 en verder.

Casterhoven

Welke beleidsdoelstellingen wilden de verbonden partij voor ons bereiken en wat zou de verbonden partij daarvoor doen?

De locatie Casterhoven voorziet in een behoefte aan nieuwbouwwoningen binnen onze gemeente.

- De locatie Casterhoven voorziet in een behoefte aan nieuwbouwwoningen binnen onze gemeente. Casterhoven is de grootste uitbreidingslocatie. In totaliteit werden er circa 550 woningen gebouwd. Dat gebeurde enerzijds door de uitgifte van bouwrijpe kavels en grondgebonden woningen die grotendeels projectmatig werden gerealiseerd. De ambitie is om de uitvoering te versnellen om te voldoen aan de steeds verder toenemende vraag naar nieuwbouwwoningen.

Verantwoording/ voortgang	Toelichting

Ontwikkelingen?

N.v.t.

Wat heeft het gekost?

P3 Programma: Fysieke Leefomgeving					
Bedragen x € 1.000			Begroot voor	Begroot na	Rekening
			wijziging 2019	wijziging 2019	2019
Lasten			13.793	18.144	16.237
Baten			-6.692	-10.877	-10.190
Exploitatieresultaat			7.102	7.267	6.047
Analyse van het verschil per programma					
Nr.	Programma		Begroot na	Rekening	Vershil
P3	Fysieke Leefomgeving		wijziging 2019	2019	
Lasten			18.144	16.237	-1.907
Baten			-10.877	-10.190	687
+ = nadeel - = voordeel			7.267	6.047	-1.220

Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening (verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000) Programma 3

Bij programma 3 Fysieke leefomgeving is aan de lastenkant € 1.907.000 minder uitgegeven dan geraamd en aan de batenkant is € 687.000 minder ontvangen dan geraamd. Een voordelig resultaat van € 1.220.000.

Verkeer en vervoer (voordeel € 404.000 incidenteel)

Het voordeel is opgebouwd uit de onderstaande onderwerpen:

Randweg Opheusden

Er is een voordeel van € 100.000 ontstaan bij het krediet Voorbereiding aanleg randweg Opheusden. Dit is in september 2019 aanbesteed en de werkzaamheden zijn direct gestart. Een deel van de werkzaamheden is afgerekend in 2019. Het overige deel moet worden afgerekend in 2020. In de eerste bestuursrapportage 2020 wordt hierop teruggekomen.

Grondaankoop woning Polsestraat

Er is een voordeel € 24.750 bij grondaankopen ontstaan doordat de grondtransactie met Prorail voor een woning aan de Polsestraat nog niet is afgerond en de grond nog moet worden overgedragen. Voorgesteld wordt om het bedrag € 24.750 te bestemmen voor besteding in 2020.

Onderhoud wegen

Er is een nadeel van € 25.000 incidenteel aan kosten voor onderhoud van wegen. In 2019 werd meer uitgegeven dan begroot. Door de droogte hebben er meer asfaltwerkzaamheden plaatsgevonden. Dit geeft een overschrijding.

Vergunning/bezwaarschriften

Er is een voordeel van € 92.000 incidenteel. Dit komt door enerzijds een voordeel van € 42.000 door minder lasten. Anderzijds leverden de vergunning en bezwaarschriften een voordeel € 50.000 aan meer legesinkomsten. Er waren 89 meer vergunningen dan begroot in 2019.

Spoorwegovergang Polsestraat

Er is een voordeel van € 178.000 ontstaan op de post Overige diensten door het budget voor de afsluiting van de overweg Polsestraat. Dit budget blijft nodig om in 2020 met Prorail af te kunnen rekenen. Het moment hiervoor is afhankelijk van een uitspraak van de rechtbank in de beroepszaak. Dit bedrag blijft voorlopig in de reserve zitten. Bij de post mutatie reserves (programma AD) levert dit een nadeel van hetzelfde bedrag op.

Klein onderhoud wegen en Beheerplan wegen

Langs de Rijnbandijk is bermverharding aangebracht voor onderhoud. Het Waterschap wil hier een gezamenlijk project uitvoeren om te bezien of de toegepaste methode geschikt is voor toekomstige dijkverzwaringen. Afgesproken is dat de kosten gedeeld worden. Het totale project kostte € 92.000, een besteding die uit de voorziening is betaald. Van dit bedrag heeft het Waterschap € 46.000 betaald dat is toegevoegd aan de voorziening. De ontvangst van het Waterschap en de toevoeging aan de voorziening is daarom budgettair neutraal.

Verkeersveiligheid

Vanuit het oude Neder-Betuwe Verkeer en Vervoersplan werden middelen toegevoegd aan de voorziening om uitvoering te kunnen geven aan de afronding van oude projecten. De oude projecten zijn afgewikkeld, zodat geen toevoeging aan de voorziening hoeft plaats te vinden. Dit resulteert in een voordeel van € 79.000.

Overige kleine verschillen tonen samen een nadeel van € 44.750. Dit bedrag bestaat uit een opstelsom van diverse posten van minder dan € 25.000 en bestaat o.a. uit de volgende onderwerpen: straatmeubilair, openbaar vervoer, hondenpoep e.d.

Cultureel erfgoed (voordeel € 31.000 incidenteel)

Monumentenbeleid

In 2019 is gestart met de werkzaamheden om te komen tot een erfgoedvisie. Begonnen is met de opstelling van een erfgoedkansenkaart. Dit project loopt door in 2020 en wordt naar verwachting eind 2020 afgerond, zodat de erfgoedvisie dan ter vaststelling aan de gemeenteraad kan worden voorgelegd. Voorgesteld wordt om het resterende bedrag van € 25.000 te bestemmen voor besteding in 2020.

Overige kleine verschillen: een voordeel van € 6.000 dat geen toelichting nodig heeft.

Openbaar groen en (openlucht) recreatie (voordeel 94.000 incidenteel)

Het voordeel is ontstaan door een opstelsom van onderstaande onderwerpen:

Landschapsontwikkelingsplan

Er is een incidenteel voordeel ontstaan van €30.000 incidenteel. Voor de aanleg van klompenpaden door landschapsbeheer Gelderland werd een provinciale subsidie verstrekt (naast 50% gemeentelijke co-financiering). De klompenpaden in Dodewaard en Ochten zijn inmiddels gerealiseerd. Met het pad in Echteld en IJzendoorn wordt gestart in 2020. Nog niet alle geplande uitgaven voor 2019 zijn ook daadwerkelijk gedaan. Tegenover het voordelig saldo van € 30.000 staat een nadeel door de mutatie in het reservefonds ruimtelijke investeringen.

Begeleiding overgang Avri Doorontwikkeling IVOR/IBOR

In de kadernota 2020 is er melding van gemaakt dat Neder-Betuwe een groot deel van haar vigerende beleidsplannen, gericht op beheer en onderhoud van de openbare ruimte, wil onderbrengen in het Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR). Wij willen dit in 2020 realiseren door de Integrale Visie Openbare Ruimte (IVOR) door te vertalen naar het IBOR. Het budget om de participatie en beleving van de openbare ruimte in beeld te brengen is in 2019 niet besteed. Dit komt omdat wij er in 2019 voor gekozen hebben om eerst te starten met een aantal rehabilitatieprojecten en de ervaringen daaruit mee te nemen bij de opstelling van een integraal beheerplan. Het advies is het resterende bedrag van € 41.000 uit 2019 te bestemmen voor het integraal opstellen van de IBOR visie in samenwerking met onze inwoners, Avri en andere stakeholders.

Groenstroken (voordeel € 35.000 incidenteel)

Er is een positieve overschrijding ontstaan van ca. € 15.000 op de opbrengst van grondverkoop en ca. € 20.000 op de opbrengsten voor de verhuur van gronden. Dit bedrag wordt in het Project Grondgebruik gereserveerd voor eventuele tegenvallende resultaten. Zo kan het project minimaal kostenneutraal afgerond worden. Na afronding van het project zullen de posten opbrengst van grondverkoop, (erf)pachten en staangelden aangepast worden.

Overige kleine verschillen: taakveld (5.7) heeft een nadeel van € 12.000, dat geen toelichting nodig heeft.

Riolering (voordeel € 78.000 incidenteel)

Dit bedrag komt voort uit de hoger dan geraamde opbrengst rioolheffing in 2019, , wat resulteert in een extra btw-voordeel van € 78.000. De budgettering voor riolering betreft een gesloten systeem.

Afval (voordeel € 6.000 incidenteel)

Op het budget Onderhoud openbare ruimte en roerende zaken (inzameling huishoudelijk afval) ontstond een incidenteel nadeel van € 37.000. Daartegenover ontstond op het budget "Afvalstoffenheffing" een incidenteel voordeel van € 43.000 Dit komt doordat de afrekening van deze budgetten over 2018 zijn geboekt op 2019. Per saldo resulteert dit in een financieel incidenteel voordeel van € 6.000 dat valt onder overige kleine verschillen.

Milieubeheer (voordeel € 147.000, incidenteel)

Op het budget Bijdrage overige gemeenschappelijke regelingen (Werkprogramma ODR) ontstond een incidenteel voordeel van € 105.000. Daartegenover ontstond er een nadeel op de bouw-gerelateerde leges (€ 161.820 zie taakveld Wonen en bouwen). Dit komt o.a. doordat het aantal concrete (complexere) vergunningaanvragen Bouw als gevolg van landelijke ontwikkelingen (stikstofproblematiek) in het vierde kwartaal fors achterbleef op de prognose. Daarnaast is er ook op de post Duurzaamheid en milieubeheer afgerond een voordeel van € 42.000, zijnde overige kleine verschillen die bestaan uit de onderwerpen Duurzaamheid en milieubeheer.

Ruimtelijke ordening (voordeel van € 375.000 incidenteel)

Dit nadeel is samengesteld uit de volgende onderwerpen`

Herziening bestemmingsplannen (€ 37.000 voordeel, incidenteel)

In 2019 is er € 37.000 minder uitgegeven dan begroot. Er zijn minder bestemmingsplannen door de gemeente zelf opgesteld. In het kader van het bestemmingsplan Kernen zijn concrete ontwikkelingen meegenomen. Hiervoor zijn leges in rekening gebracht. Deze legesinkomsten zijn niet begroot.

Leges Initiatieven van derden (€ 67.000 nadeel, incidenteel)

Op deze kostenplaats is een nadeel ontstaan van € 67.000. Dit nadeel komt doordat er € 30.000 minder legesinkomsten waren en er voor € 37.000 meer ambtelijke uren zijn besteed. Tegelijkertijd constateerden we dat er gemiddeld per initiatief meer ambtelijke uren worden gemaakt dan wij via de leges verhalen. Bezien zal worden of het legesbedrag voor het in behandeling nemen van initiatieven kan worden verhoogd.

Anterieure Overeenkomsten (€ 522.000 nadeel, incidenteel) en Toerekening ambtelijke uren Ruimtelijke Ordening (€ 303.000 voordeel, incidenteel)

In 2019 werd een bedrag van € 522.000 geraamd dat aan inkomsten via overeenkomsten zou binnenkomen. In werkelijkheid is dit € 219.000 lager, maar daar staat tegenover dat er voor € 219.000 minder aan ambtelijk uren is besteed. Dit is terug te zien in de vrijval van vacaturegelden.

Implementatie Omgevingswet (€ 576.000 voordeel, incidenteel)

U heeft € 600.000 beschikbaar gesteld voor de Implementatie van de omgevingswet. Van dit budget is € 24.000 besteedt aan dit doel zodat er nu nog € 576.000 beschikbaar is. Deze middelen zijn in een voorziening gestort. Het betreft hier middelen om toekomstige uitgaven te kunnen doen, welke conform BBV-vereisten niet in een voorziening hadden mogen worden gestort. Door een bestemmingsreserve "implementatie omgevingswet" in te stellen kunnen deze middelen voor toekomstige uitgaven worden veiliggesteld. Voor de storting in de bestemmingsreserve verwijzen wij u naar het onderwerp "mutaties in reserves programma 3".

Overige kleine verschillen: taakveld (8.1) (€ 24.000 voordeel incidenteel)

Grondexploitaties (niet bedrijventerreinen) (voordeel 165.000 incidenteel)

Dit voordelig bedrag is opgebouwd uit de volgende onderwerpen. Binnen het project Casterhoven is in 2019 een voordeel ontstaan van € 63.000. Dit voordeel heeft betrekking op het terugstorten van een verliesafdekking in het verleden die niet meer nodig is. Daarnaast hadden wij voor 2019 geraamd dat er voor € 200.000 aan ambtelijke uren zouden worden terugverdiend uit de grondexploitaties. In werkelijkheid zijn er € 94.000 meer aan ambtelijke uren terugverdiend uit de grondexploitaties (€ 294.000). Dit resulteert in een incidenteel voordeel van € 94.000. Neder Betuwe kent een aantal grondexploitaties die eindigen met een verlies dat financieel moet worden afgedekt. Dit betekent dat de verliesvoorziening voor grondexploitaties met € 32.000 moet worden opgehoogd. Het overige voordeel betreft overige kleine verschillen van € 40.000.

Wonen en Bouwen (Nadeel € 72.000 incidenteel)

Dit voordelige bedrag is opgebouwd uit de volgende onderwerpen:

Huisvesting arbeidsmigranten (voordeel € 57.000 incidenteel)

Op basis van het Plan van Aanpak Huisvesting arbeidsmigranten zijn voor 2019 eenmalig middelen beschikbaar gesteld voor het opstellen van een beleidsplan. Dit plan is vastgesteld in de raadsvergadering van november 2019. In het verlengde hiervan heeft de provincie onze gemeente verzocht het voortouw te nemen om dit vraagstuk regionaal op te pakken. Hiervoor hebben zij een subsidie van ruim € 27.000 toegekend. Er zijn € 30.000 minder lasten geweest doordat de uitvoering van toezicht en handhaving nog niet kon worden gestart. In 2020 is de inzet van de extern beleidsadviseur voor de uitvoering van de regionale (ambtelijke en bestuurlijke) activiteiten noodzakelijk. Daarnaast vraagt het uitvoeringsprogramma Huisvesting arbeidsmigranten eenmalig om beperkte extra middelen. Voorgesteld wordt om het voordelige saldo van € 57.000 te bestemmen voor dit uitvoeringsprogramma in 2020.

Toezicht, controle en handhaving Wabo-taken (voordeel € 53.000 incidenteel)

Voor de pilot niet vergunning-gebonden toezicht en handhaving Wabo-taken (uitvoeringsprogramma 2019) was eenmalig een bedrag van € 85.000 beschikbaar gesteld. De opdracht is gegund en de werkzaamheden zijn gestart in het najaar van 2019. De werkzaamheden liepen door tot eind eerste kwartaal 2020. Het voor de pilot benodigde bedrag dient om die reden in zijn geheel beschikbaar te blijven. Daarom wordt voorgesteld dit bedrag voor 2020 te bestemmen.

Omgevingsvergunning Bouwen (nadeel € 165.000 incidenteel)

Op dit budget ontstond een incidenteel nadeel van € 165.000 (bouw-gerelateerde leges). Daartegenover stond een voordeel op de bijdrage aan de Omgevingsdienst Rivierenland (ODR) van € 103.000 (zie taakveld Milieubeheer). Dit komt o.a. doordat het aantal concrete (complexere) vergunningaanvragen Bouw als gevolg van landelijke ontwikkelingen (stikstofproblematiek) in het vierde kwartaal fors achterbleef op de prognose en daarmee de legesinkomsten.

Het overige nadeel taakveld (8.3) betreft overige kleine verschillen van € 17.000.

Overige kleine verschillen € 16.000 voordelig

Investerings

Programma:3 Fysieke Leefomgeving						
	Startjaar	Investerings- bedrag	Uitgaven tot 31-12-2019	Restant per 31-12-2019	Voortgang	
					Beleidsmatig	Financieel
Maatregelen wateroverlast Opheusden 2015**	2015	542	488	54		Afsluiten
Voorber/aanleg waterberging 2017 *	2017	131	131			Afsluiten
Voorber/aanleg waterberging 2018 *	2018	131	131			Afsluiten
Wateroverlast veilingterrein Kesteren*	2018	235	187	48		
GRP 2018 Afkoppelen fase 2*	2018	775	57	718		
* Onderdeel van het GRP 2014-2018 ** Aanvulling RV 5 maart 2015		1.814	995	820		
Investering waterplan 2019-2021	2019	210	53	157		
Waterplan 2022	2022	190		190		
Waterplan 2023	2023	200		200		
Vogelbuurt 1 Opheusden 2019	2019	92	22	70		
Bomenbuurt 2019	2019	887	58	830		
Oranjebuurt 1 Dodewaard	2019	500	29	471		
Oranjebuurt II - Dodewaard 2020	2020	549		549		
Vogelbuurt II - Opheusden 2020	2020	1.062		1.062		
Nassaulaan - Kesteren 2020	2020	363		363		
De Leede II - Kesteren 2021	2021	392		392		
Dichterswijk/Romeinsebuurt - Kesteren 2021	2021	1.100		1.100		
Het Panhuis - Kesteren 2020-2021	2020	59		59		
De Heuning - Ochten 2019	2019	52		52		
De Heuning - Ochten 2020	2020	28		28		
Relinen kwetsbare riolering 2022	2022	306		306		
Relinen kwetsbare riolering 2023	2023	300		300		
Vervangen/renoveren riolering 2022	2022	364		364		
Vervangen/renoveren riolering 2023	2023	300		300		
Adaptieve klimaat maatregelen 2022	2022	215		215		
Adaptieve klimaat maatregelen 2023	2023	215		215		
Druriolering (pompen, leidingwerk, schakelkasten) 2019	2019	365	49	316		
Drukriolering (buiten-opstellingsk) 2019 - 2023	2019	65	14	51		
Rioolgemalen (kst electra+append.) 2019 - 2023	2019	74	27	47		
Rioolgemalen (pomp,insp,leidingw) 2019 - 2023	2019	179	65	114		
Rioolgemalen (gemalen bouwput) 2019 - 2023	2019	42	19	23		
vGRP 2019-2023		8.107	336	7.771		
Bermverharding 2019	2019	150	150			Afsluiten
Bermverharding 2020	2020	150		150		
Bermverharding 2021	2021	150		150		
Bomenbuurt wijk Ochten	2018	980	126	854		
Nassaulaan eo Kesteren	2018	520		520		
Wijk Dodewaard	2019	1.800	14	1.786		
Vogelbuurt 1 Opheusden	2020	720	71	649		
	Toelichting: Dit krediet behoort bij het project Vogelbuurt Opheusden fase I. Project is in voorbereiding gestart in het kader van werk met werk maken. Geplande uitvoering is in 2020-2021.					
Vogelbuurt 2 Opheusden	2020	880	4	876		
	Toelichting:Dit budget behoort bij het project Vogelbuurt Opheusden fase II. Project is in het kader van werk met werk maken in voorbereiding. Geplande uitvoering is in 2020-2021					
Wijk Kesteren	2021	1.400		1.400		
Wegenbeheer op basis, rehabilitatie en bermverhardingen		6.750	365	6.385		
Verplaatsing bushaltes Echteld i.v.m. ontsluiting Medel	2019	45		45		afsluiten
Af-/toerit A15 (Dodewaard)	2019	300	5	295		
diverse wegen bij Medel (Echteld)	2019	35	25	10		afsluiten
Dorpsstraat (Opheusden)	2019	100		100		
Hamsestraat (Opheusden)	2019	50	34	16		
Hoeflaan (Ochten)	2019	50		50		
Hoofdstraat Kesteren	2019	100	3	97		
Hoofdstraat, Fruitstraat- rotonde Broekdijk (Kesteren)	2019	200		200		
In 't Land (Opheusden)	2019	75	76	-1		afsluiten
Kruising Fruitstraat - Hoofdstraat	2019	50		50		
Lede en Oudewaard (Kesteren)	2019	32	31	1		afsluiten
Matensestraat, komgrens-Dalwagen (Dodewaard)	2019	50		50		
Oranjestraat (Ochten)	2019	50		50		
Station Opheusden	2019	300	5	295		
Welysestraat (Wely)	2019	75		75		
Wijk De Leede - oud Kesteren	2019	75		75		
Fietsbrug Meersteeg (Echteld)	2020	200		200		
Fazantstraat (Opheusden)	2020	80		80		
Spoorstraat (Kesteren)	2020	200		200		
Keizerstraat, Dorpsstraat-Heuningstraat (Ijzendoorn)	2021	75		75		
Molenstraat-Heuningstraat (Ijzendoorn)	2021	250		250		
Dorpsstraat (Ijzendoorn)	2022	40		40		
Eldik, diverse wegen	2022	50		50		
Oude Broekdijk (Kesteren)	2023	32		32		
44 RI-straat (Ochten)	2024	40		40		
Uitvoeringsprogramma NBVVP		2.554	178	2.376		
Startersleningen	2014	450	358	92		
Duurzaamheidsleningen	2016	250	294	-44		
	Toelichting:Er heeft een boeking plaatsgevonden naar de liquide middelen. Hier speelt dat er veel meer leningen zijn verstrekt dan er aan liquide middelen beschikbaar is. Dit bedrag komt nu credit onder de liquide middelen te staan. Daarnaast zijn er rentevergoedingen ontvangen op de verstrekte leningen door de SVn en deze zijn niet verantwoord in de administratie. Dit verhoogt de vordering op het SVn. Verder is er een beheer-vergoeding door de SVn in rekening gebracht die hiermee wordt verrekend.					
Duurzaamheidsleningen (asbestsanering)	2019	500	59	441		
Fietspad Broekdijk	2017	1.400	19	1.381		
Servicebus gebouwenonderhoud	2016	40	39	1		
Onderhoud werkplaats Kesteren	2019	52		52		
Ontwikkeling Veerhaven Ochten	2018	100	4	96		
		22.018	2.647	19.371		

Mutaties in reserves

P3 Programma: Fysieke Leefomgeving		Mutaties in reserves		
Bedragen x € 1.000		Begroot voor	Begroot na	Rekening
		wijziging 2019	wijziging 2019	2019
Lasten			491	1.053
Baten			-202	-172
Exploitatieresultaat			289	881
Analyse van het verschil in mutaties in reserves per programma				
Nr.	Programma	Begroot na	Rekening	Vershil
P3	Fysieke Leefomgeving	wijziging 2019	2019	
Lasten		491	1.053	562
Baten		-202	-172	30
+ = nadeel - = voordeel		289	881	592

Toelichting op mutaties in reserves:

Reserve fonds ruimtelijke investeringen (nadeel € 30.000 incidenteel)

Voor de aanleg van klompenpaden door landschapsbeheer Gelderland werd een provinciale subsidie verstrekt (50% gemeentelijke cofinanciering). De klompenpaden in Dodewaard en Ochten zijn inmiddels gerealiseerd. Met het pad in Echteld en IJzendoorn wordt gestart in 2020. Nog niet alle geplande uitgaven voor 2019 zijn daadwerkelijk gedaan. Daarom stellen we voor deze middelen in de reserve beschikbaar te houden, zodat we de werkzaamheden in 2020 alsnog kunnen uitvoeren.

Bestemmingsreserve Implementatie Omgevingswet (€ 576.000 nadeel, incidenteel)

U heeft € 600.000 beschikbaar gesteld voor de Implementatie van de omgevingswet. Deze middelen zijn in een voorziening gestort. Het betreft hier middelen om toekomstige uitgaven te kunnen doen, welke conform BBV-vereisten niet in een voorziening hadden mogen worden gestort. Door een bestemmingsreserve "implementatie omgevingswet" in te stellen kunnen deze middelen voor toekomstige uitgaven worden veiliggesteld. In deze jaarstukken is een bestemmingsreserve "Implementatie omgevingswet" gevormd en de resterende middelen voor de implementatie van de omgevingswet zijn hierin gestort.

Reserve Bovenwijkse voorziening (voordeel € 14.000 incidenteel)

Kleine verschillen behoeven geen toelichting

Programma 4: Economie

Missie

We streven naar economische groei door te werken aan een goed ondernemersklimaat en een goede kwaliteit van onze werklocaties. Onze winkelkernen moeten vitaal zijn door in te zetten op ontwikkeling en behoud van winkelconcentratiegebieden. We stimuleren economische groei via uitbreiding van verblijfs- en dagrecreatie, waarbij we de sterke kanten en mogelijkheden van de gemeente benutten. Kwaliteitsverbetering is hierbij het uitgangspunt. We ontwikkelen de mobiliteit in onze gemeente zodanig dat deze de bereikbaarheid, de verkeersveiligheid en leefbaarheid versterkt.

Actuele kaderstellende beleidsnota's - allen

- ◆ Businessplan voor de Bedrijfsomgeving Panhuis Kesteren (oktober 2013)
- ◆ Neder-Betuws Verkeer- en Vervoerplan (NBVVP, december 2011)
- ◆ Masterplan Centrum Kesteren (december 2011)
- ◆ Business- en Masterplan Logistieke Hotspot (vastgesteld in Programmaraad Welvarend voorjaar 2012)
- ◆ Toeristisch-recreatieve visie Regio Rivierenland 2012-2015 'Versterken en Uitbouwen' (september 2012)
- ◆ Visie recreatie en toerisme gemeente Neder-Betuwe 'Natuurlijk in Neder-Betuwe' (mei 2013)
- ◆ Regionale detailhandelsvisie (maart 2014)
- ◆ Detailhandelsstructuurvisie Gemeente Neder-Betuwe (2016)
- ◆ Structuurvisie 2018
- ◆ Kadernota Basismobiliteit (2015)
- ◆ Intergemeentelijke Strategische Visie voor de Laanboomteelt (2015)
- ◆ Ambitiedocument Regio Rivierenland 2016-2020 (2016)
- ◆ Regionaal Programma Bedrijventerreinen (2016)
- ◆ Regionaal Investeringsfonds Regio Rivierenland (2016)
- ◆ Structuurvisie ABC Opheusden
- ◆ Nota Parkeernormen (actualisatie 2017)
- ◆ Wegenbeheerplan 2018-2021

Thema's

4.1 Goed Ondernemersklimaat

Wat wilden we bereiken en wat zouden wij daarvoor doen?

Plaatsing van Neder-Betuwe in de bovenste helft van de ranglijst van MKB-vriendelijkste gemeente

- Opstellen van een Plan van Aanpak voor verdere verbetering van ondernemersdienstverlening en -klimaat *Op basis van de resultaten uit de ondernemersenquête 2018 (0-meting) en de ervaringen van het bedrijvenloket stellen wij in 2020 een Plan van Aanpak op met verbeter-/actiepunten.*
- Uitvoeren van de diverse actiepunten uit het plan van aanpak in afstemming met het bestuur van Ondernemersplatform OVN
In 2020 voeren wij in afstemming met het bestuur van Ondernemersplatform OVN de diverse actiepunten uit.
- Aanmelden voor deelname aan de verkiezing MKB-vriendelijkste gemeente in Nederland 2019/2020
In 2020 melden wij gemeente Neder-Betuwe aan voor de verkiezing van MKB-vriendelijkste gemeente van Nederland. Daarbij worden, naast de vragenlijst van MKB Nederland, aanvullende specifieke vragen voor onze gemeente toegevoegd aan de standaard vragenlijst.
- Wij continueren de in 2019 voor vier jaar geïntroduceerde lokale subsidieregeling Lokaal Investeringsfonds (LIF). *Deze regeling is bedoeld voor samenwerkende ondernemers, bedrijven- en ondernemersverenigingen en stichtingen. Ingediende aanvragen worden beoordeeld door een externe beoordelingscommissie. Projecten moeten bijdragen aan verduurzaming, stimulering van de lokale economie en/of innovatie en werkgelegenheid en zo de gemeenschap ten goede komen. Er is jaarlijks een bedrag van €20.000,- beschikbaar voor cofinanciering van projecten (maximaal 50%).*
- Ondersteunen van startende ondernemers
Startende ondernemers kunnen met hun vragen terecht bij het Bedrijvenloket Neder-Betuwe. Van daaruit worden starters geïnformeerd en gericht doorverwezen naar organisaties en programma's die hen ondersteuning bieden (KvK, partners ondernemerssprekuren Neder-Betuwe, programma voor Gelderse starters www.startversneller.nl)
- Opstellen van een jaarlijkse Economische Rapportage. *Deze rapportages worden jaarlijks opgesteld op basis van de provinciale werkgelegenheidscijfers.*

Resultaat /tijd	Middelen	Toelichting

Ontwikkelingen

In regionaal verband en in samenwerking met de provincie Gelderland wordt gewerkt aan een herziening van het Regionaal Programma Bedrijventerreinen (RPB) naar een Regionaal Programma Werklocaties (RPW). Dit RPW heeft betrekking op alle werklocaties (naast bedrijventerreinen ook binnenstedelijke en winkelgebieden). In het najaar van 2018 is dit proces ambtelijk voorbereid. Het plan is om het Regionaal Programma Werklocaties in 2019 vast te stellen. Het Algemeen Bestuur van de Regio Rivierenland zal het programma ter vaststelling aanbieden aan de gemeenteraden.

4.2 Recreatie en Toerisme

Wat wilden we bereiken en wat zouden wij daarvoor doen?

Het optimaal benutten van het landschappelijk schoon van Neder-Betuwe

- Uitvoeren van de prestatieafspraken met het Regionaal Bureau voor Toerisme (RBT) Rivierenland.
- Continueren van de jaarlijkse financiële steun aan het RBT Rivierenland en jaarlijks evalueren op basis van gemaakte prestatieafspraken.
- Voor het aantrekken van meer recreanten wordt in samenwerking met RBT en het Platform R&T gewerkt
 - Aan de ontwikkeling van nieuwe routes, waaronder in 2018/2019 de Laanbomenroute Betuwe. Een cross-sectorale verbinding tussen Agribusiness met Recreatie & Toerisme samen met gemeenten Buren en Overbetuwe en ondernemers uit de laanboomsector, recreatie en horeca
 - Promotie & marketing van onze wandel- en fietsroutes door RBT Rivierenland met subsidie vanuit het provinciale programma Sterke Gelderse Routes
 - Promotie & marketing in samenwerking met ondernemers door Neder-Betuwe pagina's en advertenties in de jaarlijkse uitgave RVRNLND Magazine (oplage 77.000 exemplaren)
 - Wij voeren acties uit de lokale visie Recreatie en Toerisme uit
 - Wij stimuleren en faciliteren ondernemers bij nieuwe initiatieven die bijdragen aan de kwaliteitsverbetering en uitbreiding recreatieaanbod.
- Planontwikkeling van het gebied Veerhaven Ochten met optimale benutting van meekoppelkansen voor versterking van de gebruikswaarde van het gebied.
Wij geven met de samenwerkingspartners Rijkswaterstaat, Waterschap Rivierenland en Provincie Gelderland uitvoering aan de publieke ontwikkeling van het gebied Veerhaven Ochten in samenhang met de opgaven van genoemde partners in de periode t/m 2023. In deze periode wordt ook al ingezet op het aantrekken van marktpartijen voor de private gebiedsontwikkeling van o.a. het Toeristisch Overstap Punt, Bezoekersinformatiecentrum en extensieve dag- en verblijfsrecreatie
- Faciliteren en initiëren van initiatieven en projecten uit het Landschapsonwikkelingsplan (LOP).
- Inzetten op een aaneengesloten netwerk van klompenpaden
Naast de ontwikkeling van het klompenpad Opheusden worden ook klompenpaden in Dodewaard, Ochten en Echteld/IJzendoorn uitgevoerd. De realisatie hiervan gebeurt in samenhang met de dijkversterking van de Waalbandijk, de ontwikkelingen bij de Veerhaven in Ochten en van Dekker in de Willemspolder en Gouverneurspolder. Doel is te komen tot een integrale gebiedsontwikkeling en een aaneengesloten netwerk van klompenpaden
- Ondersteunen Uit@waarde bij de doorontwikkeling van het bestaande regionale fietsroutenetwerk.
In regionaal verband wordt gewerkt aan een voorstel voor de doorontwikkeling (uitbreiding en meerjarenonderhoud) van het bestaande fietsroutenetwerk. Voor de bijdrage van de gemeente Neder-Betuwe wordt een collegevoorstel ingediend.

Resultaat /tijd	Middelen	Toelichting

Ontwikkelingen?

Niet van toepassing.

4.3 Winkelconcentraties

Wat wilden we bereiken en wat zouden wij daarvoor doen?

Actief verbeteren van het voorzieningenniveau en de leefbaarheid van de kernen

- Uitvoering geven aan de winkelconcentratieplannen in Ochten, Kesteren, Opheusden en Dodewaard vanuit een faciliterende en regisserende rol
- Uitvoering geven aan de herinrichting Hoofdstraat Kesteren tweede fase
- Afronden planvorming rond de centrumplanontwikkeling in Ochten en starten met de realisatie;
- Afronden van de planvorming rond het centrumplan Opheusden.

Resultaat /tijd	Middelen	Toelichting

Ontwikkelingen?

Niet van toepassing.

4.4 Glasvezelverbindingen

Wat wilden we bereiken en wat zouden wij daarvoor doen?

100% dekkend glasvezelnetwerk

- In regionaal verband faciliteren en stimuleren van de aanleg van glasvezel in het buitengebied
- Wij werken in regionaal verband mee aan het proces en de afstemming met Regio Rivierenland en de overige samenwerkende gemeenten
- Afstemming over de informatieverstrekking aan de gemeenteraden en de inwoners en het voorbereiden van college- / raadsvoorstellen voor het besluitvormingstraject
- In de periode tot en met oktober 2018 hebben de tien gemeenteraden in Regio Rivierenland een besluit genomen over het inrichten van een Gemeenschappelijke Regeling. Daarna is de aanbestedingsprocedure van start gegaan.

Resultaat /tijd	Middelen	Toelichting
		<p>Het inrichten van een nieuwe GR Breedbandnetwerk Rivierenland. De ambitie van Regio Rivierenland is om te komen tot een 100% dekkend breedbandnetwerk. Op 10 april 2018 is de Europese Commissie akkoord gegaan met het door Regio Rivierenland ingediende overheidsmodel, waarbij Regio Rivierenland de realisatie van een breedbandnetwerk voor de 'enkel-kopergebieden' (witte adressen) in de regio mag uitvoeren. De Europese aanbestedingsprocedure (2018/2019) heeft geen inschrijvers/marktpartij opgeleverd. De opdracht is gegund door middel van een onderhandse aanbesteding binnen de kaders van de eerder uitgezette Europese aanbesteding.</p> <p>De per 1 januari 2020 opgerichte Gemeenschappelijke Regeling Uitvoeringsorganisatie Breedbandnetwerk Rivierenland (UBR) wordt namens de zeven deelnemende gemeenten opdrachtgever voor de externe partij en eigenaar van het breedbandnetwerk. Het uitgangspunt is dat de gemeenschappelijke regeling UBR voor de realisatie van het project een lening aangaat. Aan de gemeenteraden wordt gevraagd om met een verdeelsleutel akkoord te gaan met een garantstelling voor deze lening.</p>

Ontwikkelingen?

Niet van toepassing.

Beleidsindicatoren

Naam Indicator:	Eenheid:	Bron:		2014	2015	2016	2017	2018
Funcie menging	%	LISA	Neder- Betuwe	54,3%	54,2%	54,2%	55,4%	55,9%
			Landelijk	52,1%	52,0%	52,2%	52,5%	52,8%
Vestigin- gen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 74 jaar	LISA	Neder- Betuwe	166	170	176	177	183
			Landelijk	159	163	170	175	183
Verkeers- veiligheid	Aantal geregistreer- de ongevallen per 1.000 inwoners	Waarstaatjeg emeente.nl	Neder- Betuwe	8,2	10,0	10,4	11,0	10,8
			Landelijk	5,6	6,7	7,4	7,3	7,5

Verbonden Partijen

Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal

Welke beleidsdoelstellingen wilden de verbonden partij voor ons bereiken en wat zou de verbonden partij daarvoor doen?

Recreatie en toerisme

- Gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemende gemeenten op het terrein van de openluchtrecreatie en het toerisme in het gebied met bestemming van het landschappelijke karakter.

Verantwoording/ voortgang	Toelichting

Ontwikkelingen?

Niet van toepassing.

Industrieschap Medel

Welke beleidsdoelstellingen wilden de verbonden partij voor ons bereiken en wat zou de verbonden partij daarvoor doen?

Het uitgeven van bouwrijpe kavels op het bovenregionale bedrijventerrein

- Het uitgeven van bouwrijpe kavels op het bovenregionale bedrijventerrein;
- Participeren in en bijdragen aan de . Logistics Valley Rivierenland

Verantwoording/ voortgang	Toelichting

Ontwikkelingen?

Niet van toepassing.

Waterbedrijf Vitens N.V.

Welke beleidsdoelstellingen wilden de verbonden partij voor ons bereiken en wat zou de verbonden partij daarvoor doen?

Inwoners van Neder-Betuwe voorzien van kwalitatief goed drinkwater

- De inwoners van Neder-Betuwe voorzien van kwalitatief goed drinkwater tegen een zo laag mogelijke prijs.

Verantwoording/ voortgang	Toelichting

Ontwikkelingen?

Niet van toepassing.

Wat heeft het gekost?

P4 Programma: Economie					
Bedragen x € 1.000			Begroot voor	Begroot na	Rekening
			wijziging 2019	wijziging 2019	2019
Lasten			6.950	4.437	2.117
Baten			-6.110	-3.577	-1.390
Exploitatieresultaat			840	860	728
Analyse van het verschil per programma					
Nr.	Programma		Begroot na	Rekening	Vershil
P4	Economie		wijziging 2019	2019	
Lasten			4.437	2.117	-2.320
Baten			-3.577	-1.390	2.188
+ = nadeel - = voordeel			860	728	-132

Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening Programma 4
(verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)

Bij programma 4 Economie is aan de lastenkant € 2,32 miljoen minder uitgegeven dan geraamd en aan de batenkant is € 2,18 miljoen minder ontvangen dan geraamd. Een voordelig resultaat van € 132.000.

Economische promotie (nadeel € 34.000 incidenteel)

Dit bedrag is veroorzaakt door een bedrag van € 25.000 door extra kosten voor de planontwikkeling van de Veerhaven. Er was namelijk € 15.000 begroot, maar € 40.000 uitgegeven. Daarnaast is er in het proces van dijkversterking (gezamenlijk initiatief waterschap, provincie, gemeente) € 9.000 meer uitgegeven aan extra (externe) personele inzet waarvoor de mogelijkheid tot kostenverhaal ontbrak.

Economische ontwikkeling (voordeel € 39.000 incidenteel)

Aan lokaal economisch beleid is minder uitgegeven. Dit komt doordat een tweetal medewerkers in het cluster economie pas na de zomer zijn gestart. Een van deze medewerkers is de nieuwe accountmanager economie. Daarom kon in 2019 minder dan gepland ingezet worden op het accountmanagement, wat ook gold voor de beschikbare budgetten. Het was daarnaast de bedoeling een deel van het economiebudget te benutten voor (interne of externe) inventarisatie van grote solitaire bedrijvenlocaties. Het gaat om een inventarisatie (omvang, ligging, historie) van percelen met een bedrijfsbestemming in het buitengebied of met een agrarische bestemming waarop bedrijvigheid (in onderschikte vorm) mogelijk is. Hiermee willen we in beeld krijgen wat de omvang van dit type bedrijvigheid is in relatie tot het Regionaal Acquisitie Platform (RAP), de afspraken in het regionaal programma werklocaties (RPW) en de uitbreidingsruimte van bedrijventerreinen gemeente breed. Vanwege de latere start van de medewerker kan dit pas worden uitgevoerd in 2020. Daarom is het voorstel om het voordelige bedrag van € 39.000 in 2020 te besteden aan de inventarisatie van solitaire bedrijvenlocaties.

Fysieke bedrijfsinfrastructuur (voordeel € 138.000 incidenteel)

Het voordeel binnen dit taakveld ontstond voor € 130.000 door het project Centrumplan Kesteren Zuid. Dit project is nog niet gereed. De oplevering van dit project staat gepland voor 2020. Dit betekent dat dit voordeel bestemd moet worden voor uitgaven in 2020. Het overige voordeel betreft overige kleine verschillen van € 8.000.

Onder dit taakveld vallen ook alle grondexploitaties (industrieterreinen). Voor deze grondexploitaties zijn is voor 2,188 miljoen minder lasten zijn geweest dan geraamd. Hiertegenover staat dat voor deze grondexploitaties ook voor 2,188 miljoen minder baten zijn ontvangen dan geraamd.

Overige kleine verschillen € 11.000 nadelig

Investerings

Programma: 4 Economie						
	Startjaar	Investerings- bedrag	Uitgaven tot 31-12-2019	Restant per 31-12-2019	Voortgang	
					Beleidsmatig	Financieel
Herstructurering Bedrijventerrein Panhuis	2014	1.228	54	1.174		afsluiten
	Toelichting: Per saldo is er een boekwaarde van € 1.174.361 Op 22 november 2019 ontvingen wij de eindafrekening van de provincie voor de subsidie herstructurering Panhuis. Op basis hiervan moest de gemeente een deel van de ontvangen subsidie terug betalen. Het overschot komt doordat in de subsidiebegroting rekening is gehouden met een investeringsbedrag door derden van afgerond € 993.000. Deze investering bleek echter veel lager dan verwacht, tegenover welk bedrag een co-financiering vanuit de provincie zou kunnen staan. Binnen de begroting waren dus minder uitgaven en gerelateerd daaraan ook minder inkomsten. Tegenover de niet ontvangen subsidiebijdragen hebben ook geen uitgevoerde uitgaven gestaan; dit levert een voordelig investeringssaldo.					
		1.228	54	1.174		

Mutaties in reserves

Op programma 4 Economie zijn geen mutaties in reserves van toepassing.

Programma 5: Wmo, Jeugd en Participatiewet

Missie

Iedereen doet mee en iedereen doet ertoe

De kracht en mogelijkheden van onze inwoners zijn de vertrekpunten bij de (her)inrichting van het sociale domein. Samen met en door de inwoners werken wij aan een samenleving waarin ruimte, begrip en aandacht is voor de verschillende identiteiten die onze gemeente rijk is. Het creëren van een klimaat van welzijn is een taak van ons allemaal.

Actuele kaderstellende beleidsnota's

Algemeen

- ◆ Visie Lokaal Sociaal Beleid 2012-2020 (raadsbesluit 12 april 2012)
- ◆ Beleidsnota Welzijn in Neder-Betuwe (raadsbesluit 9 maart 2017) en het daarop gebaseerde uitvoeringsplan (collegebesluit 28 november 2017)
- ◆ Algemene subsidieverordening Neder-Betuwe 2019 (raadsbesluit 8 mei 2019)
- ◆ Nadere regel subsidies voor vrijwilligersorganisaties (2 juli 2019)
- ◆ Nadere regel belangenbehartiging sociaal domein 2019 (17 september 2019)

Wmo/Jeugd

- ◆ Nota Kernpunten (raadsbesluit 19 december 2013) en evaluatie toegang sociaal domein (collegebesluit 8 november 2017)
- ◆ Beleidsplan Wmo/Jeugd 2017-2020 "Verder met Wmo en Jeugd in Neder-Betuwe" (raadsbesluit 6 juli 2017) en het daarop gebaseerde uitvoeringsplan (collegebesluit 28 november 2017)
- ◆ Verordening Maatschappelijke Ondersteuning 2018 (raadsbesluit 7 december 2017)
- ◆ Verordening Jeugdhulp 2018 (raadsbesluit 7 december 2017)
- ◆ Verordening cliëntondersteuning 2016 (raadsbesluit 10 december 2015)
- ◆ Regeling Solidariteit Wmo/Jeugd 2018-2020 (planning is raad 27 september 2018)
- ◆ Dienstverleningsovereenkomst Wmo/Jeugd door de regio Rivierenland (collegebesluit 23 januari 2018)
- ◆ Nadere regel subsidie vervanging buurtbus Klaartje en Swobrik 2019 (17 september 2019)

Participatie

- ◆ Dienstverleningsovereenkomst uitvoering P-wet door de gemeente Buren (collegebesluit 5 januari 2016)
- ◆ Vangnetregeling Participatiewet (raadsbesluit 17 september 2015)
- ◆ Re-integratieverordening (raadsbesluit 8 december 2016; laatste wijziging 7 december 2017)
- ◆ Verordening studietoelage Participatiewet (raadsbesluit 18 december 2014)
- ◆ Afstemmingsverordening Participatiewet (raadsbesluit 8 december 2016)
- ◆ Verordening individuele inkomensubsidie (raadsbesluit 18 december 2014)
- ◆ Verordening loonkostensubsidie (raadsbesluit 18 december 2014; laatste wijziging 7 december 2017)
- ◆ Gemeenschappelijke regeling Werkzaam Rivierenland (raadsbesluit 20 november 2014 en laatste wijziging 1 januari 2019)

Volksgezondheid

- ◆ Gemeenschappelijke regeling GGD-Gelderland (raadsbesluit 10 december 2015)
- ◆ Meerjarenstrategie GGD-Gelderland (raadsbesluit 10 december 2015)
- ◆ Uitvoeringsplan Sociaal economische gezondheidsverschillen 2016 (collegebesluit 2016)
- ◆ Preventie- en handavingsplan 2018-2022 Drank- en Horecawet (raadsbesluit 9 november 2017)
- ◆ Uitvoeringsplan 2019 Preventie- en handavingsplan: "Niet voor NIX" (collegebesluit 19 maart 2019)

Overige

- ◆ Verordening tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (raadsbesluit 3 juli 2018)
- ◆ Beleidsplan Schuldhulpverlening 2018-2021 (raadsbesluit 8 maart 2018) en de daarop gebaseerde beleidsregels (collegebesluit 16 april 2019)
- ◆ Dienstverleningsovereenkomst uitvoering schuldhulpverlening door de gemeente Buren (collegebesluit 9 juni 2015)
- ◆ Beleidsregels Bijzondere Bijstand 2017 (collegebesluit 17 juli 2017; laatste wijziging 3 juli 2018)
- ◆ Plan van aanpak bestrijding kinderarmoede (raadsbesluit 8 maart 2018)
- ◆ Beleidsplan GGZ Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang 2018-2020 'Samen Dichtbij' (raadsbesluit 8 februari 2018)

Thema's

5.1 Zorg voor wie het echt nodig heeft en budget sociaal domein

Wat wilden we bereiken en wat zouden wij daarvoor doen?

Zorg voor wie het echt nodig heeft.

- Afronden van de evaluatie van de kernpunten en uitvoering van de aanbevelingen (voor 1 juli 2019).
- Evalueren van de toegang naar de Kernpunten (planning: 2020).
- Stabiliseren van en streven naar stijgen van cliënttevredenheid in 2018 ten opzichte van 2017. (in 2019 wordt over 2018 gemeten.)
- Vormgeven van ontwikkeltafels in het kader van de inkoop Wmo en Jeugd. In deze ontwikkeltafels wordt samen met de zorgaanbieders vorm gegeven aan de innovatie in het sociaal domein.
- Opzetten monitoring van de effecten van zorg, ondersteuning en preventieve maatregelen en daartoe een plan van aanpak opstellen voor een brede uitrol voor 2020 en volgende jaren.
- Onderzoek doen naar de mogelijkheid van zorg op afstand (internet gebaseerde oplossingen). (planning: 2020).
- Bundelen en integraal aanpakken van zorg en ondersteuning voor ouderen en dit meenemen in de actualisatie van het uitvoeringsplan Wmo en Jeugd (planning: 2^e/3^e kwartaal 2019).
- Uitvoeringsplan om te komen tot een financieel evenwicht waarbij het streven is om jaarlijks een overschot binnen het sociaal domein/programma 5 te realiseren van € 100.000 tot € 250.000. (Eindrapportage: planning 1 maart 2019).

Resultaat /tijd	Middelen	Toelichting
		<p>De cliënttevredenheid in 2018 laat zich niet eenduidig vergelijken met de cliënttevredenheid in 2017, omdat de onderzoeksmethodiek tussentijds is gewijzigd. De cliënttevredenheid blijft daarom ook in 2020 onder de aandacht. Zorg op afstand wordt vooral vanuit de Wet langdurige zorg en de Zorgverzekeringswet geïnitieerd en getest. De producten en diensten vanuit de Wmo en de Jeugdwet lenen zich hier minder goed voor. Onderzoek is duur en daarom volgen we de initiatieven en pilots vanuit de andere zorgwetten zonder zelf onderzoek te doen.</p> <p>In de praktijk werken we gebundeld en integraal op het gebied van zorg en ondersteuning voor ouderen. Voor een plan van aanpak is nu echter geen capaciteit beschikbaar en daarom is dit niet meegenomen in de actualisatie van het uitvoeringsplan Wmo en Jeugd. Of dit een vraagstuk is dat prioriteit behoeft kan uw raad straks afwegen in de nieuwe nota Sociaal Domein (voorheen Wmo en Jeugd) (planning december 2020).</p> <p>De eindrapportage om te komen tot een financieel evenwicht is in mei opgeleverd aan de raad middels een raadsinformatiebrief en presentatie. In de eindrapportage werd verwacht dat het financieel evenwicht zou worden bereikt in 2021. In oktober is de raad middels een raadsinformatiebrief geïnformeerd dat de uitgaven op het Sociaal Domein verder oplopen en ook deze doelstelling niet zal worden gehaald.</p>

Ontwikkelingen?

Doorontwikkelen van de verbetering van de kwaliteit en effectiviteit

In 2015 heeft de gemeente Neder-Betuwe er veel taken in het sociaal domein bij gekregen. In de eerste jaren had het bieden van continuïteit van zorg aan inwoners de hoogste prioriteit. Nu dit is gelukt en de basis op orde is kan een volgende stap worden gezet. Een begin van deze stap is gemaakt door als gemeente begin 2018 een traject te doorlopen om te komen tot een integrale effectgerichte opdrachtverlening ten aanzien van het preventieteam. Dit traject heeft de medewerkers van de gemeente geholpen om de rol van opdrachtgever beter te kunnen oppakken, maar vraagt nog wel om een verdiepingsslag waar het gaat om de formulering van effecten, resultaten en activiteiten. In 2019 wordt verder vorm gegeven aan deze verdiepingsslag. Bovenstaande heeft alles te maken met verbeteren van kwaliteit en effectiviteit. In 2018 is een start gemaakt met de uitvoering van het beleidsplan Wmo en Jeugd en de aanbevelingen van de evaluatie van de Kernpunten. In 2019 wordt hier verder op ingezet. Een belangrijk onderdeel hierin is een gedragen plan van aanpak om de samenwerking met de huisartsen en het onderwijs te verbeteren en het streven naar een jaarlijks overschot van € 100.000 tot € 250.000. Stand van zaken 31-12-2019: In de derde bestuursrapportage en in een raadsinformatiebrief is uw raad geïnformeerd dat de uitgaven op het Sociaal Domein verder oplopen.

5.2 Maatschappelijke participatie – Iedereen doet mee

Wat wilden we bereiken en wat zouden wij daarvoor doen?

Voldoende impulsen voor bijstandsgerechtigden om een maatschappelijke bijdrage te leveren.

- Monitoren van de uitvoering van de Participatiewet door de gemeente Buren met als bijzondere aandachtspunten:
 - verloop aantal bijstandsgerechtigden, in- en uitstroom en aantal lopende re-integratietrajecten;
 - elke bijstandsgerechtigde dient een plan van aanpak te krijgen waarin de participatiemogelijkheden en benodigde acties zijn benoemd;
 - in samenwerking met Stichting Welzijn Rivierstroom zoeken naar vrijwilligersplekken.
- Verbeteren van processen, zodat ondernemers worden gemotiveerd en gestimuleerd om werkloze inwoners van werk te voorzien. Het gaat daarbij onder andere om het verstrekken van informatie over de mogelijkheden qua begeleiding en ondersteuning.

Participatie statushouders stimuleren.

- Voortzetten van de in 2018 uitgevoerde pilot voor statushouders door het aanbieden van innovatieve trajecten, zoals duaal traject werk/inburgering op maat.
- In overleg met Buren en Vluchtelingenwerk actief op zoek gaan naar (vrijwilligers) werk.

Resultaat /tijd	Middelen	Toelichting

Ontwikkelingen?

Landelijk staat het huidige systeem van inburgering ter discussie

De stelselwijziging gaat in op 1 juli 2021. In 2019 hebben de acht gemeenten van Regio Rivierenland gezamenlijk een verkenning uitgevoerd naar de gevolgen voor gemeenten en mogelijke wijzen van uitvoering van nieuwe wettelijke taken. Bij deze verkenning waren 65 maatschappelijke partners (zoals Vluchtelingenwerk, welzijnsorganisaties en COA) betrokken. De regionale verkenning heeft ertoe geleid dat colleges in de regio Rivierenland in december 2019 hebben besloten tot het gezamenlijk inkopen van diensten in het kader van de nieuwe wet.

5.3 Preventie – Maatschappelijk terrein

Wat wilden we bereiken en wat zouden wij daarvoor doen?

Transformatie van zorgverlening naar meer preventie.

- Opstellen gedragen plan van aanpak om de samenwerking tussen de gemeente en de huisartsen te versterken om daarmee de eerstelijnszorg aan onze inwoners te verbeteren (planning: tweede kwartaal van 2019)
- Ontwikkelen van beleid (in 2020) om eenzaamheid te voorkomen. (planning: startnotitie uiterlijk vierde kwartaal van 2019).
- Gerichte preventie en versterken van eigen kracht door het ontwikkelen van een specifiek aanbod voor groepen jeugdigen die een vergrote kans lopen om in de jeugdhulp terecht te komen.
- Intensiveren van de samenwerking tussen en met de kerken door het opzetten van een Diaconaal Platform.

Resultaat /tijd	Middelen	Toelichting

Ontwikkelingen?

Het Preventieteam gaat verder onder de naam "Neder-Betuwe bloeit"

Onder deze naam zal het team steeds meer het bekende gezicht in de dorpen worden. Door een meer samenhangende en kerngerichte integrale aanpak wilt het team bijdragen aan een leefbare, vitale en sociale leefomgeving waarin inwoners zich prettig voelen, waarin zij zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven meedoen in onze lokale samenleving en waarin zij kunnen terugvallen op een sociaal netwerk. Mogelijke problemen worden vroegtijdig gesignaleerd en opgepakt. We willen collectieve en/of algemeen toegankelijke activiteiten stimuleren en faciliteren die het beroep op individuele ondersteuning doen verminderen. De activiteiten moeten doel- en vraaggericht zijn en in samenhang in de kern worden georganiseerd. Stand van zaken 31-12-2019: Om verwarring met de aanpak voor een gezonde(re) leefstijl en leefomgeving te voorkomen is in 2019 besloten om de naam te herstellen naar Preventieteam.

5.4 Mantelzorg

Wat wilden we bereiken en wat zouden wij daarvoor doen?

Mantelzorg is op haar taak berekend.

- Onderzoeken welke aanvullende ondersteuningsbehoefte nodig is voor onze mantelzorgers, zodat zij hun taak als mantelzorgers kunnen volhouden en kunnen combineren met het werk en andere activiteiten. Daarbij ook aandacht besteden aan jonge mantelzorgers ter voorkoming van overbelasting.
- Herijken mantelzorgcompliment door het vinden van een eigentijdse vorm om mantelzorgers meer te waarderen.
- Ontwikkelen van beleid om het terrein van vrijwilligers waarbij een duidelijk onderscheid wordt gemaakt tussen mantelzorg en vrijwilligerswerk (vanaf 2020).
- Opzetten van een mantelzorgknooppunt voor een integrale afstemming van het zorg- en ondersteuningsaanbod door de diverse formele en informele zorgaanbieders (planning: tweede kwartaal van 2019).
- Maatschappelijke stages organiseren in overleg met het voortgezet onderwijs.

Resultaat /tijd	Middelen	Toelichting
▼		Bij de begrotingsbehandeling 2020 (technische vragen) hebben wij u als volgt geïnformeerd: 'Begin 2019 heeft onderzoeksbureau Labyrinth een onderzoek uitgevoerd. De resultaten zijn aan u gepresenteerd. Mantelzorgnl, een zeer deskundige landelijke organisatie op het gebied van mantelzorg, gaat aan de slag met de resultaten binnen een intensief participatietraject. Op advies van Mantelzorgnl wordt de onderzoeksvraag breder geformuleerd, wat kan resulteren in andere doelstellingen. Met betrokken partijen wordt op dit moment gezamenlijk de onderzoeksvraag en bijbehorende doelstellingen geformuleerd en vastgelegd in een startnotitie. Daarom is het nog niet mogelijk om de doelstellingen te herformuleren.'

Ontwikkelingen?

Niet van toepassing.

5.5 Armoedebeleid en schuldhulpverlening

Wat wilden we bereiken en wat zouden wij daarvoor doen?

Armoede neemt af.

- Uitvoering geven aan de beleidsregels bijzondere bijstand 2018.
- Bestrijden van kinderarmoede door het aanbieden van het zogenoemde kindpakket. Het streven is om circa 545 voorzieningen te verstrekken, waarbij het mogelijk is dat één kind gebruik maakt van een combinatie van voorzieningen.
- Uitvoering geven aan het beleidsplan schuldhulpverlening door onder meer het deelnemen aan de coöperatie Financieel Fit Rivierenland en daarmee de samenwerking tussen alle partijen te vergroten op het gebied van schulden en vroegsignalering.

Resultaat /tijd	Middelen	Toelichting
	▼	De uitgaven Bijzondere Bijstand en Individuele Inkomenstoeslag zijn hoger dan begroot. Bij bijzondere Bijstand gaat het met name om bewindvoeringskosten, welke lastig beïnvloedbaar zijn door de gemeente. Bij Individuele Inkomenstoeslag zien we een na-ijleffect van de verhoogde instroom van asielmigranten in 2015 en 2016.

Ontwikkelingen?

Niet van toepassing.

5.6 Jeugdzorg

Wat wilden we bereiken en wat zouden wij daarvoor doen?

Goed toegankelijke en bereikbare jeugdzorg en actief beleid voor pleegzorg. Versterken van de eigen kracht.

- Verbreden van informele zorg door goede informatievoorziening en door samenwerking van maatschappelijke partners als Welzijn Rivierstroom en Mozaïek, buurtsportcoaches, huisartsen en onze kernpunten.
- Verbeteren van de samenwerking tussen huis- en jeugdartsen, Kernpunten en Sociaal Team waardoor inzet van specialistische (Geestelijke gezondheids)zorg beperkt kan worden of anders ingezet kan worden.
- Aanscherpen van in-/aankoopafspraken: het inkoopproces voor 2019 en volgende jaren is ingezet, met als speerpunten verbetering van de kwaliteit en efficiëntie van jeugdhulp, alsmede goed toegankelijke en bereikbare jeugdzorg (waaronder pleegzorg).
- Verbeteren van de samenwerking tussen gemeente en onderwijs door samen te werken in het ondersteuningsteam op school en een integraal ondersteuningsplan op te stellen voor een jeugdige.
- Bezien in hoeverre keetkeur op basis van een in het vierde kwartaal van 2018 te houden evaluatie in 2019 moet worden gecontinueerd.
- Monitoren van het in 2018 opgezette netwerkoverleg om complexe casuïstiek bij inwoners (0 tot 100 jaar) gezamenlijk aan te pakken en de onderlinge samenwerking te versterken. (planning: derde kwartaal 2019).

Resultaat /tijd	Middelen	Toelichting
		Voor een uitgebreide toelichting verwijzen wij u naar het onderdeel 'Wat heeft het gekost' en dan specifiek het onderdeel Jeugdwet.

Ontwikkelingen?

Niet van toepassing.

5.7 Zorg voor ouderen en gehandicapten

Wat wilden we bereiken en wat zouden wij daarvoor doen?

Zorg en welzijn op dorpsniveau (wijkzorg).

- Bezien of de speerpunten uit het landelijke ouderenpact "waardig ouder worden" (integrale aanpak van eenzaamheid te signaleren en te doorbreken, zorgen dat ouderen met goede ondersteuning langer thuis kunnen wonen en de kwaliteit van de verpleeghuiszorg te verbeteren) aanleiding geven om tot verdere actie over te gaan.
- Uitbreiden van de inzet van de communicatiemiddelen en inwoners actief en direct benaderen over de mogelijkheden van een financiële bijdrage in de kosten in verband met hun chronische ziekte of handicap op grond van de Verordening tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten 2018 (TCZG).
- Evalueren van de Verordening tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten 2018 (TCZG) Daarbij is vooral van belang om te weten in hoeverre door versoepeling van de regels en door extra communicatie de doelgroep is bereikt (planning: derde kwartaal 2019).

Resultaat /tijd	Middelen	Toelichting

Ontwikkelingen?

Niet van toepassing.

Overige ontwikkelingen

Omvorming Huishoudelijke Ondersteuning naar algemene voorziening

De planning is om de Huishoudelijke Ondersteuning begin 2019 anders vorm te geven: Inwoners krijgen een aantal uren per jaar huishoudelijke ondersteuning toegekend. Zij bepalen zelf op welke wijze die uren worden ingezet. Als er enkel sprake is van schoonmaakwerkzaamheden dan worden de uren per jaar als algemene voorziening toegekend. Is er meer aan de hand en nodig dan wordt er maatwerk geleverd. Deze nieuwe manier van huishoudelijke ondersteuning versterkt de positie van de cliënt, verlaagt het aantal uitvoeringsuren en is uit te leggen aan onze inwoners. Op de college-informatieavond van 23 januari 2020 is de raad geïnformeerd over de stand van zaken.

Ambulantisering Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ)

De ambulantisering van de GGZ zorgt voor een grotere doelgroep psychisch kwetsbare burgers voor de gemeenten. Er is veel aandacht voor 'personen met verward gedrag'. Daarnaast komt de functie beschermd wonen ook naar de gemeente. Daarom is het van belang de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ)/Bijzondere Zorg beter neer te zetten. De GGD zet in op de doorontwikkeling van de afdeling Bijzondere Zorg. Dit betekent investeren in professionalisering en bedrijfsmatiger werken. Ook ontwikkelt de GGD samen met andere partners de monitor OGGZ door. Zo ontstaat een gezamenlijk beeld van de gehele keten en kunnen er gericht interventies op knelpunten worden ingezet.

Gemeenten worden in 2020 verantwoordelijk voor Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang

We willen de komende jaren inzetten op ambulantisering: dit houdt in, dat er steeds meer lokaal in de dorpen wordt georganiseerd, zodat kwetsbare inwoners in hun eigen huis kunnen blijven wonen met de nodige ondersteuning op het gebied van zorg en welzijn, werk en scholing, bijstand en schuldhulpverlening. Met de vaststelling van het Beleidsplan 'Samen Dichtbij' is er een uitvoeringsagenda met 25 actiepunten benoemd.

Doorontwikkeling monitorfunctie GGD

Een belangrijke kerntaak van de GGD is het verzamelen van gegevens over gezondheid in de volle breedte. Deze gegevens te duiden in de lokale context en het bieden van handelingsopties. Er zijn hoge ambities op het terrein van gezonde jeugd, organiseren van preventie, samenwerken aan sociale veiligheid en bijdragen aan een veilige en gezonde leefomgeving. Om hieraan te kunnen voldoen is het van belang de monitorfunctie van de GGD door te ontwikkelen. Met het TTP-construct (elektronisch berichtenverkeer) kan de GGD op een veilige manier gegevens koppelen en op deze wijze gegevens van verschillende domeinen met elkaar verbinden. Hierbij is het noodzakelijk om aan te sluiten bij de lokale toegangspoort van de gemeenten (kernpunten).

Sterkere verbinding tussen zorg en veiligheid

Op gemeentelijk niveau komen zorg en veiligheid steeds sterker met elkaar in aanraking door verschillende maatschappelijke ontwikkelingen. Door de decentralisaties van zorgtaken naar gemeenten, het streven om inwoners langer in de wijk te laten wonen en de beweging van gespecialiseerde intramurale zorg naar ambulante ondersteuning, wonen kwetsbare groepen steeds langer in de wijk. Dit geldt voor bijvoorbeeld kwetsbare ouderen, maar ook voor personen die overlast gevend gedrag veroorzaken en/of voor zichzelf of anderen een gevaar kunnen zijn. Zowel bij Bijzondere Zorg, Veilig Thuis, crisisdiensten GGZ en het Veiligheidshuis neemt de complexiteit van casuïstiek toe. Dit vraagt om een goede samenwerking tussen zorgpartners, gemeenten, politie en justitie om samen een integrale aanpak te hanteren. Vraagstukken rond regie, monitoring, doorzettingsmacht, maar ook het combineren van financieringsstromen vragen steeds meer aandacht.

Beleidsindicatoren

Naam Indicator:	Eenheid:	Bron:		2014	2015	2016	2017	2018
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	CBS/LISA Bewerking ABF Research	Neder- Betuwe	669,8	682,6	688,0	726,6	747,1
			Landelijk	740,1	742,9	751,3	759,8	774,0
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	CBS *	Neder- Betuwe	1%	1%	1%	1%	0%
			Landelijk	2%	1%	1%	1%	1%
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	CBS *	Neder- Betuwe	3%	3%	3%	3%	3%
			Landelijk	6%	7%	7%	7%	7%
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	CBS	Neder- Betuwe	68,0%	68,0%	68,0%	69,2%	69,9%
			Landelijk	64,9%	65,4%	65,8%	66,6%	67,8%
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	CBS *	Neder- Betuwe	0%	1%	2%	1%	1%
			Landelijk	1,27%	1%	2%	2%	2%
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	CBS	Neder- Betuwe		202	205	208	193
			Landelijk		405	418	411	390
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15–64 jaar	CBS	Neder- Betuwe		112	69	178	204**
			Landelijk		251	260	290	305**
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	Neder- Betuwe		7,2%	7,6%	7,8%	7,8%
			Landelijk		8,9%	9,5%	9,9%	10,4%
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	Neder- Betuwe		0,9%	0,7%	0,7%	0,9%
			Landelijk		1,1%	1,0%	1,0%	1,1%
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS	Neder- Betuwe		0,2%	0,3%	n.b.	n.b.
			Landelijk		0,4%	0,4%	n.b.	n.b.
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	GMSD	Neder- Betuwe		500	530	460	440
			Landelijk		550	560	570	600

* Tot en met 2015 zijn de cijfers afkomstig van het Verwey Jonker Instituut. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.

** Cijfers 2018 hebben betrekking op 1^e halfjaar 2018.

Verbonden Partijen

Werkzaam Rivierenland

Welke beleidsdoelstellingen wilden de verbonden partij voor ons bereiken en wat zou de verbonden partij daarvoor doen?

Mensen vanuit de Wsw op een zo regulier mogelijke werkplek aan het arbeidsproces laten deelnemen.

- Monitoring van de uitvoering van de sociale werkvoorziening door de Werkzaam Rivierenland, waarbij de Werkzaam de volgende doelstellingen hanteert:
 - groei grote werkgevers: + 7
 - groei plaatsingen: + 12%
 - omzet per fte: + 1,2% (€ 8.775 per fte)

Verantwoording/ voortgang	Toelichting
▼	De concept-jaarcijfers van Werkzaam laten een financieel nadeel zien. Tegenover fors te laag begrote salariskosten SW staat een incidentele meevaller door de afwikkeling van de liquidatie van de GR Lander, waardoor het nadeel enigszins beperkt wordt. Voor een totaalbeeld verwijzen wij u naar het raadsvoorstel en concept-zienswijze bij de jaarrekening van Werkzaam (raadsproces juni 2020).

Ontwikkelingen?

Vergroten Omzet Sociale Werkvoorziening

Werkzaam vraagt van inlenende partijen voortaan een volledige vergoeding voor de loonkosten. Doel is de omzet te verhogen. Er bestaat een risico dat het duurder worden van personeel leidt tot stagnering of daling van het aantal werkgevers dat personeel vanuit de Werkzaam inleent.

Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD)

Welke beleidsdoelstellingen wilden de verbonden partij voor ons bereiken en wat zou de verbonden partij daarvoor doen?

Partner op het gebied van gezonde jeugd.

- Borgen van verworvenheden van de jeugdgezondheidszorg: laagdrempelig, groot bereik en het in beeld hebben van alle kinderen (via consultatiebureaus en contactmomenten op primair en voortgezet onderwijs).
- Flexibeler werken: meer op maat, vraaggericht en zo nodig contact leggend met de doelgroep.
- Afspraken maken met sociale wijkteams, huisartsen, jeugd-ggz en gemeenten om de signaleringsfunctie te versterken en om extra aandacht te kunnen geven aan ouders/kinderen die het echt nodig hebben.
- Investeren in het actief benaderen van moeilijk bereikbare groepen jeugd en zorgmijders.
- Inzetten van nieuwe technologieën en werkwijzen die bijdragen aan de eigen regie op gezondheid van de ouder/kind, zoals het aanbieden van zelftesten, instructiefilms, digitale informatie, chatsessies met jeugdverpleegkundigen en communities met gelijkgestemden.
- Samen met partners en de doelgroep experimenteren om nieuwe werkvormen te ontwikkelen en uit te voeren.
- Bijdragen aan een veilig en gezond leefklimaat op scholen door nauwe samenwerking tussen scholen en de GGD (inzet gezonde schooladviseur).

Het organiseren van preventie in het sociaal domein.

- Op scholen, in buurten en wijken en gemeenten biedt de GGD deskundigheid over het bevorderen van gezondheid. Dit gebeurt onder meer door de inzet van een gezonde schooladviseur, de gezondheidsmakelaar, maar ook via consultatiebureaus, jeugdverpleegkundigen en jeugdartsen.
- Integrale oplossingen dichtbij de burger, met partners uit zorg, wonen en welzijn en met ketenpartners in de tweede-, eerste-, en basislijn van de gezondheidszorg.
- Bijdragen aan het (integraal) adviseren over en het signaleren en ondersteunen van initiatieven rondom preventie, in afstemming met andere organisaties (onder meer door inzet van de gezondheidsmakelaar).
- Gerichtte ondersteuning en interventie bieden aan kwetsbare groepen, waaronder ouderen, in samenwerking met en passend bij hun cultuur en belevingswereld.
- Bijdragen aan het ontwikkelen van samenwerkingsafspraken tussen zorgverzekeraars en gemeenten.

Samenwerken aan sociale veiligheid.

- De GGD draagt bij aan veiligheid op school en in de wijk, en zet in op een preventieve aanpak en op handelend optreden bij individuele casuïstiek.
- De GGD creëert hiertoe een goede samenwerking tussen henzelf, sociale wijkteams, veiligheidshuis en politie om sociale-veiligheidsproblemen vroegtijdig te signaleren en op te pakken.
- Versterken van de integrale aanpak van zorgwekkende zorgmijders en insteken op informele netwerken.
- De OGGZ-monitor zal worden doorontwikkeld met als doel inzicht te krijgen in de grootte van de OGGZ-doelgroep en de in- en uitstroom van de OGGZ-doelgroep in de bestaande zorgvoorzieningen.
- Investeren in een goede aansluiting tussen de geestelijke gezondheidszorg en de openbare geestelijke gezondheidszorg.

Betrouwbare bijdrage aan een veilige en gezonde leefomgeving.

- De GGD werkt samen met brandweer, politie, omgevingsdiensten, GHOR/veiligheidsregio en gemeenten zodat deze gezamenlijk kunnen adviseren over plannen voor een veilige en gezonde samenleving.
- Bundelen van kennis en informatie van gemeenten, politie, brandweer, GHOR en publieke gezondheid om een onderbouwde prioritering van risico's te kunnen maken en met een integrale aanpak effectief te kunnen inspelen op urgente situaties.
- Risico's worden tijdig onder de aandacht gebracht bij gemeenten, op basis van signalen van professionals en netwerkpartners, monitors en onderzoeken. Dit gebeurt zowel op regionaal als op wijkniveau.
- De GGD investeert samen met gemeenten en de veiligheidsregio in maatregelen en handelingsperspectieven voor minder-zelfredzame burgers die zelfstandig wonen, in het geval zich een crisis of ramp voordoet.
- Op het gebied van infectieziekten bouwt de GGD aan netwerken met de (intensieve) veehouderij en de nieuwe Voedsel en Waren Autoriteit en academische werkplaatsen in verband met zoönosen (infectieziekte waarbij mensen door dieren besmet worden). Rondom antibioticaresistentie werkt de GGD samen met verpleeghuizen, ziekenhuizen en andere partijen. Hierdoor kan bij acute gezondheidsbedreigingen snel en adequaat gehandeld worden en kan gezondheidsschade beperkt worden.
- De GGD draagt bij aan veiligheid op school en in de wijk, en zet in op een preventieve aanpak en op handelend optreden bij individuele casuïstiek.

Verantwoording/ voortgang	Toelichting

Ontwikkelingen?

Niet van toepassing.

Wat heeft het gekost?

P5 Programma: Wmo, Jeugd en Participatiewet						
Bedragen x € 1.000			Begroot voor	Begroot na	Rekening	
			wijziging 2019	wijziging 2019	2019	
Lasten			19.244	21.289	22.297	
Baten			-3.885	-4.288	-4.282	
Exploitatieresultaat			15.360	17.001	18.015	
Analyse van het verschil per programma						
Nr.	Programma			Begroot na	Rekening	Vershil
P5	Wmo, Jeugd en Participatiewet			wijziging 2019	2019	
Lasten				21.289	22.297	1.008
Baten				-4.288	-4.282	5
+ = nadeel - = voordeel				17.001	18.015	1.014

Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening
(verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000) Programma 5

Drie decentralisaties (nadeel € 1.013.710, incidenteel/structureel)

Op basis van de toen beschikbare informatie was de verwachting in de oktoberbrief dat wij op het totale budget van 2019 een nadeel van circa € 960.000 zouden hebben. Dit verwachte nadeel is opgevangen met de extra rijksmiddelen ten behoeve van zorg (post onvoorzien/meicirculaire) en in de begroting verwerkt. Onderstaand worden de werkelijke cijfers van 2019 vergeleken met de cijfers in de begroting na de verwerking van de oktoberbrief.

Op basis van de werkelijke cijfers van 2019 is er sprake van een nadeel van € 1.013.710 ten opzichte van de begroting. Dit is 5,96% ten opzichte van de begroting. Dit bedrag wordt deels opgevangen door het restant van de reserve 3D ten bedrage van € 578.800. Het restant tekort ter hoogte van € 434.910 komt ten laste van het resultaat van deze jaarrekening.

In de oktoberbrief hebben wij u geïnformeerd dat wij een structurele toename van de lasten verwachten op de Wmo en de Jeugdwet. Met name op de Jeugdwet zijn de lasten in 2019 fors toegenomen en valt het nadeel nog hoger uit dan wij in de oktoberbrief hadden verwacht. Op de Wmo is een voordeel van € 59.158. Dit is bijna 1% ten opzichte van de begroting. Op de Jeugdwet is een nadeel van € 891.586. Dit is 10,74% ten opzichte van de begroting. Op de Participatiewet is een nadeel van € 181.282. Dit is 6,72% ten opzichte van de begroting.

Een overzicht van de geraamde en werkelijke uitgaven over 2019 treft u onderstaand aan.

Budget 3 decentralisaties 2019				
V = voordeel en N = nadeel t.o.v. de begroting				
Wet maatschappelijke ondersteuning	6.005.867	5.946.709	59.158	V
Jeugdwet	8.297.728	9.189.314	891.586	N
Participatiewet	2.697.639	2.878.921	181.282	N
Totaal	17.001.234	18.014.944	1.013.710	N

Onderstaand een toelichting op de grootste afwijkingen ten opzichte van de begrote bedragen en andere bijzonderheden.

Wet maatschappelijke ondersteuning

Het nadeel is ontstaan op de volgende voorzieningen:

Bedrag x 1.000; V = voordeel en N = nadeel t.o.v. de begroting

Regeling/voorziening	begroting	werkelijk	saldo	V/N
Preventie budget / Beleidsplan Wmo/Jeugd	521	450	71	V
Zorg in natura	1.253	1.119	134	V
Hulp in de Huishouding	1.329	1.509	180	N
Diverse diensten	65	40	25	V
Voorzieningen	758	803	45	N
Eigen bijdragen	-/- 112	-/- 139	27	V
Overige verschillen			27	V
Totaal			59	V

In de herijking is voor de uitvoering van het *beleidsplan Wmo/Jeugd* € 37.000 bijgeraamd voor gedragsdeskundigen en € 44.000 voor buurtgezinnen. Beide ontwikkelingen zijn in 2019 nog niet gerealiseerd en zullen worden voortgezet in 2020. Van het niet benutte preventieve budget is het voorstel om € 45.000 te bestemmen voor 2020. Het verschil tussen de te bestemmen € 45.000 en het werkelijk behaald voordeel van € 71.000 betreft overige kleine ontwikkelingen.

In de oktoberbrief is reeds aangegeven dat er een structureel nadeel wordt verwacht op *zorg in natura*, *hulp in de huishouding*, *voorzieningen* en *eigen bijdragen*. In de brief is geschetst welke landelijke ontwikkelingen hieraan ten grondslag liggen. Op basis van de werkelijke cijfers is inderdaad sprake van een structureel nadeel op deze posten. In de oktoberbrief werd rekening gehouden met een totale uitgave op *zorg in natura* van circa € 1.253.000. De uitgaven zijn daarmee € 134.000 lager uitgevallen dan de prognose.–De toename in de zorgkosten lijkt zich met name voor te doen op de individuele specialistische zorg. Ten opzichte van de oktoberbrief valt het nadeel op *hulp in de huishouding* circa € 180.000 hoger uit. De hogere uitgaven worden deels verklaard doordat in 2019 de tarieven zijn verhoogd op basis van een berekening van daadwerkelijke kosten, maar zeker ook door een toename van het aantal huishoudens dat gebruik maakt van hulp in de huishouding (22%). Ten opzichte van de oktoberbrief valt het nadeel op *voorzieningen* circa € 45.000 hoger uit. De hogere uitgaven worden verklaard door een toename in aantallen cliënten (8%) en van toepassing zijnde (gestapelde) voorzieningen. Ook is in 2019 een aantal zeer kostbare woningaanpassingen uitgevoerd.

Op *diverse diensten* is een incidenteel voordeel van € 25.382 ontstaan. Dit budget wordt gebruikt voor diverse soorten dienstverlening, zoals een tolkdienst en contracten voor Wmo hulp-middelen. In de herijking is op dit budget structureel € 15.000 bijgeraamd, omdat de regeling en daarmee de bijdrage van de VNG voor het afkopen van regresrecht is komen te vervallen. Daarnaast is structureel € 10.000 bijgeraamd voor sociale recherche Wmo/Jeugd. Beide zaken hebben zich in 2019 niet voorgedaan, waardoor het budget niet is benut.

In de oktoberbrief werd rekening gehouden met een structurele afname van opbrengsten uit *eigen bijdragen* van € 40.000 ten opzichte van de begroting. Ten opzichte van de oktoberbrief valt het nadeel € 27.431 minder laag uit.

Jeugdwet

Het nadeel is ontstaan op de volgende voorzieningen:

Bedrag x 1.000; V = voordeel en N = nadeel t.o.v. de begroting

Regeling/voorziening	begroting	werkelijk	saldo	V/N
Zorg in natura	5.443	5.930	487	N
Jeugdbescherming	502	626	124	N
Veilig Thuis	306	213	93	V
Landelijk transitiearrangement	112	497	385	N
Overige verschillen			11	V
Totaal			892	N

In de oktoberbrief is reeds aangegeven dat er een structureel nadeel wordt verwacht op *zorg in natura*. Ten opzichte van de oktoberbrief valt het structurele nadeel op zorg in natura nog circa =€ 487.000 hoger uit.

Op *Jeugdbescherming* is een structureel nadeel van circa € 124.000 ontstaan. Uit dit budget wordt jeugdzorg in het kader van jeugdbescherming en jeugdreclassering betaald die door MEE en andere instellingen wordt geleverd.

Op *Veilig Thuis* is sprake van een incidenteel voordeel. Ten tijde van de oktoberbrief waren wij in afwachting van een begrotingswijziging van de GGD en werd rekening gehouden met een structurele toename op dit budget. Enerzijds vanwege de aanscherping van de meldcode die met ingang van 1 januari 2019 van kracht is en anderzijds vanwege een kostprijsonderzoek, waarop de GGD de begrotingswijziging zou baseren. Op 12 december 2019 heeft de daadwerkelijke begrotingswijziging plaatsgevonden. De wijziging heeft wel tot een structurele toename geleid, maar niet zo fors als vooraf wel werd verwacht.

Bij het *landelijk transitiearrangement* gaat het om specialistische zorg voor specifieke doelgroepen, zoals persoonlijkheidsstoornissen en complexe multiproblematiek. Deze zorg wordt niet (in regio-verband) door de gemeente ingekocht, maar op landelijk niveau door de VNG. Hierop hebben wij als gemeente geen invloed.

Participatiewet

Het nadeel is ontstaan op de volgende voorzieningen:

Bedrag x 1.000; V = voordeel en N = nadeel t.o.v. de begroting

Regeling/voorziening	begroting	werkelijk	saldo	V/N
Inkomensvoorzieningen (P-wet incl. loonkostensubsidie, Ioaw, Ioaz, Bbz, tezamen de BUIG)	131	246	115	N
Fraudebestrijding	44	69	25	N
WSW	1.235	1.284	49	N
Participatiebudget	440	374	66	V
Bijzondere Bijstand	443	494	51	N
Overige verschillen			7	N
Totaal			181	N

De uitgaven op de BUIG zijn fors *lager* dan de ontvangen rijksbijdrage voor de inkomensvoorzieningen in de BUIG (gebundelde uitkeringen). Echter, in de oktoberbrief is een (te) positievere inschatting gedaan op basis van de uitgaven in het eerste halfjaar. Daardoor zien we nu toch een nadeel ten opzichte van de gemeentelijke begroting. Het nadeel ten opzichte van de oktoberbrief is te verklaren door:

- Een hoger aantal gerealiseerde garantiebanen (en daarmee hogere uitgaven loonkostensubsidie P-wet);
- Een hoger gebruik van de inkomensregeling voor beginnend zelfstandig ondernemers (Bbz);
- Vanuit de fraudebestrijding is sprake van een fors hoger aantal gefactureerde uren van de Sociale Recherche (SR) (overleg over het ontstaan van deze hogere uitgave met de SR vindt nog plaats). Hierdoor is een nadeel ontstaan van € 25.000;
Voor de WSW is sprake van een te lage inschatting van de salariskosten van inwoners werkzaam in de Sociale Werkvoorziening bij Werkzaam. Een incidentele meevaller vanwege afwikkeling van de liquidatie van de GR Lander is hierin verdisconteerd, waardoor het nadeel beperkt blijft tot een bedrag van € 49.000. U wordt uitgebreid afzonderlijk op de hoogte gesteld van het resultaat jaarrekening Werkzaam 2019 (raadcyclus juni 2020);
- Voor het participatiebudget is sprake van een vrijval van re-integratiemiddelen door een afnemende toestroom van asielmigranten en het uitblijven van plaatsingen in een Beschut Werkvoorziening ter hoogte van € 66.000;
- Bijzondere Bijstand: Begroot was een besparing op de Bijzondere Bijstand, welke ten dele is gerealiseerd. Het verschil tussen begroting en realisatie wordt veroorzaakt door met name bewindvoeringskosten en Individuele Inkomensvoorziening. Te zien is dat de hogere toestroom asielmigranten in 2015 en 2016 nu doorwerkt in de Individuele inkomensvoorziening, waarop pas na een aantal jaren recht ontstaat. Nadeel € 52.000.

Investerings

Programma: 5 WMO, Jeugd en Participatiewet						
	Startjaar	Investerings- bedrag	Uitgaven tot 31-12-2019	Restant per 31-12-2019	Voortgang	
					Beleidsmatig	Financieel
INV Vervanging bus ouderenvervoer 2019	2019	45	45			afsluiten
Vervangen bus ouderenvervoer (Klaartje)	2020	53		53		
		98	45	53		

Mutaties in reserves

P5 Programma: Wmo, Jeugd en Participatiewet		Mutaties in reserves		
Bedragen x € 1.000		Begroot voor	Begroot na	Rekening
		wijziging 2019	wijziging 2019	2019
Lasten				
Baten			-240	-819
Exploitatieresultaat			-240	-819
Analyse van het verschil in mutaties in reserves per programma				
Nr.	Programma	Begroot na	Rekening	Vershil
P5	Wmo, Jeugd en Participatiewet	wijziging 2019	2019	
Lasten				
Baten		-240	-819	-579
+ = nadeel - = voordeel		-240	-819	-579

Toelichting op mutaties in reserves:

Reserve drie decentralisaties (voordeel € 579.000 incidenteel)

Zoals reeds aangegeven onder de toelichting van de 3D budgetten is in 2019 een fors nadeel ontstaan. Door inzet van het restant van de reserve 3D ter hoogte van € 579.000 wordt het tekort 3D in deze jaarrekening enigszins beperkt. Daarmee kan de reserve 3D, ook in lijn met de afspraak om de 'strik' om programma 5 te verwijderen zoals u heeft besloten bij de begroting 2020 en meerjarenraming 2021-2023, komen te vervallen. Zodoende ziet u bij het besluit van deze jaarrekening het verzoek om de reserve 3D op te heffen.

Programma 6: Onderwijs, Sport en Welzijn

Missie

Iedereen moet zich kunnen ontplooiën en welbevinden

De wijze waarop jonge inwoners zich ontplooiën is voor ieder kind en iedere jongere verschillend. Onze ambitie is om voor deze jonge inwoners randvoorwaarden te creëren, waarbinnen zij zich optimaal kunnen ontwikkelen op hun weg naar volwassenheid. Opleiding, vrijetijdsbesteding, talentontwikkeling, zorg en ondersteuning zijn daarbij van groot belang. De kernen blijven levende gemeenschappen, waar mensen elkaar op allerlei manieren ontmoeten en bijstaan. Investeren in onderwijs, sport en cultuur dragen bij aan de sociale cohesie binnen de dorpen. Dit moet ertoe leiden dat de inwoners zich thuis (blijven) voelen in de (kernen van de) gemeente.

Actuele kaderstellende beleidsnota's

Algemeen

- ◆ Visie Lokaal Sociaal Beleid 2012-2020 (raadsbesluit 12 april 2012)
- ◆ Beleidsnota Welzijn in Neder-Betuwe (raadsbesluit 9 maart 2017) en het daarop gebaseerde uitvoeringsplan (collegebesluit 28 november 2017)
- ◆ Algemene subsidieverordening Neder-Betuwe 2019 (raadsbesluit 8 mei 2019)
- ◆ Beleidsplan Wmo/Jeugd 2017-2020 "Verder met Wmo en Jeugd in Neder-Betuwe" (raadsbesluit 6 juli 2017) en het daarop gebaseerde uitvoeringsplan (collegebesluit 28 november 2017)
- ◆ Strategische visie accommodatiebeleid (2010) en Uitvoeringsplan accommodatiebeleid 2014-2018 (18 september 2014)

Onderwijs/leesbevordering

- ◆ Verordening Voorziening huisvesting onderwijs (raadsbesluit 10 december 2015)
- ◆ Verordening leerlingenvervoer (raadsbesluit 17 september 2015 en beleidsregels leerlingenvervoer collegebesluit 31 mei 2016)
- ◆ Subsidieregeling Kindgebonden financiering voorschoolse educatie Neder-Betuwe 2017 (ingetrokken per 1 januari 2020, raadsbesluit 20 februari 2020)
- ◆ Nadere regel subsidie voorschoolse educatie Neder-Betuwe 2019 (collegebesluit 17 september 2019)
- ◆ Beleidsplan voor- en voorschoolse educatie 2019-2022 Neder-Betuwe (collegebesluit 29 januari 2019)
- ◆ Beleidsregels handhaving kinderopvang Neder-Betuwe 2018 (collegebesluit 20 november 2018)
- ◆ Beleidskader toezicht en handhaving kinderopvang Neder-Betuwe 2018 (collegebesluit 20 november 2018)
- ◆ Integraal Huisvestingsplan onderwijs (raadsbesluit 9 mei 2019)
- ◆ Convenant bibliotheekwerk Rivierenland 2019 -2022 (raadsbesluit 9 maart 2018)
- ◆ Subsidieverordening Basisbibliotheek Neder-Betuwe 2007 (raadsbesluit 2007)
- ◆ Statuten "Stichting Fluvium Openbaar Onderwijs (2018)
- ◆ Dienstverlening overeenkomst Regionaal Leerplichtbureau (collegebesluit 10 april 2018)
- ◆ Nadere regel subsidie kinderopvang op grond van sociaal-medische indicatie Neder-Betuwe 2019 (collegebesluit 17 september 2019)

Sport

- ◆ Project combinatiefuncties/buurtsportcoaches (raadsbesluit 8 november 2012) /uitvoeringskader buurtsportcoaches/cultuurcoaches (collegebesluit 26 januari 2016)
- ◆ Projectplan Jongeren op gezond gewicht (JOGG) (raadsbesluit 3 juli 2018)
- ◆ Beheerplan onderhoud sportvelden 2016-2025 (raadsbesluit 2 juli 2015) (actualisatie van het beheerplan wordt volgens de huidige planning meegenomen in de 2^e Berap 2018)
- ◆ Beheerplan duurzaam meerjarenonderhoud gemeentelijke gebouwen 2018-2021 (raadsbesluit 7 december 2017)
- ◆ Nadere regel subsidies voor vrijwilligersorganisaties (2 juli 2019)
- ◆ Nadere regel projectsubsidie sportstimulering 2019-2022 (17 september 2019)

Thema's

6.1 Leefbaarheid

Wat wilden we bereiken en wat zouden wij daarvoor doen?

Een doelmatig accommodatiebeleid dat aansluit op de behoeften van inwoners en maatschappelijke partijen. Accommodaties moeten zelfvoorzienend zijn.

- Opstellen van een plan van aanpak integraal accommodatiebeleid als onderdeel van een aanpak leefbaarheid en burgerparticipatie vanuit het proces om te komen tot een omgevingsvisie. (Zie ook programma 3 Fysieke leefomgeving)
- Uitwerken accommodatiebeleid Dodewaard/herontwikkeling De Eng; een bewonersinitiatief dat uitmondt in de combinatie van sporthal met aanbouw van dorps huis (planning: eerste kwartaal 2019).
- In overleg met de dorps huisbesturen het toekomstbestendig maken van de dorps huizen door:
 - ondersteuning van de besturen bij hun exploitatie met advies, kennisuitwisseling en samenwerking onderling;
 - in de subsidie voor de dorps huizen voorwaarden op te nemen voor het waarborgen van dorps huizen als de plek van samenkomst en het verenigingsleven in het dorp;

Resultaat /tijd	Middelen	Toelichting
		In september is de werkgroep MFA Dodewaard gestart met een hernieuwde oriëntatie op een dorps huis of MFA. Op de college-informatieavond van 19 december 2019 is de raad geïnformeerd over de voortgang van het proces, dat doorloopt in 2020. In een raadsinformatiebrief is de raad geïnformeerd over de noodzaak dat het incidentele voordeel op dit budget beschikbaar blijft in 2020.

Ontwikkelingen?

Geen bijzonderheden.

6.2 Huisvestingsplan scholen

Wat wilden we bereiken en wat zouden wij daarvoor doen?

Adequaat aanbod van onderwijs zo dicht mogelijk bij onze kinderen.

- Opstellen Integraal Huisvestingsplan Scholen (IHP) op basis van de geformuleerde uitgangspunten (raad 28 juni 2018). Planning besluitvorming: eerste kwartaal 2019.
- Besluitvorming over uitbreiding/(ver)nieuwbouw Hervormde School op basis van de uitkomsten van het IHP. Planning: eerste kwartaal 2019.
- Besluitvorming over de huisvestingssituatie van De Bellefleur te Dodewaard op basis van de uitkomsten van het IHP. Planning: eerste kwartaal 2019.

Resultaat /tijd	Middelen	Toelichting
		Besluitvorming IHP heeft plaatsgevonden in mei 2019. Vervolgstep is het uitvoeren van een haalbaarheidsonderzoek gericht op Kesteren en Dodewaard en het opstellen van het uitvoeringsplan inclusief een financieel voorstel. Alle huisvestingsmaatregelen (inclusief uitbreiding/(ver)nieuwbouw Hervormde School) worden integraal meegenomen in het uitvoeringsplan IHP. Besluitvorming staat gepland voor in het derde kwartaal 2020.

Ontwikkelingen?

Optimale ontwikkeling kinderen.

Integrale Kindcentra zijn integrale en inclusieve basisvoorzieningen voor alle kinderen van 0-12 jaar. Deze integrale kindcentra kunnen een oplossing bieden voor allerlei complexe gemeentelijke problemen. Denk aan huisvesting, onderwijsachterstanden, voorkomen segregatie, transformeren preventieve jeugdzorg, krimp van voorzieningen, maar vooral aanpak preventieve jeugdproblematiek en talentontwikkeling kinderen. In het IHP wordt de mogelijke ontwikkeling van integrale kindcentra opgenomen.

6.3 Subsidies

Wat wilden we bereiken en wat zouden wij daarvoor doen?

Kernactiviteiten van verenigingen en maatschappelijke organisatie dienen zelfvoorzienend te zijn.

- Flexibiliteit bij het subsidie-instrument: uitvoering bestaand beleid met meer inzet op resultaten en daarbij gericht op afschaffen van structurele subsidies.

Toelichting:

Wij delen echter ook de zorgen of verenigingen voldoende in staat zijn hun bestaande rol te vervullen en daarmee mogelijk ook niet in staat zijn om nieuwe doelgroepen te bereiken en/of actieve samenwerking kunnen zoeken met andere verenigingen. Het coalitieakkoord heeft daarvoor nieuwe ambities gesteld. In overleg met verenigingen verkennen wat zij nodig hebben en op basis daarvan met voorstellen komen voor de invulling van het coalitieakkoord (stimulering maatschappelijk rendement, aanpassing subsidiebeleid, opstellen sport- en bewegvisie e.d.)

- Dereguleren/vereenvoudigen van aanvraagprocedure en afhandeling van subsidies. (planning: eerste fase: aanvraagformulier [tweede kwartaal 2018] en tweede fase: harmoniseren bestaande beleidsregels [eerste kwartaal 2019]);

Resultaat /tijd	Middelen	Toelichting

Ontwikkelingen?

Geen bijzonderheden.

6.4 Sport en beweeg voorzieningen

Wat wilden we bereiken en wat zouden wij daarvoor doen?

Afname Sociaal Economische Gezondheidsverschillen en bevorderen sociale omgang.

- Instellen projectsubsidies voor:
 - Onderlinge samenwerking van verenigingen door middel van het opstellen van beleidskaders; Planning tweede /derde kwartaal 2019. Inwerkingtreding vanaf 2020.
 - specifieke SEGV-doelen (scholing/meedoen) op basis van de dorpsprofielen.

Minder zorgverlening door effectieve preventie

- Deelnemen aan en uitvoeren van het project Jongeren op gezond gewichten en daartoe een uitvoeringsplan opstellen (planning eind 2018/eerste kwartaal 2019).

Langetermijnvisie ontwikkelen met betrekking tot sport en bewegen.

- Opstellen plan van aanpak langetermijnvisie sport- en beweegvoorzieningen die wederzijds inzicht verschaft in waar de gemeente nog wel en niet meer verantwoordelijk voor is op het gebied van bewegen en sport(accommodaties). Daarbij worden het landelijke sportakkoord en de harmonisatie van de huurtarieven/onderhoudsbijdrage (nieuwe subsidiesystematiek) betrokken.
- Continueren en uitbreiden van de inzet van buurtsportcoaches
- Begeleiding sportclubs bij subsidieaanvraag uit bovenregionale fondsen in samenwerking met de sportkoepel in het kader van Open Sportclub of Vitaal Sportpark.
- Ondersteuning accommodaties sportclubs door garant te staan voor leningen en door het verstrekken van SVn duurzaamheidsleningen.

Sportverenigingen beschikken over voldoende velden, zodat leden kunnen trainen c.q. bewegen en kunnen deelnemen aan de voetbal- en/of korfbalcompetitie

- Inventariseren welke scenario's mogelijk zijn voor een gewenste aanpassing of gedeeltelijke herinrichting van het sportpark in Kesteren in overleg met de voetbalvereniging en de korfbalvereniging voor het oplossen van het capaciteitsprobleem bij VV Kesteren. Planning besluitvorming eerste kwartaal 2019.

Resultaat /tijd	Middelen	Toelichting
		In oktober is de studie gestart naar mogelijkheden om op sportpark De Leede een herschikking te maken voor het vergroten van de veldcapaciteit. In 2019 is geen gebruik gemaakt van het gemeentelijk aanbod om garant te staan voor of het verstrekken van leningen.

Ontwikkelingen?

Vanaf 2019 is de nieuwe subsidieregeling Specifieke uitkering stimulering sport (SPUK) actief. Vanaf dit jaar is er voor gemeenten geen recht meer op aftrek van btw voor investeringen en activiteiten en de SPUK regeling is ingericht als tegemoetkoming voor deze nieuwe kostenpost. Het betreft een subsidie van 17,5% over uitgaven inclusief btw. Ofschoon de insteek van het rijk is dat gemeenten 100% gecompenseerd zouden worden, is er de voorlopige beschikking (september 2019), dat elke gemeente een compensatie van 81,7% van de ingediende aanvraag ontvangt.

Daarmee is er helaas geen budgettair neutrale uitwerking, zoals algemeen was verwacht. Zoals het er nu naar uit gaat zien, ontstaat er een financieel nadeel van maximaal € 45.365 voor 2019. De definitieve verantwoording dient uiterlijk juli 2020 (gebaseerd op de jaarstukken 2019) verstrekt te worden, met een definitieve beschikking in januari 2021.

Stand van zaken 31-12-2019: Het financieel nadeel van € 45.365 is niet meer actueel. Voor de actuele tussenstand wordt verwezen naar de 3^e W-vraag. Mogelijk wordt deze regeling, en daarmee de compensatie, door het rijk nog herzien. Wat de werkelijke uitwerking van de SPUK is, zal blijken bij de definitieve beschikking in januari 2021.

6.5 Laaggeletterdheid

Wat wilden we bereiken en wat zouden wij daarvoor doen?

Terugdringen laaggeletterdheid.

- Bespreekbaar maken van laaggeletterdheid door voorlichting te geven en aandacht hieraan te besteden.
- Deelnemen aan de week van de alfabetisering en de grote digitaalstrijd.
- Promoten van de locaties waar mensen terecht kunnen om hun taal- en/of computervaardigheid. Meer samenhang hierin te creëren en wellicht meer locaties/activiteiten realiseren.
- De dienstverlening van de Bibliotheek Rivierenland gebruiken om mensen en kinderen te bereiken en zo de kans op laaggeletterdheid te verkleinen.

Resultaat /tijd	Middelen	Toelichting

Ontwikkelingen?

Geen bijzonderheden.

6.6 Onderwijs

Wat wilden we bereiken en wat zouden wij daarvoor doen?

Vormgeven lokaal onderwijs- en jeugdbeleid via de Lokale Educatieve Agenda (LEA).

- Met het onderwijs en de kinderopvang samenwerken in het LEA aan gezamenlijke thema's zoals: bestrijden onderwijsachterstanden, passend onderwijs, leerplicht- en voortijdig schoolverlaten, voor- en vroegschoolse educatie (VVE) en aansluiting jeugdhulp-onderwijs.

Resultaat /tijd	Middelen	Toelichting

Ontwikkelingen?

Aansluiting leerlingenvervoer bij Versis

Het huidige vervoerscontract leerlingenvervoer loopt uiterlijk tot 1 augustus 2020. Een regionale projectgroep leerlingenvervoer bereidt samen met de Regio Rivierenland in 2018/2019 besluitvorming voor over aansluiting van het leerlingenvervoer bij het regionaal vervoersysteem Versis. Aansluiting kan plaatsvinden per 1 augustus 2020.

6.7 Voor- en vroegschoolse Educatie

Wat wilden we bereiken en wat zouden wij daarvoor doen?

Alle peuters hebben toegang tot voor- en vroegschoolse educatie (VVE) en zijn voorbereid op het basisonderwijs.

- Ouders stimuleren om gebruik te maken van het aanbod voorschoolse educatie voor hun kind door informatieverstrekking en advisering vanuit het consultatiebureau en door het organiseren van themagerichte voorlichtingsbijeenkomsten door de kinderopvangaanbieders.
- Met voorschoolse educatie de ontwikkeling van peuters stimuleren op meerdere gebieden zoals taal, rekenen, motoriek en sociaal-emotionele ontwikkeling.
- Afspraken maken met de kindercentra en de basisscholen over resultaten VVE, overdracht van peuteropvang naar basisschool en doorgaande leerlijnen.
- Opstellen van een nieuw kwaliteitskader VVE samen met de Kinderopvang en het basisonderwijs.

Resultaat /tijd	Middelen	Toelichting

Ontwikkelingen?

Ondersteunen in kosten voor Sociaal medische indicatie Kinderopvang

Sociaal Medische Indicatie (SMI) is een vangnetregeling die gemeenten de mogelijkheid geeft om gezinnen tijdelijk financieel te ondersteunen in de kosten van de kinderopvang als zij door bepaalde medische of sociale omstandigheden tijdelijk niet in aanmerking voor de kinderopvangtoeslag. Om die reden is daarvoor een beleidsregel opgesteld.

Overige Ontwikkelingen

Opstellen van convenant Cultuur met de openbare scholen

Cultuuronderwijs is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van scholen, culturele instellingen en overheden. De openbare scholen in Neder-Betuwe hebben afgelopen jaren gebruik gemaakt van de provinciale subsidieregeling. Met een lokaal convenant cultuur en onderwijs maken deze partijen samen concrete afspraken over tijd, ruimte en middelen. Cultuurmij Oost begeleidt gemeenten in Gelderland bij de totstandkoming van een convenant. Onder begeleiding van Cultuurmij Oost zijn de openbare scholen in Neder-Betuwe een traject gestart waarbij de gemeente, de school(besturen) en de lokale culturele infrastructuur samen op weg gaan naar een optimale samenwerking. Het is de bedoeling dat de bestaande situatie vanaf 2019 wordt geborgd door dit te bekrachtigen in lokale convenanten. Stand van zaken 31-12-2019: Ook in 2020 blijft de uitdaging om afspraken te borgen in lokale convenanten.

Beleidsindicatoren

Naam Indicator:	Eenheid:	Bron:		2014	2015	2016	2017	2018
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen 5-18 jaar	Ingrado	Neder-Betuwe	5,7	0,5	4,1	2,5	2,3
			Landelijk	2,8	2,3	1,8	1,8	1,9
Relatief verzuim	Aantal per 1.000	DUO/Ingrado	Neder-Betuwe	26	23	20	12	11
			Landelijk	31	29	27	27	23
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% van totaal aantal leerlingen aan het VO en MBO	DUO/Ingrado	Neder-Betuwe	2,3%	1,7%	1,2%	1,4%	1,2%
			Landelijk	3,2%	2,1%	1,7%	1,8%	1,9%
Niet sporters	% van de totale bevolking van 19 jaar en ouder	RIVM	Neder-Betuwe			63,0%	n.b.	n.b.
			Landelijk			48,7%	n.b.	n.b.

Verbonden Partijen

Geen.

Wat heeft het gekost?

P6 Programma Onderwijs, Sport en Welzijn					
Bedragen x € 1.000			Begroot voor	Begroot na	Rekening
			wijziging 2019	wijziging 2019	2019
Lasten			4.701	5.321	4.794
Baten			-799	-1.364	-1.005
Exploitatieresultaat			3.902	3.956	3.789
Analyse van het verschil per overzicht					
Nr.	Overzicht		Begroot na	Rekening	Vershil
P6	Onderwijs, Sport en Welzijn		wijziging 2019	2019	
Lasten			5.321	4.794	-526
Baten			-1.364	-1.005	359
+ = nadeel - = voordeel			3.956	3.789	-167

Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening Programma 6
(verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)

Bij Onderwijs, Sport en Welzijn is aan de lastenkant € 526.000 minder uitgegeven dan geraamd en aan de batenkant is € 359.000 minder ontvangen dan geraamd. Een voordelig resultaat van € 167.000.

Openbaar basisonderwijs (nadeel van € 28.000 structureel)

Onder dit taakveld vallen de budgetten voor bewegingsonderwijs voor openbare en bijzondere basisscholen. Op dit taakveld is een structureel nadeel ontstaan door mutaties in het aantal uren bewegingsonderwijs 2019 en door aanpassing van de VNG-normering prijspeil 2019. Het betreft een budgetneutrale afwijking; de opbrengsten uit bewegingsonderwijs worden geboekt op het taakveld Sportaccommodaties. In de jaarrekening 2019 wordt het financieel effect 2019 verwerkt en toegelicht en bij de eerste bestuursrapportage 2020 zullen de structurele lasten en baten voor bewegingsonderwijs vanaf 2020 worden herzien.

Onderwijshuisvesting (voordeel van € 44.000 incidenteel)

Het voordeel is ontstaan doordat budgetten, die wel waren begroot, niet of in mindere mate zijn aangewend. Voor alle scholen geldt dat er nauwelijks uitgaven zijn gedaan in verband met vandalisme, braak of andere schades. De lasten voor belastingen lagen ruim 15% lager dan geraamd. De lasten voor verzekeringspremie zijn lager uitgevallen, met name doordat voor de tijdelijke huisvesting van De Wegwijzer in de huurovereenkomst is geregeld dat het schoolbestuur van De Wegwijzer zelf zorgdraagt voor de verzekering.

Onderwijsbeleid en leerlingzaken (voordeel van € 66.000 incidenteel)

Het incidentele voordeel wordt voornamelijk verklaard door de budgetten 'Leerlingenvervoer' en 'Handhaving Kinderopvang'. Op het budget 'Leerlingenvervoer' is een incidentele onderschrijding van € 38.000. Het aantal leerlingen en ritten fluctueert en dat beïnvloedt de kosten. Op het budget 'Handhaving Kinderopvang' was sprake van een incidentele onderschrijding van € 12.000. De daadwerkelijke kosten voor toezicht en handhaving per jaar hangen af van het aantal nieuwe gastouders en/of het aantal overtredingen. Het incidentele voordeel wordt verder veroorzaakt door overige kleine verschillen.

Het budget 'Peuteropvang en VVE' wordt gedeeltelijk bekostigd vanuit rijksmiddelen onderwijsachterstandenbeleid. In 2019 is gestart met planperiode VVE 2019-2022. Een aantal wettelijke maatregelen en ambities wordt in 2020 en volgende jaren uitgewerkt. Binnen de planperiode kunnen niet bestede bedragen jaarlijks ongelimiteerd worden meegenomen naar een volgend jaar. Voor 2019 betreft dit afgerond een bedrag van € 300.000. Deze middelen worden gereserveerd in derdengelden op de balans en hebben daarom een budgettaire neutrale doorwerking.

Sportaccommodaties (nadeel van € 100.000 incidenteel en voordeel van € 28.000 structureel)

Het incidentele nadeel op de sportaccommodaties wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een aantal onvoorziene en/of niet beïnvloedbare hogere kosten, met name op de budgetten 'Gymnastieklokaal Kesteren', 'Verenigingshal Dodewaard' en 'Sporthal De Biezenwei'. Bij Gymnastieklokaal Kesteren betroffen de hogere kosten onvoorziene dakwerk bij de plaatsing van zonnepanelen, niet beïnvloedbare hogere energiekosten en de vervanging van een turnmat. Bij Verenigingshal Dodewaard betroffen de hogere kosten een onvoorziene constructieberekening, niet beïnvloedbare hogere energiekosten en een hogere toerekening van de kapitaallasten. Bij Verenigingshal Dodewaard was daarnaast sprake van lagere opbrengsten vanuit incidentele verhuur en een lagere onderwijsbijdrage (structureel). Bij Sporthal De Biezenwei betroffen de hogere kosten een noodzakelijke

investering in een camerasysteem voor toezicht, niet beïnvloedbare hogere energiekosten en een hogere toerekening van de kapitaallasten.

Ook bij Sporthal De Biezenwei is sprake van lagere opbrengsten vanuit incidentele verhuur, maar ook vanuit de vaste verhuur. In totaliteit is sprake van een incidenteel nadeel van afgerond € 55.000 voor bovengenoemde sportaccommodaties voor 2019. Voor de nieuwe subsidieregeling Specifieke uitkering stimulering sport (SPUK) is sprake van een incidenteel nadeel van € 70.000 op dit taakveld. Hier tegenover staat een incidenteel voordeel van € 60.000, omdat er minder aan de voorziening onderhoud gebouwen is toegevoegd. Deze afwijking wordt onder andere veroorzaakt door niet uitgevoerde werkzaamheden uit het meerjarenonderhoudsplan (MJOP) 2018/2019. Per saldo betreft SPUK derhalve een incidenteel nadeel van € 10.000 voor 2019 op dit taakveld. Tegenover het structurele nadeel op taakveld 'Openbaar onderwijs' staat op dit taakveld het structurele voordeel van € 28.000 op onderwijsbijdragen. Binnen het taakveld sportaccommodaties is verder in totaliteit nog sprake van een incidentele nadelige afwijking van € 35.000. Dit betreft diverse kleine budgetten en onderwerpen en gaat op in de overige kleine verschillen.

Cultuurpresentatie, -productie en -participatie (voordeel van € 146.000 incidenteel)

Op de budgetten 'Accommodatiebeleid' en 'Leefbaarheid irt accommodatiebeleid' is sprake van een incidenteel voordeel van respectievelijk € 89.000 en € 36.000. Op 21 januari 2020 bent u als raad reeds geïnformeerd over de noodzaak dat het budget 'Accommodatiebeleid' in 2020 beschikbaar blijft. Daarnaast is nog sprake van overige kleine verschillen op dit taakveld tot een totaalbedrag van € 21.000 voordelig voor 2019.

Overige kleine verschillen € 11.000 voordelig

Investerings

Programma: 6 Onderwijs, Sport en Welzijn						
	Startjaar	Investerings- bedrag	Uitgaven tot 31-12-2019	Restant per 31-12-2019	Voortgang	
					Beleidsmatig	Financieel
Renovatie sportvelden	2016	49	47	2		afsluiten
Renovatie sportvelden SVK 2021	2021	60		60		
Renovatie sportvelden SVK 2022	2022	175		175		
Renovatie sportvelden Dodewaard	2024	60		60		
Renovatie sportvelden Echteld	2024	60		60		
Renovatie sportvelden SVK 2025	2025	10		10		
<i>Renovatie sportvelden</i>		414	47	367		
Inv Zonnepaneel Biezenwei	2018	127	160	-33		
INV Zonnepaneel De Eng	2018	17		17		
INV Zonnepaneel Echteld	2018	10		10		
INV Zonnepaneel gymzaal Kesteren	2018	22		22		
INV Zonnepaneel Sportzaal De Linie	2018	17		17		
<i>Energiebesparende maatregelen binnensportacc.</i>		193	160	32		
INV Lucht/water warmtepomp De Leede	2019	53	33	20		
INV Lucht/water warmtepomp Sportzaal De Linie	2019	37		37		
Renovatie de Biezenwei	2018	466	460	6		afsluiten
Renovatie de Snellenburg 2018-2020	2018	101	86	15		
Renovatie de Snellenburg 2018-2020	2020	50		50		
Renovatie Dijkwettters PV/WP 2018-2020	2018	36		36		
Renovatie Dijkwettters PV/WP 2018-2020	2020	52		52		
<i>duurzaam onderhoudsplan gem.gebouwen</i>		705	546	159		
Integraal huisvestingsplan met betrekking tot scholen (I	2019	1.500	14	1.486		
Extra veld Voetbalvereniging Kesteren	2019	350		350		
Stimulering maatschappelijk rendement	2019	500		500		
1e Inrichting de Wegwijzer	2019	29	29			afsluiten
Accommodatiebeleid Dodewaard/Herontwikkeling De Eng	2019	500		500		
Vernieuwbouw/uitbreiding Hervormde school Opheusder	2019	900		900		
		5.090	795	4.295		

Mutaties in reserves

P6 Programma		Onderwijs, Sport en Welzijn	Mutaties in reserves		
Bedragen x € 1.000			Begroot voor	Begroot na	Rekening
			wijziging 2019	wijziging 2019	2019
Lasten					
Baten			-187	-187	-187
Exploitatieresultaat			-187	-187	-187
Analyse van het verschil mutaties in reserves overzicht algemene dekkingsmiddelen					
Nr.	Overzicht		Begroot na	Rekening	Vershil
P6	Onderwijs, Sport en Welzijn		wijziging 2019	2019	
Lasten					
Baten			-187	-187	
+ = nadeel - = voordeel			-187	-187	

Toelichting op mutaties in reserves:

Niet van toepassing, aangezien alle gerealiseerde mutaties conform raming hebben plaatsgevonden en er zodoende geen sprake is van een verschil op mutaties in reserves.

Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, VPB en Onvoorzien

Algemeen

Onderdeel Algemene dekkingsmiddelen, overhead, VPB en onvoorzien is qua opbouw afwijkend ten opzichte van die van de beleidsprogramma's, maar telt financieel wel mee voor de begroting en jaarrekening.

Algemene dekkingsmiddelen

Dit onderdeel beschrijft hoe de gemeente aan geld komt om de voornemens uit de programma's te betalen. De belangrijkste onderdelen van het overzicht algemene dekkingsmiddelen zijn de algemene uitkering uit het Gemeentefonds en de lokale heffingen (belastingen) en het beheer van activa die voor de openbare dienst bestemd zijn. Deze inkomsten zijn vrij besteedbaar en daarom niet rechtstreeks aan een programma toe te rekenen. Daarnaast omvat dit overzicht:

- inkomsten uit beleggingen, deelnemingen en financieringsfunctie;
- inkomsten uit verhuur en diensten van derden: onvoorzien uitgaven.

Hieronder ziet u het overzicht van de geraamde en uiteindelijk gerealiseerde algemene dekkingsmiddelen voor het jaar 2019.

Overzicht van Algemene Dekkingsmiddelen 2019			
Bedragen x 1.000	Begroot voor wijziging	Begroot na wijziging	Werkelijk
Lasten			
0.5 Beleggingen en deelnemingen	5	3	3
0.8 Overige baten en lasten			13
0.61 OZB woningen	266	271	234
0.62 OZB niet-woningen	22	22	22
0.64 Belastingen overige	87	91	87
Totaal Lasten	379	386	358
Baten			
Lokale heffingen (waarvan besteding niet gebonden is)			
0.61 OZB woningen	-3.348	-3.407	-3.406
0.62 OZB niet-woningen	-1.515	-1.536	-1.535
0.64 Belasting overige	-1.562	-1.697	-1.805
	-6.424	-6.640	-6.746
Algemene Uitkering			
0.7 Algemene uitkering gemeentefonds	-30.333	-31.690	-31.873
	-30.333	-31.690	-31.873
Overige baten algemene dekkingsmiddelen			
0.5 Beleggingen en deelnemingen	-73	-81	-100
0.8 Overige baten en lasten			
	-73	-81	-100
Totaal Baten	-36.830	-38.411	-38.719
Totaal	-36.451	-38.025	-38.361

Overhead

Veel van onze werkzaamheden zijn gericht op onze inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners. Maar om dat adequaat en efficiënt te kunnen blijven doen moet de interne dienstverlening en bedrijfsvoering binnen onze ambtelijke organisatie goed op orde zijn. Daar waar nodig nemen we ook maatregelen om de interne dienstverlening te verbeteren. Een belangrijk kenmerk voor het onderdeel bedrijfsvoering binnen de gemeentelijke organisatie is het feit dat het ondersteunend van aard is. In juli 2016 is de nieuwe Notitie overhead gepubliceerd, als onderdeel van diverse wijzigingen van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De wijzigingen die hierin zijn aangegeven zijn bedoeld om een beter inzicht in de overhead te bieden en daarmee de interne sturing alsmede de vergelijkbaarheid tussen provincies en tussen gemeenten te bevorderen.

De definitie van overhead formuleren we als volgt: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. De kosten van de overhead zijn conform de Notitie Overhead verdeeld in elf categorieën. Voor elk van deze categorieën is in het onderstaande schema de raming en realisatie weergegeven. Vervolgens geven we aan waar we de kosten voor de overhead aan toegerekend zijn.

Categorie overhead	Begroting 2019	Begroot na wijziging	Werkelijk
Leidinggevende primair proces	€ 742.644	€ 754.293	€ 734.562
Financiën, toezicht en controle	€ 846.477	€ 925.777	€ 838.729
P&O	€ 1.342.676	€ 1.558.841	€ 1.436.226
Inkoop	€ 32.929	€ 32.929	€ 34.600
Communicatie en voorlichting	€ 206.197	€ 262.451	€ 241.633
Juridische zaken	€ 172.528	€ 159.333	€ 135.192
Bestuurszaken en bestuursondersteuning	€ 254.599	€ 318.297	€ 303.123
Informatievoorziening en automatisering	€ 1.369.991	€ 1.228.809	€ 1.212.487
Facilitaire zaken en huisvesting	€ 925.072	€ 994.555	€ 971.166
DIV	€ 297.209	€ 309.051	€ 309.165
Managementondersteuning primaire proces	€ 958.779	€ 885.383	€ 861.893
Totaal	€ 7.149.101	€ 7.429.719	€ 7.078.776

Doorverdeling van overhead			
Exploitatie	€ 6.908.993	€ 7.189.611	€ 6.838.668
Grondexploitatie	€ 111.306	€ 111.306	€ 111.306
Rioolheffing	€ 128.802	€ 128.802	€ 128.802
Totaal	€ 7.149.101	€ 7.429.719	€ 7.078.776

In totaliteit bedroeg de overhead in 2019 € 7.078.776, dit is € 350.942 minder dan begroot voor 2019. Voor de verantwoording van dit verschil verwijzen wij u naar de analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening Programma 7, opgenomen onder de 3W-vraag "wat heeft het gekost".

Vennootschapsbelasting (VPB)

In 2019 is voor te betalen vennootschapsbelasting (VPB) geen raming opgenomen. Er is door de belastingdienst wel een voorlopige aanslag opgelegd voor het jaar 2019, maar deze betaling heeft tot een terugvordering geleid bij de belastingdienst omdat ultimo 2019 blijkt dat er geen fiscale winst is gerealiseerd op ondernemingsactiviteiten. Hierdoor hoeft er geen vennootschapsbelasting afgedragen te worden. Als gevolg van het feit dat er geen fiscale winst is gerealiseerd in 2019 is er de mogelijkheid vanwege de zogenaamde carry back-methode van 1 jaar om de betaalde vennootschapsbelasting over het jaar 2018 terug te vragen. Dit bedrag is in het jaar 2019 als vordering geboekt op de belastingdienst en dit leidt er toe dat we een voordelig resultaat melden voor de vennootschapsbelasting van € 38.000.

Onvoorzien

In de jaarstukken moet inzicht worden gegeven in de besteding van het geraamde bedrag voor onvoorziene uitgaven (artikel 25 en 28 BBV). De lasten die gedekt worden uit onvoorziene uitgaven dienen in principe te voldoen aan de volgende criteria: incidenteel, onontkoombaar, onvermijdbaar en onuitstelbaar.

Bestedingen die gedekt worden uit het budget onvoorziene uitgaven:

Op de post onvoorzien is in 2019 (middels begrotingswijzigingen) aanspraak gemaakt voor een bedrag van € 171.346. Het resterende bedrag van € 15.001 valt in deze jaarstukken vrij.

Bestedingen en verloop van het budget onvoorziene uitgaven:				
	Begroting 2019 voor wijziging	Begroting 2019 na wijziging	Besteed budget	Restant budget
Budget 2019	-186.347	-186.347	171.346	-15.001
Programma: Begrotingsw. in raadsvergadering d.d. Bedrag: Onderwerp:				
7	1e berap 2019	4-7-2019	27.000	Raadszaal discussiesysteem
7	1e berap 2019	4-7-2019	5.350	Grenswijziging Dodewaard/Opheusden
7	1e berap 2019	4-7-2019	23.120	Inhuur AVG
7	3e berap 2019	12-12-2019	105.876	gedeeltelijke vrijval restant budget 2019
1	Motie	8-11-2019	10.000	Hulpverlening aan Ambon
		Totaal:	171.346	

Ontwikkelingen

In de jaarrekening van 2018 is aangegeven dat het kabinet de mogelijkheden onderzoekt om het lokale belastinggebied te hervormen. Inmiddels heeft de staatssecretaris aangegeven dat begin 2020 de bouwstenen voor een beter belastingstelsel klaar zullen liggen. 'Naast schuiven tussen grondslagen en tarieven op rijksniveau behoort een verschuiving naar een ruimer gemeentelijk belastinggebied tot de mogelijkheden. In samenwerking met het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties worden eerder uitgewerkte plannen voor een herziening van het gemeentelijke belastinggebied opnieuw doordacht', aldus de staatssecretaris. De focus ligt voornamelijk op de rijksbelastingen en nieuwe vormen van heffen. Onderdeel van de hervorming is het vervallen van een aantal kleinere belastingen als de forensenbelasting en de hondenbelasting. De precariobelasting op kabels en leidingen van nutsbedrijven is al afgeschaft en komt te vervallen. Tot 2021 mogen gemeenten deze belasting nog heffen en loopt het bedrag in de bestemmingsreserve precariobelasting in Neder-Betuwe op tot €11.100.000. In oktober 2019 is een aantal scenario's aan het presidium voorgelegd op welke wijze dit bedrag ten goede kan komen aan alle inwoners. Gekozen is om het scenario om te investeren in windenergie nader uit te werken. De uitkomsten van deze uitwerking wordt in de loop van 2020 aan uw raad voorgelegd. Een laatste ontwikkeling betreft het feit dat gemeenten vanaf 2020 bij de waardering van woningen moeten overstappen van kubieke meters naar gebruiksoppervlakte. Een kleine verandering voor de inwoner: Op het taxatierapport staat niet meer 300 m³, maar 121 m² vermeld. Voor de gemeente daarentegen is het een grote verandering die ingrijpt op het reguliere werkproces. Het complete basisbestand van het herwaarderingproces moet worden omgezet. Hier is in 2019 mee begonnen en de omzetting wordt in de loop van 2020 afgerond. Met de omzetting wordt een oppervlaktebepaling per Waardering Onroerende Zaken (WOZ) object gemaakt en kan deze worden vertaald naar de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) gebruikersoppervlakte. Daarnaast wordt hiermee ook een kwaliteitsslag gemaakt in de gegevens voor de Bag en de WOZ en de afstemming tussen beiden.

Beleidsindicatoren

Naam Indicator:	Eenheid:	Bron:		2014	2015	2016	2017	2018
Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	CBS/COELO	Neder-Betuwe	220	215	218	224	232
			Landelijk	211	206	209	216	230
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	Basisregistratie adressen en gebouwen	Neder-Betuwe	21,2	17,2	12,5	n.b.	n.b.
			Landelijk	6,0	6,4	7,2	n.b.	n.b.
Demografische druk*	%	CBS	Neder-Betuwe	79,2%	79,8%	80,8%	81,4%	82,5%
			Landelijk	67,2%	67,9%	68,5%	69,0%	69,6%
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	COELO	Neder-Betuwe	755	766	780	796	800
			Landelijk	627	637	651	644	649
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	COELO	Neder-Betuwe	811	820	833	848	840
			Landelijk	698	709	723	723	721
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	Neder-Betuwe				5,17	5,01
			Landelijk				n.v.t.	n.v.t.
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	Neder-Betuwe				4,49	4,43
			Landelijk				n.v.t.	n.v.t.
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Eigen gegevens	Neder-Betuwe				€ 498	€ 495
			Landelijk				n.v.t.	n.v.t.
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen gegevens (paragraaf 7 Bedrijfsvoering)	Neder-Betuwe				n.v.t.	14,5%
			Landelijk				n.v.t.	n.v.t.
Overhead	% van totale lasten	Eigen gegevens	Neder-Betuwe				n.v.t.	11,2%
			Landelijk				n.v.t.	n.v.t.

* De demografische druk is de som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.

Verbonden Partijen

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten

Welke beleidsdoelstellingen wilden de verbonden partij voor ons bereiken en wat zou de verbonden partij daarvoor doen?

Zorgdragen dat wij tegen zo min mogelijke kosten voor korte of lange periode financieringen kunnen krijgen.

- De Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijke belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak.

Verantwoording/ voortgang	Toelichting

Ontwikkelingen?

Geen

Regionaal Archief Rivierenland

Welke beleidsdoelstellingen wilden de verbonden partij voor ons bereiken en wat zou de verbonden partij daarvoor doen?

Beheer van de overgebrachte archiefbescheiden van de deelnemers.

- Adequaate archiefbeheer: zorgen voor voldoende financiële middelen en faciliteiten om het archiefbeheer conform de wettelijke regels uit te voeren.
- Opleiding en faciliteiten medewerkers en vrijwilligers: medewerkers en vrijwilligers van het Regionaal Archief Rivierenland voldoende toerusten om het beheer op juiste wijze te doen.
- Toezicht en advisering: via periodiek overleg en het jaarlijkse inspectieverslag aan de raad verantwoording afleggen aan de deelnemende gemeenten.
- Dienstverlening: door het organiseren van tentoonstellingen, lezingen en andere geschiedkundige bijeenkomsten een breed publiek voorzien van een goede, klantvriendelijke dienstverlening; de ingebruikname van de applicatie MijnStudiezaal, de persoonlijke omgeving voor eigen historisch onderzoek, bevordert het gemak van zoeken en bewaren van gegevens.
- Openbaarheid van archieven: digitaal ontsluiten van documenten en gegevens bevorderen de openbaarheid; publicatie van archiefstukken is een vorm actieve openbaarheid van het weergeven van oude documenten.

Verantwoording/ voortgang	Toelichting

Ontwikkelingen?

Werkgebied Regionaal Archief Rivierenland

Binnen het werkgebied is er een nieuwe gemeente West Betuwe gevormd. Deze bestaat uit de drie voormalige gemeenten Geldermalsen, Neerijnen en Lingewaal. De eerste twee gemeenten zijn al deelnemer, de laatstgenoemde niet. De beslissing zal gevolgen hebben op het gebied van financiën als de werkplanning in alle taakgebieden.

E-depot

De ontwikkelingen in het kader van het project e-depot hadden als resultaat dat het RAR als eerste in Nederland de beschikking kreeg over een erkend e-depot, waar men best trots op is.

Dienstverlening

In 2019 zijn er twee externe en twee eigen tentoonstellingen georganiseerd. We ontwikkelden het lesaanbod voor primair onderwijs verder en breidden het cursusaanbod uit voor voortgezet onderwijs en volwassenen. Betere digitale dienstverlening en scanning on demand voor particulieren is gerealiseerd door het aanpassen van de website.

Wat heeft het gekost?

Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, VPB en Onvoorzien					
Bedragen x € 1.000			Begroot voor wijziging 2019	Begroot na wijziging 2019	Rekening 2019
Lasten			7.127	7.966	7.647
Baten			-36.869	-38.724	-38.971
Exploitatieresultaat			-29.742	-30.758	-31.324
Analyse van het verschil per programma					
Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, VPB en Onvoorzien			Begroot na wijziging 2019	Rekening 2019	Verskil
Lasten			7.966	7.647	-319
Baten			-38.724	-38.971	-247
+ = nadeel - = voordeel			-30.758	-31.324	-565

Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening Programma 7
(verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)

Bij Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, VPB en Onvoorzien is aan de lastenkant € 319.000 minder uitgegeven dan geraamd en aan de batenkant is € 246.000 meer ontvangen dan geraamd. Een voordelig resultaat van € 565.000.

Overhead (voordeel € 351.000 incidenteel)

Het taakveld Overhead heeft een voordelig resultaat van in totaal € 351.000. Hieronder lichten we dit bedrag toe.

Personeelslasten

Binnen de totale personeelslasten is een voordeel ontstaan van € 1.771.000. Dit heeft voornamelijk betrekking op niet ingevulde vacatures binnen de organisatie. Tegenover dit voordeel van niet ingevulde vacatures staat het nadeel op inhuur derden wat onder het kopje "Inhuur derden" is beschreven. Voor meer informatie verwijzen wij u naar de paragraaf Bedrijfsvoering van deze jaarstukken.

Inhuur derden

In totaal is er een nadeel van € 1.484.000 ontstaan door inhuur van derden. Dit komt door diverse soorten van inhuur: op basis van detacheringen vanuit een andere gemeente, via detacheringbureaus, op basis van Payroll, via uitzendbureaus, stagiaires, enz. Tegenover dit nadeel van inhuur derden staat het voordeel op Personeelslasten wat onder het kopje "Personeelslasten" is beschreven. Voor meer informatie verwijzen wij u naar de paragraaf Bedrijfsvoering van deze jaarstukken.

Uitkeringen en detachering

Er is een voordeel ontstaan van € 31.000 binnen het budget ontvangsten van derden. Dit heeft voornamelijk betrekking op ontvangen uitkeringen vanuit het UWV en ontvangen detacheringinkomsten van eigen personeel.

Vergoeding cursussen

Er is een voordeel ontstaan van € 20.000 binnen het budget vergoedingen cursussen. Dit is met name ontstaan door de verhouding eigen personeel en externen in 2019. Voor externe medewerkers (inhuur) zijn de organisatie in de regel geen opleidingskosten verschuldigd. Voorgesteld wordt om dit bedrag te bestemmen voor 'Vergoeding cursussen' in 2020 om daarmee te investeren in het traject van de doorontwikkeling van onze medewerkers en organisatie.

ICT

Er is een voordeel ontstaan van € 27.000. Dit komt doordat een aantal onderdelen als de Digitale herkenning (Eldas), vangnet Digibeten en de wet open overheid uit de I&A gids niet zijn uitgevoerd, waardoor daar een overschot is ontstaan. De redenen hiervan zijn dat de wet open overheid nog niet is aangenomen, het vangnet digibeten samenhangt met de komst van de nieuwe website en de routevoorziening voor de digitale herkenning nog niet klaar is. De verwachting is dat dit in 2020 wel het geval zal zijn. De kosten worden gedekt uit een apart investeringsbudget welke ook wordt meegenomen naar het jaar 2020.

Overige kleine verschillen:

Dit is een nadeel van €14.000.

Treasury (voordeel € 70.000 incidenteel)

Op dit taakveld wordt de totale rente van de gemeente verwerkt en verantwoord. Over het jaar 2019 is een incidenteel voordeel ontstaan van € 70.000 welke veroorzaakt wordt door minder benodigde rente dan begroot.

Ozb woningen: (voordeel € 37.000 incidenteel)

Het aantal bezwaren en beroepen was lager dan voorgaande jaren en na een aanbesteding zijn ook de tarieven gedaald. Daardoor valt deze kostenpost veel lager uit dan verwacht. Hierdoor is er ook minder uitbetaald aan proceskostenvergoeding aan no cure no pay bureaus. Als laatste hebben we geen juridische adviezen nodig gehad. Tevens zijn door een aanbesteding de kosten van herwaardering lager geworden. Wel zien wij een ontwikkeling dat de kosten hoger worden door bijvoorbeeld de overgang naar het WOZ berichtenverkeer en zien wij ook bij andere gemeenten oplopende kosten. Zodoende hebben wij in 2019 nog even gewacht met het anticiperen de lagere kosten door hiervan melding te maken in de bestuursrapportages. In 2020 wordt de wenselijkheid daarvan opnieuw bekeken.

Belastingen overig (nadeel € 31.000 incidenteel)

Precariobelastingen

Er is € 87.000 meer precariobelasting ontvangen dan geraamd. Dit komt doordat het aantal strekkende meters kabels en leidingen groter is dan verwacht. Tegenover dit voordeel staat een extra last aan mutatie in de reserve Precariobelasting welke u terug vindt onder de toelichting op mutaties in reserve van de algemene dekkingsmiddelen, Overhead, VPb en Onvoorzien. De structurele bijstelling vindt plaats in de eerste bestuursrapportage van 2020. Het betreft hier mutaties met een financieel neutraal effect.

Dwanginvordering

In 2019 hebben we een inhaalslag gemaakt op het gebied van dwanginvorderingen. Dit vertaalt zich in hogere baten en brengt een voordeel van €21.000.

Ophogen voorziening dubieuze debiteuren

Jaarlijks worden de vorderingen getoetst op haalbaarheid. Er heeft een opschoningsactie plaatsgevonden van oude vorderingen waarvan de haalbaarheid van invorderen nihil was. Om voldoende voorziening te hebben om het debiteurenrisico te kunnen afdekken van eventueel oninbare vorderingen moest de voorziening conform de gestelde kaders worden verhoogd met € 139.000.

Algemene uitkering uit het gemeentefonds (voordeel € 83.000 incidenteel).

Bij de decembercirculaire 2019 die wij van het Rijk ontvingen, heeft een positieve bijstelling van € 110.000 plaatsgevonden van de algemene uitkering over 2019. Hierover informeerden we de raad in de raadsinformatiebrief van 19 februari 2020. Deze bijstelling betreft extra middelen voor klimaatdoelen en een beperkte bijstelling van het budget sociaal domein. Daarnaast is er een nadeel ontstaan van € 27.000 binnen de algemene uitkering uit het gemeentefonds welke betrekking heeft op eerdere jaren. Dit nadeel heeft te maken met een bijstelling van het standaardbedrag van enkele maatstaven, waardoor de uitkeringsbasis is veranderd.

Vennootschapsbelasting (VPB) (voordeel € 38.000 incidenteel).

In 2019 is voor te betalen vennootschapsbelasting (VPB) geen raming opgenomen. Er is door de belastingdienst wel een voorlopige aanslag opgelegd voor het jaar 2019, maar deze betaling heeft tot een terugvordering geleid bij de belastingdienst omdat ultimo 2019 blijkt dat er geen fiscale winst is gerealiseerd op ondernemingsactiviteiten. Hierdoor hoeft er geen vennootschapsbelasting afgedragen te worden. Als gevolg van het feit dat er geen fiscale winst is gerealiseerd in 2019 is er de mogelijkheid vanwege de zogenaamde carry back-methode van 1 jaar om de betaalde vennootschapsbelasting over het jaar 2018 terug te vragen. Dit bedrag is in het jaar 2019 als vordering geboekt op de belastingdienst en dit leidt er toe dat we een voordelig resultaat melden voor de vennootschapsbelasting van € 38.000

Overige kleine verschillen € 17.000 voordelig

Investerings

Algemene Dekkingsmiddelen, Overhead, VPB en Onvoorzien						
	Startjaar	Investerings- bedrag	Uitgaven tot 31-12-2019	Restant per 31-12-2019	Voortgang	
					Beleidsmatig	Financieel
Implementatie BGT	2017	112		112		
Optimalisatie GEO applicaties	2017	45	17	28		
Implementatie LIAS management informatie systeem	2017	84	88	-4		afsluiten
I&A gids 2019 Windows 10 en Office 2016	2019	40	25	15		
		280	130	150		

Mutaties in reserves

Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, VPB + Mutaties in reserves					
Bedragen x € 1.000			Begroot voor wijziging 2019	Begroot na wijziging 2019	Rekening 2019
Lasten			1.348	1.664	1.752
Baten			-2.607	-4.083	-3.813
Exploitatieresultaat			-1.259	-2.419	-2.062
Analyse van het verschil in mutaties in reserves per programma					
Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, VPB en Onvoorzien			Begroot na wijziging 2019	Rekening 2019	Vershil
Lasten			1.664	1.752	87
Baten			-4.083	-3.813	270
+ = nadeel - = voordeel			-2.419	-2.062	357

Bij mutaties in de reserves bij Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, VPB en Onvoorzien is aan de lastenkant € 87.000 meer gestort dan geraamd en aan de batenkant is € 270.000 minder onttrokken dan geraamd. Een nadelig resultaat van € 357.000.

Toelichting op mutaties in reserves:

Algemene reserve (nadeel € 270.000, incidenteel)

In 2019 is voor € 170.000 niet onttrokken aan de algemene reserve in verband met het niet in 2019 afronden van de afsluiting van de overweg Polsestraat. Dit budget blijft nodig om in 2020 met Prorail af te kunnen rekenen. Het moment hiervoor is afhankelijk van een uitspraak van de rechtbank in de beroepszaak. Dit bedrag blijft in de reserve tot het moment dat dit project wel kan worden afgerond. Onder de toelichting bij Programma 3 fysieke leefomgeving staat een voordeel van € 170.000 voor dit project.

Daarnaast is voor de randweg Opheusden een bedrag van € 100.000 niet onttrokken zoals vooraf was geraamd. Reden is dat de afwikkeling van de voorbereiding niet in 2019 maar in 2020 zal plaatsvinden. Onder de toelichting bij Programma 3 fysieke leefomgeving staat een voordeel van € 100.000 voor dit project.

Reserve precario (nadeel € 87.000, incidenteel)

Zoals verantwoord algemene dekkingsmiddelen, Overhead, VPB en Onvoorzien bij taakveld(0.64) Belastingen overig is er € 87.000 meer precariobelasting ontvangen dan geraamd. Dit komt doordat het aantal strekkende meters kabels en leidingen groter is dan verwacht. Tegenover dit voordeel staat een extra last aan mutatie in de reserve Precariobelasting. De structurele bijstelling vindt plaats in de eerste bestuursrapportage van 2020. Het betreft hier mutaties met een financieel neutraal effect.

PARAGRAFEN

- Paragraaf 1: Lokale heffingen
- Paragraaf 2: Risicobeheersing en weerstandsvermogen
- Paragraaf 3: Onderhoud kapitaalgoederen
- Paragraaf 4: Financiering
- Paragraaf 5: Verbonden partijen
- Paragraaf 6: Grondbeleid
- Paragraaf 7: Bedrijfsvoering

Paragraaf 1: Lokale heffingen

Algemeen

Deze paragraaf is als volgt opgebouwd:

- ◆ Het beleid over de lokale heffingen.
- ◆ Een totaaloverzicht van lokale heffingen 2019.
- ◆ Een overzicht op hoofdlijnen van de lokale heffingen.
- ◆ Een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.
- ◆ Overzicht van de belastingdruk en vergelijking met andere gemeenten.

Het beleid ten aanzien van de lokale heffingen

Het totale pakket van de gemeentelijke belastingen en heffingen bestaat uit verschillende belastingen/heffingen. Een door de gemeenteraad vastgestelde verordening rechtvaardigt deze.

Voor de hoogte van de tarieven en leges gelden de volgende uitgangspunten:

- ◆ Streven naar een volledige kostendekking bij leges en andere rechten.
- ◆ De opbrengst van leges en rechten niet meer laten stijgen dan met de inflatiecorrectie.

In de jaarrekening wordt in de paragraaf lokale heffingen verantwoording afgelegd over de mate van kostendekkendheid van heffingen/leges, waarbij de tarieven niet meer dan kostendekkend mogen zijn. Bij deze heffingen/leges is de gerealiseerde kostendekkendheid in een tabel opgenomen in lijn met het nieuwe Besluit Begroting en Verantwoording.

Een totaaloverzicht van lokale heffingen 2019

Totaaloverzicht lokale heffingen 2019					
		Opbrengst begroot voor wijziging	Opbrengst begroot na wijziging	Opbrengst werkelijk	Verschil begroot na wijziging
	ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN:				
1	Onroerende-zaakbelastingen:				
	OZB eigenaar woningen	3.348.079	3.406.560	3.406.082	478
	OZB eigenaar niet-woningen	907.789	920.933	919.882	1.051
	OZB gebruikers niet-woningen	607.059	615.436	615.264	172
2	Forensenbelasting	13.596	13.786	13.209	577
3	Toeristenbelasting	49.827	50.525	49.110	1.415
4	Hondenbelasting	129.718	131.534	132.838	-1.304
5	Precariobelasting	1.348.397	1.480.960	1.568.314	-87.354
	HEFFINGEN MET EEN BESTEMMING:				
6	Rioolheffing woningen	1.865.238	1.900.701	1.974.537	-73.835
	Rioolheffing niet-woningen	179.552	185.478	186.592	-1.115
7	Afvalstoffenheffing	1.802.758	1.977.446	2.020.320	-42.874
8	Lijkbezorgingrechten/grafmonumenten	276.927	276.927	280.556	-3.629
9	Staangelden markten en kermissen	5.677	5.677	5.637	40
10	Leges:				
	Bevolkingsregistratie en burgerlijke stand	331.103	337.936	438.727	-100.791
	Vergunningen APV	13.527	18.365	19.562	-1.197
	Standplaats- en ventvergunningen	308	308	6.092	-5.784
	Omgevingsvergunningen	859.921	1.123.713	959.772	163.941
	Bestemmingsplannen/vrijstellingen	208.468	147.126	85.638	61.488
	Verkeer en vervoer	7.761	1.819	1.759	60
	Telecommunicatie	36.789	36.789	86.856	-50.067
	Diversen	7.858	2.975	4.766	-1.791
		12.000.353	12.634.993	12.775.512	-140.519

Een overzicht op hoofdlijnen van de lokale heffingen

1. Onroerendezaakbelasting

Onder de naam 'onroerendezaakbelasting' (OZB) heffen we over de binnen de gemeente gelegen onroerende zaken twee directe belastingen. Het gaat hier om een gebruikersbelasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar een onroerende zaak al dan niet gebruikt in eigendom, bezit, beperkt recht of persoonlijk recht. Daarnaast geldt een eigenarenbelasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar van een onroerende zaak het genot heeft dankzij eigendom, bezit of beperkt recht. Op basis van de Wet Waardering Onroerende Zaken (Wet WOZ) stellen we van elke individuele onroerende zaak de waarde vast. Daarna berekenen we het te betalen bedrag aan belasting en leggen we deze middels een aanslag aan de belastingplichtige op. Vanaf 2007 taxeren we jaarlijks.

Percentage Onroerende-zaakbelasting 2019	
Eigenaar woningen	0,1590%
Eigenaar niet-woningen	0,2295%
Gebruikers niet-woningen	0,1690%

De totale OZB opbrengst voor 2019 is geraamd op € 4.942.929. De werkelijke OZB opbrengst voor 2019 bedraagt € 4.941.228. Dit resulteert in een minimale minderopbrengst van € 1.701

2. Forensenbelasting

De forensenbelasting is bedoeld om eigenaren van tweede woningen mee te laten betalen aan de gemeentelijke gemeenschapsvoorzieningen, waarvan ze ook gebruik maken. De geraamde opbrengst voor 2019 bedraagt € 13.786. De definitieve aanslag forensenbelasting 2019 is opgelegd en deze heeft geresulteerd in een geringe minderopbrengst van € 577.

3. Toeristenbelasting

Voor 2019 zijn wij uitgegaan van een geraamde opbrengst van € 50.525 voor de toeristenbelasting. De definitieve aanslag toeristenbelasting 2019 is opgelegd en de opbrengst bedraagt € 49.110. Dit resulteert in een klein nadeel van € 1.415. Omdat de situatie inzake verhuur en eigen gebruik jaarlijks kan wijzigen kunnen er kleine verschillen ontstaan tussen raming en opbrengsten.

4. Hondenbelasting

Onder de naam 'hondenbelasting' heffen we een directe belasting over het houden van honden binnen de gemeente. We heffen de belasting naar het aantal honden dat men binnen de gemeente houdt. Bij de begroting 2019 is rekening gehouden met een opbrengst van € 131.534. In werkelijkheid is de opbrengst € 132.838. Kleine verschillen tussen ramingen en opbrengsten kunnen voorkomen, omdat niet met zekerheid te voorspellen is hoeveel honden men aan- en afmeldt gedurende een belastingjaar.

5. Precariobelasting

We heffen sinds 2013/2014 precariobelasting op kabels en leidingen voor het transport van gas en elektra. Er is in 2019 een bedrag van € 1.480.960 geraamd. Daadwerkelijk is er een opbrengst van € 1.568.314 aan precario gas en elektra. Het verschil in de opbrengst precario ten opzichte van het begrote bedrag is € 87.354. Het grote verschil komt door gewijzigde opgaven van de leidinglengte door belastingplichtigen.

Belastingplichtige Liander N.V. is tegen alle aanslagen precario in bezwaar en beroep gegaan. De beroepen zijn ongegrond verklaard en alle verdere termijnen zijn verstreken. De opbrengsten precario zijn daarmee definitief en kunnen aangewend worden voor de inwoners van Neder-Betuwe.

Door vaststelling van de wet die de heffingsbevoegdheid van precariobelasting voor enige openbare werken van algemeen nut beperkt kunnen wij vanaf 2022 geen precariobelasting meer heffen over netwerken die nutsbedrijven in, op of boven gemeentegrond exploiteren.

6. Rioolheffing

Onder de naam 'rioolheffing' heffen wij een recht van de eigenaar van een eigendom van waaruit afvalwater direct of indirect op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd. Dit gebeurt om de aanleg en het onderhoud van het rioleringsstelsel te bekostigen. We heffen de rioolheffing met een vast bedrag via de eigenaar. Bij de jaarlijkse tariefaanpassing gaan we uit van de lijn die in het Gemeentelijk Rioleringsplan is vastgelegd. Bij de vaststelling van de verordening rioolheffing 2019 is het tarief volgens het vastgestelde GRP vastgesteld op € 222,93. In 2019 was voor rioolheffingen € 2.086.179 begroot na wijziging, maar in werkelijkheid is er € 2.161.129 ontvangen. Deze meeropbrengst van

€ 74.950 is ontstaan nadat bleek dat er door een administratieve fout voor diverse woningen sinds de oplevering in 2011/2012 geen aanslag rioolheffing is opgelegd. Voor deze objecten is alsnog een aanslag opgelegd voor de belastingjaren 2017, 2018 en 2019. De opbrengsten rioolheffing zijn daarmee hoger dan begroot en de raming moet structureel worden bijgesteld. Deze bijstelling zal bij de eerste bestuursrapportage 2020 worden verwerkt. Het betreft een budgettaire neutrale bijstelling omdat de meeropbrengsten worden toegevoegd aan de voorziening riolering.

Overzicht aantal aansluitingen	Tarieven	Begroot aantal aansluitingen	Werkelijk aantal aansluitingen	Verschil aantal aansluitingen
	222,93	9.358	9.470	112

Het aantal heffingseenheden bedraagt op 31 december 2019 9470 stuks. Ten opzichte van de raming lijkt er sprake te zijn van een toename met 112 aansluitingen, dit komt voort uit het feit dat er voor genoemde belastingjaren voor 112 objecten nog een aanslag rioolheffing is opgelegd.

Berekening van kostendekkendheid van de rioolheffing 2019	
Netto kosten taakveld, incl. (omslag)rente	€ 1.514.993
Overhead (al verantwoord op taakveld)	€ 128.802
BTW	€ 312.944
Dotatie voorziening riool (verantwoord op taakveld)	€ 333.192
Totaal opbrengsten	€ 2.161.129
Totaal kosten	€ 2.161.129
Dekkingspercentage	100%

7. Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing is bedoeld om het inzamelen van huishoudelijk afval te bekostigen. De inzameling van huishoudelijke afvalstoffen, het vaststellen van de tarieven en het innen van de heffing wordt op regionaal niveau geheel uitgevoerd door Afvalverwijdering Rivierenland (Avri). We heffen afvalstoffenheffing van inwoners die gebruik maken van een perceel waarvoor als gevolg van de Wet milieubeheer een verplichting geldt tot het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen. We heffen de heffing per perceel. Het tarief bestaat uit een vast deel (in 2019 € 169 per huishouden) plus een bedrag voor elke keer dat een grijze container wordt geleegd (€ 4,67 voor een container van 140 liter, € 8,00 voor een container van 240 liter).

Afvalstoffenheffing	2019	aantal ledigingen
<u>Basistarief (voor iedereen gelijk)</u>	€ 169,00	8.718,00
Per extra grijze container	€ 50,00	153,00
<u>Variabel tarief (per keer)</u>		
grijze container 140 liter	€ 4,67	16.239,00
grijze container 240 liter	€ 8,00	29.286,00
gft-container (140 en 240 liter)	gratis	
papiercontainer (140 en 240 liter)	gratis	
zak plastic verpakkingsmateriaal	gratis	
inworp ondergrondse container hoogbouw en stadscentra	€ 0,80	6.456,00
inworp ondergrondse container overige huishoudens	€ 1,00	64.363,00
brenghouders voor glas, papier, textiel, plastic	gratis	
restafval op milieustraat per huisvuilzak (60 liter)	€ 1,60	5.536,00
voorrijtarief voor aan huis ophalen van grof huishoudelijk afval	€ 20,00	

Er zijn in 2019 8718 aanslagen afvalstoffenheffing opgelegd. De geraamde afvalstoffenheffing bedraagt na wijziging € 1.977.446. De daadwerkelijk gerealiseerde opbrengst is € 2.020.320. De ontstane meeropbrengst van € 42.874 kan verklaard worden doordat de afrekening van de budgetten over 2018 zijn geboekt in 2019.

8. Lijkbezorgingsrechten

Op basis van een verordening heffen we rechten voor het gebruiken van de algemene begraafplaatsen en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de algemene begraafplaatsen. We heffen de rechten van degene op wiens aanvraag of voor wie de dienst wordt verricht of van degene die van de bezittingen, werken of inrichtingen gebruik maakt. Voor 2019 was € 276.927 begroot. In werkelijkheid is € 280.556 ontvangen. Dit resulteert in een minimale meeropbrengst van € 3.629.

Berekening kostendekkendheid lijkbezorgingsrechten	
Netto kosten taakveld incl. (omslag)rente	€ 287.879
Toe te rekenen kosten	€ 268.953
Overhead	€ 40.593
Totaal opbrengsten (rechten)	€ 280.556
Totaal kosten	€ 309.547
Dekkingspercentage	91%

9. Marktgeden en kermissen

Onder de naam 'marktgeld' heffen we een recht voor een standplaats op een markt als bedoeld in de marktverordening. Hieronder vallen ook de diensten die de standplaatshouder verleent. Voor 2019 was er een bedrag van € 5.677 begroot. In werkelijkheid is er € 5.637 ontvangen. Dit resulteert in een minimale minderopbrengst van € 40.

Berekening kostendekkendheid marktgeden 2019	
Netto kosten taakveld incl. (omslag)rente	€ 26.559
Toe te rekenen kosten (ex overhead)	€ 1.815
Overhead	€ 1.705
Totaal opbrengsten (rechten)	€ 3.230
Totaal kosten	€ 3.520
Dekkingspercentage	92%

- De totale opbrengst marktgeden van € 3.230,- wijkt af van het bedrag genoemd in het totaaloverzicht lokale heffingen doordat daar de kosten van elektra bij zijn inbegrepen. Voor de kostendekkendheid mogen alleen de opbrengsten van de marktgeden meegeteld worden.

10. Legesverordening

Onder de naam 'leges' heffen we veel verschillende rechten voor namens het gemeentebestuur verleende diensten. We heffen de rechten bij de aanvrager van de dienst of degene voor wie de dienst is verleend. Uitgangspunt is dat deze rechten in totaliteit 100% kostendekkend zijn. Er vindt voor de leges een jaarlijkse algemene inflatiecorrectie plaats.

In totaal is er voor 2019 een bedrag van € 1.669.031 aan opbrengsten van leges geraamd. De daadwerkelijke opbrengst van de leges betreft voor 2019 een bedrag van € 1.603.172, waarmee er een bedrag van € 65.859 minder aan leges is binnengekomen dan geraamd.

Deze minderopbrengst is als volgt ontstaan:

Meeropbrengst leges bevolkingsregistratie en burgerlijke stand	€ -100.791
Minderopbrengst omgevingsvergunningen	€ 163.941
Minderopbrengst bestemmingsplannen/vrijstellingen	€ 61.488
Meeropbrengst telecommunicatie	€ -50.067
Meeropbrengst overig	€ -8.712
Totaliteit minder leges ontvangen dan geraamd	€ 65.859

Het voordeel op de leges bevolkingsregistratie en burgerlijke stand is zo te verklaren:

- In 2019 zijn er meer leges ontvangen voor reisdocumenten en de burgerlijke stand. Tegenover de meeropbrengst van deze leges staat voor een aantal diensten een hogere afdracht aan het Rijk voor geleverde goederen.

Het nadeel op leges Omgevingsvergunningen is als volgt te verklaren:

- Op dit budget ontstond een incidenteel nadeel door bouw-gerelateerde leges. Dit komt o.a. doordat het aantal concrete (complexere) bouwvergunningaanvragen door landelijke ontwikkelingen (stikstofproblematiek) in het vierde kwartaal fors achterbleef op de prognose en daarmee de legesinkomsten.

Het nadeel op leges bestemmingsplannen/vrijstellingen is als volgt te verklaren:

- In 2019 zijn er minder leges ontvangen voor het in behandeling nemen voor bestemmings- en wijzigingsplannen voor derden. Leges worden pas aan het einde van de procedure geïnd. Procedures voor bestemmings- en wijzigingsplannen lopen door in 2020. De inkomsten komen daardoor pas in 2020 binnen, terwijl er in 2019 kosten (o.a. ambtelijke uren) zijn gemaakt. Daarnaast zijn er minder complexe principeverzoeken ingediend. Dit kan ook deels verklaard worden door de stikstofproblematiek.

Het voordeel op de telecommunicatie is als volgt te verklaren:

- In 2019 zijn er 89 meer vergunningen verleend dan verwacht waarvoor leges betaald moet worden.

Recapitulatie kostendekkendheid leges jaarrekening 2019 gemeente Neder-Betuwe

		Totale kosten	Opbrengsten	Kostendekkendheidspercentage
Totaal		€ 1.709.888	€ 1.618.833	95%
Titel 1	Algemene dienstverlening	€ 631.940	€ 532.833	84%
Hoofdstuk 1	Burgelijke stand	€ 161.003	€ 163.157	101%
Hoofdstuk 2	Reisdocumenten en Nederlandse identiteitskaart	€ 161.414	€ 116.180	72%
Hoofdstuk 3	Rijbewijzen	€ 149.571	€ 126.483	85%
Hoofdstuk 4	Verstrekingen uit de basisregistratie personen	€ 17.207	€ 4.574	27%
Hoofdstuk 9	Overige publiekszaken	€ 13.180	€ 8.031	61%
Hoofdstuk 10	Gemeentearchief	€ 2.803	€ 3.606	129%
Hoofdstuk 16	Kansspelen	€ 1.137	€ 634	56%
Hoofdstuk 17	Telecommunicatie	€ 73.095	€ 86.856	119%
Hoofdstuk 18	Verkeer en vervoer	€ 11.746	€ 8.858	75%
Hoofdstuk 19	Naturalisatie en optie	€ 29.789	€ 13.180	44%
Hoofdstuk 20	Diversen	€ 10.994	€ 1.275	12%
Titel 2	Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/ omgevingsvergunning	€ 1.048.751	€ 1.068.213	102%
Hoofdstuk 2	Vooroverleg/beoordeling conceptaanvraag	€ 50.762	€ 9.674	19%
Hoofdstuk 3	Omgevingsvergunning	€ 932.545	€ 976.451	105%
Hoofdstuk 8	Bestemmingswijzigingen zonder activiteiten	€ 65.443	€ 82.088	125%
Titel 3	Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn en niet vallend onder titel 2	€ 29.197	€ 17.787	61%
Hoofdstuk 1	Horeca	€ 11.855	€ 7.045	59%
Hoofdstuk 2	Organiseren evenementen	€ 2.367	€ 1.185	50%
Hoofdstuk 5	Marktstandplaatsen	€ 8.467	€ 5.604	66%
Hoofdstuk 7	In deze titel niet benoemde vergunning, ontheffing of andere beschikking	€ 6.509	€ 3.953	61%

Deze tabel wordt ter informatie bijgevoegd om de kostendekkendheid van onze leges weer te geven. Er is een gering verschil in werkelijke opbrengsten (€ 1.618.833 en € 1.603.172). Dit wordt veroorzaakt door het feit dat enkele leges betrekking hebben op een ander belastingjaar, sprake is van een vermindering of anderzijds is een post niet te relateren aan de leges en daarmee het belastingjaar 2019.

Een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid

Bij de kwijtschelding van heffingen hanteren we de 100% norm van de relevante bijstandsnorm. Voor de overige regels volgen we het Rijksbeleid. Kwijtschelding verlenen we voor de hondenbelasting, de rioolheffing en de onroerendezaakbelasting. Voor de overige heffingen en rechten verlenen we geen kwijtschelding. Het aantal kwijtscheldingsverzoeken is gehalveerd.

Kwijtschelding				
	2016	2017	2018	2019
Aantal opgelegde aanslagbiljetten	7.220	7.462	7.541	7.605
Aantal dwangbevelen	141	83	178	137
Aantal kwijtscheldingsverzoeken	20	16	20	10

Overzicht van de belastingdruk en vergelijking met andere gemeenten

Gemiddelde belastingdruk per meerpersoonshuishouden Neder-Betuwe 2019

Belastingsoort	2019
Onroerende zaak-belasting*	389
Afvalstofheffing	243
Rioolrecht	223
Totaal	855

*gemiddelde waarde € 244.760

Bron: gegevens COELO (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden)

Positie Neder-Betuwe bij vergelijk regio in 2019

In onderstaand overzicht staat de gemiddelde belastingdruk per meerpersoonshuishouden uitgedrukt in euro's in vergelijking met omliggende gemeenten.

Neder-Betuwe	Buren	Tiel	West Maas en Waal	Geldermalsen	Neerijnen	Overbetuwe
855	852	744	833	934	934	555

Rangorde Neder-Betuwe bij vergelijk regio in 2019

In onderstaand overzicht staat de gemiddelde belastingdruk per meerpersoonshuishouden uitgedrukt in een nummer van een rangorde van de 355 gemeenten. Ook hierbij zijn de omliggende gemeenten ter vergelijking meegenomen. Nummer 1 heeft hierbij de laagste lasten en nummer 355 de hoogste.

Neder-Betuwe	Buren	Tiel	West Maas en Waal	Geldermalsen	Neerijnen	Overbetuwe
318	317	164	297	352	352	2

Paragraaf 2: Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Algemeen

Het kader voor de uitvoering van het risicomanagement en de bepaling van het weerstandsvermogen worden gevormd door de 'Nota weerstandsvermogen en risicobeheersing 2019' die in dit jaar is geactualiseerd en op 4 juli 2019 is vastgesteld. Deze paragraaf geeft aan hoe het risicomanagement wordt uitgevoerd, welke risico's er zijn en of ons weerstandsvermogen voldoende is.

Risicomanagement

Risicomanagement is een hulpmiddel om op een systematische en uitgesproken manier risico's in kaart te brengen, te beoordelen en door een proactieve houding beter te beheersen. De werkwijze is: risico's in kaart brengen, mogelijke beheersmaatregelen bepalen en de (overgebleven) financiële gevolgen van de risico's in cijfers uitdrukken. Door bij beleidsvorming al heel vroeg na te denken over de mogelijke risico's van bepaalde keuzes zijn deze mogelijk te voorkomen of te verminderen of kan beleid worden bijgesteld. Met het managen van risico's kun je geen gebeurtenissen met een negatief gevolg voorkomen. Het biedt wel de geruststelling, dat vooraf alles is gedaan om de risico's te voorkomen of het effect bewust te verminderen. Het biedt daarnaast de zekerheid, dat er voldoende financiële middelen zijn als een risico werkelijkheid wordt.

Risicomanagement is een systematisch en regelmatig terugkerend proces om risico's te onderkennen, te analyseren en te beoordelen en op basis daarvan maatregelen te nemen en het eindresultaat te bekijken. Daarbij ligt het accent op de financiële, personele en organisatorische risico's, grondexploitatie- en risico's van deelnemingen en verbonden partijen. De genoemde nota beoogt het risicomanagement op een meer systematische manier uit te voeren met een breed bereik. Daarbij gaat het ook om juridische, maatschappelijke en politieke risico's (imago), technische risico's en risico's in het sociaal domein. Risicomanagement beschouwen we hierbij niet als een doel op zich. Met meer inzicht in de risico's kunnen we ons weerstandsvermogen beter bepalen. Het weerstandsvermogen speelt een belangrijke rol bij de bepaling van ons financieel perspectief.

Om ook in de toekomst een financieel gezonde gemeente te blijven, gaan we verstandig en verantwoord om met risico's. Deze zijn onlosmakelijk verbonden met de uitvoering van bedrijfsprocessen en kunnen nooit helemaal worden uitgesloten. We willen ons bewust zijn van de risico's en van de beheersingsmaatregelen die we kunnen nemen. Bij de beheersing van de risico's hanteren wij als beleidslijn, dat er sprake moet zijn van een evenwicht tussen praktische uitvoerbaarheid, effectiviteit en kosten (efficiency) van een maatregel. Wij streven ernaar om geen onnodige risico's te lopen en risico's af te dekken door verzekeringen mits financieel verantwoord. Wij hebben verzekeringen afgesloten voor aansprakelijkstelling door derden, schade aan opstallen en tegen fraude. Risico's die niet worden afgedekt door een verzekering of een voorziening moeten kunnen worden opgevangen door de beschikbare weerstandscapaciteit. De definitie van een risico luidt als volgt: de kans op een gebeurtenis, die zowel negatieve als positieve gevolgen voor de gemeente kan hebben en waarvan de grootte op dit moment onbekend is, maar van grote betekenis kan zijn. Voor het opnemen van een risico hanteren we een ondergrens van € 100.000.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen bestaat uit het verschil tussen:

De beschikbare weerstandscapaciteit: de middelen waarover de gemeente kan beschikken om onverwachte en hoge kosten te dekken, en:

De financieel in cijfers uitgedrukte risico's: het totaal van de financieel in cijfers uitgedrukte risico's die de gemeente loopt ondanks de beheersmaatregelen.

De verhouding wordt uitgedrukt in de hieronder gepresenteerde waarderingstabel, die opgenomen is in de 'Nota weerstandsvermogen en risicobeheersing 2019'.

Verhouding benodigde weerstandscapaciteit

Verhouding	Betekenis
> 2,0	Uitstekend
1,4 tot 2,0	Ruim voldoende
1,0 tot 1,4	Voldoende
0,8 tot 1,0	Matig
0,6 tot 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

In het bestaan van Neder-Betuwe heeft deze verhouding zich de afgelopen jaren positief ontwikkeld. Op basis van de herberekening van de beschikbare weerstandscapaciteit en de risico's blijkt dat ten opzichte van de berekening bij de Begroting 2020 (1,9) de weerstandsratio stijgt naar 2,0. Dit wordt veroorzaakt door een positief jaarresultaat met een toevoeging aan de algemene reserve van € 348.000. Uitgangspunt op basis van het huidige coalitieakkoord is een verhouding van minimaal 1,0. Op basis van de berekening uit deze paragraaf blijkt dat verhouding voor de weerstandscapaciteit hier aan voldoet. De classificatie van de weerstandsverhouding is op basis van de recente herberekening 'uitstekend' (2,0).

Kengetallen

In deze risicoparagraaf is een aantal financiële kengetallen opgenomen, dat inzicht geeft in de financiële positie van de gemeente. Deze kengetallen zijn met ingang van de jaarstukken 2015 opgenomen op grond van een wijziging van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Aan het eind van deze paragraaf zijn deze vermeld met een toelichting op de betekenis en de berekening ervan.

Actueel overzicht van de berekening van de weerstandscapaciteit en weerstandsratio

Berekening van de weerstandscapaciteit, het weerstandsvermogen en de weerstandsratio			
Weerstandscapaciteit	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarstukken 2018
Algemene reserve	-10.635.000	-9.461.000	-13.374.000
Onbenutte belastingcapaciteit			
• OZB x)	0	0	0
• Leges en andere heffingen x)	0	0	0
Onvoorzien algemeen	0	-50.000	0
Verwachte storting/onttrekking jaarrekeningresultaat	-348.000	-310.000	-30.000
Totaal beschikbaar weerstandscapaciteit	-10.983.000	-9.821.000	-13.404.000
Weerstandsvermogen	Jaarstukken 2019	Begroting 2020	Jaarstukken 2018
Totaal risico's	5.399.000	5.236.000	2.928.000
Totaal beschikbaar weerstandscapaciteit	-10.983.000	-9.821.000	-13.404.000
Weerstandsvermogen (capaciteit minus risico's)	-5.584.000	-4.585.000	-10.476.000
Weerstandsratio	2,0 Uitstekend	1,9 Ruim voldoende	4,6 Uitstekend

Claims op de Algemene reserve

Op basis van besluitvorming door de gemeenteraad zijn in het verleden claims gelegd op de algemene reserve. Aangezien de daadwerkelijke uitgaven nog niet hebben plaatsgevonden zit de dekking voor deze uitgaven nog in de algemene reserve. De totale omvang van deze claims op de algemene reserve in de komende jaren bedraagt € 1,9 miljoen op basis van de besluitvorming tot en met eind april 2020. Een specificatie van de inzet van de algemene reserve wordt in onderstaande tabel weergegeven.

Omschrijving	2020	2021	2022	2023
Begroting 2020 & meerjarenbegroting 2021-2023				
75 jaar bevrijding	€ 75.000			
JOP Opheusden	€ 15.000			
Actualisatie Landschapsontwikkelplan (LOP)	€ 14.000			
Vorbereiding rondwegen Opheusden & Ochten	€ 500.000			
Herinrichting plantvakken Hoofdstraat Kesteren	€ 10.000			
Niet-vergunning gebonden Toezicht & Handhaving Wabo-taken ("vrije veld-toezicht")	€ 150.000	€ 150.000	€ 150.000	
Gemeentelijk vastgoed	€ 25.000			
Realisatie skatepark op multifunctionele sportaccommodatie	€ 32.500			
Ambulantisering en doordecentralisatie GGZ (Beschermd wonen)	€ 46.000	€ 46.000	€ 46.000	
Eerste inrichting Onderwijsleerpakket	€ 12.400			
AED's	€ 26.000			
Overige raadsbesluiten t/m december 2019				
Bijdrage realisatie Polsestraat	€ 170.000			
Budget voor klimaatdoelen	€ 237.000			
Warmtetransitie	€ 30.000			
Energietransitie	€ 40.000			
Projecten I&A-programmagids	€ 103.000			
Herziening bestemmingsplannen	€ 10.000			
Totaal claims op algemene reserve	€ 1.510.900	€ 196.000	€ 196.000	€ 0

Wanneer het saldo van de beschikbare weerstandscapaciteit gecorrigeerd wordt voor deze claims bedraagt het saldo van de weerstandsratio 1,7 en kwalificeert daarmee als ruim voldoende.

COVID -19

De uitbraak van het coronavirus COVID-19 eind februari 2020 heeft grote impact op de Nederlandse samenleving en ook op de gemeente Neder-Betuwe. Bij het nemen van maatregelen stond en staat nog steeds de gezondheid van onze medewerkers en inwoners voorop. Vanzelfsprekend hebben de getroffen maatregelen gevolgen voor de gemeente. Die gevolgen zijn op meerdere gebieden zichtbaar, zowel op het vlak van bedrijfsvoering als financieel.

Denk hierbij onder andere aan:

- Ontstaan van vertraging in de uitvoering van projecten van het Rijk ten opzichte van de begroting. Deze vertraging kan effect hebben op de hoogte van de Algemene Uitkering daar hier sprake is van een samen trap op/af systematiek. Echter een fixatie van het accres is aannemelijker op dit moment.
- Extra kosten voor voorzieningen om thuis te werken.
- Risico ten aanzien van inbaarheid van gemeentelijke belastingen en heffingen, huuropbrengsten 2020 (dorpshuizen, sportvereniging), debiteuren
- Risico op achterblijvende legesopbrengsten (bouwleges etc.)
- Risico open-einde regelingen, toename aanvragen BBZ, bijstand etc. etc. (extra capaciteitsvraag ambtelijke organisatie)
- Risico dat subsidies naar organisaties voor 2020 ontoereikend zijn.

Bovenstaande risico's kunnen ook spelen bij verbonden partijen.

Daartegenover staat dat voor diverse kosten een compensatie van het Rijk ontvangen wordt. Dit geldt niet alleen voor de gemeente maar ook voor bijv. sportverenigingen, die rechtstreeks subsidie kunnen aanvragen. Ook zijn er diverse uitgaven die lager uit kunnen pakken, zoals bijv achterblijvende activiteiten op de diverse taakvelden, reis- en verblijfkosten, schoonmaakkosten en dagelijks onderhoud, op al die onderdelen gelden grote onzekerheden. Inmiddels zijn beheersmaatregelen getroffen om onder deze omstandigheden uitvoering te geven aan de primaire taken (zoals invulling van een crisisteam, inventariseren van kerntaken, vervangingsplannen bij ziekte) Het ontbreekt op het moment van opmaken van het jaarverslag en de jaarrekening nog aan voldoende informatie over de consequenties om een financiële risicoberekening te maken voor de organisatie. Wij zullen bij de begroting 2021 en meerjarenraming 2022-2024 een bedrag aan de risicoanalyse toevoegen. Wij volgen de impact nauwgezet en informeren de gemeenteraad actief.

Overzicht van risico's gelijk aan of groter dan € 100.000

Risico	nr.	Jaarstukken 2019	Begroting 2020	Jaarstukken 2018	Vershil J2019- B2020	Risicoscore
Ruimtelijke ontwikkeling						
Algemene risico's grondexploitaties	1	453.000	358.000	358.000	95.000	Laag
Specifieke risico's grondexploitaties	2	55.000	38.000	38.000	17.000	Midden
Verbonden partijen:						
Risico's verbonden partijen	4	1.321.376	1.321.376	1.111.506	-	Midden
Openeinde regelingen:						
Uitvoering 3 Decentralisaties	5	2.500.000	2.500.000	-	-	Hoog
Overige risico's						
Personeel & organisatie (bedrijfsvoering)	6	1.150.000	1.080.000	920.000	70.000	Midden
Ontwikkelingen gemeentefonds	7	320.000	320.000	300.000	-	Midden
Crisisbeheersing en rampenbestrijding	8	100.000	100.000	100.000	-	Midden
Renteontwikkeling	9	100.000	100.000	100.000	-	-
Overige risico's < € 100.000					-	-
		5.999.376	5.817.376	2.927.506	182.000	
<i>Waarschijnlijkheidsfactor</i>		<i>90%</i>	<i>90%</i>			
Totaal risico's * factor		5.399.438	5.235.638	2.927.506		

Op basis van de in juli 2019 vastgestelde Nota Weerstandsvermogen en risicobeheersing 2019 wordt een waarschijnlijkheidsfactor van 90% op het totaal van de becijferde risico's toegepast. Niet alle risico's doen zich namelijk gelijktijdig voor. Hiermee wordt het totaal van het geldelijke gevolg van alle risico's gecorrigeerd.

Ruimtelijke ontwikkeling

1. Algemene risico's grondexploitaties

Grondexploitaties kennen algemene en specifieke risico's. De algemene risico's bestaan onder andere uit rentestijgingen, stijging van het inflatiecijfer, aanbestedingsrisico's, marktontwikkelingen en vertragingen in de planvorming of in de gronduitgifte. Voor de dekking van algemene, niet gespecificeerde risico's, die de gemeente met de huidige exploitaties loopt, is een risico inschatting opgenomen van € 453.000. Voor een verdere specificatie van de boekwaarden verwijzen wij u naar het overzicht 'Actuele prognose van de verwachte resultaten diverse grondcomplexen' in paragraaf 6. over grondbeleid. In dit overzicht zijn de contante waarden van de verwachte verliezen en winsten opgenomen. De verliezen zijn conform het BBV afgedekt via de verliesvoorziening.

2. Specifieke risico's grondexploitaties

Specifieke risico's worden geraamd als daar een directe aanleiding voor is en dit in aanvulling op de algemene risico's noodzakelijk is. De onderstaande specifieke risico's zijn opgenomen:

- Bonengraaf-West € 25.000
- Broedershof € 30.000

De hier genoemde risico's sluiten aan op de informatie in paragraaf 6. Grondbeleid:

3. Pfas/stikstof (PAS)

De omvang van de risico's met betrekking tot Pfas/Stikstof (Pas) zijn moeilijk financieel te kwantificeren. In de processen worden de noodzakelijke regels toegepast voor zover de norm duidelijk is. Dit betekent bijvoorbeeld dat er rekening gehouden wordt met extra onderzoekslasten bij ruimtelijke initiatieven en/of extra kosten bij grondverzet.

- In de vergunningsverlening kan vanwege stikstof tijdelijk een terugloop optreden, wat betekent dat de verwachte leges lager zijn. Het aantal vergunningen dat geen doorgang kan vinden vanwege stikstof is gering. De werkwijze voor vergunningverlening ODR (met instemming van de gemeente) zorgt er voor dat zoveel mogelijk vergunningen verleend kunnen worden. Bij Pfas is het probleem dat de afzetmogelijkheden van de met Pfas verontreinigde vrijkomende grond beperkt zijn. Er hoeft echter geen sprake te zijn van terugloop als deze grond kan worden opgeslagen in een tijdelijk gronddepot of kan worden afgevoerd naar een groundbank. Het opslaan in een tijdelijk gronddepot of aanbieden aan een groundbank werkt wel kostenverhogend.
- Bij ruimtelijke initiatieven (o.a. bestemmingsplannen) en gebiedsontwikkelingen wordt rekening gehouden met extra onderzoekslasten. Ook hierbij kan vanwege stikstof een tijdelijke terugloop optreden van plannen voor derden. Daartegenover staan lagere personeelskosten doordat we minder kosten maken voor de inhuur van externe capaciteit. Bij Pfas treedt een tijdelijke terugloop van plannen voor derden op als de vrijkomende grond verontreinigd is, de verontreinigde grond niet in een (tussen)depot geplaatst kan worden en/of men de innamekosten van de groundbank te hoog vindt.
- De terugloop bij zowel vergunningverlening als ruimtelijke initiatieven heeft er o.a. mee te maken dat er nog veel onduidelijkheid is over stikstof en een mogelijke oplossing nog niet in beeld is. Hierdoor wordt gewacht met het indienen van nieuwe plannen / initiatieven.
- Bij revitaliseringsprojecten kunnen de kosten van het grondverzet duurder uitvallen. Voor de nieuwe projecten wordt hiermee zoveel als mogelijk rekening gehouden.

Verbonden partijen

#			Bijdrage 2020	Risico inschatting
1	Veiligheidsregio Gelderland-Zuid	GR	1.606.057	63.655
2	Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD)	GR	1.266.415	61.231
3	Gemeenschappelijke regeling Regio Rivierenland	GR	202.123	-
4	AVRI	GR	-	352.556
5	Omgevingsdienst Rivierenland	GR	1.565.189	-
6	Regionaal archief Rivierenland	GR	266.292	-
7	Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal	GR	-	-
8	Werkzaak Rivierenland	GR	120.000	33.934
9	Industrieschap Medel	GR	-	-
10	Casterhoven	Venn	-	810.000
11	Waterbedrijf Vitens N.V.	Venn	-	-
12	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	Venn	-	-
			5.026.076	1.321.376

4. Risico's verbonden partijen

De gemeente heeft te maken met verbonden partijen zoals de gemeenschappelijke regelingen waaraan wij deelnemen. Daarnaast zijn er externe partijen, waarbij de gemeente via het aandelenbezit risico's kan lopen. Bij deze laatste partijen gaat het om schommelingen in de waarde van de aandelen of het dividend. Bij risico's van een verbonden partij gaat het in hoofdzaak om financiële en bestuurlijke risico's, die mede verband houden met de structuur, organisatie en bedrijfsvoering van een verbonden partij. Het risico is per verbonden partij bepaald met oog voor het beleid dat de gemeenschappelijke regeling zelf voert op het gebied van weerstandsvermogen en risicomanagement. De gemeenschappelijke regeling moet zelf aan risicomanagement doen en de eigen risico's voldoende afdekken. Als dat niet het geval is, moeten de gemeenten het niet afgedekte deel compenseren. De uitkomst en toelichting hierop zijn in de paragraaf verbonden partijen per gemeenschappelijke regeling vermeld. Uit de tabel blijkt dat het bij vier gemeenschappelijke regelingen nodig is dat de gemeente een deel van de risico's afdekt. Via de zienswijzen die worden ingediend op de begrotingen en jaarverslagen worden deze gemeenschappelijke regelingen dringend verzocht de weerstandscapaciteit op voldoende hoogte te brengen. De risico's rond Industrieschap Medel en Casterhoven worden hierna afzonderlijk toegelicht.

Industrieschap Medel

Voor het totale project Medel hebben wij in deze begroting geen risico opgenomen. Uit de actuele door het industrieschap Medel opgestelde risicoanalyse blijkt dat het (voorzien) positieve resultaat uit de grondexploitatie tot op heden groter is dan de benodigde risicoreservering. Medio 2019 heeft de Raad van State (RvS) n.a.v. het Programma Aanpak Stikstof (PAS) een negatieve uitspraak gedaan. Als gevolg van deze uitspraak werd ook het bestemmingsplan voor uitbreiding van het bedrijvenpark Medel 'Medel Afronding' vernietigd. Het gevolg is een forse vertraging in de aanleg en uitgifte van 'Medel Afronding'. De gevolgen van de vertraging en de aanpassing van het plan zijn vertaald naar de grondexploitatie en risicoanalyse voor 'Medel Afronding' die binnenkort wordt vastgesteld. Deze aanpassingen hebben geen negatieve gevolgen voor de grondexploitatie en de risico's van Medel.

Casterhoven

In juli 2019 is de grondexploitatie uit 2018 geactualiseerd. Op basis van deze geactualiseerde grondexploitatie is een risico berekend van € 810.000. In vergelijking met 2018 is het risico gelijk gebleven. Dit komt door verschillende redenen die elk een positief of negatief effect op het risico hebben. Hieronder een korte toelichting. Omdat het project verder is gevorderd, zijn er minder nog te maken kosten. Doordat de impact over de kosten lager is, zijn de risico's over de kosten ook lager. Dankzij het feit dat in de geactualiseerde grondexploitatie hogere opbrengsten zijn opgenomen voor fase 7 en het bedrijventerrein is de impact over deze opbrengsten hoger en het risico dus ook. De impact van het risico over de vertraging in de looptijd is gestegen, omdat de kans dat dit risico zich voordoet groter wordt geacht, vooral vanwege stikstof en PFAS-problematiek. Dat komt doordat de bouw toch langzamer gaat dan verwacht ondanks dat de verkoop goed loopt. Het risico in verband met een rentestijging is gedaald, omdat de impact kleiner is geworden doordat in het project een lagere boekwaarde is ontstaan door voortgang in de verkoop.

Openeindregelingen

5. 3D (Jeugd, Wmo en Participatie)

Waar in de eerste jaren de budgetten voor de Wmo, Jeugd en Participatie overschotten lieten zien, ontstaat een kentering in de resultaten. Het jaar 2019 en ook de verwachtingen voor 2020 en verdere jaren laten een negatieve ontwikkeling zien. De kosten voor de zorg blijven toenemen, niet alleen door het uitbreiden van de totale omvang, maar ook de kosten voor de individuele situaties nemen toe. Met het vervallen van de 'strik' om programma 5 en van de reserve decentralisaties worden eventuele extra tekorten opgevangen uit het weerstandsvermogen. Voor het uitvoeren van de regelingen Wmo, Jeugd en de Participatie zijn de volgende risico's onderkend:

- Onduidelijkheid over het verloop en de omvang van de rijksbijdragen (Jeugdwet en Participatiewet)
- Inzicht in het globale effect van het abonnementstarief voor de Wmo op de zorg- en uitvoeringskosten te weten:
 - Er is sprake van een stijgend niveau in aanvragen en zorguitgaven in de HBH en hulpmiddelen
 - Toenemende kosten voor woningaanpassingen
 - Stijgende kosten Jeugdzorg (per jeugdcliënt)
 - Volume- en prijsontwikkelingen
 - Onzekerheid over de bekostiging van de nieuwe inburgeringstaak met ingang van 2021
 - Een toename van de uitvoeringskosten Schuldhulpverlening
 - Onzekerheid over de te verwachten toename van lasten als gevolg van het coronavirus (o.a. toename aantal bijstandsgerechtigden) en bijbehorende rijksbijdragen
 - Effecten van de door-decentralisatie van Beschermd wonen
 - Onzekerheden over de BTW-compensatie voor sport (SPUK)

De uitgaven en het beschikbare budget worden nauwgezet gevolgd. Op basis van een analyse van de min.-max.-scenario's werden de risico's ingeschat op circa € 0,8 miljoen per begrotingsjaar. Gegeven het feit dat met het treffen van maatregelen een periode van circa 3 jaar is gemoed, werd het totale risico voor het sociaal domein berekend op € 2,5 miljoen. In de 'Oktoberbrief budget 3 decentralisaties' (RIB oktober 2019) is uw raad geïnformeerd dat het verwachte tekort over 2020, 2021 en 2022 groter is dan de genoemde € 0,8 miljoen. De structurele impact van het tekort uit deze Jaarstukken 2019 wordt doorgerekend en verwerkt in de 1^e Bestuursrapportage 2020 en de Kadernota 2021-2024.

Overige risico's

6. Personeel en Organisatie (bedrijfsvoering)

Het betreft specifieke risico's zoals wachtgeld en pensioenen van politieke ambtsdragers, ontslag (bijv. van werk naar werktrajecten) en WW en ZW uitkeringen van medewerkers. Daarnaast zijn er risico's rond informatieveiligheid, privacy en hardware. Gebeurtenissen kunnen leiden tot financiële, juridische en imagoschade. Om deze risico's zoveel mogelijk te beperken zijn diverse beheersmaatregelen getroffen op het terrein van informatiebeveiliging. Denk aan penetratietesten, stimuleren van de bewustwording van medewerkers door voorlichting en training, back-up, uitwijkfaciliteiten en verzekeringen. Voor al deze risico's hebben wij een inschatting gemaakt van € 1.150.000 (10% van de totale personeelskosten uit de begroting 2020).

7. Ontwikkeling gemeentefonds

De uitkeringen uit het Gemeentefonds zijn aan schommelingen onderhevig. Dit komt doordat de definitieve uitkering aan de gemeenten beïnvloed wordt door de rijksuitgaven ten opzichte van de begroting. Om deze schommelingen op te vangen, is een risicobedrag van € 320.000 opgenomen (1% van de algemene uitkering).

8. Crisisbeheersing en rampenbestrijding

In de gemeente kunnen zich allerlei crises en rampen voordoen. Denk bijvoorbeeld aan alle vormen van natuurgeweld en explosie/brand met gevaarlijke stoffen. Een extra risico voor onze gemeente vormen belangrijke transportaders zoals de Betuweroute, Rijn, Waal en een drukke snelweg als de A15. Als voorbeelden van crises worden de hoge waterstanden in 1995 en de wateroverlast in de kern van Opheusden in 2014 genoemd. Als zich een crisis voordoet, kan de gemeente te maken krijgen met (hoge) beheerskosten. Daarom is een risicoschatting gemaakt, die uitkomt op € 100.000, uitgaande van een financieel risico van € 500.000 per ramp of crisis met een kans van 20% (1x in de 5 jaar).

Beheersmaatregelen zijn o.a.:

- actueel houden van de regionale en lokale rampen- en incidentbestrijdingsplannen
- oefenen van rampenscenario's met de medewerkers, die een rol hebben in de lokale crisisorganisatie
- in- en uitvoeren van het Regionaal Crisisplan.

9. Renteontwikkeling

De rente bevindt zich op een historisch laag niveau. Deze kan alleen nog stijgen. Signalen uit de markt wijzen er op, dat de kans groot is dat de rente de komende tijd weer wat gaat stijgen. Daarom is het risico geschat op € 100.000. Een beheersmaatregel is o.a. het opstellen van een overzicht van toekomstige inkomsten en uitgaven.

Overzicht kengetallen

In onderstaande tabel zijn de voorgeschreven kengetallen opgenomen die inzicht geven in de financiële positie van de gemeente ultimo 2019. In kleur is de norm aangegeven die geadviseerd wordt door de provincie en die afgeleid is van landelijke normeringen.

Kengetal	Signaleringswaarden Provincie			Neder-Betuwe		
	minst risicovol	neutraal	meest risicovol	Rek. 2019	Begr. 2019	Rek. 2018
Netto schuldquote	<90%	90-130%	>130%	35%	56%	31%
Netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	<90%	90-130%	>130%	33%	55%	30%
Solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%	42%	35%	44%
Grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%	4%	3%	2%
Structurele exploitatieruimte	>0%	0%	<0%	-0,6%	0,4%	-1,5%
Belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%	109%	115%	111%

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Het kengetal 'netto schuldquote' of 'netto-schuld' geeft aan hoe groot de schuldenlast is ten opzichte van de eigen middelen of baten. Deze verhouding zegt het meest over de financiële vermogenspositie van de gemeente. Het geeft aan of er investeringsruimte is of niet. Ook zegt de netto schuldquote iets over de flexibiliteit van de begroting. Hoe hoger de schuld is hoe meer kapitaallasten er zijn (rente en aflossing), waardoor een begroting minder flexibel wordt. De netto schuldquote geeft daarmee een aanwijzing over de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Maar een hoge schuld kan ook worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten, die vervolgens worden doorgeleend aan instellingen, die op hun beurt jaarlijks aflossen. Bij Neder-Betuwe gaat het om een aantal leningen aan dorpshuizen. Om inzicht te krijgen in de mate waarin sprake is van doorlenen, wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). De realisatie van beide kengetallen liet ten opzichte van 2018 een lichte stijging zien doordat in 2019 één nieuwe lening is aangetrokken. Ten opzichte van de begroting bleven deze kengetallen achter aangezien het voorgenomen investeringsprogramma niet werd gerealiseerd en er daardoor minder externe financiering noodzakelijk was. De VNG en de provincie Gelderland geven aan dat een schuld lager dan de jaaromzet (< 100%) als voldoende wordt beschouwd en hoger dan 130% als onvoldoende. Daartussen is de netto schuldquote matig te noemen. Neder- Betuwe had ultimo 2019 een netto schuldquote van 35%, wat valt in de categorie 'minst risico'.

Verhouding tussen vreemd en eigen vermogen (solvabiliteitsratio)

De 'solvabiliteitsratio' geeft de mate aan waarin de gemeentelijke bezittingen zijn betaald met eigen middelen. Anders gezegd: het aandeel van het eigen vermogen in het totale vermogen. Hoe hoger de verhouding eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen is (het financiële kengetal solvabiliteitsratio) des te gezonder de gemeente. Het provinciaal toezichtkader op gemeenten geeft aan dat wanneer 50% van het totaal vermogen uit eigen vermogen bestaat, de gemeente in de categorie 'minst risico' valt. Is het kengetal voor solvabiliteit kleiner dan 20% dan is er veel vreemd vermogen aanwezig, wat wordt aangeduid als 'meest risico'. Neder-Betuwe had ultimo 2019 een solvabiliteitsratio van 42%. De daling ten opzichte van 2018 wordt verklaard door de inzet van middelen uit de algemene reserve voor het afdekken van incidentele lasten. Deze wordt daarom als 'neutraal' beoordeeld.

Grondexploitatie

Het kengetal 'grondexploitatie' geeft aan hoe groot de grondpositie (boekwaarde) is ten opzichte van de jaarlijkse baten. Wanneer een gemeente grond tegen de veel lagere prijs van landbouwgrond heeft aangekocht, loopt ze veel minder risico dan wanneer er dure grond is aangekocht en de vraag naar woningen is gestagneerd. Het bepalen van een norm voor het kengetal 'grondexploitatie' is lastig. De boekwaarde van de gronden in bezit zegt namelijk niets over de relatie tussen de vraag en het aanbod van woningbouw of bedrijventerrein. Hiervoor is maatwerk nodig. Dat wil onder andere zeggen: hoeveel woningen of bedrijventerrein zijn er gepland, van welk type en op welke plek? Daarnaast is het van wezenlijk belang wat de te verwachten vraag is. Dit vergt meer onderzoek dan naar voren komt in het genoemde kengetal. De boekwaarde van de gronden geeft wel weer of een gemeente veel middelen heeft gestopt in haar grondexploitatie. Dit geld dient namelijk terugverdiend te worden. Om deze reden is er geen norm verbonden aan het kengetal grondexploitatie.

Structurele exploitatieruimte

Het kengetal 'structurele exploitatieruimte' geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de begroting is. Daarnaast geeft dit kengetal aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen en of er ruimte is voor nieuw beleid. Deze ratio was ultimo 2019 opnieuw negatief: -0,6% ten opzichte van -1,5% in 2018. Dit werd veroorzaakt doordat de structurele lasten de structurele baten overschrijden.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen en of er ruimte is voor nieuw beleid. Om deze ruimte weer te kunnen geven, is deze gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde woonlasten (OZB, rioolheffing en reinigingsheffing). De definitie van het kengetal is: woonlasten van een meerpersoonshuishouden in jaar t (het begrotingsjaar) ten opzichte van het landelijk gemiddelde in jaar t-1 (het jaar vóór het begrotingsjaar) uitgedrukt in een percentage. Neder-Betuwe kwam voor 2019 uit op een ratio van 109%. Anders gezegd: de belastingdruk in Neder-Betuwe was 9% hoger dan het landelijk gemiddelde.

Beoordeling kengetallen

Uit de netto schuldquote blijkt dat onze financieringspositie gunstig is. Dit betekent dat onze schuldenlast relatief beperkt is en wij goed aan onze verplichtingen van rente en aflossing kunnen voldoen. Ook de solvabiliteitsratio laat zien dat onze financiële positie goed en stabiel is. Ruim 40% van onze bezittingen is gefinancierd uit eigen middelen. Maar de structurele begrotingsruimte vraagt om aandacht. Dit kengetal laat opnieuw een negatief percentage zien wat betekent dat de structurele lasten de structurele baten overstijgen.

Paragraaf 3: Kapitaalgoederen

Algemeen

Artikel 12 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) geeft aan dat we in het Planning en Control instrumentarium in de paragraaf 'onderhoud van kapitaalgoederen' het beleidskader aangeven met de daaruit voortvloeiende financiële consequenties. Volgens de BBV betreft het hier de volgende kapitaalgoederen: wegen, riolering, water, groen en gebouwen. Verder nemen wij in deze paragraaf de kapitaalgoederen verkeer & vervoer, speelruimte, bomen / essentaksterfte en begraaftplaatsen op.

Het onderhoud van kapitaalgoederen vergt een substantieel budget, zodat deze paragraaf belangrijk is voor de beoordeling van de financiële positie. Uiteraard is ook het gewenste onderhoudsniveau van groot belang. De huidige financiële verordening is per 17 juli 2019 in werking getreden. In deze verordening zijn afspraken opgenomen om eenheid te verkrijgen in de waardering, administratieve verantwoording en afschrijving van de geactiveerde uitgaven en daardoor is deze een belangrijk beleidskader voor deze paragraaf. De belangrijkste afspraken die zijn gemaakt in de financiële verordening zijn:

- ♦ vanaf 1 januari 2017 is ook het activeren van investeringen met maatschappelijk nut verplicht.
- ♦ activa met een verkrijging van minder dan € 25.000 activeren we niet.
- ♦ groot onderhoud schrijven we niet af maar brengen we ten laste van de betreffende onderhoudsvoorziening.
- ♦ geen bestemmingsreserve meer hanteren voor nieuwe investeringen en de kapitaallasten ten laste laten komen van de exploitatie.
- ♦ een investeringskrediet dat na twee jaar niet (volledig) is benut aframen. Een investeringskrediet kan alleen langer 'open' blijven als de noodzaak daartoe voldoende is beargumenteerd.
- ♦ vervangingsinvesteringen en investeringen als gevolg van nieuw beleid dienen we met de investeringsstaat bij de kadernota kenbaar te maken. Na accordering van de raad nemen we de lasten op in de begroting.

Verkeer en vervoer

Beleidskader: Neder-Betuws Verkeer- en Vervoerplan (NBVVP)

Uitgangspunt is het Neder-Betuws Verkeer- en Vervoerplan (NBVVP) dat in maart 2018 is vastgesteld. Het plan heeft betrekking op de verkeerscirculatie, de verkeersveiligheid, het openbaar vervoer, de fietspaden en de kwaliteit van de leefomgeving. De oplossingsrichtingen/maatregelen in dit NBVVP zijn opgenomen in een uitvoeringsprogramma. In 2019 waren de financiële middelen voor de uitvoering van het nieuwe plan voor het eerst beschikbaar.

Financiële consequenties

De voorziening conform het beheerplan Verkeer en Vervoer Beheerplan 2019-2025.

Stand voorziening 01-01-2019	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Stand voorziening 31-12-2019	Stand voorziening cf beheerplan	Verschil
343.826	784.051		102.746	1.025.131	1.000.807	-24.324

De voorziening verkeer en vervoer laat een verschil van € 24.324 zien ten opzichte van het beheerplan. Hiervoor is de volgende verklaring. In het Beheerplan waren projecten opgenomen die nog via het vorige beheerplan zijn uitgevoerd of via het krediet voor de randweg Opheusden. Er is minder aan de voorziening toegevoegd voor deze projecten. Daarnaast is een aantal projecten ter waarde van € 24.000 door personele wisselingen niet uitgevoerd en doorgeschoven naar 2020. Overige kleine verschillen € 324.

Wegen en Kunstwerken

Beleidskader: Wegenbeheerplan en Kunstwerken (bruggen en viaducten)

- ♦ Het Wegenbeheerplan 2018-2021 is vastgesteld op 6 juli 2017 (Z/17/042836/RAAD/17/02195) met de volgende uitgangspunten:
 1. We moeten voldoen aan het wettelijk kader van de zorgplicht dat wegen hun functie afdoende vervullen.
 2. Keuzes voor een minimaal niveau van onderhoud aan wegen.
 3. Uitgaan van een jaarlijkse inspectie van de wegen.
 4. Bepaling van de methodiek voor de minimale, eeuwigdurende, jaarlijkse, gemiddelde beheerkosten (CROW, Systematiek voor rationeel wegbeheer).
 5. Buffer voor onvoorzienbare werken van € 100.000.
 6. Relatie met het gemeentelijk rioleringsplan, het groenbeheerplan, het beheerplan openbare verlichting en het verkeersveiligheidsplan voortdurend bezien.
- ♦ Kunstwerken: beleidskader en uitvoeringsprogramma zijn 7 februari 2019 in RAAD/18/02485 door de raad vastgesteld.

Wegen

Het wegenbeheerplan is geactualiseerd voor de beheerperiode 2018-2021 en door de raad in juli 2017 vastgesteld. Het vastgestelde wegenbeheerplan is aangepast aan de gewijzigde regeling Besluit Begrotingen en Verantwoording provincies en gemeenten. De investeringen naar aanleiding hiervan staan vermeld onder Programma 3.

Kunstwerken

Er is € 50.000 voor constructief beheer en onderhoud van kunstwerken opgenomen. Dit is aan de voorziening wegen toegevoegd.

Financiële consequenties

Voorziening conform Wegenbeheerplan 2018-2021 inclusief Kunstwerken 2019-2022

	Stand voorziening 01-01-2019	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Stand voorziening 31-12-2019	Stand voorziening cf beheerplan	Verschil
wegen	1.140.851	1.159.907		1.369.327	931.431	951.952	20.521
kunstwerken	3.358	50.000		4.479	48.879	48.343	-536
	1.144.209	1.209.907		1.373.806	980.310	1.000.295	19.985

Feitelijk zit er € 20.521 minder in de voorziening voor wegen. In 2019 is meer budget besteed aan asfaltwerkzaamheden. Aanleiding is in veel situaties de scheurvorming op het wegdek bij dijken. Oorzaak is veelal de droogte. Feitelijk zit er € 536 meer in de voorziening voor kunstwerken. Dit zijn kleine verschillen, die geen toelichting nodig hebben.

Gebouwenbeheer

Beleidskader: Gebouwenbeheerplan

Het beleidskader is vastgelegd in het Beheerplan Duurzaam Meerjarenonderhoud Gemeentelijke Gebouwen 2018-2021 en is door de raad vastgesteld op 7 december 2017 (zaaknr.: Z/17/051485/ 02313). Het gebouwenbeheerplan voor 2018-2021 is per 1 januari 2018 aangepast aan de gewijzigde regeling Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten. De investeringen naar aanleiding hiervan staan onder Programma 6.

Financiële consequenties

Voorziening volgens het Beheerplan Duurzaam Meerjarenonderhoud Gemeentelijke Gebouwen 2018-2021.

Stand voorziening 01-01-2019	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Stand voorziening 31-12-2019	Stand voorziening cf beheerplan	Verschil
302.337	265.283		20.919	546.701	159.593	-387.108

Onderhoud gemeentelijke gebouwen

Het positieve verschil van € 387.108 tussen de werkelijke stand van de voorziening en de stand volgens het beheerplan per 31 december 2019 is als volgt te verklaren.

Toevoeging aan de voorziening

Verschillen tussen de toevoeging van de voorziening in het beheerplan en de weergave in het financieel systeem zitten in de prijsindex vanuit 2018 en in een kleine toevoeging vanwege de SPUK regeling. Daardoor is er € 29.245 meer toegevoegd.

Onttrekkingen aan de voorziening

Op in 2019 begrote werkzaamheden uit het beheerplan is € 143.609 minder uitgegeven, omdat prioriteiten lagen bij andere, spoedeisende werkzaamheden (o.a. werking warmtepompen en klimaatbeheersingsvraagstukken). Daarbij zijn de voorzieningen bij de uitgestelde onderhoudswerkzaamheden (vanuit 2017 en 2018 € 204.359) niet gebruikt en doorgeschoven naar 2020 en verder. De overige kleine verschillen zijn € 9.895.

Beheer speeltoestellen

Beleidskader: Speelruimtenota

Het beleidskader is vastgelegd in de Speelruimtenota 2015-2025 door het raadsbesluit d.d. 17 september 2015 (RAAD/15/1901). Het beleidskader is in het najaar van 2019 opnieuw vastgesteld. Het doel is te voorzien in passende en aantrekkelijke speelruimte voor inwoners van 0 t/m 18 jaar. In het beleidskader zijn onder andere de beleidsuitgangspunten en verwachtingen over het beheer en onderhoud van speelruimte opgenomen. Daarnaast is het streven dat een eerlijke spreiding van speelplekken ontstaat, gebaseerd op het aantal kinderen in de wijk.

Financiële consequenties

De voorziening conform het beheerplan Speelruimtenota 2015-2025.

Stand voorziening 01-01-2019	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Stand voorziening 31-12-2019	Stand voorziening cf beheerplan	Verschil
131.242	62.250		48.286	145.206	2.861	-142.345

Het positieve verschil van € 142.000 tussen de geraamde en de werkelijke stand van de voorziening per 31 december 2019 komt doordat er in 2019 is gewerkt aan de herziening van het speelruimtebeleid 2020 - 2023.

Dit is in september 2019 vastgesteld door de raad. Vooruitlopend hierop zijn er in 2019 vrijwel alleen de noodzakelijke vervangingen uitgevoerd op basis van het beheerplan 2015-2025. Met het oog op veiligheid kregen vervanging en onderhoud van speeltoestellen op bestaande locaties prioriteit. Door de herziening van het speelbeleid is er voor gekozen een onderbesteding van het budget te laten ontstaan in 2019. Dit geld zetten we in na vaststelling bij de inwerkingtreding van het nieuwe beleid.

Begraafplaatsen

Beleidskader: Begraafplaatsenbeleid

De nota Actualisatie begraafplaatsenbeheerplan gemeente Neder-Betuwe 2018-2021 is op 7 december 2017 door de raad vastgesteld (Z/17/050590). De raad besloot in december 2016 het beheer en onderhoud voor een langere periode in de markt te plaatsen op basis van een onderhoudsbestek. Het onderhoudsbestek garandeert een gelijkwaardig onderhoudsniveau op alle begraafplaatsen. Voor elke beheergroep voeren we op alle begraafplaatsen jaarlijks dezelfde onderhoudsmaatregelen uit.

Financiële consequenties

De voorziening conform het beheerplan Actualisatie begraafplaatsen 2018-2021.						
Stand voorziening 01-01-2019	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Stand voorziening 31-12-2019	Stand voorziening cf beheerplan	Verschil
116.433	26.000		13.167	129.266	133.692	4.426

Conform het vigerende beheerplan zijn de taken voor de historische graven in 2019 uitgevoerd.

Bomen- essentaksterfte

Beleidskader: vervangingsplan essentaksterfte 2019 - 2022

In 2018 is gestart met het uitvoeren van de vervanging van een deel van de gemeentelijke essen als gevolg van de essentaksterfte. In 2019 is het vervangingsplan essentaksterfte 2019 – 2022 door het college aangenomen. Gemeente Neder-Betuwe verwacht in de komende jaren een groot deel van de nu aangetaste essen te moeten verwijderen. In de toekomst kunnen meer bomen aangetast worden. Het ziekteverloop is met de kennis van vandaag nog niet te stoppen. Aangetaste bomen sterven allemaal af. In de gemeente Neder-Betuwe bestaat ongeveer 25% van het totale bomenbestand uit essen.

Om voor de veiligheid van onze bomen te kunnen blijven zorgen en besmetting van kweekgoed in het Laanboomcentrum zo veel mogelijk tegen te gaan, is een progressieve aanpak van de aantasting door essentaksterfte belangrijk. Hiertoe is een toekomstbestendig meerjaren-vervangingsplan opgesteld, waarin nut en noodzaak en de benodigde financiële inzet uitgewerkt worden en deze worden getoetst aan andere gemeentelijke beleidsuitgangspunten.

Financiële consequenties

Verloop voorziening gemeentelijke Essen						
Stand voorziening 01-01-2019	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Stand voorziening 31-12-2019	Stand voorziening cf planning,	Verschil
-	260.000		23.986	236.015	238.000	1.986

Groenbeleid

In maart 2017 is het groenbeleidsplan door de raad vastgesteld. Er is ingestemd met het scenario versterken en het verhogen van het onderhoudsniveau van de centrumgebieden in de vijf kernen van niveau B naar niveau A. Door deze wijzigingen in het beleid realiseert de gemeente een beheervriendelijke en toekomstbestendige groenstructuur. Het beheer en onderhoud van het groen wordt voornamelijk uitgevoerd door Avri. Het onderhoud- en beheerniveau is vastgelegd in de dienstverleningsovereenkomst (DVO).

In 2018 zijn wij begonnen met de IVOR-methodiek. Dit betekent dat groen als integraal onderdeel binnen alle projecten aan bod komt. Daarnaast hebben wij een vervolg gegeven aan de renovatie van diverse plantvakken en het inboeten van plantvakken binnen alle kernen.

Samen met bewoners zijn er in 2018 en in 2019 met succes diverse groenprojecten opgezet en uitgevoerd. In 2018 is gestart met het opstellen van het bomen-uitvoeringsprogramma, dat in 2019 verder werd opgepakt. Daarnaast is verder gewerkt aan het vervangingsplan van de gemeentelijke essen. Dit als gevolg van de essentaksterfte (zie hierboven).

Riolering

Beleidskader: Gemeentelijk Rioleringsplan

Het beleidskader vloeit voort uit het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2019-2023 (vastgesteld 6 december 2018 RAAD/18/02483). De belangrijkste punten in het plan zijn:

1. Voldoen aan de wettelijke kaders waaronder: zorgplicht voor doelmatige inzameling en transport van afvalwater (Wet milieubeheer), zorgplicht voor doelmatige inzameling en verwerking van hemelwater (Waterwet) en zorgplicht voor het voorkomen of beperken van grondwateroverlast (Waterwet).
2. In stand en bedrijfszeker houden van rioleringen, gemalen en andere installaties.
3. Om de doelmatigheid van investeringen te kunnen afwegen van het (afval)watersysteem gaan we het daadwerkelijk functioneren van het stelsel volgen door meten, monitoren en (meet)data analyse.
4. Afstemming van werkzaamheden met kostenbesparing als doel.
5. De relatie met andere gemeentelijke ruimtelijke-ordening- en beheerplannen steeds bezien (wegenbeheerplan, groenbeheerplan, Neder Betuws Verkeers- en Vervoersplan).
6. Invulling geven aan het Bestuursakkoord Water door te streven naar optimale samenwerking met andere waterkwaliteitsbeheerders.
7. Beperken van de in de toekomst verwachte kostenstijging voor de zorgtaken door de verdere invoering van de samenwerkingsovereenkomst regio Rivierenland (Regionale Waterketen Rivierenland).
8. Uitvoeringsplan volgen voor nieuwe ontwikkelingen en opgaven, zoals duurzaamheid en klimaatadaptatie, door maatregelen te realiseren uit de stresstest voor beheersing van voor wateroverlast kwetsbare locaties .
9. Een gezonde financiële positie bereiken zonder grote schommelingen in de opbouw van de heffing.

Vanuit het Netwerk Waterketen regio Rivierenland (NWR) geven we regionaal invulling aan rioleringsvraagstukken met als doel efficiënter en meer kostenbesparend te kunnen werken. Op verschillende terreinen werken we samen en ligt het NWR nog altijd op koers. Het NWR is in 2019 overgegaan in de Samenwerkende Netwerken Rivierenland (SNR).

Financiële consequenties

Het GRP geeft per jaar gespecificeerd aan welke investeringen worden gedaan, aan de hand waarvan de kapitaallasten berekend worden. Jaarlijks berekenen wij de exploitatiekosten en maken ze inzichtelijk. Sluitposten zijn de rioolheffingen en de toevoegingen of beschikkingen over de voorziening riolering (als gesloten systeem). De inkomsten (rioolheffingen) moeten 100% kostendekkend zijn. De vastgestelde jaarlijkse heffing wordt opgehoogd met de actuele index. Dit alles in lijn met het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2019 – 2023, vastgesteld op 6 december 2018.

Verloop egalisatievoorziening v. Gemeentelijk Rioleringsplan 2019-2023

Stand voorziening 01-01-2019	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Stand voorziening 31-12-2019	Stand voorziening cf beheerplan	Verschil
209.337	333.192			542.529	353.373	-189.156

Rioolheffing

Het aantal heffingseenheden bedroeg in 2019 in totaal 9463 aansluitingen, waarvan 8628 woningen en 835 niet-woningen. De prognose in het GRP gaat voor 2019 uit van 9.358 aansluitingen, een verschil van 105. Deze afwijking is volledig toe te kennen aan een administratieve correctie, want de prognose van het aantal GRP-aansluitingen houdt rekening met een jaarlijkse toename van 115. Als de afwijking en de inkomsten ook de komende jaren beduidend hoger zijn, is het te overwegen de jaarlijkse indexering rioolheffing eenmalig achterwege te laten.

Het aantal woningen betrokken in de rioolheffing is na extra administratieve controle nauwkeurig in beeld gebracht. Ten onrechte is sinds de nieuwbouw enkele jaren geleden bij een aantal woningen geen aanslag opgelegd. Het meenemen van deze objecten in de heffing leidt met terugwerkende kracht tot een daadwerkelijke toename in het aantal aansluitingen en een structurele meeropbrengst ten opzichte van de prognose in het beheerplan.

Riolering

Kapitaallasten

De investeringen in het GRP bestaan voor het leeuwendeel uit het meeliften met de geplande wijkgerichte aanpak uit het wegenbeheerplan. De voorbereiding van drie grote projecten is in 2019 gestart. Uitvoering van deze en de overige projecten gebeurt van 2020 tot 2023.

Waterplan

Het waterbeleid en de daaruit volgende opgaven (voormalig waterplan) zijn geïntegreerd en financieel gedekt in het GRP en haar kostendekking. De maatregelen rond realisatie van waterberging worden binnen de planperiode gerealiseerd.

Paragraaf 4: Financiering

Algemeen

In deze paragraaf gaan we in op de uitvoering van de gemeentelijke treasuryfunctie. De gemeentelijke treasuryfunctie heeft als doel het financieren van het gemeentelijke beleid (zorgen voor tijdige beschikbaarheid van voldoende geldmiddelen) en het uitzetten van de overtollige geldmiddelen. De risico's en kosten worden daarbij geminimaliseerd en het renteresultaat geoptimaliseerd. De functie wordt uitgevoerd binnen de normen van de Wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO), de ministeriële regeling Uitzettingen en Derivatens Decentrale Overheden (RUDDO), de Wet Houdbare OverheidsFinanciën (HOF) en het Treasurystatuut 2016.

Financieringsbeleid

De gemeente zet de overtollige geldmiddelen uit bij de Nederlandse Staat (schatkistbankieren). Om het renteresultaat te optimaliseren wordt financiering met externe middelen beperkt door eerst de eigen liquide financieringsmiddelen te gebruiken. Als deze ontoereikend zijn, kunnen externe financieringsmiddelen worden aangetrokken. De financiering van gemeentelijke activiteiten is in principe gebaseerd op integrale (totaal) financiering. De totale financieringsbehoefte van de gemeente is de graadmeter. De ruimte die de kasgeldlimiet biedt om kort geld aan te trekken, benutten we optimaal. De renteontwikkeling voor de korte en lange termijn en de ruimte ten opzichte van de kasgeldlimiet zijn belangrijke factoren, die meespelen bij het consolideren van kort geld in lang geld voor noodzakelijke uitgaven. De looptijd van de geldleningen hangt af van het soort uitgaven, de resterende looptijd van de bestaande leningen en de te betalen rentepercentages bij de verschillende termijnen van de leningen. We gebruiken de financieringsfunctie uitsluitend voor de publieke taak. Onze huisbankier is de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten, waarmee een rekening-courantverhouding is afgesloten met binnen bepaalde grenzen automatische afroaming van de saldi naar daggelden ter beperking/verbetering van de rentelasten/-baten. Het beheer is prudent en we voldoen aan de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Financieringsrisico's

Om vooral de financieringsrisico's te beperken, staan in de Wet FIDO twee instrumenten: de renterisiconorm en de kasgeldlimiet. Dit zijn de indicatoren voor het treasurybeleid.

Schatkistbankieren

In 2013 is de Wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO) gewijzigd in verband met het rentedragend aanhouden van liquide middelen van decentrale overheden door het Rijk. Op grond van deze wet zijn alle decentrale overheden verplicht om hun overtollige (liquide) middelen aan te houden in de schatkist. Het woord 'overtollig' verwijst naar alle middelen die decentrale overheden niet onmiddellijk nodig hebben voor de publieke taak. Een decentrale overheid behoudt op basis van de wet FIDO de mogelijkheid om leningen te verstrekken en uitzettingen te verrichten vanwege de publieke taak. De deelname aan schatkistbankieren verandert daar niets aan. Het verplicht schatkistbankieren zonder leenfaciliteit voor decentrale overheden heeft het verbeteren van de overheidsfinanciën als doel.

Verloop financiering over het verslagjaar

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de financiering over het verslagjaar weer:

Overzicht renteresultaat	Begroot 2019	Werkelijk 2019	Verschil 2019
Externe rentelasten over de korte financiering	123.242	13.360	109.882
Externe rentelasten over de lange financiering	685.414	664.656	20.758
Externe rentebaten	-14.500	-34.026	19.526
Totaal door te berekenen externe rente	794.156	643.990	150.166
Rente over eigen vermogen (n.v.t.)	0	0	0
Rente over voorzieningen (n.v.t.)	0	0	0
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	794.156	643.990	150.166
De aan taakvelden 3.2 en 8.2 toegerekende rente	-115.501	-55.604	-59.897
De aan overige taakvelden toegerekende rente	-505.293	-485.460	-19.833
Aan taakvelden door te rekenen externe rente	-620.794	-541.064	-79.730
Renteresultaat op taakveld treasury	173.363	102.926	70.437
Beleggingsresultaat op taakveld treasury	-66.421	-66.422	1
Resultaat taakveld treasury	106.942	36.504	70.438

Toelichting op het verloop financiering over het verslagjaar

In de begroting 2019 was na wijziging uitgegaan van een renteresultaat van afgerond € 173.000 nadelig. Het werkelijke renteresultaat 2019 was afgerond € 103.000. Per saldo is hier een incidenteel voordeel behaald van afgerond € 70.000. Dit resultaat is als volgt ontstaan.

Er was een voordelig resultaat op de rentelasten van in totaal € 150.000. Op de rentelasten voor korte financieringsmiddelen was dat een voordeel van € 110.000, op de rentelasten voor lange financieringsmiddelen gold een voordeel van € 21.000 en in plaats van een rentelast is er een rentebaar ontvangen van € 19.000.

Daarnaast is er een nadeel van € 80.000 op de doorberekening van de rentelasten naar de taakvelden. Dit wordt vooral veroorzaakt door het achterblijven van de realisatie van voorgenomen investeringen. Hier gaat het vooral om het taakveld 8.2 Grondexploitatie - niet van bedrijventerreinen - voor € 60.000 en de overige taakvelden voor € 20.000.

Mutaties in portefeuille opgenomen en uitgezette leningen

Onderstaand overzicht geeft inzicht in de ontwikkeling van de financierings- en beleggingspositie over 2019.

Informatie portefeuille leningen 2019	Opgenomen leningen	Uitgezette leningen
Aantal 1-1-	16	11
Aantal 31-12-	14	13
Oorspronkelijk bedrag 1-1-	48.412.500	2.037.769
Oorspronkelijk bedrag 31-12-	41.512.500	2.053.887
Vervallen leningen	6.900.000	0
Nieuwe leningen	10.000.000	177.412
Stand restant per 1-1-	16.890.934	893.109
Stand restant per 31-12-	23.563.362	909.228
Gemiddelde grootte (oorspronkelijk)	3.025.781	185.252
Gemiddelde grootte 1-1-	1.055.683	81.192
Gemiddelde grootte 31-12-	1.683.097	69.941
Aflossingen regulier	3.327.572	161.294
Aflossingen vervoegd	0	0
Renteaanpassingen (oud percentage)	n.v.t.	n.v.t.
Renteaanpassingen (nieuw percentage)	n.v.t.	n.v.t.
Gemiddeld rentepercentage ongewogen 1-1-	4,42	n.v.t.
Gemiddeld rentepercentage ongewogen 31-12-	4,25	n.v.t.
Gemiddeld rentepercentage gewogen 1-1-	3,81	n.v.t.
Gemiddeld rentepercentage gewogen 31-12-	2,62	n.v.t.

Opgenomen leningen

De opgenomen leningen bedroegen per 31 december 2019 in totaal € 23,5 miljoen en bestonden uit 13 opgenomen langlopende leningen bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) en 1 lening bij Stg. Greencrowd.

Uitzettingen

De uitgezette leningen bedroegen per 31 december 2019 in totaal € 909.000 en bestonden uit:

- ◆ De aan Vitens verstrekte achtergestelde lening (€ 143.000).
- ◆ De renteloze leningen die de gemeente heeft verstrekt aan plaatselijke verenigingen (€ 139.000). Het risico hierop is beperkt. Vaak is er sprake van een subsidieband met de gemeente, zodat verrekening kan plaatsvinden.
- ◆ De startersleningen, waarop op 19 december 2013 een besluit genomen is over het verstrekken van startersleningen als stimuleringsinstrument voor het Neder-Betuwse woningmarktbeleid (€ 275.000).
- ◆ De duurzaamheidsleningen (besluit 10 december 2015), aangeboden als stimulans om huiseigenaren te laten investeren in het energiezuinig maken van de eigen woning. Hiervan is een bedrag van € 352.000 uitgekeerd aan de Stichting Stimulering Volkshuisvesting Gemeenten (SVn).

Rentebeheer

In lijn met de vernieuwde BBV voorschriften hanteren wij de volgende systematiek van rentetoerekening;

- ◆ Geen bespaarde rente toerekenen aan het eigen vermogen.
- ◆ Onze interne rekenrente bedraagt 1% met uitzondering van de rente voor de grondexploitaties, die 2,5% bedraagt. Jaarlijks vindt er bij het actualiseren van de grondexploitaties een herijking van dit rentepercentage plaats.
- ◆ Voor het aantrekken van kort geld hanteren wij een rentepercentage van 1,0%.
- ◆ Voor de rente die de kasgeldlimiet te boven ging en die nodig was om een eventueel financieringstekort te kunnen dekken, hanteerden wij een percentage van 2% (lang geld).

Risicobeheer

De belangrijkste algemene financiële risico's bij de uitvoering van het treasurybeleid zijn renterisico, kredietrisico, liquiditeitsrisico, koersrisico, valutarisico, debiteurenrisico.

Renterisico

Renterisico is nooit uit te sluiten. Voor in de toekomst aan te trekken leningen is de rentevoet afhankelijk van een groot aantal nauwelijks te beïnvloeden factoren.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft het renterisico op korte termijn weer (korte termijn financiering). Dat is de grens waarboven we niet met kort geld mogen financieren. De grens voor kort geld ligt bij één jaar. De kasgeldlimiet op grond van de wet FIDO is voor het jaar 2019 vastgesteld op € 4,9 miljoen, wat het door het rijk vastgestelde percentage is van 8,5 % over ons begrotingstotaal van € 57.656 miljoen. Er vond in 2019 geen overschrijding plaats van de kasgeldlimiet.

Bedragen x € 1.000		1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
1 Toegestane kasgeldlimiet					
In procenten van de grondslag		8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
In bedragen		4.901	4.901	4.901	4.901
2 Omvang vlottende korte schuld					
Opgenomen gelden < 1 jaar		6.667	1.267	0	0
Schuld in rekening-courant		0	0	0	0
Overige geldleningen niet zijnde vaste schuld		6.667	1.267	0	0
3 Vlottende Middelen					
Contante gelden in kas		1	1	1	1
Tegoeden in rekening-courant		2.020	5.550	6.798	5.025
Overige uitstaande gelden <1 jaar		0	0	0	0
		2.021	5.551	6.799	5.025
4 Toets kasgeldlimiet					
2-3 Totaal netto-vlottende middelen (-) / schuld (+)		4.646	-4.284	-6.799	-5.025
1 Toegestane kasgeldlimiet		4.901	4.901	4.901	4.901
1-4 Ruimte (-) Overschrijding (+)		-255	-9.185	-11.700	-9.926

Renterisiconorm

Het renterisico op de lange financiering wordt begrensd door de renterisiconorm. Als lange financiering wordt volgens de Wet FIDO aangemerkt: alle financieringsvormen met een rentetypische looptijd langer dan 1 jaar. We berekenen de renterisiconorm evenals de kasgeldlimiet over het begrotingstotaal. Als norm houdt de Wet 20% van het begrotingstotaal aan met een minimum van € 2,5 miljoen. Dit houdt in dat in enig jaar de aflossing van de lange schuld niet hoger mag zijn dan 20% van het begrotingstotaal aan lasten. Uit onderstaand overzicht blijkt wat de gemeente de komende jaren binnen de gestelde normen mag aflossen aan vaste geldleningen.

Renterisico op vaste schuld		2019
Bedragen x € 1.000		
Renterisiconorm		
1 Stand van totale lasten begroting		57.656
2 Bij ministriële regeling vastgesteld percentage		20%
3 Renterisiconorm		11.531
4a Rente herziening op vaste schuld o/g		0
4b Rente herziening op vaste schuld u/g		0
5 Netto renteherziening op vaste schuld (4a-4b)		0
6a Nieuw aangetrokken vaste schuld (o/g)		10.000
6b Nieuw aangetrokken vaste schuld (u/g)		0
7 Netto nieuw aangetrokken vaste schuld (6a-6b)		10.000
8 Betaalde aflossingen		3.327
9 Herfinanciering (laagste van 4a en 6a)		0
10 Renterisico op vaste schuld (8+9)		3.327
Toets renterisiconorm		
3 Renterisiconorm		11.531
10 Renterisico op vaste schuld		3.327
Ruimte (-) Overschrijding (+) (10-3)		-8.204

De renterisiconorm is in 2019 niet overschreden. Dit jaar is er één nieuwe lening aangetrokken van € 10 miljoen. In 2019 hebben er geen renteherzieningen van de vaste schuld plaatsgevonden.

Kredietrisico

Kredietrisico is slechts beperkt aanwezig, omdat kredietverstrekkingen bijna uitsluitend aan plaatselijke verenigingen zijn verleend. Vaak is een verrekening met subsidies mogelijk.

Liquiditeitsrisico

Voor het jaar 2019 hebben zich geen liquiditeitsrisico's voorgedaan.

Koersrisico

We lopen geen koersrisico, omdat onze gemeente geen beleggingen met koersen meer heeft.

Valutarisico

Valutarisico is door invoering van de Euro nauwelijks meer van belang. Ons treasurystatuut verbiedt het gebruik van derivaten.

Debiteurenrisico

Voor verwachte oninbaarheid van de belastingdebiteuren, leenbijstand en overige debiteuren is een voorziening dubieuze debiteuren gevormd. Hierin nemen we ook de nog niet geïnde maar wel opgelegde dwangsommen mee. Op basis van een individuele beoordeling van de vorderingen bepalen wij de hoogte van de voorziening op de inschatting van de mogelijkheid tot innen van de individuele vorderingen. Hierbij houden we zoveel mogelijk rekening met de ontvangen bedragen op het moment van opstellen van de jaarstukken en met vorderingen waarvoor betalingsregelingen zijn getroffen.

In onderstaande tabel zijn de stand en het verloop van de verschillende voorzieningen voor niet te innen debiteuren opgenomen.

voorziening voor oninbare debiteuren bedragen in €	stand per 1-1-2019	toevoeging 2019	onttrekking 2019	vrijval van 2019	stand per 31-12-2019
belastingdebiteuren en algemeen	82.300	59.338		23.000	118.638
dwangsommen	112.003			7.003	105.000
subtotaal voorziening algemene debiteuren	194.303	59.338	0	30.003	223.638
leenbijstand	0	136.611	17.156		119.455
werk & inkomen	616.351			49.536	566.815
subtotaal voorziening sociale zaken	616.351	136.611	17.156	49.536	686.270
totaal voorziening voor dubieuze debiteuren	810.654	195.949	17.156	79.539	909.908

In 2019 is voor een totaalbedrag van € 17.000 onttrokken aan de voorziening voor dubieuze debiteuren leenbijstand. Op basis van de benodigde voorziening per oktober 2019 heeft er nog een vrijval plaatsgevonden van € 23.000 bij de voorziening voor belastingdebiteuren en algemeen. Per 31-12-2019 was in totaal nog een bedrag te ontvangen van € 740.000 van belastingdebiteuren, leenbijstand en overige debiteuren (exclusief dwangsommen). Hiervoor wordt in totaal een voorziening voor niet te innen gevormd van € 238.000.

De opgelegde maar nog niet geïnde dwangsommen worden in de voorziening debiteuren dwangsommen opgenomen. Zodra de opgelegde dwangsommen geïnd zijn, komen deze ten gunste van de exploitatie. In 2019 is er een bedrag van € 7.000 aan dwangsom vervalLEN. Er stond nog voor een bedrag van € 105.000 aan dwangsommen open, dat volledig als dubieus wordt aangemerkt.

Het saldo openstaande debiteuren Werk en Inkomen bestaat uit de vorderingen BUIG (Bbz, Wwb, Iaow en Iaoz) en bedroeg per 31 december 2019 € 1.602.631. Voor de betreffende openstaande vorderingen BUIG wordt een voorziening getroffen voor de verwachte onmogelijkheid te innen. Deze verwachte onmogelijkheid is over 2019 op dossierniveau (klantniveau) opgesteld. De totale voorziening dubieuze debiteuren BUIG bedroeg hierdoor per 31 december 2019 € 425.059.

Voor de vordering Bbz (€ 790.868 exclusief rente) moet 75% terugbetaald worden aan het Rijk en van de resterende 25% is het risico van onmogelijkheid te innen beoordeeld. Dit resulteert in een benodigde voorziening van € 141.755. Zodoende is er een totaal bedrag van € 566.815 (€ 425.059 plus € 141.755) opgenomen als voorziening dubieuze debiteuren Werk & Inkomen. Dit is een afname ten opzichte van het vorige boekjaar met een bedrag van € 49.536.

Gemeentegaranties

Garantstelling geldleningen

Het totaal van door de gemeente geborgde geldleningen bedroeg per eind 2019 € 30,6 miljoen (per eind 2018: € 25 miljoen). Het gaat o.a. om € 22 miljoen voor de bouw van woningen voor de C.V. Casterhoven en € 1,25 miljoen voor Industrieschap Medel. In de raadsvergadering van 26 september 2019 is het besluit genomen om de gemeenschappelijke regeling Uitvoeringsorganisatie Breedband op te richten. Deze organisatie legt in regionaal verband een fysiek breedbandnetwerk aan. Voor de realisatie van het totale project moest de uitvoeringsorganisatie een lening aangaan. Iedere deelnemende gemeente stelt zich garant en op basis van de verdeelsleutel komt de garantie voor Neder-Betuwe uit op een bedrag van € 7,1 miljoen.

Sociale woningbouw

De leningen van de werkzame woningbouwcorporatie in onze gemeente worden primair geborgd door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Het schuldrestant van deze leningen bedroeg per eind 2019 in totaal € 18 miljoen (per eind 2018 was dit € 26 miljoen). De gemeente heeft samen met het Rijk een achtervangpositie in het WSW.

Nationale Hypotheek Garantie

Via de Nationale Hypotheek Garantie worden leningen geborgd om het eigen woningbezit te bevorderen en voor de kwaliteitsverbetering van eigen woningen. Het Waarborgfonds Eigen Woningbezit (WEW) is verantwoordelijk voor de uitvoering van dit instrument. Per 2011 is de gemeentelijke achtervangpositie in het WEW voor nieuwe hypotheekgaranties beëindigd. Het Rijk is sindsdien de achtervanger voor nieuwe garanties. Voor de tot en met 2010 geboden, nog lopende garanties blijft de gemeentelijke achtervang in stand. Per balansdatum gaat het in onze gemeente om 15 hypotheekgaranties van in totaal € 178.000.

Paragraaf 5: Verbonden Partijen

Algemeen

In de paragraaf verbonden partijen geven wij het algemeen beleid van de verbonden partijen weer en een lijst van onze verbonden partijen inclusief de financiële gegevens per partij. Het beleidsmatig aspect, 'Welke beleidsdoelstellingen heeft de verbonden partij voor ons bereikt?' en 'Wat heeft de verbonden partij hiervoor gedaan?' is opgenomen onder het programma dat de verbonden partij verzorgt.

Wat is een verbonden partij?

Een verbonden partij is een privaat- of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een financieel en bestuurlijk belang heeft.

Financieel belang

Er is een financieel belang als een ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is bij een faillissement of wanneer financiële aansprakelijkheid bestaat als de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Bij leningen en garantstellingen is geen sprake van een verbonden partij, omdat de gemeente juridische verhaalsmogelijkheden houdt als de partij failliet gaat. Ook bij exploitatiesubsidies is er geen sprake van een verbonden partij, want hier gaat het om overdrachten (subsidiën).

Bestuurlijk belang

Er is een bestuurlijk belang als er zeggenschap bestaat vanuit stemrecht of vertegenwoordiging in het bestuur van de organisatie. Dat is het geval als de burgemeester, een collegelid, een raadslid of een ambtenaar namens de gemeente in het bestuur van de partij plaatsneemt of namens de gemeente stemt. Wanneer er alleen een benoemingsrecht of een voordrachtsrecht geldt –de gemeente mag een bestuurder of commissaris in de organisatie benoemen of voordragen– is er strikt genomen geen sprake van een verbonden partij. Gemeenten maken vaak van zo'n recht gebruik om ervoor te zorgen dat er kwalitatief goede bestuurders in het bestuur van een partij terechtkomen.

Verschillen in juridische rechtsvormen van verbonden partijen

Een belangrijk onderscheid is het verschil tussen publiek- en privaatrechtelijke verbonden partijen. Daarnaast bestaat er nog een mengvorm, de zogenaamde publiek-private samenwerkingsverbanden (PPS-constructies). Hieronder gaan we kort in op de juridische verschillen.

Publiekrechtelijk

Bij publiekrechtelijke verbonden partijen gaat het voornamelijk om gemeenschappelijke regelingen. Hierbij gaat het vaak om primaire, uitvoerende gemeentelijke taken. Zij vormen een verlengd lokaal bestuur waarbij de vrijwilligheid van de samenwerking voorop staat (voor sommige taken is door de wetgever verplichte samenwerking opgelegd. Denk aan de veiligheidsregio). De gemeenschappelijke regeling met een openbaar lichaam is de 'zwaarste' en meest voorkomende vorm. Deze regeling heeft als enige rechtspersoonlijkheid en een algemeen bestuur (vertegenwoordigers van de deelnemende gemeenten), dat het dagelijks bestuur controleert. Gemeenten kunnen aan dit openbaar lichaam in principe alle gemeentelijke taken en bevoegdheden overdragen. Het risicoprofiel van een gemeenschappelijke regeling is hoog vanwege de financiële aansprakelijkheid, die volledig bij de participerende gemeenten ligt. Bovendien is de bekostiging van de jaarlijkse activiteiten een verplichte uitgave. Onze gemeente heeft een beperkte invloed doordat meerdere gemeenten deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling.

Privaatrechtelijk

Bij privaatrechtelijke verbonden partijen gaat het voornamelijk om stichtingen en vennootschappen. Een stichting heeft een bestuur voor de dagelijkse leiding en kent een ideëel of sociaal doel, waarbij zij alleen aan dat doel kan uitkeren. Stichtingen kennen geen controlerend mechanisme, tenzij dat in de statuten is geregeld. Het risicoprofiel loopt van laag tot gemiddeld. De gemeente is alleen financieel aansprakelijk voor de verstrekte middelen. Alhoewel de stichting formeel zelf verantwoordelijk is voor exploitatierisico's klopt zij vaak bij de gemeente aan als dit risico zich voordoet of als er sprake is van onvoorziene uitgaven. Bestuurders zijn alleen persoonlijk aansprakelijk als er sprake is van wanbeleid.

Een vennootschap heeft een raad van bestuur en een raad van commissarissen, afhankelijk van wat daarover in de statuten is bepaald of van de omvang van de vennootschap. De vergadering van aandeelhouders controleert de raad van bestuur. Gemeenten maken vaak gebruik van vennootschappen bij nutsvoorzieningen, havenactiviteiten, cultuur en economie. De belangrijkste reden om samen te werken met dit type verbonden partij zijn de financiële voordelen door winstdeling en dividend. Het risicoprofiel van een vennootschap ligt vaak hoger dan dat van een stichting. Dit komt voornamelijk door de aard van de activiteiten, de omvang en de autonome positie die een vennootschap vaak inneemt. Toch kunnen we het risicoprofiel gemiddeld noemen, omdat dat de gemeente alleen risico loopt over het ingebrachte geld.

Publiek-private samenwerking (PPS)

Het publiek-private samenwerkingsverband (PPS) is een bijzondere vorm van een verbonden partij, omdat naast de overheid ook private partijen deelnemen. Een veel voorkomend voorbeeld van een PPS zien we in lokale gebiedsontwikkeling. Deze samenwerkingsvorm komt in verschillende variaties voor. Het risicoprofiel is op financieel gebied hoog te noemen voor de gemeente Hiertegenover staat dat er forse exploitatiewinsten zijn, waarin de gemeente kan meedelen. De wetgever heeft een voorkeur voor publiekrechtelijke boven privaatrechtelijke participaties. De gedachte hierachter is dat in een publiekrechtelijke participatie de openbaarheid en de controle beter zijn gewaarborgd dan in een privaatrechtelijke participatie.

Risico's

Het inzichtelijk maken van de verbonden partijen is om twee redenen van belang. De eerste reden is dat de verbonden partijen vaak beleid uitvoeren dat de gemeente in principe ook zelf kan blijven doen (zie onder 'Visie en beleid ten aanzien van verbonden partijen'). De tweede reden betreft de kosten/het budgettaire beslag/de financiële risico's, die de gemeente met de verbonden partijen kan lopen en de daaruit voortvloeiende budgettaire gevolgen. Als het gaat om verbonden partijen onderscheiden we twee typen risico's: financiële en bestuurlijke risico's. Naast de aard en omvang van de activiteiten beïnvloedt de juridische vorm het risicoprofiel, de structuur en organisatie van een verbonden partij. De belangrijkste soorten verbonden partijen inclusief de mate van bijbehorende risico's geven we hieronder weer:

Belangrijkste soorten verbonden partijen	Rechtsvorm	Risico (Financieel/bestuurlijk)
Stichting	Privaatrechtelijk	Laag
Vennootschap (BV, NV)	Privaatrechtelijk	Middel
Gemeenschappelijke regeling	Publiekrechtelijk	Hoog
Publiek-private samenwerking (PPS)	Privaatrechtelijk	Hoog

De risico's van gemeenschappelijke regelingen en PPS-constructies zijn relatief hoger dan die van andere verbonden partijen. Bij de gemeenschappelijke regelingen geldt dit, omdat de aangesloten gemeenten volledig financieel aansprakelijk zijn en bij de PPS-constructies vanwege de samenwerking met een private partij met eigen (winst-)doelstellingen. Het uitgangspunt is dat een verbonden partij de eigen risico's afdekt door een weerstandsvermogen van voldoende niveau (ratio 1). Als dit niet het geval is, nemen we het risico op basis van de begrotingen op in de risicoparagraaf van onze gemeente naar rato van haar belang. Zie ook paragraaf 2 Risicomanagement en weerstandsvermogen.

Onze verbonden partijen

Hieronder staat een overzicht van rechtspersonen waarin de gemeente Neder-Betuwe in 2019 participeert en die we 'verbonden partijen' kunnen noemen (de laatste kolom lichten we aan het eind van deze paragraaf toe).

Nr.	Naam partij (soort verbonden partij)	Website	Relatie in programma
1.	Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (Gemeenschappelijke regeling)	www.vrgz.nl	Openbare orde en veiligheid
2.	Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) (Gemeenschappelijke regeling)	www.ggd gelderland zuid.nl	Sociaal domein
3.	Gemeenschappelijke regeling Regio Rivierenland (Gemeenschappelijke regeling)	www.regio rivierenland.nl	Alle programma's
4.	Afvalverwijdering Rivierenland (Avri) (Gemeenschappelijke regeling)	www.avri.nl	Fysieke leefomgeving
5.	Omgevingsdienst Rivierenland (Gemeenschappelijke regeling)	www.od rivierenland.nl	Openbare orde en veiligheid Fysieke leefomgeving
6.	Regionaal Archief Rivierenland (Gemeenschappelijke regeling)	www.regionaalarchief rivierenland.nl	Diverse programma's
7.	Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal (Gemeenschappelijke regeling)		Economie
8.	Werkzaam Rivierenland (Gemeenschappelijke regeling)	www.werkzaam rivierenland.nl	Economie Sociaal domein
9.	Industrieschap Medel (Gemeenschappelijke regeling)	www.medel.nl	Economie
10.	Casterhoven (Publiek-private samenwerking)	www.casterhoven.nl	Fysieke leefomgeving
11.	Waterbedrijf Vitens N.V. (Vennootschap)	www.vitens.nl	Economie
12.	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (Vennootschap)	www.bng.nl	Alg. dekkingsmiddelen, overhead, VPB en onvoorzien
13.	Uitvoeringsorganisatie Breedbandnetwerk Rivierenland (Gemeenschappelijke regeling)	https://glasvezelrivierenland.nl	Fysieke leefomgeving

Doorgaans geldt bij gemeenschappelijke regelingen dat Neder-Betuwe stemrecht heeft in het Algemeen Bestuur. De vertegenwoordiging in het Algemeen Bestuur bestaat meestal uit één of meerdere collegeleden en soms raadsleden.

Visie en beleid ten aanzien van verbonden partijen

Verbonden partijen: waarom eigenlijk?

Net als onze eigen organisatie dragen onze verbonden partijen bij aan het realiseren van onze lokale doelen en ambities zoals verwoord in deze begroting. Door het deelnemen in verbonden partijen wil de gemeente een publiek belang dienen. De gemeente neemt tevens de verantwoordelijkheid om ook de belangen van de verbonden partijen te dienen – deze verantwoordelijkheid ontstaat automatisch door deelname in een derde rechtspersoon.

Hoewel we zelf verantwoordelijk zijn voor het realiseren van de gemeentelijke doelstellingen en wettelijke plichten, laten wij op veel terreinen het voorbereiden en/of uitvoeren van beleid over aan onze verbonden partijen. Zij maken voor ons beleid of voeren dit voor ons uit, terwijl wij dat in principe (voor zo ver de wet dat toestaat) zelf kunnen doen. Hier zijn vier redenen voor:

- ♦ via gemeenschappelijke regelingen kunnen we samenwerken aan beleidsuitdagingen die gemeentegrensoverschrijdend zijn of die voor meerdere gemeenten van groot belang zijn.
- ♦ sommige taken vragen specialistische kennis die onze eigen organisatie niet kan bieden.
- ♦ het beleggen van taken bij een verbonden partij kan efficiënter/goedkoper zijn dan de taken in de eigen organisatie te beleggen, waardoor we voor minder geld minstens dezelfde (maar vaak een hogere) kwaliteit kunnen bereiken.
- ♦ voor sommige beleidsterreinen is het wettelijk verplicht om een gemeenschappelijke regeling op te richten.

Verbetering 'grip' op verbonden partijen

Onze verbonden partijen zijn (deels) 'van ons', werken 'voor ons' en wij bekostigen hen. Daarom is het van belang dat raad, college en ambtelijke organisatie het doen en laten van onze verbonden partijen (kunnen) sturen en monitoren. Elk voor zo ver het gaat om zijn bevoegdheden en verantwoordelijkheden. De raad bespreekt jaarlijks de sturing op de verbonden partijen in (bijvoorbeeld) een thema-avond en heeft ervoor gekozen te werken met de 'Duisenberg methode'.

Financiële gegevens en risico's 2019

De financiële gegevens van de verbonden partijen zijn niet geactualiseerd ten opzichte van de gegevens zoals u aangeboden met de begroting 2020 (gemeenteraad van november 2019). De in de begroting voor 2020 en in deze jaarrekening over 2019 opgenomen financiële gegevens van de verbonden partijen zijn gebaseerd op hun jaarrekeningen over 2018. Dat hun financiële gegevens over 2019 in deze paragraaf niet zijn opgenomen, komt doordat hun jaarrekeningen over 2019 nog niet het bestuurlijke proces hadden doorlopen bij het ambtelijk opstellen van deze jaarrekening. Hun jaarrekeningen over 2019 worden in de raads cyclus van juni 2020 met u besproken. Deze worden voor het merendeel in een vergadering van het algemeen bestuur van de verbonden partij in juli 2020 vastgesteld. De financiële gegevens van de verbonden partijen over 2019 zullen worden opgenomen in onze begroting 2021.

1. Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ)

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe
Algemeen bestuur: Burgemeester

Vestigingsplaats: Nijmegen

Financieel belang

Het Rijk, de Provincie, zorgverzekeraars en gemeenten dragen de kosten van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid. De verdeling van de kosten die voor rekening komen van de deelnemende gemeenten zijn voor 50% gebaseerd op historische kosten en voor 50% op de rijksbijdrage per gemeente via het gemeentefonds. De totale bijdrage van de deelnemende gemeenten die in de begroting 2019 van de VRGZ is opgenomen, bedraagt € 37.291.575, waarvan de gemeentelijke bijdrage van Neder-Betuwe € 1.550.972 is.

Financiële gegevens verbonden partij

	31-12-2018	31-12-2017
Eigen vermogen	3.945.000	4.030.000
Vreemd vermogen	63.861.000	66.214.000
Totaal	67.806.000	70.244.000
Exploitatieresultaat 2018: € 78.000 positief		

Risico's 2019

Over de actualisatie van de risico's van de Veiligheidsregio informeerden wij de raad afzonderlijk via het raadsvoorstel inzake de jaarstukken 2019 van de Veiligheidsregio.

2. Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst (GGD) Gelderland-Zuid

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe
Algemeen bestuur: Een collegelid

Vestigingsplaats: Nijmegen

Financieel belang

De totale gemeentelijke bijdrage inclusief subsidies voor 2019 was conform begroting GGD 2019 € 28.238.198. Voor Neder-Betuwe is rekening gehouden met een gemeentelijke bijdrage inclusief subsidie ter hoogte van € 1.249.895. Hiervan zijn Uniforme taken op basis van inwoneraantal en afzonderlijke facturering € 1.161.424 en Maatwerk/Subsidies € 88.471. Het AB heeft op 28-6-2017 besloten om de extra productie 2018/2019 Veilig Thuis vooralsnog achterwege te laten. Hiervoor volgde in de tweede helft van 2018 een afzonderlijke begrotingswijziging Veilig Thuis met een aangepaste onderbouwing voor de extra productie 2018/2019.

Financiële gegevens verbonden partij

	31-12-2018	31-12-2017
Eigen vermogen	514.000	-341.000
Vreemd vermogen	5.935.000	5.407.000
Totaal	6.449.000	5.066.000
Exploitatieresultaat 2018: € 272.000 negatief		

Risico's 2019

Over de actualisatie van de risico's van de GGD informeerden wij de raad afzonderlijk via het raadsvoorstel inzake de jaarstukken 2019 van de GGD.

3. Gemeenschappelijke regeling Regio Rivierenland

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe
Algemeen bestuur: Een collegelid

Vestigingsplaats: Tiel

Financieel belang

De bijdragen van de aangesloten gemeenten zijn grotendeels gebaseerd op het inwoneraantal. Voor de bijdrage voor 2019 vormden de inwoneraantallen per 1 januari 2018 het uitgangspunt. In totaliteit bedroeg de gemeentelijke bijdrage Regio Rivierenland voor 2019 € 1.956.000. Dit bedrag betekende een stijging van € 322.000 ten opzichte van de begroting 2018. Voor Neder-Betuwe was de gemeentelijke bijdrage voor 2019 € 191.505 (exclusief contract gestuurde dienstverlening waar afzonderlijke DVO's aan ten grondslag liggen).

Financiële gegevens verbonden partij

	31-12-2018	31-12-2017
Eigen vermogen	2.773.000	2.065.000
Vreemd vermogen	6.132.000	5.463.000
Totaal	8.905.000	7.528.000

Exploitatieresultaat 2018: € 190.000 positief

Risico's 2019

Over de actualisatie van de risico's van Regio Rivierenland informeerden wij de raad afzonderlijk via het raadsvoorstel inzake de jaarstukken 2019 van Regio Rivierenland.

4. Avri

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe
Algemeen bestuur: Een collegelid

Vestigingsplaats: Geldermalsen

Financieel belang

De begroting 2019 van de Gemeenschappelijke Regeling Avri s sluitend. Deze sluitende begroting van Avri ging en gaat wel gepaard met een tariefstijging van de afvalstoffenheffing voor het jaar 2019 tot en met 2022. Het gemiddelde tarief van de afvalstoffenheffing voor huishoudens in Neder-Betuwe steeg in 2019 met € 5 van € 199 naar € 204. Naast autonome prijsindexeringen zorgden dalende grondstof-vergoedingen in eerste instantie voor een stijging van het tarief.

Financiële gegevens verbonden partij

	31-12-2018	31-12-2017
Eigen vermogen	1.865.000	1.482.000
Vreemd vermogen	38.095.000	36.564.000
Totaal	39.960.000	38.046.000

Exploitatieresultaat 2018: € 177.000 positief

Risico's 2019

Over de actualisatie van de risico's van de Avri informeerden wij de raad afzonderlijk via het raadsvoorstel inzake de jaarstukken 2019 van de Avri.

5. Omgevingsdienst Rivierenland (ODR)

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe
Algemeen bestuur: Een collegelid

Vestigingsplaats: Tiel

Financieel belang

De jaarlijkse gemeentelijke bijdrage aan de ODR ging over het uitvoeren van vergunningverleningstaken, toezichtstaken, handhavingstaken en adviestaken op het gebied van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (bouwen en milieu). De totale bijdrage van de deelnemers die in de begroting ODR 2019 stonden, bedroeg € 14.735.000, waarvan de gemeentelijke bijdrage van Neder-Betuwe € 1.482.286 was. Van belang is dat in de begroting 2019 ODR het werkprogramma ODR 2019 nog niet was verwerkt, omdat deze op het moment van de begrotingsbehandeling nog niet beschikbaar was. Over de financiële consequenties van het werkprogramma 2019 bent u later in 2019 geïnformeerd.

Financiële gegevens verbonden partij

	31-12-2018	31-12-2017
Eigen vermogen	1.527.137	1.476.342
Vreemd vermogen	5.658.337	2.469.874
Totaal	7.185.474	3.946.216

Exploitatieresultaat 2018: € 704.246 positief

Risico's 2019

Over de actualisatie van de risico's van de ODR informeerden wij de raad afzonderlijk via het raadsvoorstel inzake de jaarstukken 2019 van de ODR.

6. Regionaal Archief Rivierenland (RAR)

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe
Algemeen bestuur: Ee college- en een raadslid

Vestigingsplaats: Tiel

Financieel belang

De deelnemende gemeenten en Waterschap Rivierenland droegen de kosten van het Regionaal Archief Rivierenland. De verdeling van de algemene en specifieke kosten van de deelnemende gemeenten gebeurde naar evenredigheid van het aantal inwoners. In de begroting RAR 2019 stond een totale gemeentelijke bijdrage van € 2.155.491 waaraan wij een bedrag van € 240.991 bijdroegen.

Financiële gegevens verbonden partij

	31-12-2018	31-12-2017
Eigen vermogen	436.165	471.412
Vreemd vermogen	8.854.849	9.186.039
Totaal	9.291.014	9.657.451

Exploitatieresultaat 2018: € 8.173 positief

Risico's 2019

Over de actualisatie van de risico's van het RAR informeerden wij de raad afzonderlijk via het raadsvoorstel inzake de jaarstukken 2019 van het RAR.

7. Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe
Algemeen bestuur: Een collegelid

Vestigingsplaats: Kerk-Avezaath

Financieel belang

De provincie en gemeenten hebben in het kader van de verzelfstandiging in 1999 (ontstaan van de B.V. Recreatiemaatschappij Rivierengebied met handelsnaam Uit@waarde) hun bijdragen in de exploitatietekorten afgekocht. Dit gebeurde vanuit het uitgangspunt dat de nieuwe organisatie zichzelf moet bedruipen. De gemeente Neder-Betuwe heeft in 2008 voor de laatste keer een afkoopsom betaald (€ 158.000) aan recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal en leverde sinds 2009 geen financiële bijdrage meer.

Financiële gegevens verbonden partij

	31-12-2018	31-12-2017
Eigen vermogen	0	0
Vreemd vermogen	6.853	6.853
Totaal	6.853	6.853

Exploitatieresultaat 2018: € 0

Risico's 2019

Geen.

8. Werkzaak Rivierenland

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe
Algemeen bestuur: Een collegelid

Vestigingsplaats: Tiel

Financieel belang

Voor Werkzaak Rivierenland hebben we in de begroting rekening gehouden met een bijdrage ter dekking van het totale negatieve bedrijfsvoeringresultaat. Voor 2019 betrof de bijdrage een bedrag van € 137.000 in eerste instantie in lijn met de begroting 2019 van Werkzaak. Naast deze bijdragen maakten we de rijkssubsidie voor de uitvoering van de WSW één op één over naar de Werkzaak.

Financiële gegevens verbonden partij

	31-12-2018	31-12-2017
Eigen vermogen	5.872.000	5.241.000
Vreemd vermogen	26.679.000	33.647.000
Totaal	32.551.000	38.888.000

Exploitatieresultaat 2018: € 2.269.000 positief

Risico's 2019

Over de actualisatie van de risico's van Werkzaak Rivierenland informeerden wij de raad afzonderlijk via het raadsvoorstel inzake de jaarstukken 2019 van Werkzaak Rivierenland.

9. Industrieschap Medel

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe
Algemeen bestuur: Burgemeester, een wethouder en twee raadsleden

Vestigingsplaats: Tiel

Financieel belang

De gemeenten Tiel en Neder-Betuwe participeren in principe op gelijke basis. Als het Algemeen Bestuur van Industrieschap Medel een batig of een nadelig saldo over enig jaar ten goede aan, dan wel ten laste van de deelnemers brengt, dan geschiedt dit voor gelijke delen.

Financiële gegevens verbonden partij

	31-12-2018	31-12-2017
Eigen vermogen	10.441.700	9.227.600
Vreemd vermogen	49.143.371	51.543.370
Totaal	59.585.071	60.770.970

Exploitatieresultaat 2018: € 1.214.100

Risico's 2019

Over de actualisatie van de risico's van Medel informeerden wij de raad afzonderlijk via het raadsvoorstel inzake de jaarstukken 2019 van Medel.

10. Casterhoven (CV)

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe
Aandeelhouder (BV): Een collegelid
Commandiet (CV): Een collegelid

Vestigingsplaats: Geffen

Financieel belang

De drie partijen (gemeente Neder-Betuwe, bouwbedrijf Gebroeders van Wanrooij BV en Van Grootheest Projecten BV) participeren op gelijke basis. De winsten of verliezen worden derhalve ook gelijkmatig over de drie partijen verdeeld. Om de totale financieringsbehoefte van Casterhoven zekerheid te geven heeft de gemeente Neder-Betuwe een garantiestelling afgegeven tot maximaal € 22 miljoen. Dit bedrag was aangetrokken bij de BNG.

Financiële gegevens verbonden partij

	31-12-2018	31-12-2017
Eigen vermogen	-2.029.100	-2.682.396
Vreemd vermogen	14.150.402	15.158.330
Totaal	12.121.302	12.475.934

Exploitatieresultaat 2018: € 1.218.101 positief

Risico's 2019

Over de actualisatie van de risico's van Casterhoven informeerden wij de raad afzonderlijk via het raadsvoorstel inzake de jaarstukken 2019 van Casterhoven.

11. Waterbedrijf Vitens N.V.

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe
Als aandeelhouder

Vestigingsplaats : Velp

Financieel belang

De gemeente Neder-Betuwe bezit, na omzetting van de preferente aandelen in een achtergestelde lening, 16.023 (0,277%) gewone aandelen van € 1 nominaal.

Financiële gegevens verbonden partij

	31-12-2018	31-12-2017
Eigen vermogen	533,0	533,7
Vreemd vermogen	1.233,5	1.194,4
Totaal	1.766,5	1.728,1

Exploitatieresultaat 2018: € 13,0 positief
(bedragen in miljoenen euro's)

Risico's

Niet van toepassing.

12. N.V. Bank Nederlandse Gemeenten

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe
Als aandeelhouder

Vestigingsplaats: Den Haag

Financieel belang

Neder-Betuwe heeft zeggenschap in de BNG via het stemrecht van 18.246 aandelen van € 2,50. Dit aandelenbezit heeft een duurzaam karakter.

Financiële gegevens verbonden partij

	31-12-2018	31-12-2017
Eigen vermogen	4.990	4.953
Vreemd vermogen	132.519	135.072
Totaal	137.509	140.025

Exploitatieresultaat 2018: € 337 positief
(bedragen in miljoenen euro's)

Risico's

Niet van toepassing.

13. Uitvoeringsorganisatie Breedbandnetwerk Rivierenland (UBRivierenland)

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe
Algemeen bestuur: Een collegelid

Vestigingsplaats:

Financieel belang, financiële gegevens en risico's

Aangezien de GR UBRivierenland in 2020 is opgericht, zijn er geen financiële gegevens beschikbaar over 2019. In de paragraaf verbonden partijen bij de begroting 2021 zullen de eerste keer de financiële gegevens worden opgenomen van deze nieuwe gemeenschappelijk regeling.

Paragraaf 6: Grondbeleid

Inleiding

In paragraaf 6 wordt aangegeven hoe de gemeente het grondbeleid inzet om haar bestuurlijke doelen te bereiken. De raad heeft de Nota Grondbeleid op 8 december 2016 vastgesteld. In deze nota is onze visie op ons grondbeleid weergegeven. Deze paragraaf bevat de verplichte onderdelen zoals omschreven in artikel 16 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV);

- een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van doelstellingen en de uitvoering
- een actuele prognose van de verwachte resultaten van de totale grondexploitatie
- een onderbouwing van de geraamde winstneming
- de beleidsuitgangspunten over de reserves voor grondbeleid in relatie tot de risico's.

Samenvatting

Het algemene beeld is positief; de gezamenlijke boekwaarden van alle projecten zijn hoofdzakelijk gestegen doordat er meer eigen projecten zijn. Door deze nieuwe projecten namen de positieve eindresultaten van de grondexploitaties toe. Alleen bij het ABC is het resultaat fors gedaald door herwaardering van de Laanboomhuiskavel. De risico's uit de grondexploitaties namen toe doordat er meer projecten zijn met hogere boekwaarden. Hieronder lichten we de stand van zaken verder toe.

Visie op het grondbeleid

Het gemeentelijke grondbeleid moet de gewenste ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente stimuleren en faciliteren. Een zorgvuldig uitgevoerd grondbeleid stelt de gemeente in staat haar regierol bij deze ruimtelijke ontwikkeling te behouden en waar nodig te versterken.

Het grondbeleid en de werkwijze van de gemeente richten zich op het faciliteren van initiatieven van derden. Wenselijke en kansrijke initiatieven brengen we zo snel mogelijk naar de eindstreep. Kosten die de gemeente daarbij maakt, worden verhaald op de initiatiefnemers.

Dit betekent echter niet dat het voeren van actief grondbeleid wordt uitgesloten. De gemeente beschikt nog over enkele grondposities en het is niet uitgesloten om gronden aan te kopen als zich kansen voordoen. Uiteraard zal er dan sprake van moeten zijn dat actief grondbeleid bijdraagt aan de beleidsdoelstellingen en kaders van de raad en de risico's beheersbaar zijn.

Verdeling projecten

Binnen de gemeente zijn verschillende projecten in ontwikkeling die financieel op verschillende wijze worden verantwoord. Ten eerste zijn er de eigen projecten van de gemeente. Hier gaat het om (aan te kopen) grondeigendommen van de gemeente, waarbij de gemeente de ontwikkeling zelfstandig uitvoert en daarmee aan actief grondbeleid doet. De gemeente wijzigt de bestemming, maakt de gronden bouw- en woonrijp en verkoopt deze zelf aan derden. Dit zijn de zogenaamde BIE Grexen (Bouwgrond in exploitatie).

Daarnaast zijn er de faciliterende projecten, waarbij de gemeente geen grondeigendom heeft en alle kosten die zij moet maken op basis van gesloten overeenkomsten vergoed krijgt. Deze projecten worden bijgehouden als vorderingen en geregistreerd in de projectadministratie.

Ten slotte is er nog sprake van enkele oude facilitaire projecten, waarbij de gemeente haar kosten vergoed krijgt en kreeg door betaling van een vast bedrag door de initiatiefnemer. Aan deze projecten - Broedershof, Triangel Vahstal en de Heuning-oost - moest de gemeente meer uren besteden dan vooraf was ingeschat. Er werd voor deze projecten wel een grondexploitatie gemaakt. Ook moest de gemeente waar nodig een voorziening treffen voor het verwachte verlies. Deze facilitaire projecten worden ook wel de BIE Initiatieven genoemd.

Rapportage grondexploitatiebegrotingen in relatie tot de P&C cyclus

Gezien het grote belang van een actueel inzicht in de financiële status van de projecten met een grondexploitatiebegroting is over de uitvoering en voortgang van deze projecten in 2019 op verschillende momenten gerapporteerd. Dat was op onderstaande momenten:

- Jaarstukken 2018
- Bestuurlijk/inhoudelijk tijdens de college-informatieavond in september 2019
- 1^e, 2^e en 3^e Bestuursrapportage 2019
- De achterliggende grondexploitaties lagen voor de raadsleden vertrouwelijk ter inzage. Door vaststelling van de jaarstukken worden deze grondexploitaties ook vastgesteld.

Verbonden partijen

Aangezien de projecten Medel en Casterhoven als deelneming onderdeel zijn van 'Verbonden partijen' zijn deze projecten niet opgenomen in deze paragraaf. Voor meer informatie over Medel en Casterhoven verwijzen wij u naar de programma's 3 en 4 en naar Paragraaf 5 'Verbonden Partijen'.

Actualisatie grondexploitaties

De grondexploitaties zijn per 1 januari 2020 geactualiseerd, waarbij een nieuwe beoordeling heeft plaatsgevonden van de te verwachten kosten, opbrengsten en de fasering. Ook zijn de te hanteren parameters opnieuw beoordeeld.

Parameters

De volgende parameters zijn gebruikt bij de actualisatie van de grondexploitaties:

- Rente (BIE Grexen) 2,0 % (was 2,5%)
- Rente (BIE Initiatieven) 1,0 % (was 1,0 %)
- Kostenstijging 2,5 % (was 2,5 %)
- Opbrengststijging wonen 1,0 % (was 1,0 %)
- Opbrengststijging bedrijven 0,0 % (was 0,0 %)
- Disconteringsvoet 2,0 % (was 2,0%)

Boekwaarden

In onderstaande tabel staan de boekwaarden van de grondexploitaties weergegeven per 1-1-2019 en per 31-12-2019. Een negatieve boekwaarde betekent dat er meer is ontvangen dan uitgegeven. Uit het verschil blijkt hoeveel er in 2019 in een project ontvangen is aan baten min de gemaakte kosten. Een toename van de boekwaarde betekent dus dat er meer geld van de gemeente in een project zit. In dit overzicht worden zowel de eigen (actieve) grondexploitaties getoond als de facilitaire projecten waarvoor een grondexploitatie is gemaakt.

		Boekwaarde		Vershil
		1-1-2019	31-12-2019	
BIE Grexen				
	ABC	€ 790.601	€ 1.206.953	€ 416.352
	Bonegraaf-west	€ -348.116	€ -305.864	€ 42.252
	Herenland	€ 942.679	€ 1.029.328	€ 86.649
	Herenland-west	€ 900	€ 576.796	€ 575.896
	Gem. gronden Fructus	€ -	€ 355.827	€ 355.827
	Kastanjelaan	€ -	€ 41.383	€ 41.383
	TOTAAL	€ 1.386.064	€ 2.904.423	€ 1.518.359
BIE Initiatieven				
	ABC SV	€ 1.943.894	€ 1.514.622	€ -429.272
	Broedershof	€ 112.762	€ 102.589	€ -10.173
	Heuning-oost	€ 74.132	€ -8.132	€ -82.264
	Triangel Vahstal	€ -	€ 9.200	€ 9.200
	TOTAAL	€ 2.130.788	€ 1.618.279	€ -512.509
	TOTAAL	€ 3.516.852	€ 4.522.702	€ 1.005.850

Uit dit overzicht blijkt dat de boekwaarden van deze projecten samen met ruim € 1,0 miljoen zijn gestegen naar ruim € 4,5 miljoen. Deze stijging komt voornamelijk doordat er een aantal nieuwe projecten zijn gestart waarbij ook de historische boekwaarde is ingebracht in de projecten. Deze historische boekwaarde van de projecten Herenland-west, Fructus en de Kastanjelaan bedroeg € 1,29 miljoen.

De boekwaarde van het ABC is toegenomen, omdat er kosten zijn gemaakt en gronden zijn aangekocht, maar dit jaar geen verkopen zijn gerealiseerd. Vanwege een ontvangen bijdrage is de boekwaarde bij het ABC-SV juist fors gedaald.

Resultaat

Onderstaande tabel geeft de geraamde eindwaarden van de grondexploitaties naar de situatie per 1-1-2020 weer. De eindwaarde van de grondexploitatie geeft het financiële resultaat aan het eind van de grondexploitatie aan. Om de eindwaarden met elkaar te kunnen vergelijken zijn deze contant gemaakt per 1-1-2020 en vergeleken met de contante waarde per 1-1-2019.

Het verschil in contante eindwaarde toont de ontwikkeling van het resultaat van de grondexploitatie. Een stijging van het bedrag betekent dat het resultaat van de grondexploitatie is verbeterd. Een positieve eindwaarde betekent een winstgevendende grondexploitatie.

		Contante waarde	Eindwaarde	Contante waarde	Vershil
		1-1-2019	op einddatum grex	1-1-2020	Contante waarde
BIE Grexen					
	ABC	€ 1.071.888	€ 722.332	€ 680.669	€ -391.219
	Bonegraaf-west	€ -19.912	€ -30.921	€ -30.315	€ -10.403
	Herenland	€ -419.290	€ -493.313	€ -455.745	€ -36.455
	Herenland-west	€ 199	€ 852.907	€ 742.507	€ 742.308
	Gem. gronden Fructus	€ 212.550	€ 235.911	€ 222.305	€ 9.755
	Kastanjelaan	€ -	€ 418.706	€ 386.820	€ 386.820
	TOTAAL	€ 845.435	€ 1.705.622	€ 1.546.241	€ 700.806
BIE Initiatieven					
	ABC SV	€ 905	€ 796	€ 736	€ -169
	Broedershof	€ -46.761	€ -49.062	€ -45.325	€ 1.436
	Heuning-oost	€ -40.279	€ -19.215	€ -18.469	€ 21.810
	Triangel Vahstal	€ -59.003	€ -72.498	€ -66.977	€ -7.974
	TOTAAL	€ -145.138	€ -139.979	€ -130.035	€ 15.103
	TOTAAL	€ 700.297	€ 1.565.643	€ 1.416.206	€ 715.909

Uit dit overzicht blijkt dat de verwachte resultaten van de eigen grondexploitaties, de BIE Grexen, sterk zijn gestegen. Dat komt hoofdzakelijk doordat er nieuwe (winstgevende) projecten zijn opgenomen, waarbij Herenland-west voor de grootste plus zorgt.

De daling van het resultaat van de grondexploitatie ABC komt hoofdzakelijk doordat de kavel voor het Laanboomhuis is geherwaardeerd op basis van een taxatie. Deze taxatiewaarde ligt circa 3 ton lager, omdat de bestemming Laanboomhuis nu ('gemengd') en tuin ('groen') is gewaardeerd in plaats van de reguliere bedrijfsbestemming ABC.

Bij de BIE Initiatieven veranderden bijna alle contante waarden in beperkte mate. Hier was over alle projecten een lichte verbetering te zien.

Tussentijdse winstneming

Per winstgevend project bestaat de verplichting om een deel van de winst te nemen voor zover de fase waarin het project zich bevindt dit toelaat en hierover voldoende zekerheid bestaat. Op basis van de zogenaamde POC-methode (Percentage of completion) wordt bepaald welk deel van de vooraf ingeschatte winst moet worden genomen. Dit wordt verwerkt in de grondexploitatie en valt vrij ten gunste van het jaarresultaat. Voor 2019 was dit alleen voor Herenland-west van toepassing. Voor dit project moest in 2019 een winst worden genomen van € 21.500. Dit is verwerkt in de boekwaarde per 31-12-2019.

Voor het ABC is in 2017 en 2018 al winst genomen van samen € 283.901. Omdat de berekening van de tussentijdse winst dit jaar circa € 57.000 lager uitviel, hoefde er geen extra winst te worden genomen. Er is voor gekozen de eerder genomen winst niet terug te draaien, omdat er in 2020 twee kavels worden overgedragen. Ook de exploitaties Gemeentelijke gronden Fructus en Kastanjelaan hebben een positieve eindwaarde. Omdat hier nog geen baten zijn verwerkt, werd hier nog geen winst genomen.

Verliesvoorzieningen

Voor grondexploitaties met een negatieve eindwaarde moet een verliesvoorziening gevormd worden ter grootte van het verlies, zijnde de eindwaarde contant gemaakt per 1-1-2020. Dat betekent dat er per 1-1-2020 een verliesvoorziening werd gevormd ter grootte van € 616.831 voor de projecten Bonegraaf-west, Herenland, Broedershof, Heuning-oost en Triangel Vahstal. Vorig jaar bedroeg de verliesvoorziening € 585.245. Dit betekent dat de voorziening met € 31.586 moest worden opgehoogd tot € 616.831.

Krediet

De verschillende grondexploitaties vergen krediet voor de geplande uitgaven en ontvangsten. In onderstaand overzicht wordt weergegeven welke baten en lasten geraamd zijn in de grondexploitaties gedurende de resterende looptijd (inclusief kosten- en opbrengststijging, exclusief rente);

		Nog te maken Lasten	Nog te ontv. Baten	Looptijd
		<i>per 1-1-2020</i>	<i>per 1-1-2020</i>	t/m
BIE Grexen				
	ABC	€ 1.222.211	€ 3.177.516	2022
	Bonegraaf-west	€ 342.903	€ -	2020
	Herenland	€ 501.966	€ 1.103.987	2023
	Herenland-west	€ 2.334.165	€ 3.897.743	2026
	Gem. gronden Fructus	€ 53.522	€ 648.548	2022
	Kastanjelaan	€ 80.069	€ 535.613	2023
	TOTAAL	€ 4.534.836	€ 9.363.407	
BIE Initiatieven				
	ABC SV	€ 1.184.635	€ 2.748.306	2023
	Broedershof	€ 120.029	€ 175.193	2023
	Heuning-oost	€ 31.648	€ 4.353	2021
	Triangel Vahstal	€ 61.751	€ -	2023
	TOTAAL	€ 1.398.063	€ 2.927.852	
	TOTAAL	€ 5.932.899	€ 12.291.259	

Paraplukrediet

U heeft een 'paraplukrediet' beschikbaar gesteld van € 200.000 voor het voorbereiden en uitvoeren van grondexploitaties. De te maken kosten worden gedekt door dit paraplukrediet. Hier tegenover staan de te verwachten opbrengsten uit verkoop en eventuele exploitatiebijdragen die initiatiefnemers aan de gemeente betalen als vergoeding voor ambtelijke kosten. Omdat op grond van het BBV het doen van uitgaven valt onder het budgetrecht van de gemeenteraad, heeft u hiervoor een paraplukrediet beschikbaar gesteld. Via de bestuursrapportage en bij de jaarstukken wordt u op de hoogte gehouden van de bestedingen en vindt zo nodig bijstelling plaats. In 2019 is hiervan geen gebruik gemaakt.

Korte toelichting van de materiële vaste activa

Een aantal strategische grondposities valt onder de materiële vaste activa (MVA). De niet geactiveerde exploitaties zijn hier ondergebracht tegen de boekwaarde per 1-1-2016. Uiterlijk 31 december 2019 moesten deze projecten geactiveerd zijn, anders had de gemeente de verplichting de boekwaarde af te schrijven naar de waarde binnen de huidige bestemming. Deze waarde is door taxatie bepaald en voor de eventuele afboeking is een voorziening getroffen.

Onderstaand een overzicht van de MVA-projecten;

	Boekwaarde	Taxatiewaarde	Voorziening	Boekwaarde
	<i>1-1-2019</i>			<i>31-12-2019</i>
Materiële vaste activa				
	€ 935.862	€ 380.000	€ 555.862	€ -
Herenland-west	€ 248.182	€ 22.100	€ 226.082	€ -
Oranjehof	€ 33.919	€ 150.000	nvt	€ -
Acaciastraat Opheusden	€ 317.391	€ 600.000	nvt	€ -
Fructus	€ 1.535.354	€ 1.152.100	€ 781.944	€ -
TOTAAL				

Op 7 maart 2019 heeft de gemeenteraad de grondexploitatie voor Fructus gemeentelijke gronden vastgesteld. De boekwaarde is vervolgens overgezet naar de grondexploitatie.

Op 12 december 2019 heeft de gemeenteraad besloten de grondexploitaties voor Herenland-west en de Acaciastraat te activeren. Dit laatste project heet Kastanjelaan. De voorziening Herenland is dus vrijgevallen. De boekwaarde van deze MVA's zijn overgeboekt naar de grondexploitaties.

Voor Oranjehof is geen exploitatie gestart. De boekwaarde van dit project is afgeboekt naar nul euro en hiervoor is ook de voorziening ingezet. Per 1-1-2020 heeft de gemeente dus geen strategische grondposities meer onder de MVA's geregistreerd.

Vorbereidingskosten nieuwe exploitaties

Voor de projecten Bonegraaf-oost en de Poort van Ochten zijn via bestuursrapportages in 2019 voorbereidingskredieten gevraagd. Dit om de kosten te dekken voor de voorbereiding van grondexploitaties. In onderstaand overzicht staat voor beide projecten het gevraagde krediet en de in 2019 bestede kosten (boekwaarde). Deze boekwaarde werd geactiveerd bij de immateriële vaste activa. In de laatste kolom staat het resterende budget voor 2020.

	Krediet	Aangevraagd in	Boekwaarde	Restant
			31-12-2019	per 1-1-2020
Immateriële vaste activa				
Bonegraaf-oost	€ 25.000	1e Berap 2019	€ 19.449	€ 5.551
Poort van Ochten	€ 30.000	3e Berap 2019	€ 16.019	€ 13.981
TOTAAL	€ 55.000		€ 35.468	€ 19.532

Bonegraaf-oost Dodewaard

Voor Bonegraaf-oost werden de eerste schetsplannen gemaakt en een ruimtelijke visie opgesteld voor de uitbreiding van dit bedrijventerrein in Dodewaard. Daarna zal de gemeente waarschijnlijk anterieure overeenkomsten sluiten met enkele grondeigenaren. De kosten hiervoor komen niet in de grondexploitatie terecht. Als de gemeentelijke grond ontwikkeld wordt - waarschijnlijk wordt dit een tweede fase samen met het naastgelegen perceel - zal de gemeenteraad gevraagd worden een grondexploitatie vast te stellen voor dit plan.

Poort van Ochten

Voor dit project werden de eerste schetsplannen gemaakt en een ruimtelijke visie opgesteld. Deze visie gaat uit van een invulling als werklocatie. Daarna wordt de gemeenteraad gevraagd deze visie en een grondexploitatie vast te stellen voor deze ontwikkeling.

Risico's

Omdat grondexploitaties grotendeels uit aannames bestaan, is niet te garanderen dat de voorspelde uitkomst ook werkelijkheid wordt. Dit betekent dat het resultaat kan fluctueren, zodat het noodzakelijk is de risico's goed in beeld te brengen. Er zijn twee soorten risico's: de algemene en de project-specifieke. Voor het bepalen van de algemene risico's wordt 10% van de huidige boekwaarde genomen als risico-bedrag. Als daar aanleiding voor is, wordt per grondexploitatie een specifiek risicobedrag geraamd. Dit betekent dat er een aantoonbaar en in te schatten risico voorzien wordt waarvoor een risicoreservering noodzakelijk wordt geacht. De totale ingeschatte risico's moeten gedekt worden door onze weerstandscapaciteit.

In onderstaande tabel staan de risico's van vorig jaar en dit jaar weergegeven voor de huidige projecten;

	Algemeen risico	Specifiek risico	Algemeen risico	Specifiek risico
	2019	2019	2020	2020
BIE Grexen				
ABC	€ 50.670	€ -	€ 92.305	€ -
Bonegraaf-west	€ -	€ 37.931	€ -	€ 25.000
Herenland	€ 94.268	€ -	€ 102.933	€ -
Herenland-west	€ -	€ -	€ 55.530	
Gem. gronden Fructus	€ -	€ -	€ 35.583	€ -
Kastanjelaan	nvt	nvt	€ 4.138	
BIE Initiatieven				
ABC SV	€ 194.389	€ -	€ 151.462	€ -
Broedershof	€ 11.276	€ -	€ 10.259	€ 30.000
Heuning-oost	€ 7.413	€ -	€ -	€ -
Triangel Vahstal	€ -	€ -	€ 920	€ -
TOTAAL	€ 358.017	€ 37.931	€ 453.130	€ 55.000
	€ 395.948		€ 508.130	

Wat opvalt is de verhoging van de risicoreservering. Dit komt grotendeels vanwege de toevoeging van nieuwe projecten en daardoor in totaal hogere boekwaarden over de projecten. Bij het ABC verliep de verkoop volgens planning en bij Herenland is een deal gesloten met een boomkweker, waardoor na vele jaren de spuitzone is vervallen en het plan verder ontwikkeld kan worden. Voor twee projecten wordt in 2020 een specifiek risico bepaald. Omdat Bonegraaf-west een positieve boekwaarde heeft, en er daarom geen risico bepaald zou hoeven worden, is het risico bepaald van 50% over een bedrag van € 50.000. In de huidige markt is het namelijk onzeker of het woonrijp maken ook voor de geraamde investering kan worden aanbesteed. Voor project Broedershof is een specifiek risico bepaald, omdat de uitspraak van de Raad van state ongewis is. Wij schatten de kans op 50% dat het risico optreedt dat het bestemmingsplan niet onherroepelijk wordt. Dit risico wordt bepaald over een bedrag van € 60.000.

Toelichting per project

Tot slot staat hieronder een korte toelichting van de stand van zaken per project.

ABC

De gemeente ontwikkelt voor eigen rekening en risico de eerste fase van het Agro Business Centre (dit is het deel van het ABC oostelijk van de weg Pottenveld), omdat zij grondeigenaar is. In 2019 is een laatste deel van de door de gemeente aangekochte grond aan de gemeente geleverd, zodat de gemeente de verkoop en ruimtelijke procedure kon starten. In 2020 wordt gestart met de realisatie van het laanboomhuis. Doordat dit project en andere nabije bedrijfskavels (zoals Agro de Arend en de tweede fase van Van Tuijl) nu van de grond komen of al in ontwikkeling zijn, wordt de animo van ondernemers om zich hier te vestigen groter.

Bonegraaf-west Dodewaard

De gemeente heeft in Dodewaard een bedrijventerrein ontwikkeld als uitbreiding op Bonegraaf. In 2018 zijn de laatste kavels verkocht. De gemeente moet het terrein alleen nog woonrijp maken. Dit wordt gestart nadat op de verkochte bouw kavels bedrijfsgebouwen zijn gerealiseerd, naar verwachting in 2020.

Herenland Opheusden

Voor Herenland resteert alleen nog een deel van fase 3 om bebouwd te worden. De gemeente heeft zelf een overeenkomst met een boomkweker gesloten om de spuitzone in dit plan op te heffen. Dit betekent dat de ruimtelijke procedure voor de gemeentelijke kavels is gestart. Ook de ontwikkelaar moest na afronding van een tweede ruimtelijke procedure resterende kavels afnemen. Alle overige fasen van Herenland zijn afgerond.

Herenland-west Opheusden

De raad heeft de grondexploitatie voor dit project recent vastgesteld. Er wordt momenteel nader onderzoek gedaan naar de haalbaarheid van dit plan en de nodige onderzoeken worden uitgevoerd. Ook worden rekening houdend met de Randweg Opheusden de eerste schetsen verder uitgewerkt, waarna een ruimtelijke procedure gestart kan worden.

Gemeentelijke gronden Fructus

Met de ontwikkelende partijen zijn overeenkomsten gesloten voor het kostenverhaal. De verkoop van gemeentelijke grond werd geregistreerd in deze aparte grondexploitatie. Hierin werden alleen de gemeentelijke grondverkoop en kosten om deze te bereiken geregistreerd. Omdat het bestemmingsplan recent onherroepelijk is geworden kan de verdere ontwikkeling voorspoedig verlopen.

Kastanjelaan Opheusden

De raad heeft de grondexploitatie voor dit project recent vastgesteld. Er wordt momenteel nader onderzoek gedaan naar de haalbaarheid van dit plan en de nodige onderzoeken worden uitgevoerd door de projectontwikkelaar. Ook worden de eerste schetsen verder uitgewerkt, waarna een ruimtelijke procedure gestart kan worden.

ABC SV

In dit project faciliteert de gemeente ondernemers die zich op het ABC op gronden van derden willen vestigen. Van de bijdragen die ontvangen worden betaalde de gemeente haar eigen plankosten en de aanleg van de hoofdinfrastructuur. De meeste kosten zijn inmiddels gemaakt, alleen de Bomenlaan moet nog ca. 140 meter verlengd worden. Als meer ondernemers zich hier gaan vestigen zal de gemeente de investering (boekwaarde) verder terugverdienen.

Broedershof Echteld

Voor dit plan heeft de raad het bestemmingsplan vastgesteld. Tegen dit besluit is beroep aangetekend bij de Raad van State. De uitspraak wordt binnenkort verwacht. Nadat de procedure is afgerond, zal de ontwikkelaar starten met de verkoop en realisatie. Nadat het plan geheel verkocht en gerealiseerd is, wordt de exploitatie afgesloten.

Heuning-oost

Het bestemmingsplan heeft onherroepelijke rechtskracht verkregen en de ontwikkelaar is gestart met het bouwrijp maken van het (openbaar) gebied. Nadat de bebouwing is gerealiseerd en het openbaar gebied is opgeleverd aan de gemeente wordt de exploitatie afgesloten.

Triangel Vahstal Ochten

Begin 2019 heeft ontwikkelaar Vahstal een plan aangeleverd, waardoor hiervoor alsnog een nieuwe grondexploitatie is opgesteld voor uitsluitend de ontwikkeling van Triangel door Vahstal. Nadien heeft deze ontwikkelaar weinig actie ondernomen, waardoor deze grondexploitatie met een jaar verlengd is.

Paragraaf 7: Bedrijfsvoering

Het college is primair verantwoordelijk voor een adequate bedrijfsvoering. De raad heeft een kaderstellende en controlerende taak.

Algemeen

Bedrijfsvoering blijft een belangrijk aspect, waardoor de ambtelijke organisatie haar werk kan doen. Wanneer wij spreken over bedrijfsvoering hanteren wij de definitie van het Ministerie van BZK: "Bedrijfsvoering betreft de bedrijfsprocessen binnen een gemeente om de beleidsdoelstellingen te kunnen realiseren alsmede de sturing en beheersing daarvan".

Voor een goede bedrijfsvoering zijn budget, personeel met kennis en kunde, infrastructuur, structuur, informatie en beheersinstrumenten nodig. Ook is een gezonde cultuur binnen de organisatie cruciaal om onze doelstellingen te bereiken. Ook in 2019 kwamen er weer nieuwe uitdagingen op ons pad. Wij verwachten dat er nieuwe uitdagingen blijven komen en gaan. Dat vraagt om een organisatie die daarmee om kan gaan en kwaliteit blijft leveren. Deze flexibiliteit hebben wij in 2019 laten zien.

Visie en beleid ten aanzien van onze bedrijfsvoering

De overheid vraagt steeds meer zelfredzaamheid van inwoners. Ook bij ons krijgt burgerparticipatie steeds meer vorm. De gemeente is steeds meer één van de maatschappelijke partijen dan een orgaan dat van bovenaf bepaalt wat goed is. Ons takenpakket verandert steeds met de transities in het sociaal domein en de naderende invoering van de Omgevingswet als belangrijkste voorbeelden. Tegelijkertijd merken we steeds meer dat er aan de financiële mogelijkheden een grens zit. Een 'blik naar buiten', flexibiliteit, een sterk strategisch en tactisch vermogen, slim samenwerken, integraal werken, klantgerichtheid en resultaatgerichtheid helpen onze organisatie om de door de raad bepaalde doelen te bereiken. Deze uitgangspunten staan centraal in ons besturings- en managementconcept.

Onze organisatiestructuur is een afgeleide van het zogenoemde directiemodel. De organisatie staat onder algemene leiding van de gemeentesecretaris die tevens algemeen directeur is. In 2019 is er in de organisatiestructuur een vereenvoudiging aangebracht: de stafeenheden zijn opgeheven en ondergebracht in de hoofdafdelingen. Vanaf september bestaat de organisatie uit drie afdelingen: Fysieke pijler, Sociale pijler en de Bedrijfsvoeringspijler. Deze pijlers worden elk aangestuurd door een manager. Deze drie managers vormden in 2019 samen met de gemeentesecretaris het MT, aangevuld met twee vaste adviseurs: de controller en de directieadviseur. Het managementteam stuurde in 2019 op de integraliteit en op samenhang van de vele belangrijke, complexe en/of strategische dossiers.

Onze afdelingen hebben afdelingsmanagers, die de medewerkers aansturen die werken op de strategische dossiers. Daarnaast zijn er adjunct-afdelingsmanagers, die zich vooral richten op het coachen en begeleiden van onze medewerkers werkend aan de tactische en operationele dossiers. Ze helpen op die manier de organisatie steeds stap voor stap te verbeteren.

Samenwerken: noodzaak en kans tegelijk

Voor elke gemeente, en zeker voor een relatief kleine plattelandsgemeente als Neder-Betuwe, is intergemeentelijke samenwerking een noodzaak. In samenwerkingsverbanden kunnen we niet alleen intergemeentelijke vraagstukken beleggen, maar ook vraagstukken die te 'groot' zijn voor onze organisatie en vraagstukken die onze gemeentegrenzen overschrijden. Zeer belangrijke beleidsuitdagingen zoals de transities op het sociaal domein, logistiek, transport, agribusiness, recreatie en toerisme hebben we dan ook samen met de (sinds 1 januari 2019 zeven) andere gemeenten in Rivierenland opgepakt. Binnen de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid werken we aan een veilige leefomgeving en bereiden we ons voor op eventuele rampen en crisissituaties. Ook efficiëntieoverwegingen spelen een rol om voor samenwerking met andere gemeenten te kiezen. Daarom organiseren we onder meer de afvalinzameling (Avri/Regio Rivierenland), de sociale werkvoorziening (Werkzaak) en ons archief (Regionaal Archief Rivierenland) samen met andere gemeenten. Ook zijn we in 2019 met de gemeenten Buren en West Maas en Waal en de Bedrijfsvoeringsorganisatie Bommelerwaard gestart met gezamenlijke inzet van de Functionaris Gegevensbescherming.

Binnen al deze samenwerkingsverbanden werken specialisten mee aan het bereiken van de politiek-bestuurlijke doelstellingen van Neder-Betuwe.

De afgelopen jaren zijn raad, college en ambtelijke organisatie nog meer gaan inzien dat samenwerken volop kansen biedt, maar dat een goede sturing en monitoring van onze samenwerkingsverbanden essentieel is. In de zomer van 2019 kwam dat bijvoorbeeld tot uiting in een aantal moties rondom de planning, informatievoorziening en transparantie van verbonden partijen. In het tweede halfjaar van 2019 is samen met de regiogemeenten gewerkt aan steviger afspraken en plannings. Deze worden in 2020 aan de raad voorgelegd.

Daarnaast zijn wij in 2019 blijven investeren in kennis en bewustwording over verbonden partijen bij onze medewerkers. De mogelijkheden en de noodzaak van intergemeentelijke samenwerking moeten blijven leiden tot deze 'tweede natuur'.

Informatiebeveiliging (IB)

Gemeenten hebben te maken met verschillende dreigingen ten aanzien van de informatieveiligheid. Uit een door VNG-realisatie uitgevoerd onderzoek komen de volgende vijf belangrijkste bedreigingen voor de lokale informatievoorziening naar voren:

- ◆ mensen maken fouten;
- ◆ gemeenten zijn net als alle organisaties kwetsbaar;
- ◆ dreigingen liggen ook (vlak) buiten de eigen organisatie;
- ◆ de waan van de dag bepaalt de agenda;
- ◆ we weten niet wat we niet weten.

IB-beleid, doelstellingen en afspraken

Ons beleid richt zich op een continu verbeterende weerbaarheid tegen deze kwetsbaarheden. Een belangrijk doel is om de vitale informatie en de persoonsgegevens van onze burgers adequaat te beveiligen. Om dat te bereiken heeft het college een op de BIG (Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten) gebaseerd Informatiebeveiligingsbeleid vastgesteld, waarin de organisatie van informatiebeveiliging, het beleid en de uitgangspunten en de te nemen beheersmaatregelen zijn beschreven. Aankomend jaar wordt dit beleid aangepast op het dan geldende beheersysteem BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheden).

Algemeen beeld en resultaten 2019

Het aantal BIG-beheersmaatregelen is ook dit jaar weer als voldoende beoordeeld. Ook in 2019 is de ENSIA (ENSIA staat voor 'Eenduidige Normatiek Single Information Audit') uitgevoerd, waarbij we via zelfevaluaties zowel intern als extern aantonen dat onze informatiebeveiliging op orde is.

Collegeverklaring ENSIA inzake informatiebeveiliging DigiD en SUWInet

Onder de gemeentelijke doelstellingen vallen ook de afspraken met het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Logius voor de ENSIA-verantwoording informatiebeveiliging ('verticale verantwoording') over respectievelijk het gebruik van SUWInet en de op DigiD aangesloten webapplicaties van de gemeente. De externe IT-auditor heeft vastgesteld dat we aan alle door SZW (Suwinet) en Logius (DigiD) gestelde normen voldoen. Dit resulteert in een Assurance rapport waarin de auditor aangeeft dat we per 31 december 2019 in opzet en bestaan voldeden aan de geselecteerde normen DigiD en Suwinet.

Incidenten

Ondanks de getroffen maatregelen zijn we in het afgelopen jaar een aantal keer het slachtoffer geweest van incidenten op het gebied van informatiebeveiliging. Dankzij deze maatregelen is de schade beperkt gebleven en zijn er geen nadelige gevolgen geweest. Het aantal datalekken was 12. De incidenten zijn afgehandeld via de procedure datalekken en er is in één geval melding gemaakt bij de AP (Autoriteit Persoonsgegevens).

Meerjarenperspectief

Voor de komende jaren staat een aantal onderwerpen ter verbetering en uitbreiding van de informatiebeveiliging op de agenda:

- ◆ Werken aan de awareness van de medewerkers om zo fouten te beperken of uit te sluiten. Dit jaar zijn er workshops geweest en is een e-learning traject voor de medewerkers, het college en de raad gestart.
- ◆ Aankomend jaar starten we met de invoering van de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid). Hierbij richten we een nieuwe vorm van risicomanagement in.
- ◆ We implementeren het Information Security Management System (ISMS). Dit is een managementsysteem voor informatiebeveiliging.
- ◆ We nemen het nieuwe ENSIA-too (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) in gebruik en implementeren en vereenvoudigen dit verder binnen de organisatie. Ensia heeft tot doel het verantwoordingsproces over informatieveiligheid bij gemeenten verder te professionaliseren door het toezicht te bundelen en aan te sluiten op de gemeentelijke Planning & Control-cyclus.

Toelichting totale personeelslasten opgenomen in de exploitatie

Hieronder staan de totale personeelslasten over 2019, waarbij we onderscheid maken tussen enerzijds de personeelslasten van (burger)raadsleden, college, griffie, voormalig wethouders en nabestaanden en anderzijds de personeelslasten van de ambtelijke organisatie. Ook de onderdelen inhuur derden, overige personeelslasten, ziekteverzuim, vervanging personeel bij ziekte, de voorziening wethouders pensioenen enz. lichten we hier nader toe.

Personeelslasten (burger)raadsleden, college, griffie en pensioen oud wethouders en nabestaanden

In de begroting 2019 is voor deze onderdelen een bedrag opgenomen van € 958.000. De werkelijke personeelslasten in 2019 waren € 944.000. Per saldo is er een onderschrijding te melden van in totaal € 14.000. Dit behoeft geen verdere toelichting.

Personeelslasten (burger)raadsleden, college, griffie, oud wethouders en nabestaanden 2019	
Begroting	958.000
Werkelijk	944.000
Verschil (onderschrijding)	14.000

Personeelslasten ambtelijke organisatie

In de begroting 2019 is een bedrag opgenomen van € 9.564.000. De werkelijke personeelslasten zijn € 7.845.000 miljoen. Dit houdt in dat er een voordeel van € 1.720.000 miljoen is ontstaan (vrijval van vacaturegelden bestaande uit het budget inhuur derden). Dit heeft betrekking op niet ingevulde vacatures binnen de organisatie. De formatie (incl. vacatures) op 31 december 2019 bedroeg 138,39 fte.

Personeelslasten ambtelijke organisatie 2019	
Begroting	9.564.000
Werkelijk	7.845.000
Verschil (vrijval vacaturegelden)	1.719.000

Vrijval vacaturegelden

Bij het invullen van vacatures wegen we af hoe we dit doen: het in dienst nemen van de medewerker (tijdelijk of vast), inhuren of inhuren op basis van detachering. Zo ontstaat een vaste kern (medewerkers in dienst) en een flexibele schil (inhuur en detachering).

Budget inhuur derden

Het budget inhuur derden voor 2019 bedraagt € 2.260.000 en bestaat uit drie onderdelen:

- ♦ vrijval vacaturegelden
- ♦ bijgeraamd budget bij een bestuursrapportage, bestemming van het resultaat jaarrekening of nieuw beleid
- ♦ extra budget op basis van inkomsten uit detacheringen van eigen personeel.

Het bijgeraamd budget van € 491.000 in 2019 heeft o.a. betrekking op middelen die beschikbaar zijn gesteld voor de extra inzet bij het team Financiën, extra capaciteit voor implementatie AVG, enz. Het extra budget op basis van inkomsten uit detachering van eigen personeel in 2019 is € 50.000.

Budget inhuur derden 2019	
Vrijval vacaturegelden	1.719.000
Bijgeraamd budget	491.000
Inkomsten uit detachering	50.000
Totaal budget inhuur derden	2.260.000

Uitgaven inhuur derden

In totaal is er een bedrag van € 2.017.000 besteed aan inhuur van derden in 2019. Dit heeft betrekking op diverse soorten inhuur: op basis van detacheringen vanuit een andere gemeente, via detacheringbureaus, op basis van Payroll, via uitzendbureaus, stagiaires, enz.

In 2019 is er een onderschrijding ontstaan van € 243.000. Dit betekent dat het totale budget inhuur derden niet volledig is ingezet.

Uitgaven inhuur derden 2019	
Budget inhuur derden	2.260.000
Uitgaven inhuur derden	2.017.000
Verschil (onderschrijding)	243.000

Daarnaast vindt externe inhuur plaats die we rechtstreeks op projecten boeken en daar ook verantwoorden.

Overige personeelslasten

In de begroting 2019 is een bedrag van € 650.000 opgenomen voor overige personeelslasten. Het gaat om reiskosten woon-werkverkeer van het personeel, secundaire arbeidsvoorwaarden, jubilea, juridische advisering, verzekeringen, ARBO, ontvangsten van derden enz. De werkelijke overige personeelslasten in 2019 zijn € 613.000. In 2019 is hierdoor een onderschrijding ontstaan van € 37.000. Dit heeft voornamelijk betrekking op het budget secundaire arbeidsvoorwaarden (aan- en verkopen verlof).

Overige personeelslasten 2019	
Begroting	650.000
Werkelijk	613.000
Verschil (onderschrijding)	37.000

Ziekteverzuim

Het gemiddelde verzuimpercentage bedroeg in 2019 3,9% en is dus licht gedaald ten opzichte van 2018 (4,2%). We kunnen nog geen vergelijking met het verzuimcijfer uit de sector over 2019 maken, omdat deze informatie nog niet beschikbaar is. Wel is het verzuim fors lager dan het cijfer uit de sector gemeenten over 2018 (4,7%).

Vervanging personeel bij ziekte

Verzuim betekent vaak (deels) afwezigheid van de medewerk(st)er. Als dit een langdurig karakter heeft, is het budget Vervanging personeel bij ziekte beschikbaar om vervanging in te schakelen. Daarnaast ontvangen we op het moment dat een medewerkster met zwangerschapsverlof is of een bijzondere status heeft van het UWV een compensatie, die we ter dekking kunnen inzetten voor vervanging. Per saldo is er in 2019 een overschrijding van € 5.000. Dit behoeft geen verdere toelichting.

Vervanging personeel bij ziekte 2019	
Begroting	172.000
Werkelijk	177.000
Verschil (overschrijding)	-5.000

Voorziening wethouders pensioenen

We hebben voor de wethouders bij Loyalis Verzekeringen het APPA-plan afgesloten. De Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (APPA) regelt de pensioenrechten van bestuurders en hun nabestaanden. Hiervoor is intern een voorziening gecreëerd, waarin al een bedrag van € 613.000 beschikbaar is. Op basis van informatie van Loyalis Verzekeringen is er een hiaat ontstaan tussen het opgebouwde en het benodigde beleggingstegoed. Door een aantal wijzigingen vanwege nieuwe of vertrekkende wethouders is er een voorlopig actueel beeld ontstaan over het noodzakelijke niveau van deze voorziening. Om de beleggingstegoeden volledig aan te laten sluiten op de pensioenaanspraken en daarmee op de juiste niveaus te brengen, is er een bedrag van € 78.000 in deze voorziening gestort (1^e bestuursrapportage 2019). Hieronder een overzicht van de stand van de voorziening op 1 januari 2019 en 31 december 2019. De financiële verwerking staat in Programma 7 Bedrijfsvoering.

Stand voorziening wethouders pensioenen 2019	
Stand voorziening 1-1	613.000
Benodigde stand voorziening 31-12 o.b.v. Loyalis	691.000
Verschil	-78.000

Griffie

In de begroting 2019 is voor de Griffie uitsluitend een opleidingsbudget opgenomen dat gelijk staat aan het opleidingsbudget per fte van de ambtelijke organisatie. In 2019 is er een overschrijding ontstaan van € 3.000. Dit behoeft geen verdere toelichting.

Griffie 2019	
Begroting	2.000
Werkelijk	5.000
Verschil (overschrijding)	-3.000

Gemeenteraad

In de begroting 2019 is een bedrag van € 53.000 opgenomen voor de gemeenteraad. Dit betreft diverse raad gerelateerde aangelegenheden, zoals de catering rondom raadsvergaderingen, de tablets, het raadsinformatiesysteem Notubox en de fractievergoedingen. In 2019 is er een onderschrijding ontstaan van € 14.000. Dit behoeft geen verdere toelichting.

Gemeenteraad 2019	
Begroting	53.000
Werkelijk	39.000
Verschil (onderschrijding)	14.000

Lokale rekenkamercommissie

In de begroting 2019 is een bedrag van € 24.000 opgenomen voor de lokale rekenkamercommissie. Hiervan is € 11.000 bedoeld voor vergoedingen voor de leden. Het restant van het budget is overwegend bedoeld voor onderzoeken. In 2019 is er een overschrijding ontstaan van € 1.000. Dit behoeft geen verdere toelichting.

Lokale rekenkamer 2019	
Begroting	24.000
Werkelijk	25.000
Verschil (overschrijding)	-1.000

Accountant

In de begroting 2019 is een bedrag van € 50.000 opgenomen voor de accountant. Het gaat om de met de accountant overeengekomen werkzaamheden voor de accountantscontrole. In 2019 is een minimale onderschrijding te melden, die wegvalt bij de afronding. Dit behoeft geen verdere toelichting.

Accountant 2019	
Begroting	50.000
Werkelijk	50.000
Verschil (onderschrijding)	0

Onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid

Op grond van art. 213a Gemeentewet verricht het college periodiek onderzoek naar de doelmatigheid van het gevoerde bestuur. In verordening 213a is vastgelegd dat het college bij de jaarstukken (in de paragraaf bedrijfsvoering) rapporteert over de onderzoeken naar doelmatigheid en doeltreffendheid. Doel van de onderzoeken is grip te krijgen op de processen omzowel 'in control' te zijn als te leren en te verbeteren. Aanbevelingen uit de onderzoeken volgen we op via een verbeterplan. De uitvoering van deze verbeterplannen monitoren we.

In dit kader is in 2019 het volgende gebeurd.

Project uitvoering Verbetering doelmatigheid werkprocessen (LEAN)

In 2019 gaven we verdere uitvoering aan het project *Optimalisatie werkprocessen op basis van de LEAN methodiek*. LEAN gaat over een doelmatige inrichting van het proces, waarbij we uitgaan van het klantperspectief en verspillingen tegengaan. Nadat de werkprocessen Wmo en Jeugd zijn geoptimaliseerd, zijn we gestart met het verbeteren van de werkprocessen rond ruimtelijke initiatieven, bijzondere bijstand en werken op afspraak bij de Gemeentewinkel. Daarnaast hebben we diverse werkprocessen beschreven die vanuit financiële rechtmatigheid een hoog risico kennen zoals de aankoop van gronden, subsidies, Wmo en Jeugd.

Opvolging onderzoek Kaderstelling inhuur en berekening Overhead

In 2018 is onderzoek gedaan naar herijking van de kaders van inhuur. Daarbij is onder meer gekeken naar wat werd verstaan onder inhuur en hoe de kosten van inhuur verantwoord werden. Ook herijkten we de kaders voor de manier waarop we overhead doorberekenen en hoe we uurtarieven calculeren voor bijvoorbeeld de doorberekening van kosten van initiatieven van derden in het fysieke domein en de bepaling van de hoogte van de leges. We pasten de uitkomsten toe bij het samenstellen van de begroting 2019.

Verzekeringen

In 2018 hebben we samen met de gemeente Buren onderzoek gedaan naar de doelmatigheid van de verzekeringsportefeuille. Onderzocht werd of de afgesloten verzekeringen noodzakelijk waren (op basis van het schadeverloop van de vijf jaar daarvoor) en of het wenselijk/mogelijk was om als gemeente meer risico te nemen (in relatie tot de weerstandscapaciteit).

Medio 2019 is het onderzoek afgerond en zijn de aanbevelingen van het onderzoek doorgevoerd. Dat wil zeggen dat een aantal verzekeringen zijn stopgezet, er opnieuw is aanbesteed en de medewerker verzekeringen zich meer richt op risicobeheer dan verzekeren.

DE JAARREKENING

Inhoud van de jaarrekening

De jaarstukken van een gemeente moeten volgens het Besluit Begroting en Verantwoording provincie en gemeenten (artikel 24 BBV) ten minste bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening.

De jaarstukken, waarvan de jaarrekening deel uit maakt, moeten een document zijn waarmee de gemeenteraad kan sturen. De gemeenteraad heeft in het duale stelsel volksvertegenwoordigende, kaderstellende, budgetbepalende en controlerende taken. De jaarrekening ondersteunt de gemeenteraad bij deze taken, maar omdat het gaat om een terugblik op een afgesloten boekjaar is daarbij vooral de controlerende rol van de raad aan de orde.

De jaarrekening

Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording provincie en gemeenten moet de jaarrekening ten minste bestaan uit:

- het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening en de toelichting,
- de balans en de toelichting,
- de bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen
- een bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening en de toelichting

Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening en de toelichting moet bestaan uit:

- Het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten en het saldo per programma,
- Het overzicht van de gerealiseerde algemene dekkingsmiddelen,
- Het bedrag van de gerealiseerde kosten van de overhead
- Het bedrag voor heffing van de vennootschapsbelasting,
- Het bedrag voor onvoorzien,
- Het overzicht van gerealiseerd resultaat voor bestemming,
- Het overzicht van de werkelijke mutaties in reserves en het overzicht van het gerealiseerde resultaat na bestemming.

De overzichten van baten en lasten in de jaarrekening en de toelichting bevat voor de hierboven genoemde onderdelen ook de ramingen uit de begroting voor en na wijzigingen (artikel 27 BBV).

De toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening bevat tenminste:

- Een analyse van de afwijkingen tussen begroting na wijziging en het overzicht van baten en lasten,
- Een overzicht van de aanwending van het bedrag voor onvoorzien,
- Een overzicht van de incidentele baten en lasten per programma, waarbij per programma ten minste de belangrijkste posten afzonderlijk worden gespecificeerd en de overige posten als een totaalbedrag kunnen worden opgenomen,
- Een overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves,
- Een overzicht van informatie van vanuit publieke middelen gefinancierde topinkomens.

De balans en de toelichting

De balans geeft de stand van zaken weer van de omvang en samenstelling van het vermogen van de gemeente. In de balans worden naast de cijfers per balansdatum de cijfers van de balans van het vorige begrotingsjaar opgenomen (artikel 30 BBV). Verder geeft het Besluit Begroting en Verantwoording provincie en gemeente indelingsvereisten aan waaraan de balans moet voldoen.

De bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen

Hierover legt de gemeente vanwege de Single Information Single Audit (SISA) verantwoording af over de van andere overheidsinstanties ontvangen specifieke uitkeringen. De hiervoor te hanteren modellen worden bij Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) vastgesteld en gepubliceerd.

Overzicht van gerealiseerde baten en lasten en het saldo voor bestemming

OVERZICHT VAN RESULTAAT VOOR EN NA BESTEMMING													
Nr: Programma's	Begroting 2019 voor wijziging			Begroting 2019 na wijziging			Rekening 2019			Verschil		Verschil	
	Lasten €	Baten €	Saldo €	Lasten €	Baten €	Saldo €	Lasten €	Baten €	Saldo €	Lasten €	Baten €		
P1	Bestuur en Dienstverlening	2.265	-338	1.927	2.537	-338	2.199	2.582	-444	2.138	44	-106	-61
P2	Openbare Orde en Veiligheid	1.871	-18	1.853	2.202	-348	1.854	1.998	-112	1.886	-205	237	32
P3	Fysieke Leefomgeving	13.793	-6.692	7.102	18.144	-10.877	7.267	16.237	-10.190	6.047	-1.907	687	-1.220
P4	Economie	6.950	-6.110	840	4.437	-3.577	860	2.117	-1.390	728	-2.320	2.188	-132
P5	Wmo, Jeugd en Participatiewet	19.244	-3.885	15.360	21.289	-4.288	17.001	22.297	-4.282	18.015	1.008	5	1.014
P6	Onderwijs, Sport en Welzijn	4.701	-799	3.902	5.321	-1.364	3.956	4.794	-1.005	3.789	-526	359	-167
	AD, Overhead, VPB en Onvoorzien*	7.127	-36.869	-29.742	7.966	-38.724	-30.758	7.647	-38.971	-31.324	-319	-247	-565
Gerealiseerd resultaat voor bestemming		55.953	-54.711	1.242	61.896	-59.517	2.379	57.673	-56.394	1.279	-4.224	3.124	-1.100

Overzicht van werkelijke mutaties in reserves per programma

OVERZICHT VAN MUTATIES IN RESERVES PER PROGRAMMA.													
Nr: Programma's	Begroting 2019 voor wijziging			Begroting 2019 na wijziging			Rekening 2019			Verschil		Verschil	
	Lasten €	Baten €	Saldo €	Lasten €	Baten €	Saldo €	Lasten €	Baten €	Saldo €	Lasten €	Baten €		
P1	Bestuur en Dienstverlening												
P2	Openbare Orde en Veiligheid												
P3	Fysieke Leefomgeving				491	-202	289	1.053	-172	881	562	30	592
P4	Economie												
P5	Wmo, Jeugd en Participatiewet					-240	-240		-819	-819		-579	-579
P6	Onderwijs, Sport en Welzijn		-187	-187		-187	-187		-187	-187			
	AD, Overhead, VPB en Onvoorzien	1.348	-2.607	-1.259	1.664	-4.083	-2.419	1.752	-3.813	-2.062	87	270	357
Totalen van mutaties in reserves		1.348	-2.794	-1.446	2.155	-4.713	-2.557	2.805	-4.991	-2.187	650	-279	371
+ = tekort - = overschot													

Toelichting:

Reserve fonds ruimtelijke investeringen (nadeel € 30.000 incidenteel)

Voor de aanleg van klompenpaden door landschapsbeheer Gelderland werd een provinciale subsidie gegeven (50% gemeentelijke cofinanciering). De klompenpaden in Dodewaard en Ochten zijn inmiddels gerealiseerd. Met de paden in Echteld en IJzendoorn wordt gestart in 2020. Nog niet alle geplande uitgaven voor 2019 zijn daadwerkelijk gedaan. Daarom stellen we voor om deze middelen in de reserve beschikbaar te houden, zodat we de werkzaamheden in 2020 alsnog kunnen uitvoeren.

Bestemmingsreserve Implementatie Omgevingswet (€ 576.000 nadeel, incidenteel)

U heeft € 600.000 beschikbaar gesteld voor de Implementatie van de omgevingswet. Deze middelen zijn in een voorziening gestort. Het betreft hier middelen om toekomstige uitgaven te kunnen doen, welke conform BBV-vereisten niet in een voorziening hadden mogen worden gestort. Door een bestemmingsreserve "implementatie omgevingswet" in te stellen kunnen deze middelen voor toekomstige uitgaven worden veiliggesteld. In deze jaarstukken is een bestemmingsreserve "Implementatie omgevingswet" gevormd en de resterende middelen voor de implementatie van de omgevingswet zijn hierin gestort.

Reserve Bovenwijkse voorziening (voordeel € 14.000 incidenteel)

Kleine verschillen behoeven geen toelichting.

Reserve drie decentralisaties (voordeel € 579.000 incidenteel)

Zoals al aangegeven onder de toelichting van de 3D budgetten is in 2019 een fors nadeel ontstaan. Door inzet van het restant van de 3D reserve van € 579.000 wordt het 3D tekort in deze jaarrekening enigszins beperkt. Daarmee kan de 3D reserve komen te vervallen in lijn met de afspraak om de 'strik' om programma 5 te verwijderen, zoals u heeft besloten bij de begroting 2020 en meerjarenraming 2021-2023. Zodoende ziet u bij het besluit van deze jaarrekening het verzoek om de 3D reserve op te heffen.

Algemene reserve (nadeel € 270.000, incidenteel)

In 2019 is voor € 170.000 niet onttrokken aan de algemene reserve in verband met het niet in 2019 afronden van de afsluiting van de overweg Polsestraat. Dit budget blijft nodig om in 2020 met Prorail af te kunnen rekenen. Het moment hiervoor is afhankelijk van een uitspraak van de rechtbank in de beroepszaak. Dit bedrag blijft in de reserve tot het moment dat dit project kan worden afgerond. Onder de toelichting bij Programma 3 fysieke leefomgeving staat een voordeel van € 170.000 voor dit project.

Daarnaast is voor de randweg Opheusden een bedrag van € 100.000 niet onttrokken zoals vooraf was geraamd. Reden is dat de afwikkeling van de voorbereiding niet in 2019, maar in 2020 zal plaatsvinden. Onder de toelichting bij Programma 3 fysieke leefomgeving staat een voordeel van € 100.000 voor dit project.

Reserve precario (nadeel € 87.000, incidenteel)

Zoals verantwoord bij algemene dekkingsmiddelen, Overhead, VPb en Onvoorzien bij taakveld(0.64) Belastingen overig is er € 87.000 meer precariobelasting ontvangen dan geraamd. Dit komt doordat het aantal strekkende meters kabels en leidingen groter is dan verwacht. Tegenover dit voordeel staat een extra last aan mutatie in de reserve Precariobelasting. De structurele bijstelling vindt plaats in de eerste bestuursrapportage van 2020. Het betreft hier mutaties met een financieel neutraal effect.

Overzicht van gerealiseerd resultaat voor en na bestemming

OVERZICHT VAN RESULTAAT VOOR EN NA BESTEMMING													
Nr: Programma's	Begroting 2019 voor wijziging			Begroting 2019 na wijziging			Rekening 2019			Verschil			
	Lasten €	Baten €	Saldo €	Lasten €	Baten €	Saldo €	Lasten €	Baten €	Saldo €	Lasten €	Baten €	Saldo €	
P1	Bestuur en Dienstverlening	2.265	-338	1.927	2.537	-338	2.199	2.582	-444	2.138	44	-106	-61
P2	Openbare Orde en Veiligheid	1.871	-18	1.853	2.202	-348	1.854	1.998	-112	1.886	-205	237	32
P3	Fysieke Leefomgeving	13.793	-6.692	7.102	18.144	-10.877	7.267	16.237	-10.190	6.047	-1.907	687	-1.220
P4	Economie	6.950	-6.110	840	4.437	-3.577	860	2.117	-1.390	728	-2.320	2.188	-132
P5	Wmo, Jeugd en Participatiewet	19.244	-3.885	15.360	21.289	-4.288	17.001	22.297	-4.282	18.015	1.008	5	1.014
P6	Onderwijs, Sport en Welzijn	4.701	-799	3.902	5.321	-1.364	3.956	4.794	-1.005	3.789	-526	359	-167
	AD, Overhead, VPB en Onvoorzien*	7.127	-36.869	-29.742	7.966	-38.724	-30.758	7.647	-38.971	-31.324	-319	-247	-565
	Gerealiseerd resultaat voor bestemming	55.953	-54.711	1.242	61.896	-59.517	2.379	57.673	-56.394	1.279	-4.224	3.124	-1.100
MR	Mutaties in reserves	1.348	-2.794	-1.446	2.155	-4.713	-2.557	2.805	-4.991	-2.187	650	-279	371
	Gerealiseerd resultaat na bestemming	57.301	-57.505	-203	64.052	-64.230	-178	60.477	-61.385	-908	-3.574	2.845	-729
	+ = tekort - = overschot												

Overzicht van verschillen per programma

Overzicht van de grootste afwijkingen tussen begroting na wijziging en jaarrekening zijn:					
		Programma	Bedrag: x € 1.000	Voordeel Nadeel	Incidenteel Structureel
1	Bestuur	1	31	Nadeel	Incidenteel
2	Burgerzaken	1	-92	Voordeel	Incidenteel
3	Crisisbehandeling en brandweer	2	-9	Voordeel	Incidenteel
4	Openbare orde en veiligheid	2	41	Nadeel	Incidenteel
5	Verkeer en vervoer	3	-404	Voordeel	Incidenteel
6	Cultureel erfgoed	3	-31	Voordeel	Incidenteel
7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3	-94	Voordeel	Incidenteel
8	Riolering	3	-78	Voordeel	Incidenteel
9	Afval	3	-6	Voordeel	Incidenteel
10	Milieubeheer	3	-147	Voordeel	Incidenteel
11	Ruimtelijke ordening	3	225	Nadeel	Incidenteel
12	Grondexploitaties (niet bedrijventerreinen)	3	-165	Voordeel	Incidenteel
13	Wonen en Bouwen	3	72	Nadeel	Incidenteel
14	Reserve fonds ruimtelijke investeringen	R	30	Nadeel	Incidenteel
15	Reserve Bovenwijkse voorziening	R	-14	Voordeel	Incidenteel
16	Correctie voorziening omgevingswet	3	-576	Voordeel	Incidenteel
17	Storting bestemmingsreserve omgevingswet	R	576	Nadeel	Incidenteel
18	Economische ontwikkeling	4	-39	Voordeel	Incidenteel
19	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	4	-138	Voordeel	Incidenteel
20	Economische promotie	4	34	Nadeel	Incidenteel
21	Drie decentralisaties	5	1.014	Nadeel	Inc/Str
22	Reserve drie decentralisaties	5	-579	Voordeel	Incidenteel
23	Openbaar onderwijs	6	28	Nadeel	Structureel
24	Onderwijshuisvesting	6	-44	Voordeel	Incidenteel
25	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	6	-66	Voordeel	Incidenteel
26	Sportaccommodaties	6	100	Nadeel	Incidenteel
27	Sportaccommodaties	6	-28	Voordeel	Structureel
28	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	6	-146	Voordeel	Incidenteel
29	Overhead	AD	-351	Voordeel	Incidenteel
30	Treasury	AD	-70	Voordeel	Incidenteel
31	Ozb woningen	AD	-37	Voordeel	Incidenteel
32	Belastingen overig	AD	31	Nadeel	Incidenteel
33	Algemene uitkering uit het gemeentefonds	AD	-83	Voordeel	Incidenteel
34	Vennootschapsbelasting (VPB)	AD	-38	Voordeel	Incidenteel
35	Algemene reserve	AD	270	Nadeel	Incidenteel
36	Reserve precario	AD	87	Nadeel	Incidenteel
	Overige kleine verschillen diverse taakvelden		-33		Incidenteel
TOTAAL (+ = tekort - = overschot)			-729		

Toelichting van verschillen per programma

Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening (verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000) Programma 1

Bij programma 1 Bestuur en Dienstverlening is aan de lastenkant € 44.000 meer uitgegeven dan geraamd en aan de batenkant is € 106.000 meer ontvangen dan geraamd. Een voordelig resultaat van € 61.000.

Bestuur (nadeel € 31.000 incidenteel)

Onder dit taakveld vallen de budgetten voor de griffie, communicatie en representatie en bestuurlijke samenwerking. Op de volgende onderdelen zijn incidentele nadelen ontstaan:

Communicatie

In 2019 zijn veel ambities waargemaakt, waar ook (vaak wettelijk verplichte) communicatie over nodig was. De hoeveelheid communicatie was meer dan verwacht en heeft geleid tot een incidenteel nadeel van € 22.540 voor de gemeentepagina, de wettenbank en het Neder-Betuwe magazine.

Professionalisering inkoop

De professionalisering van inkoop kost extra tijd van de inkoopadviseur, die wordt ingehuurd van de regio Rivierenland. Door de extra aandacht voor het onderwerp ontstaat er extra vraag voor de inzet van de inkoopadviseur om de professionalisering op een goede vorm te geven en dit is meer dan vooraf was verwacht. Dit resulteert in een incidenteel nadeel van € 23.255.

Overige kleine verschillen (voordeel € 15.085,- incidenteel)

Het gaat om kleine afwijkingen op zowel de lasten als de baten binnen dit taakvelden, die geen toelichting behoeven.

Burgerzaken (voordeel € 92.000 incidenteel)

Dit voordeel is ontstaan door de toename van het aantal burgerzaak leges (€ 100.613). Deze toename is vooral toe te schrijven aan de leges voor reisdocumenten en burgerlijke stand. Hieronder worden deze nader toegelicht;

Leges reisdocumenten

Vanaf 2019 was er rekening gehouden met een sterke daling in het aantal aanvragen van paspoorten en identiteitskaarten; de zogenaamde reisdocumentendip. Aan de hand van een rekenmodel van de Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken (NVVB) was een inschatting gemaakt van deze verwachte afname. Maar in 2019 hebben wij meer reisdocumenten verstrekt dan was geraamd. Dit resulteert in meer leges voor de Nederlandse identiteitskaarten (€ 17.017) en voor de paspoorten (€ 27.455)

Leges burgerlijke stand

Bij de digitale melding van het huwelijk of het geregistreerd partnerschap worden de leges direct betaald. Een melding kan een jaar van tevoren gedaan worden. Dit zorgt voor een verschuiving in de ontvangst van de leges. Daarnaast zien wij ten opzichte van 2018 een toename in de huwelijken die gesloten worden door een externe Babs en op een externe locatie. Hiervoor zijn meer leges verschuldigd. In 2019 ontvingen wij hierdoor meer leges (€ 48.989).

Overige leges burgerzaken

In 2019 ontvingen wij hiervoor € 7.152 meer aan leges.

Tegenover de meeropbrengst van deze leges staat voor een aantal diensten ook een hogere afdracht voor de geleverde goederen aan het Rijk. Dat resulteert in een incidenteel nadeel van € 22.397.

Overige kleine verschillen (voordeel € 13.599 incidenteel)

Het gaat om kleine afwijkingen op zowel de lasten als de baten binnen dit taakveld, die geen toelichting behoeven.

Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening (verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000) Programma 2

Bij programma 2 Openbare Orde en Veiligheid is aan de lastenkant € 205.000 minder uitgegeven dan geraamd en aan de batenkant is € 237.000 minder ontvangen dan geraamd. Een nadelig resultaat van € 32.000.

Crisisbehandeling en brandweer (voordeel van € 9.000 incidenteel)

Op het budget 'Opruimen explosieven' is een afwijking op de uitgaven van € 243.490 en een afwijking op de inkomsten van € 237.961. De verklaring van de afwijking ten opzichte van de begroting is dat in de begroting is uitgegaan van de gemiddelde kosten van de afgelopen vijf jaar. In 2019 werden echter minder kosten gemaakt voor de opsporing en ruiming van explosieven dan het gemiddelde van de vijf jaar ervoor. Verder is er binnen het taakveld sprake van diverse overige kleine verschillen totaal ten bedrage van afgerond € 3.000 als incidenteel voordeel.

Openbare orde en veiligheid (nadeel € 41.000 incidenteel)

In 2019 heeft er een overschrijding van € 14.087 plaatsgevonden door een hogere bijdrage aan onder andere de gemeente Tiel. Dit was het gevolg van nabetalingen voor het tekort van de exploitatielasten in 2018 voor het Veiligheidshuis en de anti-discriminatievoorziening Ieder1gelijk. Op grond van deze nabetalingen is de bijdrage per inwoner voor 2019 verhoogd. De bijdrage voor slachtofferhulp is in lijn met de voorschriften op dit taakveld verantwoord. Hiervoor was geen raming aanwezig op dit taakveld. Verder is er binnen het taakveld sprake van diverse, overige, kleine verschillen ten bedrage van totaal € 27.204 als incidenteel nadeel.

Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening
(verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)

Programma 3

Bij programma 3 Fysieke leefomgeving is aan de lastenkant € 1.907.000 minder uitgegeven dan geraamd en aan de batenkant is € 687.000 minder ontvangen dan geraamd. Een voordelig resultaat van € 1.220.000.

Verkeer en vervoer (voordeel € 404.000 incidenteel)

Het voordeel is opgebouwd uit de onderstaande onderwerpen:

Randweg Opheusden

Er is een voordeel van € 100.000 ontstaan bij het krediet Voorbereiding aanleg randweg Opheusden. Dit is in september 2019 aanbesteed en de werkzaamheden zijn direct gestart. Een deel van de werkzaamheden is afgerekend in 2019. Het overige deel moet worden afgerekend in 2020. In de eerste bestuursrapportage 2020 wordt hierop teruggekomen.

Grondaankoop woning Polsestraat

Er is een voordeel € 24.750 bij grondaankopen ontstaan doordat de grondtransactie met Prorail voor een woning aan de Polsestraat nog niet is afgerond en de grond nog moet worden overgedragen. Voorgesteld wordt om het bedrag € 24.750 te bestemmen voor besteding in 2020.

Onderhoud wegen

Er is een nadeel van € 25.000 incidenteel aan kosten voor onderhoud van wegen. In 2019 werd meer uitgegeven dan begroot. Door de droogte hebben er meer asfaltwerkzaamheden plaatsgevonden. Dit geeft een overschrijding.

Vergunning/bezwaarschriften

Er is een voordeel van € 92.000 incidenteel. Dit komt door enerzijds een voordeel van € 42.000 door minder lasten. Anderzijds leverden de vergunning en bezwaarschriften een voordeel € 50.000 aan meer legesinkomsten. Er waren 89 meer vergunningen dan begroot in 2019.

Spoorwegovergang Polsestraat

Er is een voordeel van € 178.000 ontstaan op de post Overige diensten door het budget voor de afsluiting van de overweg Polsestraat. Dit budget blijft nodig om in 2020 met Prorail af te kunnen rekenen. Het moment hiervoor is afhankelijk van een uitspraak van de rechtbank in de beroepszaak. Dit bedrag blijft voorlopig in de reserve zitten. Bij de post mutatie reserves (programma AD) levert dit een nadeel van hetzelfde bedrag op.

Klein onderhoud wegen en Beheerplan wegen

Langs de Rijnbandijk is bermverharding aangebracht voor onderhoud. Het Waterschap wil hier een gezamenlijk project uitvoeren om te bezien of de toegepaste methode geschikt is voor toekomstige dijkverzwaringen. Afsproken is dat de kosten gedeeld worden. Het totale project kostte € 92.000, een besteding die uit de voorziening is betaald. Van dit bedrag heeft het Waterschap € 46.000 betaald dat is toegevoegd aan de voorziening. De ontvangst van het Waterschap en de toevoeging aan de voorziening is daarom budgettair neutraal.

Verkeersveiligheid

Vanuit het oude Neder-Betuwse Verkeer en Vervoersplan werden middelen toegevoegd aan de voorziening om uitvoering te kunnen geven aan de afronding van oude projecten. De oude projecten zijn afgewikkeld, zodat geen toevoeging aan de voorziening hoeft plaats te vinden. Dit resulteert in een voordeel van € 79.000.

Overige kleine verschillen tonen samen een nadeel van € 44.750. Dit bedrag bestaat uit een opstelsom van diverse posten van minder dan € 25.000 en bestaat o.a. uit de volgende onderwerpen: straatmeubilair, openbaar vervoer, hondenpoep e.d.

Cultureel erfgoed (voordeel € 31.000 incidenteel)

Monumentenbeleid

In 2019 is gestart met de werkzaamheden om te komen tot een erfgoedvisie. Begonnen is met de opstelling van een erfgoedkansenkaart. Dit project loopt door in 2020 en wordt naar verwachting eind 2020 afgerond, zodat de erfgoedvisie dan ter vaststelling aan de gemeenteraad kan worden voorgelegd. Voorgesteld wordt om het resterende bedrag van € 25.000 te bestemmen voor besteding in 2020.

Overige kleine verschillen: een voordeel van € 6.000 dat geen toelichting nodig heeft.

Openbaar groen en (openlucht) recreatie (voordeel 94.000 incidenteel)

Het voordeel is ontstaan door een opstelsom van onderstaande onderwerpen:

Landschapsontwikkelingsplan

Er is een incidenteel voordeel ontstaan van €30.000 incidenteel. Voor de aanleg van klompenpaden door landschapsbeheer Gelderland werd een provinciale subsidie verstrekt (naast 50% gemeentelijke co-financiering). De klompenpaden in Dodewaard en Ochten zijn inmiddels gerealiseerd. Met het pad in Echteld en IJzendoorn wordt gestart in 2020. Nog niet alle geplande uitgaven voor 2019 zijn ook daadwerkelijk gedaan. Tegenover het voordelig saldo van € 30.000 staat een nadeel door de mutatie in het reservefonds ruimtelijke investeringen.

Begeleiding overgang Avri Doorontwikkeling IVOR/IBOR

In de kadernota 2020 is er melding van gemaakt dat Neder-Betuwe een groot deel van haar vigerende beleidsplannen, gericht op beheer en onderhoud van de openbare ruimte, wil onderbrengen in het Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR). Wij willen dit in 2020 realiseren door de Integrale Visie Openbare Ruimte (IVOR) door te vertalen naar het IBOR. Het budget om de participatie en beleving van de openbare ruimte in beeld te brengen is in 2019 niet besteed. Dit komt omdat wij er in 2019 voor gekozen hebben om eerst te starten met een aantal rehabilitatieprojecten en de ervaringen daaruit mee te nemen bij de opstelling van een integraal beheerplan. Het advies is het resterende bedrag van € 41.000 uit 2019 te bestemmen voor het integraal opstellen van de IBOR visie in samenwerking met onze inwoners, Avri en andere stakeholders.

Groenstroken (voordeel € 35.000 incidenteel)

Er is een positieve overschrijding ontstaan van ca. € 15.000 op de opbrengst van grondverkoop en ca. € 20.000 op de opbrengsten voor de verhuur van gronden. Dit bedrag wordt in het Project Grondgebruik gereserveerd voor eventuele tegenvallende resultaten. Zo kan het project minimaal kostenneutraal afgerond worden. Na afronding van het project zullen de posten opbrengst van grondverkoop, (erf)pachten en staangelden aangepast worden.

Overige kleine verschillen: taakveld (5.7) heeft een nadeel van € 12.000, dat geen toelichting nodig heeft.

Riolering (voordeel € 78.000 incidenteel)

Dit bedrag komt voort uit de hoger dan geraamde opbrengst rioolheffing in 2019, , wat resulteert in een extra btw-voordeel van € 78.000. De budgettering voor riolering betreft een gesloten systeem.

Afval (voordeel € 6.000 incidenteel)

Op het budget Onderhoud openbare ruimte en roerende zaken (inzameling huishoudelijk afval) ontstond een incidenteel nadeel van € 37.000. Daartegenover ontstond op het budget "Afvalstoffenheffing" een incidenteel voordeel van € 43.000 Dit komt doordat de afrekening van deze budgetten over 2018 zijn geboekt op 2019. Per saldo resulteert dit in een financieel incidenteel voordeel van € 6.000 dat valt onder overige kleine verschillen.

Milieubeheer (voordeel € 147.000, incidenteel)

Op het budget Bijdrage overige gemeenschappelijke regelingen (Werkprogramma ODR) ontstond een incidenteel voordeel van € 105.000. Daartegenover ontstond er een nadeel op de bouw-gerelateerde leges (€ 161.820 zie taakveld Wonen en bouwen). Dit komt o.a. doordat het aantal concrete (complexere) vergunningaanvragen Bouw als gevolg van landelijke ontwikkelingen (stikstofproblematiek) in het vierde kwartaal fors achterbleef op de prognose. Daarnaast is er ook op de post Duurzaamheid en milieubeheer afgerond een voordeel van € 42.000, zijnde overige kleine verschillen die bestaan uit de onderwerpen Duurzaamheid en milieubeheer.

Ruimtelijke ordening (voordeel van € 375.000 incidenteel)

Dit nadeel is samengesteld uit de volgende onderwerpen`

Herziening bestemmingsplannen (€ 37.000 voordeel, incidenteel)

In 2019 is er € 37.000 minder uitgegeven dan begroot. Er zijn minder bestemmingsplannen door de gemeente zelf opgesteld. In het kader van het bestemmingsplan Kernen zijn concrete ontwikkelingen meegenomen. Hiervoor zijn leges in rekening gebracht. Deze legesinkomsten zijn niet begroot.

Leges Initiatieven van derden (€ 67.000 nadeel, incidenteel)

Op deze kostenplaats is een nadeel ontstaan van € 67.000. Dit nadeel komt doordat er € 30.000 minder legesinkomsten waren en er voor € 37.000 meer ambtelijke uren zijn besteed. Tegelijkertijd constateerden we dat er gemiddeld per initiatief meer ambtelijke uren worden gemaakt dan wij via de leges verhalen. Bezien zal worden of het legesbedrag voor het in behandeling nemen van initiatieven kan worden verhoogd.

Anterieure Overeenkomsten (€ 522.000 nadeel, incidenteel) en Toerekening ambtelijke uren Ruimtelijke Ordening (€ 303.000 voordeel, incidenteel)

In 2019 werd een bedrag van € 522.000 geraamd dat aan inkomsten via overeenkomsten zou binnenkomen. In werkelijkheid is dit € 219.000 lager, maar daar staat tegenover dat er voor € 219.000 minder aan ambtelijk uren is besteed. Dit is terug te zien in de vrijval van vacaturegelden.

Implementatie Omgevingswet (€ 576.000 voordeel, incidenteel)

U heeft € 600.000 beschikbaar gesteld voor de Implementatie van de omgevingswet. Van dit budget is € 24.000 besteedt aan dit doel zodat er nu nog € 576.000 beschikbaar is. Deze middelen zijn in een voorziening gestort. Het betreft hier middelen om toekomstige uitgaven te kunnen doen, welke conform BBV-vereisten niet in een voorziening hadden mogen worden gestort. Door een bestemmingsreserve "implementatie omgevingswet" in te

stellen kunnen deze middelen voor toekomstige uitgaven worden veiliggesteld. Voor de storting in de bestemmingsreserve verwijzen wij u naar het onderwerp "mutaties in reserves programma 3".

Overige kleine verschillen: taakveld (8.1) (€ 24.000 voordeel incidenteel)

Grondexploitaties (niet bedrijventerreinen) (voordeel 165.000 incidenteel)

Dit voordelig bedrag is opgebouwd uit de volgende onderwerpen. Binnen het project Casterhoven is in 2019 een voordeel ontstaan van € 63.000. Dit voordeel heeft betrekking op het terugstorten van een verliesafdekking in het verleden die niet meer nodig is. Daarnaast hadden wij voor 2019 geraamd dat er voor € 200.000 aan ambtelijke uren zouden worden terugverdiend uit de grondexploitaties. In werkelijkheid zijn er € 94.000 meer aan ambtelijke uren terugverdiend uit de grondexploitaties (€ 294.000). Dit resulteert in een incidenteel voordeel van € 94.000. Neder Betuwe kent een aantal grondexploitaties die eindigen met een verlies dat financieel moet worden afgedekt. Dit betekent dat de verliesvoorziening voor grondexploitaties met € 32.000 moet worden opgehoogd. Het overige voordeel betreft overige kleine verschillen van € 40.000.

Wonen en Bouwen (Nadeel € 72.000 incidenteel)

Dit voordelige bedrag is opgebouwd uit de volgende onderwerpen:

Huisvesting arbeidsmigranten (voordeel € 57.000 incidenteel)

Op basis van het Plan van Aanpak Huisvesting arbeidsmigranten zijn voor 2019 eenmalig middelen beschikbaar gesteld voor het opstellen van een beleidsplan. Dit plan is vastgesteld in de raadsvergadering van november 2019. In het verlengde hiervan heeft de provincie onze gemeente verzocht het voortouw te nemen om dit vraagstuk regionaal op te pakken. Hiervoor hebben zij een subsidie van ruim € 27.000 toegekend. Er zijn € 30.000 minder lasten geweest doordat de uitvoering van toezicht en handhaving nog niet kon worden gestart. In 2020 is de inzet van de extern beleidsadviseur voor de uitvoering van de regionale (ambtelijke en bestuurlijke) activiteiten noodzakelijk. Daarnaast vraagt het uitvoeringsprogramma Huisvesting arbeidsmigranten eenmalig om beperkte extra middelen. Voorgesteld wordt om het voordelige saldo van € 57.000 te bestemmen voor dit uitvoeringsprogramma in 2020.

Toezicht, controle en handhaving Wabo-taken (voordeel € 53.000 incidenteel)

Voor de pilot niet vergunning-gebonden toezicht en handhaving Wabo-taken (uitvoeringsprogramma 2019) was eenmalig een bedrag van € 85.000 beschikbaar gesteld. De opdracht is gegund en de werkzaamheden zijn gestart in het najaar van 2019. De werkzaamheden liepen door tot eind eerste kwartaal 2020. Het voor de pilot benodigde bedrag dient om die reden in zijn geheel beschikbaar te blijven. Daarom wordt voorgesteld dit bedrag voor 2020 te bestemmen.

Omgevingsvergunning Bouwen (nadeel € 165.000 incidenteel)

Op dit budget ontstond een incidenteel nadeel van € 165.000 (bouw-gerelateerde leges). Daartegenover stond een voordeel op de bijdrage aan de Omgevingsdienst Rivierenland (ODR) van € 103.000 (zie taakveld Milieubeheer). Dit komt o.a. doordat het aantal concrete (complexere) vergunningaanvragen Bouw als gevolg van landelijke ontwikkelingen (stikstofproblematiek) in het vierde kwartaal fors achterbleef op de prognose en daarmee de legesinkomsten.

Het overige nadeel taakveld (8.3) betreft overige kleine verschillen van € 17.000.

Overige kleine verschillen € 16.000 voordelig

Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening (verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)	Programma	4
--	-----------	---

Bij programma 4 Economie is aan de lastenkant € 2,32 miljoen minder uitgegeven dan geraamd en aan de batenkant is € 2,18 miljoen minder ontvangen dan geraamd. Een voordelig resultaat van € 132.000.

Economische promotie (nadeel € 34.000 incidenteel)

Dit bedrag is veroorzaakt door een bedrag van € 25.000 door extra kosten voor de planontwikkeling van de Veerhaven. Er was namelijk € 15.000 begroot, maar € 40.000 uitgegeven. Daarnaast is er in het proces van dijkversterking (gezamenlijk initiatief waterschap, provincie, gemeente) € 9.000 meer uitgegeven aan extra (externe) personele inzet waarvoor de mogelijkheid tot kostenverhaal ontbrak.

Economische ontwikkeling (voordeel € 39.000 incidenteel)

Aan lokaal economisch beleid is minder uitgegeven. Dit komt doordat een tweetal medewerkers in het cluster economie pas na de zomer zijn gestart. Een van deze medewerkers is de nieuwe accountmanager economie. Daarom kon in 2019 minder dan gepland ingezet worden op het accountmanagement, wat ook gold voor de beschikbare budgetten. Het was daarnaast de bedoeling een deel van het economiebudget te benutten voor (interne of externe) inventarisatie van grote solitaire bedrijvenlocaties. Het gaat om een inventarisatie (omvang, ligging, historie) van percelen met een bedrijfsbestemming in het buitengebied of met een agrarische bestemming waarop bedrijvigheid (in onderschikte vorm) mogelijk is. Hiermee willen we in beeld krijgen wat de omvang van dit type bedrijvigheid is in relatie tot het Regionaal Acquisitie Platform (RAP), de afspraken in het regionaal programma werklocaties (RPW) en de uitbreidingsruimte van bedrijventerreinen gemeente breed. Vanwege de latere start van de medewerker kan dit pas worden uitgevoerd in 2020. Daarom is het voorstel om het voordelige bedrag van € 39.000 in 2020 te besteden aan de inventarisatie van solitaire bedrijvenlocaties.

Fysieke bedrijfsinfrastructuur (voordeel € 138.000 incidenteel)

Het voordeel binnen dit taakveld ontstond voor € 130.000 door het project Centrumplan Kesteren Zuid. Dit project is nog niet gereed. De oplevering van dit project staat gepland voor 2020. Dit betekent dat dit voordeel bestemd moet worden voor uitgaven in 2020. Het overige voordeel betreft overige kleine verschillen van € 8.000.

Onder dit taakveld vallen ook alle grondexploitaties (industrieterreinen). Voor deze grondexploitaties zijn is voor 2,188 miljoen minder lasten zijn geweest dan geraamd. Hiertegenover staat dat voor deze grondexploitaties ook voor 2,188 miljoen minder baten zijn ontvangen dan geraamd.

Overige kleine verschillen € 11.000 nadelig

Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening (verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000) Programma 5

Drie decentralisaties (nadeel € 1.013.710, incidenteel/structureel)

Op basis van de toen beschikbare informatie was de verwachting in de oktoberbrief dat wij op het totale budget van 2019 een nadeel van circa € 960.000 zouden hebben. Dit verwachte nadeel is opgevangen met de extra rijksmiddelen voor zorg (post onvoorzien/meicirculaire) en in de begroting verwerkt. Onderstaand worden de werkelijke cijfers van 2019 vergeleken met de cijfers in de begroting na de verwerking van de oktoberbrief.

Op basis van de werkelijke cijfers van 2019 is er sprake van een nadeel van € 1.013.710 ten opzichte van de begroting. Dit is 5,96%. Dit bedrag wordt deels opgevangen door het restant van de 3D reserve van € 578.800. Het restant tekort van € 434.910 komt ten laste van het resultaat van deze jaarrekening.

In de oktoberbrief hebben wij u geïnformeerd dat wij een structurele toename van de lasten verwachtten op de Wmo en de Jeugdwet. Vooral op de Jeugdwet zijn de lasten in 2019 fors toegenomen en viel het nadeel nog hoger uit dan wij in de oktoberbrief hadden verwacht. Op de Wmo is een voordeel van € 59.158 geboekt. Dit is bijna 1% ten opzichte van de begroting. Op de Jeugdwet is een nadeel geboekt van € 891.586. Dit is 10,74% ten opzichte van de begroting. Op de Participatiewet is een nadeel ontstaan van € 181.282. Dit is 6,72% ten opzichte van de begroting.

Een overzicht van de geraamde en werkelijke uitgaven over 2019 treft u onderstaand aan.

Budget 3 decentralisaties 2019				
V = voordeel en N = nadeel t.o.v. de begroting				
Wet maatschappelijke ondersteuning	6.005.867	5.946.709	59.158	V
Jeugdwet	8.297.728	9.189.314	891.586	N
Participatiewet	2.697.639	2.878.921	181.282	N
Totaal	17.001.234	18.014.944	1.013.710	N

Onderstaand een toelichting op de grootste afwijkingen ten opzichte van de begrote bedragen en andere bijzonderheden.

Wet maatschappelijke ondersteuning

Het nadeel is ontstaan op de volgende voorzieningen:

Bedrag x 1.000; V = voordeel en N = nadeel t.o.v. de begroting

Regeling/voorziening	begroting	werkelijk	saldo	V/N
Preventie budget / Beleidsplan Wmo/Jeugd	521	450	71	V
Zorg in natura	1.253	1.119	134	V
Hulp in de Huishouding	1.329	1.509	180	N
Diverse diensten	65	40	25	V
Voorzieningen	758	803	45	N
Eigen bijdragen	-/- 112	-/- 139	27	V
Overige verschillen			27	V
Totaal			59	V

In de herijking is voor de uitvoering van het *beleidsplan Wmo/Jeugd* € 37.000 bijgeraamd voor gedragsdeskundigen en € 44.000 voor buurtgezinnen. Beide ontwikkelingen zijn in 2019 niet gerealiseerd en zullen worden voortgezet in 2020. Van het niet benutte preventieve budget is het voorstel om € 45.000 te bestemmen voor 2020. Het verschil tussen de te bestemmen € 45.000 en het werkelijk behaalde voordeel van € 71.000 betreft overige kleine ontwikkelingen.

In de oktoberbrief is al aangegeven dat er een structureel nadeel wordt verwacht op *zorg in natura*, *hulp in de huishouding*, *voorzieningen* en *eigen bijdragen*. In de brief is geschetst welke landelijke ontwikkelingen hieraan ten grondslag liggen. Op basis van de werkelijke cijfers is inderdaad sprake van een structureel nadeel op deze posten. In de oktoberbrief werd rekening gehouden met een totale uitgave op *zorg in natura* van circa € 1.253.000. De uitgaven zijn daarmee € 134.000 lager uitgevallen dan de prognose. De toename in de zorgkosten lijkt zich vooral voor te doen in de individuele specialistische zorg. Ten opzichte van de oktoberbrief viel het nadeel op *hulp in de huishouding* circa € 180.000 hoger uit. De hogere uitgaven worden deels verklaard doordat in 2019 de tarieven zijn verhoogd op basis van een berekening van daadwerkelijke kosten, maar zeker ook door een toename van het aantal huishoudens dat gebruik maakt van hulp in de huishouding (22%). Ten

opzichte van de oktoberbrief viel het nadeel op *voorzieningen* circa € 45.000 hoger uit. De hogere uitgaven worden verklaard door een toename in aantallen cliënten (8%) en van toepassing zijnde (gestapelde) voorzieningen. Ook is in 2019 een aantal zeer kostbare woningaanpassingen uitgevoerd.

Op *diverse diensten* is een incidenteel voordeel van € 25.382 ontstaan. Dit budget wordt gebruikt voor diverse soorten dienstverlening zoals een tolkendienst en contracten voor Wmo hulp-middelen. In de herijking is op dit budget structureel € 15.000 bijgeraamd, omdat de regeling en daarmee de bijdrage van de VNG voor het afkopen van regresrecht is komen te vervallen. Daarnaast is structureel € 10.000 bijgeraamd voor sociale recherche Wmo/Jeugd. Beide zaken hebben zich in 2019 niet voorgedaan, waardoor het budget niet is benut. In de oktoberbrief werd rekening gehouden met een structurele afname van opbrengsten uit *eigen bijdragen* van € 40.000 ten opzichte van de begroting. Ten opzichte van de oktoberbrief valt het nadeel € 27.431 minder laag uit.

Jeugdwet

Het nadeel is ontstaan op de volgende voorzieningen:

Bedrag x 1.000; V = voordeel en N = nadeel t.o.v. de begroting

Regeling/voorziening	begroting	werkelijk	saldo	V/N
Zorg in natura	5.443	5.930	487	N
Jeugdbescherming	502	626	124	N
Veilig Thuis	306	213	93	V
Landelijk transitiearrangement	112	497	385	N
Overige verschillen			11	V
Totaal			892	N

In de oktoberbrief is reeds aangegeven dat er een structureel nadeel werd verwacht op *zorg in natura*. Ten opzichte van de oktoberbrief valt het structurele nadeel op zorg in natura circa € 487.000 hoger uit.

Op de post *Jeugdbescherming* is een structureel nadeel van circa € 124.000 ontstaan. Uit dit budget wordt jeugdzorg in het kader van jeugdbescherming en jeugdreclassering betaald die door MEE en andere instellingen wordt geleverd.

Op de post *Veilig Thuis* is sprake van een incidenteel voordeel. Ten tijde van de oktoberbrief waren wij in afwachting van een begrotingswijziging van de GGD en werd rekening gehouden met een structurele toename van dit budget. Enerzijds vanwege de aanscherping van de meldcode die met ingang van 1 januari 2019 van kracht is en anderzijds vanwege een kostprijsonderzoek, waarop de GGD de begrotingswijziging zou baseren. Op 12 december 2019 heeft de daadwerkelijke begrotingswijziging plaatsgevonden. De wijziging heeft wel tot een structurele toename geleid, maar niet zo fors als vooraf werd verwacht.

Bij het *landelijk transitiearrangement* gaat het om specialistische zorg voor specifieke doelgroepen zoals mensen met persoonlijkheidsstoornissen en complexe multiproblematiek. Deze zorg wordt niet (in regio-verband) door de gemeente ingekocht, maar op landelijk niveau door de VNG. Hierop hebben wij als gemeente geen invloed.

Participatiewet

Het nadeel is ontstaan op de volgende voorzieningen:

Bedrag x 1.000; V = voordeel en N = nadeel t.o.v. de begroting

Regeling/voorziening	begroting	werkelijk	saldo	V/N
Inkomensvoorzieningen (P-wet incl. loonkostensubsidie, Ioaw, Ioaz, Bbz, tezamen de BUIG)	131	246	115	N
Fraudebestrijding	44	69	25	N
WSW	1.235	1.284	49	N
Participatiebudget	440	374	66	V
Bijzondere Bijstand	443	494	51	N
Overige verschillen			7	N
Totaal			181	N

De uitgaven op de BUIG zijn fors *lager* uitgevallen dan de ontvangen rijksbijdrage voor de inkomensvoorzieningen in de BUIG (gebundelde uitkeringen). Maar in de oktoberbrief is een (te) positieve inschatting gedaan op basis van de uitgaven in het eerste halfjaar. Daardoor is er nu toch een nadeel ten opzichte van de gemeentelijke begroting ontstaan.

Het nadeel ten opzichte van de oktoberbrief is te verklaren door:

- Een hoger aantal gerealiseerde garantiebanen (en daarmee hogere uitgaven loonkostensubsidie P-wet);
- Een hoger gebruik van de inkomensregeling voor beginnend zelfstandig ondernemers (Bbz);
- Vanuit de fraudebestrijding is sprake van een fors hoger aantal gefactureerde uren van de Sociale Recherche (SR) (overleg over het ontstaan van deze hogere uitgave met de SR vindt nog plaats). Hierdoor is een nadeel ontstaan van € 25.000;
- Voor de WSW is sprake van een te lage inschatting van de salariskosten van inwoners werkzaam in de Sociale Werkvoorziening bij Werkzaam. Een incidentele meevaller vanwege de afwikkeling van de liquidatie

van de GR Lander is hierin verdisconteerd, waardoor het nadeel beperkt blijft tot een bedrag van € 49.000. U wordt uitgebreid afzonderlijk op de hoogte gesteld van het resultaat jaarrekening Werkzaam 2019 (raadcyclus juni 2020);

- Voor het participatiebudget was sprake van een vrijval van re-integratiemiddelen door een afnemende toestroom van asielmigranten en het uitblijven van plaatsingen in een Beschut Werkvoorziening ter hoogte van € 66.000;
- Bijzondere Bijstand: begroot was een besparing op de Bijzondere Bijstand, die ten dele is gerealiseerd. Het verschil tussen begroting en realisatie werd vooral veroorzaakt door bewindvoeringskosten en Individuele Inkomensvoorslag. Te zien is dat de hogere toestroom van asielmigranten in 2015 en 2016 nu doorwerkt in de Individuele inkomensvoorslag, waarop pas na een aantal jaren recht ontstaat. Nadeel € 52.000.

Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening
(verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)

Programma 6

Bij Onderwijs, Sport en Welzijn is aan de lastenkant € 526.000 minder uitgegeven dan geraamd en aan de batenkant is € 359.000 minder ontvangen dan geraamd. Een voordelig resultaat van € 167.000.

Openbaar basisonderwijs (nadeel van € 28.000 structureel)

Onder dit taakveld vallen de budgetten voor bewegingsonderwijs voor openbare en bijzondere basisscholen. Op dit taakveld is een structureel nadeel ontstaan door mutaties in het aantal uren bewegingsonderwijs 2019 en door aanpassing van de VNG-normering prijspeil 2019. Het gaat om een budget-neutrale afwijking. De opbrengsten uit bewegingsonderwijs zijn geboekt op het taakveld Sportaccommodaties. In de jaarrekening 2019 is het financieel effect 2019 verwerkt en toegelicht en bij de eerste bestuursrapportage 2020 zullen de structurele lasten en baten voor bewegingsonderwijs vanaf 2020 worden herzien.

Onderwijshuisvesting (voordeel van € 44.000 incidenteel)

Het voordeel is ontstaan doordat budgetten die wel waren begroot niet of in mindere mate zijn aangewend. Voor alle scholen geldt dat er nauwelijks uitgaven zijn gedaan in verband met vandalisme, braak of andere schades. De lasten voor belastingen lagen ruim 15% lager dan geraamd. De lasten voor verzekeringspremie zijn vooral lager uitgevallen, doordat voor de tijdelijke huisvesting van De Wegwijzer in de huurovereenkomst is geregeld dat het schoolbestuur van De Wegwijzer zelf zorgdraagt voor de verzekering.

Onderwijsbeleid en leerlingzaken (voordeel van € 66.000 incidenteel)

Het incidentele voordeel wordt voornamelijk verklaard door de budgetten 'Leerlingenvervoer' en 'Handhaving Kinderopvang'. Op het budget 'Leerlingenvervoer' is een incidentele onderschrijding van € 38.000 ontstaan. Het aantal leerlingen en ritten fluctueerde en dat beïnvloedde de kosten. Op het budget 'Handhaving Kinderopvang' was sprake van een incidentele onderschrijding van € 12.000. De daadwerkelijke kosten voor toezicht en handhaving per jaar hangen af van het aantal nieuwe gastouders en/of het aantal overtredingen.

Het incidentele voordeel wordt verder veroorzaakt door overige kleine verschillen.

Het budget 'Peuteropvang en VVE' wordt gedeeltelijk bekostigd vanuit rijksmiddelen onderwijsachterstandenbeleid. In 2019 is gestart met planperiode VVE 2019-2022. Een aantal wettelijke maatregelen en ambities wordt in 2020 en volgende jaren uitgewerkt. Binnen de planperiode kunnen niet bestede bedragen jaarlijks ongelimiteerd worden meegenomen naar een volgend jaar. Voor 2019 ging het afgerond om een bedrag van € 300.000. Deze middelen worden gereserveerd in derdengelden op de balans en hebben daarom een budgettair neutrale doorwerking.

Sportaccommodaties (nadeel van € 100.000 incidenteel en voordeel van € 28.000 structureel)

Het incidentele nadeel op de sportaccommodaties wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een aantal onvoorziene en/of niet beïnvloedbare hogere kosten, vooral op de budgetten 'Gymnastieklokaal Kesteren', 'Verenigingshal Dodewaard' en 'Sporthal De Biezenwei'. Bij Gymnastieklokaal Kesteren waren de hogere kosten voor onvoorziene dakwerk bij de plaatsing van zonnepanelen, niet beïnvloedbare hogere energiekosten en de vervanging van een turnmat. Bij Verenigingshal Dodewaard gingen de hogere kosten om een onvoorziene constructieberekening, niet beïnvloedbare hogere energiekosten en een hogere toerekening van de kapitaallasten. Bij Verenigingshal Dodewaard was daarnaast sprake van lagere opbrengsten vanuit incidentele verhuur en een lagere onderwijsbijdrage (structureel). Bij Sporthal De Biezenwei werden de hogere kosten veroorzaakt door een noodzakelijke investering in een camerasysteem voor toezicht, niet beïnvloedbare hogere energiekosten en een hogere toerekening van de kapitaallasten. Ook bij Sporthal De Biezenwei was sprake van lagere opbrengsten vanuit incidentele verhuur, maar ook vanuit vaste verhuur. In totaliteit was een incidenteel nadeel geboekt van afgerond € 55.000 voor bovengenoemde sportaccommodaties voor 2019. Bij de nieuwe subsidieregeling Specifieke uitkering stimulering sport (SPUK) is van een incidenteel nadeel van € 70.000 behaald op dit taakveld. Hier tegenover staat een incidenteel voordeel van € 60.000, omdat er minder aan de voorziening onderhoud gebouwen is toegevoegd. Deze afwijking wordt onder andere veroorzaakt door niet uitgevoerde werkzaamheden uit het meerjarenonderhoudsplan (MJOP) 2018/2019. Per saldo is de score van SPUK daarom een incidenteel nadeel van € 10.000 voor 2019 op dit taakveld. Tegenover het structurele nadeel op taakveld 'Openbaar onderwijs' stond op dit taakveld het structurele voordeel van € 28.000 op onderwijsbijdragen. Binnen het taakveld sportaccommodaties was verder in totaliteit nog sprake van een incidentele nadelige afwijking van € 35.000. Dit betreft diverse kleine budgetten en onderwerpen en gaat op in de overige kleine verschillen.

Cultuurpresentatie, -productie en –participatie (voordeel van € 146.000 incidenteel)

Op de budgetten 'Accommodatiebeleid' en 'Leefbaarheid in relatie tot accommodatiebeleid' is een incidenteel voordeel behaald van respectievelijk € 89.000 en € 36.000. Op 21 januari 2020 bent u als raad al geïnformeerd over de noodzaak dat het budget 'Accommodatiebeleid' in 2020 beschikbaar blijft. Daarnaast ontstonden van overige kleine verschillen op dit taakveld tot een totaalbedrag van € 21.000 voordelig voor 2019.

Overige kleine verschillen € 11.000 voordelig.

Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening
(verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)

Programma 7

Bij Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, VPB en Onvoorzien werd aan de lastenkant € 319.000 minder uitgegeven dan geraamd en aan de batenkant € 246.000 meer ontvangen dan geraamd. Een voordelig resultaat van € 565.000.

Overhead (voordeel € 351.000 incidenteel)

Het taakveld Overhead heeft een voordelig resultaat geboekt van in totaal € 351.000. Hieronder lichten we dit bedrag toe.

Personeelslasten

Binnen de totale personeelslasten is een voordeel ontstaan van € 1.771.000. Dit heeft voornamelijk te maken met niet ingevulde vacatures binnen de organisatie. Tegenover dit voordeel van niet ingevulde vacatures staat het nadeel van inhuur derden dat onder het kopje "Inhuur derden" is beschreven. Voor meer informatie verwijzen wij u naar de paragraaf Bedrijfsvoering van deze jaarstukken.

Inhuur derden

In totaal is er een nadeel van € 1.484.000 ontstaan door inhuur van derden. Dit komt door diverse soorten inhuur: op basis van detacheringen vanuit een andere gemeente, via detacheringbureaus, op basis van Payroll, via uitzendbureaus, stagiaires, enz. Tegenover dit nadeel van inhuur van derden staat het voordeel op Personeelslasten wat onder het kopje "Personeelslasten" is beschreven. Voor meer informatie verwijzen wij u naar de paragraaf Bedrijfsvoering van deze jaarstukken.

Uitkeringen en detachering

Er is een voordeel ontstaan van € 31.000 binnen het budget ontvangsten van derden. Dit gaat vooral om ontvangen uitkeringen vanuit het UWV en ontvangen detacheringinkomsten van eigen personeel.

Vergoeding cursussen

Er is een voordeel van € 20.000 ontstaan binnen het budget vergoedingen cursussen. Dit is vooral gebeurd door de verhouding eigen personeel en externen in 2019. Aanexterne medewerkers (inhuur) is de organisatie in de regel geen opleidingskosten verschuldigd. Voorgesteld wordt om dit bedrag te bestemmen voor 'Vergoeding cursussen' in 2020 om daarmee te investeren in het traject van de doorontwikkeling van onze medewerkers en organisatie.

ICT

Er is een voordeel van € 27.000 ontstaan. Dit komt doordat een aantal onderdelen als de Digitale herkenning (Eldas), vangnet Digibeten en de wet open overheid uit de I&A gids niet zijn uitgevoerd, waardoor daar een overschot is ontstaan. De redenen hiervan zijn dat de wet open overheid nog niet is aangenomen, het vangnet digibeten samenhangt met de komst van de nieuwe website en de routevoorziening voor de digitale herkenning nog niet klaar is. De verwachting is dat dit in 2020 wel het geval zal zijn. De kosten worden gedekt uit een apart investeringsbudget dat ook wordt meegenomen naar het jaar 2020.

Overige kleine verschillen:

Dit is een nadeel van € 14.000, waarvoor geen verdere toelichting nodig is.

Treasury (voordeel € 70.000 incidenteel)

Op dit taakveld wordt de totale rente van de gemeente verwerkt en verantwoord. Over het jaar 2019 is een incidenteel voordeel ontstaan van € 70.000 dat veroorzaakt wordt door minder benodigde rente dan begroot.

Ozb woningen: (voordeel € 37.000 incidenteel)

Het aantal bezwaren en beroepen was lager dan voorgaande jaren en na een aanbesteding zijn ook de tarieven gedaald. Als gevolg hiervan valt deze kostenpost veel lager uit dan verwacht. Hierdoor is er ook minder uitbetaald aan proceskostenvergoeding aan no cure no pay bureaus. Als laatste hebben we geen juridische adviezen nodig gehad. Tevens zijn door een aanbesteding de kosten van herwaardering lager geworden. Wel zien wij een ontwikkeling dat de kosten hoger worden door bijvoorbeeld de overgang naar het WOZ berichtenverkeer en zien wij ook bij andere gemeenten oplopende kosten. Zodoende hebben wij in 2019 nog even gewacht met het anticiperen op de lagere kosten door hiervan melding te maken in de bestuursrapportages. In 2020 wordt de wenselijkheid daarvan opnieuw bekeken.

Belastingen overig (nadeel € 31.000 incidenteel)

Precariobelastingen

Er is € 87.000 meer precariobelasting ontvangen dan geraamd. Dit komt doordat het aantal strekkende meters kabels en leidingen groter is dan verwacht. Tegenover dit voordeel staat een extra last aan mutatie in de reserve Precariobelasting die u terugvindt onder de toelichting op mutaties in reserve van de algemene dekkingsmiddelen, Overhead, VPB en Onvoorzien. De structurele bijstelling vindt plaats in de eerste bestuursrapportage van 2020. Het betreft hier mutaties met een financieel neutraal effect.

Dwanginvordering

In 2019 hebben we een inhaalslag gemaakt op het gebied van dwanginvorderingen. Dit vertaalt zich in hogere baten en brengt een voordeel van € 21.000.

Ophogen voorziening dubieuze debiteuren

Jaarlijks worden de inning van vorderingen getoetst op haalbaarheid. Er heeft een opschoningsactie plaatsgevonden van oude vorderingen waarvan de haalbaarheid nihil was. Om voldoende voorziening te hebben om het debiteurenrisico van eventueel oninbare vorderingen te kunnen afdekken, moest de voorziening conform de gestelde kaders worden verhoogd met € 139.000.

Algemene uitkering uit het gemeentefonds (voordeel € 83.000 incidenteel).

Bij de decembercirculaire 2019 die wij van het Rijk ontvingen, heeft een positieve bijstelling van € 110.000 plaatsgevonden van de algemene uitkering over 2019. Hierover informeerden we de raad in de raadsinformatiebrief van 19 februari 2020. Deze bijstelling gaat over extra middelen voor klimaatdoelen en een beperkte bijstelling van het budget sociaal domein. Daarnaast is er een nadeel ontstaan van € 27.000 binnen de algemene uitkering uit het gemeentefonds die betrekking heeft op eerdere jaren. Dit nadeel heeft te maken met een bijstelling van het standaardbedrag van enkele maatstaven, waardoor de uitkeringsbasis is veranderd.

Vennootschapsbelasting (VPB) (voordeel € 38.000 incidenteel).

In 2019 is voor te betalen vennootschapsbelasting (VPB) geen raming opgenomen. Er is door de belastingdienst wel een voorlopige aanslag opgelegd voor het jaar 2019, maar deze betaling heeft tot een terugvordering bij de belastingdienst geleid, omdat ultimo 2019 bleek dat er geen fiscale winst was gerealiseerd op ondernemingsactiviteiten. Hierdoor was het niet nodig vennootschapsbelasting af te dragen. Doordat er geen fiscale winst is gerealiseerd in 2019 was er vanwege de zogenaamde carry back methode van 1 jaar de mogelijkheid om de betaalde vennootschapsbelasting over het jaar 2018 terug te vragen. Dit bedrag is in het jaar 2019 als vordering geboekt op de belastingdienst, zodat we een voordelig resultaat van € 38.000 kunnen melden voor de vennootschapsbelasting.

Overige kleine verschillen € 17.000 voordelig.

Onvoorzien

In de jaarstukken moet inzicht worden gegeven in de besteding van het geraamde bedrag voor onvoorziene uitgaven (artikel 25 en 28 BBV). De lasten die gedekt worden uit onvoorziene uitgaven dienen in principe te voldoen aan de volgende criteria: incidenteel, onontkoombaar, onvermijdbaar en onuitstelbaar.

Bestedingen die gedekt worden uit het budget onvoorziene uitgaven:

Op de post onvoorzien is in 2019 (middels begrotingswijzigingen) aanspraak gemaakt voor een bedrag van € 171.346. Het resterende bedrag van € 15.001 valt in deze jaarstukken vrij.

Bestedingen en verloop van het budget onvoorziene uitgaven:				
	Begroting 2019 voor wijziging	Begroting 2019 na wijziging	Besteed budget	Restant budget
Budget 2019	-186.347	-186.347	171.346	-15.001
Programma:				
	Begrotingsw. in raadsvergadering d.d.		Bedrag:	Onderwerp:
7	1e berap 2019	4-7-2019	27.000	Raadszaal discussiesysteem
7	1e berap 2019	4-7-2019	5.350	Grenswijziging Dodewaard/Opheusden
7	1e berap 2019	4-7-2019	23.120	Inhuur AVG
7	3e berap 2019	12-12-2019	105.876	gedeeltelijke vrijval restant budget 2019
1	Motie	8-11-2019	10.000	Hulpverlening aan Ambon
		Totaal:	171.346	

Overzicht van incidentele baten en lasten

Overzicht van Incidentele baten en lasten 2019			x € 1000	
	Programma	Lasten	Baten	
Begroting 2019				
1	3	10		
2	3	600		
3	3	260		
4	3	75		
5	3	830		
6	3	50		
7	3	25		
8	4	13		
9	4	30		
10	4	500		
11	5	45		
12	6	45		
13	AD	124		
14	AD			-2.607
		2.607		-2.607
Subtotaal				
1e Bestuursrapportage 2019				
1	1	78		
2	3	77		
3	3	67		
4	4	45		
5	6	59		
6	6	50		
7	7	53		
8	7			-146
		428		-146
Subtotaal				
2e Bestuursrapportage 2019				
1	1			
3e Bestuursrapportage 2019				
1	3	150		
2	3	180		
3	3	-231		
4	3	-150		
5	4	-107		
6	5	-180		
7	5	180		
8	5	1.318		
9	7	26		
10	7			-23
11	7			-1.293
12	7	90		
13	R	171		
14	R			-30
15	R	90		
16	R	107		
17	R	70		
18	R	123		
19	R			-100
		1.837		-1.446
Subtotaal				

Jaarstukken 2019				
1	Bestuur	1	31.000	
2	Burgerzaken	1		-92.000
3	Crisisbehandeling en brandweer	2	-9.000	
4	Openbare orde en veiligheid	2	41.000	
5	Verkeer en vervoer	3	-308.000	-96.000
6	Cultureel erfgoed	3	-31.000	
7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3	-59.000	-35.000
8	Riolering	3		-78.000
9	Afval	3	37.000	-43.000
10	Milieubeheer	3	-147.000	
11	Ruimtelijke ordening	3	225.000	
12	Grondexploitaties (niet bedrijventerreinen)	3	-165.000	
13	Wonen en Bouwen	3	-93.000	165.000
14	Reserve fonds ruimtelijke investeringen	R	30.000	
15	Reserve Bovenwijkse voorziening	R	-14.000	
16	Correctie voorziening omgevingswet	3	-575.965	
17	Storting bestemmingsreserve omgevingswet	R	575.965	
18	Economische ontwikkeling	4	-39.000	
19	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	4	-138.000	
20	Economische promotie	4	34.000	
21	Drie decentralisaties	5	1.014.000	
22	Reserve drie decentralisaties	R	-579.000	
23	Openbaar onderwijs	6	28.000	
24	Onderwijshuisvesting	6	-44.000	
25	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	6	-66.000	
26	Sportaccommodaties	6	100.000	-28.000
27	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	6	-146.000	
28	Overhead	AD	-351.000	
29	Treasury	AD	-70.000	
30	Ozb woningen	AD	-37.000	
31	Belastingen overig	AD	139.000	-108.000
32	Vennootschapsbelasting (Vpb)	AD	-38.000	
33	Algemene uitkering uit het gemeentefonds	AD		-83.000
34	Algemene reserve	R	270.000	
35	Reserve precario	R	87.000	
36	Overige kleine verschillen diverse taakvelden		-33.000	
	Subtotaal		-331.000	-398.000
	Totaal aan Incidentele baten en lasten 2019		4.541.405	-4.597.321

Overzicht bezoldiging topfunctionarissen

WNT-verantwoording 2019 gemeente Neder-Betuwe

De Wet Normering Topinkomens ('WNT') is van toepassing op gemeente Neder-Betuwe. Het bezoldigingsmaximum dat geldt voor gemeente Neder-Betuwe is het algemeen wettelijke bezoldigingsmaximum. Het algemeen wettelijke bezoldigingsmaximum is in 2019 € 194.000.

Bezoldiging topfunctionarissen

Gegevens 2019		
bedragen x € 1	G.S. Stam	E. van der Neut
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	93.428	65.805
Beloningen betaalbaar op termijn	16.346	10.169
<i>Subtotaal</i>	<i>109.774</i>	<i>75.974</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	194.000	194.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	109.774	75.974
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2018		
bedragen x € 1	G.S. Stam	E. van der Neut
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	92.739	62.609
Beloningen betaalbaar op termijn	15.157	9.732
<i>Subtotaal</i>	<i>107.896</i>	<i>72.341</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	189.000	189.000
Bezoldiging	107.896	72.341

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2019 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

DE BALANS

De Balans

Balans gemeente Neder-Betuwe per ultimo					Bedragen x € 1.000	
ACTIVA			PASSIVA			
Omschrijving	2019	2018	Omschrijving	2019	2018	
Vaste activa			Vaste passiva			
Immaterieel			Eigen vermogen			
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	35	0	Algemene reserve	10.735	13.374	
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	64	25	Overige bestemmingsreserves	15.948	14.504	
Totaal immaterieel	99	25	Gerealiseerd resultaat	908	991	
			Totaal eigen vermogen	27.591	28.869	
Materieel			Voorzieningen	4.296	2.860	
Investeringen met een economisch nut	34.206	34.693	Totaal voorzieningen	4.296	2.860	
Investeringen met een economisch nut (heffingen)	13.792	13.483				
Investeringen in openbare ruimte met maatschappelijk nut tot 2017	136	156				
Investeringen in openbare ruimte met maatschappelijk nut vanaf 2017	5	-17				
Totaal materieel	48.139	48.315	Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer			
			Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	23.563	16.891	
Financieel			Waarborgsommen	3	4	
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	87	87	Totaal vaste schulden > 1 jaar	23.566	16.895	
Overige langlopende geldleningen	909	893				
Totaal financieel	996	980				
Totaal vaste activa	49.234	49.320	Totaal vaste passiva	55.453	48.624	
Vlottende activa			Vlottende passiva			
Voorraden			Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar			
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	2.418	945	Kasgeldleningen	0	6.000	
Totaal voorraden	2.418	945	Banksaldi	2.257	0	
			Overige schulden	4.357	5.841	
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar			Totaal vlottende schulden < 1 jaar	6.614	11.841	
Vorderingen op openbare lichamen	3.627	3.491				
Schatkistbankieren bij het Rijk	5.321	3.686				
Exploitatie-overeenkomsten	1.516	2.011				
Overige vorderingen	1.782	1.922				
Totaal uitzettingen < 1 jaar	12.246	11.110				
Liquide middelen						
Kas- en banksaldi	95	354				
Totaal kas- en banksaldi	95	354				
Overlopende activa			Overlopende passiva			
Vooruitbetaalde bedragen	146	726	Nog te betalen bedragen aan het Rijk	594	637	
Nog te ontvangen van het Rijk	277	166	Nog te betalen bedragen	1.665	1.717	
Nog te ontvangen van het Rijk, overig, werkzaak	0	105	Vooruitontvangen middelen van het Rijk	415	142	
Nog te ontvangen van Provincie	57	58	Vooruitontvangen middelen overige overheid	208	230	
Nog te ontvangen bedragen overig	472	405	Vooruitontvangen bedragen	0	1	
Overige overlopende activa	4	3	Totaal overlopende passiva	2.882	2.727	
Totaal overlopende activa	956	1.463				
Totaal vlottende activa	15.715	13.872	Totaal vlottende passiva	9.496	14.568	
Totaal generaal	64.949	63.192	Totaal generaal	64.949	63.192	
Recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting 1969	0	0	Gewaarborgde geldleningen	48.799	51.078	

Toelichting op de balans

GRONDSLAGEN

Inleiding

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet. Hierin heeft de gemeenteraad op 4 juli 2019 de uitgangspunten voor het financiële beleid en de regels voor het financiële beheer en de inrichting van de financiële organisatie vastgesteld.

Algemene waarderingsgrondslagen

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, zijn de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen als zij vóór het opmaken van de jaarrekening bekend waren.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar werd gesteld.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Voor aan arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen.

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Algemeen

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting permanent zijn. Eventuele van derden verkregen specifieke investeringsbijdragen worden in mindering gebracht op het geactiveerd bedrag (artikel 62 lid 2 BBV). Hierbij moet deze verkregen bijdrage als bate worden verantwoord.

Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief

De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in vijf jaar afgeschreven. De afschrijving van deze geactiveerde kosten begint bij ingebruikneming van het gerelateerde materiële vaste actief.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden

Bijdragen aan activa van derden worden gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van deze derde moet bijdragen aan de publieke taak op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden.

Materiële vaste activa

Algemeen

Activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend inclusief de direct toe te rekenen salariskosten. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend.

Investerings met een economisch nut met een mogelijke heffing bestrijding van de kosten

Wanneer investeringen grotendeels worden gedaan voor riolering en voor rechten die op grond van art. 229 lid 1 a en b Gemeentewet worden geheven, dan worden deze investeringen op de balans opgenomen in een aparte categorie. Dit is de categorie investeringen met economisch nut, waarvoor een heffing kan worden geheven ter bestrijding van de kosten.

Investerings met een economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd volgens de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op deze investering in mindering gebracht. Het saldo vormt de afschrijvingsbasis. Op grondbezit met een economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

Materiële vaste activa met een economisch nut worden lineair afgeschreven op basis van de verwachte gebruiksduur. Op voorstel van het college kan hiervan worden afgeweken door annuïtaire afschrijving toe te passen. Dit is toegepast op de volgende investeringen:

- Vernieuwbouw gemeentehuis
- Huisvesting Pantarijn
- Investerings riolering (deels)

De te hanteren afschrijvingstermijn wordt per actief beoordeeld aan de hand van de verwachte economische levensduur. Bij de 'Financiële verordening gemeente Neder-Betuwe 2019' is een bijlage opgenomen met het afschrijvingsbeleid en de afschrijvingstermijnen voor de verschillende soorten investeringen. Binnen de onderstaande hoofdgroepen worden voor materiële vaste activa de volgende afschrijvingstermijnen gehanteerd:

Activa	Afschrijvingstermijn
Automatisering (pc's, servers, printers, software)	3 tot 7 jaar
Automatisering (computerapplicaties)	5 jaar
Inventaris, meubilair	10 jaar
Vervoermiddelen (auto's)	7 jaar
Vervoermiddelen (vrachtwagens / aanhangwagens)	10 jaar
Gebouwen (nieuw)	40 jaar
Gebouwen (renovatie)	25 jaar
Terreinen (speelvoorzieningen)	10 - 30 jaar
Terreinen (kunstgrasvelden)	15 jaar
Terreinen (Sportterreinen)	30 jaar
Terreinen (groenvoorzieningen)	10 - 50 jaar
Riolering, pompen, gemalen etc. bouwkundig	45 jaar
Riolering, pompen, gemalen mechanisch	15 jaar
Wegen, pleinen en rotondes	50 jaar
Bruggen (hout)	25 jaar
Bruggen (beton/staal)	60 jaar
Openbare verlichting	4 - 40 jaar
Aankoop bestaande activa	Resterende levensduur

De voor bepaalde investeringen (met een economisch nut) gevormde bestemmingsreserves worden aan de passiefzijde van de balans verantwoord. Jaarlijks worden de kapitaallasten van die investeringen van deze reserves afgeboekt, ten gunste van het overzicht mutaties in reserves op de rekening van baten en lasten.

In overeenstemming met de notitie grondbeleid in de begroting en jaarstukken (2019) van de commissie BBV zijn NIEGG (Niet In Exploitatie Genomen Gronden) en Bouwgronden In Exploitatie (BIE), die per 1 januari 2016 uit exploitatie zijn genomen op basis van een overgangsbepaling tegen de boekwaarde per 1 januari 2016 (ingangdatum Wijzigingsbesluit), opnieuw gerubriceerd naar de materiële vaste activa. Deze overgangsbepaling heeft een looptijd van vier jaar. In 2019 zijn een drietal grondexploitaties overgezet naar de voorraden en de boekwaarde van één project is afgeboekt naar nul euro.

In lijn met de notitie grondbeleid in de begroting en jaarstukken (2019) zijn gronden die zijn verworven met het oog op gebiedsontwikkeling, maar waarvoor nog geen operationele grondexploitatie is vastgesteld, opgenomen onder de materiële vaste activa (artikel 52 lid 1 onderdeel a BBV).

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Investerings met een maatschappelijk nut worden net als investeringen met een economisch nut geactiveerd en over de periode van de verwachte toekomstige gebruiksduur afgeschreven. De verplichting om alle investeringen te activeren volgens de nieuwe methode geldt alleen voor investeringen die vanaf het begrotingsjaar 2019 zijn gedaan.

Door de invoering van de nieuwe systematiek blijven verschillen bestaan in de manier waarop mag worden afgeschreven op investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut die vóór het begrotingsjaar 2017 zijn gedaan. Om inzicht te geven in het deel van de activa dat qua systematiek wel vergelijkbaar is, is in het verloopoverzicht in de toelichting op de balans aangegeven welk bedrag is verantwoord volgens de nieuwe systematiek en welk deel volgens een andere.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa zijn gewaardeerd volgens de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ('kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen' in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd volgens de verkrijgingprijs van de aandelen. Als de waarde van de aandelen structureel zou zijn gedaald tot onder de verkrijgingprijs dan is die afgewaardeerd. De actuele waarde lag ruim boven de verkrijgingprijs. Van een deelneming is krachtens artikel 1 lid d BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV. De verstrekte geldleningen werden gewaardeerd tegen de nominale waarde (verstrekte waarde verminderd met de aflossingen).

Flottende activa

Voorraden

De als 'onderhanden werken' opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd volgens de vervaardigingsprijs of de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken) en een redelijk aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten.

Op basis van de POC-methode (Percentage of completion) wordt bepaald welk deel van de geprognoseerde winst moet worden genomen. Dit wordt verwerkt in de grondexploitatie en valt vrij ten gunste van het jaarresultaat. Verliesnemingen vindt plaats tegen contante waarde. Als er 'producten gereed' waren, werden deze gewaardeerd volgens de kostprijs of de marktwaarde als deze lager was dan de kostprijs.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Vorderingen

De vorderingen werden gewaardeerd volgens de verkrijgings- of vervaardigingsprijs onder aftrek van een voorziening voor dubieuze debiteuren. Voor verwacht onvermogen tot innen van belastingdebiteuren, leenbijstand en overige debiteuren is een voorziening dubieuze debiteuren gevormd.

Op basis van een individuele beoordeling van de vorderingen wordt de hoogte van de voorziening op de inschatting van het vermogen tot innen van de individuele vorderingen bepaald. Hierbij wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de op het moment van het opstellen van de jaarstukken inmiddels ontvangen bedragen en met vorderingen waarvoor betalingsregelingen zijn getroffen. De openstaande bedragen van de opgelegde dwangsommen zijn voor 100% voorzien in de voorziening dubieuze debiteuren.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting of het voorzienbare verlies. Onderhoudsegalisatievoorzieningen werden gebaseerd op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen. In de paragraaf 'onderhoud kapitaalgoederen' in het jaarverslag is dit beleid nader uiteengezet.

Voorzieningen uit van derden verkregen middelen (met uitzondering van de door Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die lasten van volgende begrotingsjaren dekken) werden gewaardeerd na aftrek van de voor deze middelen relevante gemaakte kosten.

Vaste schulden

Vaste schulden werden gewaardeerd volgens de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Flottende passiva

Flottende passiva

De flottende passiva werden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten buiten de balansstelling per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

TOELICHTING OP DE BALANS

CIJFERMATIG

(bedragen in de overzichten x € 1.000 tenzij anders vermeld)

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Onderverdeeld naar de categorieën met de boekwaarde:

	Boekwaarde per 31-12-2019	Boekwaarde per 31-12-2018
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	35	0
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	64	25
Totaal	99	25

Bij de kosten van onderzoek en ontwikkeling zijn voorbereidingskosten verantwoord voor eventuele toekomstige grondexploitatieprojecten Bonegraaf-Oost (€ 19.000) en de Poort van Ochten (€ 16.000).

De vermeerdering van bijdragen aan activa in eigendom van derden gaat over een bijdrage voor de aanschaf van een bus (Swobrik) voor de Stichting Welzijn Ouderen.

Het verloop binnen het verslagjaar is als volgt:

	Boekwaarde 31-12-2018	Investe- ringen	Duurzame waarde- vermin- dering	Afschrij- vingen	Bijdragen derden	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-2019
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	0	35				0	35
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	25	45		6		0	64
Totaal	25	80	0	6	0	0	99

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa zijn de bezittingen van de gemeente, die zij langdurig gebruikt voor haar bedrijfsvoering. De gemeente heeft het economisch eigendom. Voorbeelden zijn het gemeentehuis, bedrijfsauto's, computers, maar ook riolering en sportvelden/-gebouwen. Er wordt onderscheid gemaakt naar activa met een *economisch* nut, activa in openbare ruimte met een *maatschappelijk* nut en activa met *economisch nut* waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven (hierna te noemen 'economisch nut met tarieven').

Er zijn door de gemeente geen vaste activa in erfpacht uitgegeven.

a. Investeringen met een economisch nut

Deze activa hebben een economisch nut, omdat ze verhandelbaar zijn (er een markt voor is) en/of kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Onderverdeeld naar categorieën met de boekwaarden:

	Boekwaarde per 31-12-2019	Boekwaarde per 31-12-2018
Gronden en terreinen	3.087	3.087
Woonruimten		
Bedrijfsgebouwen	27.778	28.777
Vervoermiddelen	24	40
Machines, apparaten en installaties	753	807
Overige materiële vaste activa	1.631	1.195
Grond, weg- en waterbouwkundige werken	706	260
Stratetische gronden (uitsluitend IV3)	227	527
Totaal	34.206	34.693

Het verloop binnen het verslagjaar is als volgt:

	Boekwaarde 31-12-2018	Investeren- ringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Duurzame waarde- vermin- dering	Boekwaarde 31-12-2019
Gronden en terreinen	3.087					3.087
Woonruimten	0					0
Bedrijfsgebouwen	28.777			999		27.778
Vervoermiddelen	40			16		24
Machines, app. en inst.	807			54		753
Overige materiële vaste activa	1.195	573	37	100		1.631
Grond, weg- en waterbouwkundige werken	260	451		5		706
Strategische gronden	1.535	227	1.287		248	227
Totaal	35.701	1.251	1.324	1.174	248	34.206
af: Voorziening strategische gronden	1.008					0
Resteert	34.693					34.206

De voornaamste investeringen (x € 1.000) met een economisch nut in 2019 betreffen:

Zonnepaneel De Biezenwei	184
Onderhoud Sporthal De Biezenwei	157
Onderhoud De Snellenburg	100
Investeren I&A gids 2019	25
LIAS Managementsysteem 15/2017	28
Lucht/water warmtepomp De Leede	38
Uitbreiding 1 ^e inrichting De Wegwijzer	29
Investeren wegenbeheer 2019	441
Aankoop strategische gronden voor Randweg Opheusden	228

De desinvesteringen betreft de overboeking van de boekwaarden Herenland-West, Fructus en Kastanjelaan naar de voorraden bouwgronden in exploitatie.

De duurzame waardevermindering betreft de afwaardering van de NIEGG Oranjehof.

Als gevolg van de afwaardering van NIEGG is de voorziening strategische gronden hiervoor ingezet.

b. Investeren met (uitsluitend) maatschappelijk nut

Materiële vaste activa in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut genereren geen middelen, maar vervullen wel duidelijk een publieke taak. Het ging om investeringen in bijvoorbeeld wegen, water en groenvoorzieningen.

Totaaloverzicht:

	Boekwaarde per 31-12-2019	Boekwaarde per 31-12-2018
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken voor 2017	136	156
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken vanaf 2017	5	-17
Totaal	141	139

Het verloop binnen het verslagjaar is als volgt:

	Boekwaarde 31-12-2018	Inves- teringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Bijdragen derden	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-2019
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	139	16	-6	20			141
Totaal	139	16	-6	20	0	0	141

In de revitalisering van het Panhuis in Kesteren werd het afgelopen jaar per saldo € 22.000 geïnvesteerd.

c. Investeren met een economisch nut met tarieven.

	Boekwaarde per 31-12-2019	Boekwaarde per 31-12-2018
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	13.562	13.242
Bedrijfsgebouwen	230	241
Totaal	13.792	13.483

Het verloop binnen het verslagjaar was als volgt:

	Boekwaarde 31-12-2018	Inves- teringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Boekwaarde 31-12-2019
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	13.242	750		430	13.562
Bedrijfsgebouwen	241			11	230
Totaal	13.483	750		441	13.792

De voornaamste investeringen (x € 1.000) met een economisch nut met tarieven in 2019 waren:

Vorbereiding aanleg waterberging 2017	71
Vorbereiding aanleg waterberging 2018	131
Aanpak wateroverlast riolering Veilingterrein Kesteren	549

Bij de programma's is een overzicht opgenomen van alle lopende investeringsbudgetten met daarbij een toelichting over de voortgang en/of het voorstel tot afsluiten van het investeringsbudget.

Financiële vaste activa

Een financieel vast actief is aanwezig als permanent een financieel belang geldt zoals bij kapitaalverstrekking aan deelnemingen en het verstrekken van langlopende geldleningen.

	Boekwaarde per 31-12-2019	Boekwaarde per 31-12-2018
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	87	87
Overige verstrekte langlopende geldleningen	909	893
Totaal	996	980

	Boekwaarde 31-12-2018	Inves- teringen	Desinves- teringen	Aflos- singen / afschrij- vingen	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-2019
Kapitaalverstrekingen aan:						
Deelnemingen	87					87
Leningen aan:						
Startersleningen	350			75		275
Duurzaamheidsleningen	175	119				294
Toekomstbestendig wonen	0	58				58
Vitens	215			72		143
Overige langlopende geldleningen	153			14		139
Totaal	980	177	0	161	0	996

Kapitaalverstrekking aan deelnemingen

Dit is kapitaalverstrekking zoals aandelen in de Bank Nederlandse gemeenten (BNG).

Leningen

Fondsen Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn)

De gemeente nam in 2019 deel aan drie fondsen bij het SVn: startersleningen, duurzaamheidsleningen en leningen in het kader van toekomstbestendig wonen. Alle fondsen hebben een soortgelijke werkwijze, waarbij uit het fonds leningen worden verstrekt voor het gestelde doel. De gemeente Neder-Betuwe heeft een deelnemingsovereenkomst gesloten met het SVn. De leningen worden beheerd door het SVn.

De startersleningen worden gegeven als stimuleringsinstrument voor het Neder-Betuwse woningmarktbeleid. De duurzaamheidsleningen worden verstrekt als stimulering voor huiseigenaren om te investeren in het energiezuinig maken van de eigen woning. De Duurzaamheidsleningen Toekomstbestendig wonen is bestemd voor maatregelen in bestaande woningen en aanhorigheden.

Op de balans staan per regeling twee posten die te maken hebben met de regeling. Enerzijds zijn dat de verstrekte leningen onder de overige langlopende leningen. Dit saldo geeft het bedrag aan dat daadwerkelijk als lening is verstrekt. In bovenstaande tabel is te zien voor welk bedrag aan leningen is verstrekt, welk bedrag werd afgelost en wat er ultimo 2019 nog uitstond.

Anderzijds staat er een bedrag opgenomen onder de liquide middelen dat op de bankrekening van het SVn is of nog wordt gestort.

Lening verbonden partijen

De lening van Vitens betreft een lening van een verbonden partij. Deze lening heeft nog een looptijd van 2 jaar. De jaarlijkse aflossing op deze lening bedraagt € 71.607.

Diverse verenigingen

Het risico op leningen die de gemeente heeft verstrekt aan plaatselijke verenigingen is beperkt. Vaak is er sprake van een subsidieband met de gemeente, zodat verrekening kan plaatsvinden.

Flottende activa

Onder de flottende activa worden afzonderlijk opgenomen de voorraden, de uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar, de liquide middelen en de overlopende activa.

Voorraden

De Voorraden zijn hier de Bouwgronden in Exploitatie.

a. Onderhanden werk waaronder bouwgronden in exploitatie

De exploitatie van gronden is een meerjarig productieproces, waarbij de (definitieve) resultaten pas bij afronding van het complex zichtbaar zijn.

Het gedetailleerde verloop binnen het verslagjaar was als volgt:

	Boek- waarde 31-12- 2018	Balans- waarde 31-12- 2018	Invester- ing	Inkom- sten	Saldo boek- waarde	Winst- uitname	Boek- waarde 31-12- 2019	Voor- ziening verlies com- plexen	Balans- waarde 31-12- 2019
Grondexploitatie									
Herenland Opheusden	943	522	87		1.030		1.030	456	574
Bonegraaf West	-349	-369	42		-307		-307	30	-337
ABC terrein	792	792	416		1.208		1.208		1.208
Herenland West	0	0	995	419	576		576		576
Fructus Dodewaard	0	0	356		356		356		356
Kastanjelaan Opheusden	0	0	41		41		41		41
Totaal	1.386	945	1.937	419	2.904	0	2.904	486	2.418

Voor projecten die naar verwachting worden afgesloten met een verlies is een 'voorziening verliezen grondexploitaties' gevormd. De balanswaarde bedroeg per 31-12-2019 € 2.904.000 (per 31-12-2018 € 1.386.000). De boekwaarde verminderd met de voorziening verliezen grondexploitaties per 31-12-2019 van € 486.000 (per 31-12-2018 € 441.000) is € 2.418.000 (per 31-12-2018 € 945.000). Voor een nadere toelichting op de grondexploitatie over 2019 wordt verwezen naar de toelichting op programma 3 Fysieke Omgeving en paragraaf 6 Grondbeleid.

Uitzettingen korter dan één jaar

Onder uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar worden afzonderlijk de vorderingen op openbare lichamen, verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen (als bedoeld in de wet Financiering Decentrale Overheden FIDO), overige verstrekte kasgeldleningen, uitzettingen in 's-Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar (schatkistbankieren), rekening-courantverhouding met het Rijk, exploitatie-overeenkomsten en overige vorderingen opgenomen.

Gespecificeerd:

	Boekwaarde 31-12-2019	Voorziening oninbaar	Balanswaarde 31-12-2019	Balanswaarde 31-12-2018
Vorderingen op openbare lichamen	3.627		3.627	3.491
Schatkistbankieren bij het Rijk	5.321		5.321	3.686
Exploitatie-overeenkomsten	1.647	131	1.516	2.011
Overige vorderingen	2.692	910	1.782	1.922
Totaal	13.287	1.041	12.246	11.110

De vorderingen op openbare lichamen werden opnieuw gerubriceerd. Onder deze vorderingen staan nu ook de vorderingen op de Belastingdienst van het BTW-compensatiefonds van € 3.580.000. Deze post werd voorheen verantwoord onder de overlopende activa. Voor de vergelijkbaarheid is het bedrag van vorig jaar ook aangepast naar de vorderingen op openbare lichamen (€ 3.422.000). De uitbetaling uit het BTW-compensatiefonds vindt medio 2020 plaats.

De regeling Schatkistbankieren decentrale overheden verplicht gemeenten eventuele overschotten in de liquide middelen te storten op een speciale bankrekening van de gemeente bij het Ministerie van Financiën. Het afstorten gebeurt dagelijks via het afkomen van het saldo van de BNG-rekening. Het drempelbedrag dat gemiddeld over een kwartaal buiten 's Rijks schatkist mag worden gehouden bedraagt voor het jaar 2019 € 432.420. De gemeente Neder-Betuwe heeft in 2019 het drempelbedrag geen enkele keer overschreden.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1.000)					
Verslagjaar					
(1)	Drempelbedrag	432,42			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	65	138	88	20
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	367	295	345	413
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
Verslagjaar					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	57.656			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	57.656			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	432,42			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	5.843	12.548	8.084	1.825
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	65	138	88	20

De exploitatie-overeenkomsten van € 1.647.000 gingen vooral over het ABC terrein en een bedrijvenpark voor aan de laanboomteelt gerelateerde ondernemingen. Voor de projecten die werden afgesloten met een verlies is een voorziening gevormd. Deze voorziening bedroeg per 31-12-2019 € 131.000 (per 31-12-2018 € 146.000) en is in mindering gebracht op de boekwaarde per 31 december.

Voor de overige vorderingen van € 2.692.000 (vorig jaar € 2.732.000) is een voorziening vanwege het risico van onvermogen tot innen gevormd van € 910.000 (vorig jaar € 810.000). De overige vorderingen betreffen debiteuren algemeen van € 1,1 miljoen (vorig jaar € 1,3 miljoen) en debiteuren werk en inkomen € 1,6 miljoen (vorig jaar € 1,5 miljoen).

Liquide middelen

Onderstaande tabel geeft een specificatie van de balanspost liquide middelen (x € 1.000).

	Boekwaarde per 31-12-2019	Boekwaarde per 31-12-2018
Kasgelden	1	1
Banktegoeden	94	353
Totaal	95	354

Onder de banktegoeden is het saldo van de Startersleningen bij het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn) opgenomen. In de toelichting op de financiële vaste activa is dit al genoemd. Hier wordt volstaan met de melding dat het totale saldo van het gemeentelijk aandeel in het fonds voor de Startersleningen per 31 december 2019 € 91.670 bedroeg.

Overlopende activa

Onder deze activa worden nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen opgenomen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen.

Gespecificeerd:

	Boekwaarde per 31-12-2019	Boekwaarde per 31-12-2018
Vooruitbetaalde bedragen	146	726
Nog te ontvangen van het Rijk	277	166
Nog te ontvangen van Provincie	57	58
Nog te ontvangen van het Rijk, overig, werkzaak	0	105
Nog te ontvangen bedragen overig	472	405
Overige overlopende activa	4	3
Totaal	956	1.463

Het per 31 december nog te ontvangen bedrag van het Rijk ging enerzijds over de algemene uitkering en anderzijds - in zowel 2019 als 2018 - over de bijdrage voor het onderzoeken en ruimen van conventionele explosieven van het Ministerie van Financiën. Daarnaast is in het kader van de VPB (Vennootschapsbelasting) over zowel 2018 als 2019 nog een bedrag terug te vorderen van de Belastingdienst van in totaal € 50.000. Het per 31 december nog te ontvangen bedrag van de Provincie ging zowel in 2018 als in 2017 over de bijdrage 'verenfonds' van de Provincie Gelderland.

Onder nog te ontvangen bedragen overig werden onder andere vorderingen opgenomen voor afrekening afvalstoffenheffingen, nog op te leggen aanslagen toeristen- en forensenbelasting en overeenkomsten voor initiatieven van derden.

Vaste passiva

Onder de vaste passiva is afzonderlijk het eigen vermogen, de voorzieningen, de vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer en ontvangen waarborgsommen opgenomen.

Eigen vermogen

Reserves zijn afgezonderde vermogensbestanddelen, voor zover niet bestemd om fluctuaties in de exploitatiesfeer op te vangen. Binnen de reserves werd onderscheid gemaakt tussen:

- Algemene reserve: deze heeft de functie van financiële buffer en wordt gebruikt voor het opvangen van financiële tegenvallers.
- Bestemmingsreserves: dit zijn reserves waarvan op grond van een besluit van de gemeenteraad een bepaalde (tijdelijke) bestemming is gegeven.

Het eigen vermogen bestaat uit de reserves en het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening. In de balans worden de reserves onderscheiden naar algemene- en bestemmingsreserves.

Gespecificeerd:	Stand per 31-12-2019	Stand per 31-12-2018
Algemene reserve	10.735	13.374
Bestemmingsreserves	15.948	14.504
Gerealiseerd resultaat	908	991
Totaal	27.591	28.869

Hierna worden de verschillende reserves toegelicht.

a. Algemene Reserve

Het verloop van de algemene reserve is als volgt:

	Saldo 31-12- 2018	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming resultaat 2018	Saldo 31-12- 2019
a. Algemene Reserve					
Algemene reserve (290001)	13.374	183	3.813	991	10.735

Deze reserve dient als financieel weerstandsvermogen (buffer) voor het opvangen van risico's waarvoor geen bestemmingsreserves of voorzieningen zijn gevormd ofwel het opvangen van onverwachte substantiële financiële tegenvallers. Aan de algemene reserve werd geen rente toegevoegd. In de paragraaf weerstandsvermogen is aangegeven in hoeverre deze reserve toereikend is en welke bekende risico's daarmee afgedekt werden. De minimale omvang van de reserve (als bufferfunctie) is bepaald op € 2 miljoen.

Het jaarrekeningresultaat in 2018 is bij het vaststellen van de jaarstukken 2018 op 4 juli 2019 geheel toegevoegd aan de algemene reserve. Bij het vaststellen is besloten om een bedrag van € 961.050 te bestemmen voor een aantal uitgaven die in 2019 zijn gedaan. Hiervan is € 791.000 gemuteerd binnen de algemene reserve. Er resteert nu nog een saldo van € 170.000. Dit bedrag is bestemd voor de overweg Polsestraat. De afrekening met ProRail zal naar verwachting plaatsvinden in 2020. Dit bedrag zal worden onttrokken aan de algemene reserve.

Toevoegingen

Warmtetransitie doorschuiven; uitgaven naar 2020 (3 ^e bestuursrapportage 2019)	30
Energietransitie doorschuiven; uitgaven naar 2020 (3 ^e bestuursrapportage 2019)	40
Projecten I&A- programmagids; uitgaven naar 2020 (3 ^e bestuursrapportage 2019)	103
Herziening bestemmingsplannen; uitgaven naar 2020 (3 ^e bestuursrapportage 2019)	10
Totaal toevoegingen	<u>183</u>

Onttrekkingen

Eenmalige onttrekking in het kader van incidentele lasten (cf primitieve begroting)	2.607
Dekking diverse uitgaven uit jaarrekeningresultaat 2018	791
Doorgeschoven budgetten decemberbrief 2018	415
Totaal onttrekkingen	<u>3.813</u>

Claims op de Algemene reserve

Op basis van besluitvorming door de gemeenteraad zijn in het verleden claims gelegd op de algemene reserve. Aangezien de daadwerkelijke uitgaven nog niet hebben plaatsgevonden zit de dekking voor deze uitgaven nog in de algemene reserve.

De totale omvang van deze claims bedraagt in de komende jaren € 1,9 miljoen op basis van de besluitvorming tot en met eind april 2020. Een specificatie van de inzet van de algemene reserve wordt in onderstaande tabel weergegeven.

Omschrijving	2020	2021	2022	2023
<i>Begroting 2020 & meerjarenbegroting 2021-2023</i>				
75 jaar bevrijding	€ 75.000			
JOP Opheusden	€ 15.000			
Actualisatie Landschapontwikkelplan (LOP)	€ 14.000			
Vorbereiding rondwegen Opheusden & Ochten	€ 500.000			
Herinrichten plantvakken Hoofdstraat Kesteren	€ 10.000			
Niet-vergunning gebonden Toezicht & Handhaving Wabo-taken ("vrije veld-toezicht")	€ 150.000	€ 150.000	€ 150.000	
Gemeentelijk vastgoed	€ 25.000			
Realisatie skatepark op multifunctionele sportaccommodatie	€ 32.500			
Ambulantisering en doordecentralisatie GGZ (Beschermd wonen)	€ 46.000	€ 46.000	€ 46.000	
Eerste inrichting Onderwijsleerpakket AED's	€ 12.400			
	€ 26.000			
<i>Overige raadsbesluiten t/m december 2019</i>				
Bijdrage realisatie Polsestraat	€ 170.000			
Budget voor klimaatdoelen	€ 237.000			
Warmtetransitie	€ 30.000			
Energietransitie	€ 40.000			
Projecten I&A-programmagids	€ 103.000			
Herziening bestemmingsplannen	€ 10.000			
Totaal claims op algemene reserve	€ 1.510.900	€ 196.000	€ 196.000	€ 0

b. Bestemmingsreserves

Het verloop van de verschillende bestemmingsreserves is als volgt:

	Saldo 31-12-2018	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2019
Reserve kapitaallasten	0	90		90
Reserve bovenwijkse voorzieningen	672	272	122	822
Reserve huisvesting Van Lodenstein	6.127		187	5.940
Reserve 3 Decentralisaties	819		819	0
Reserve precariobelasting	6.660	1.569		8.229
Reserve ruimtelijke ordening	122	8	30	100
Reserve Laanboomgebouw	104	107	20	191
Reserve omgevingswet	0	576		576
Totaal	14.504	2.622	1.178	15.948

Naar doelstelling of bestemming zijn hier de volgende bestemmingsreserves weergegeven:

Reserve Kapitaallasten Bovenwijkse voorzieningen (290049)

Deze reserve is nieuw gevormd in 2019. In de 3^e bestuursrapportage is gemeld dat een bedrag van € 90.000 in deze reserve werd gestort voor kapitaallasten om de afschrijvingen van de investeringen te dekken. Het ging hier om investeringen voor: opwaarderen stationsgebied, snelheid remmende maatregelen, Kruising Fruitstraat – Hoofdstraat Kesteren en Dorpsstraat Opheusden.

Reserve bovenwijkse voorzieningen (290011)

De reserve is bestemd voor het uitvoeren van infrastructurele werken, grootschalige groenvoorzieningen of nieuwe gebiedsontwikkelingen die het belang van één projectgebied overstijgen. De reserve is een omslagfonds dat voorziet in het kostenverhaal van bovenwijkse voorzieningen.

In 2019 zijn diverse bijdragen (totaal € 272.000) ontvangen vanwege grondverkopen. Er is een bedrag van € 90.000 onttrokken voor de reserve kapitaallasten bovenwijkse voorzieningen, zoals gemeld in de 3^e bestuursrapportage 2019. Verder is er € 25.000 onttrokken voor speelvoorzieningen in diverse kernen van € 25.000 en € 7.200 voor het treffen van snelheid remmende maatregelen.

Reserve huisvesting Van Lodenstein College (290018)

Deze reserve is gevormd voor de dekking van de kapitaallasten van de nieuwbouw van het Van Lodenstein College (exclusief Havo-top). In 2019 is er € 186.760 (conform begroting 2019) aan de reserve onttrokken om de jaarlijkse afschrijvingslasten van de onderbouw te dekken.

Reserve 3 decentralisaties (290043)

Met deze reserve worden fluctuaties en onvoorziene uitgaven opgevangen voor de zorg, te weten de Wmo, jeugdzorg en participatie. Als gevolg van de tekorten voor de drie decentralisaties is het bedrag van de reserve van € 819.003 geheel vrijgevallen ten gunste van de exploitatie.

Reserve precariobelasting (290045)

In afwachting van gerechtelijke uitspraken over deze belasting werden de opbrengsten gereserveerd. Inmiddels is duidelijk dat gemeenten tot en met 2021 precariobelasting mogen heffen. In 2019 werd duidelijk hoe deze reserve ten goede kan komen aan alle inwoners. Er is gekozen te investeren in windenergie. Dit plan wordt in 2020 verder uitgewerkt. In 2019 is de volledige opbrengst precariobelasting ad. € 1.568.314 toegevoegd aan de reserve.

Reserve ruimtelijke investeringen (290046)

Deze reserve is bestemd voor medefinanciering van ruimtelijke investeringen. In 2019 is een bedrag toegevoegd van € 8.000 en is € 30.000 onttrokken aan de reserve voor Landschapsonwikkeling (dorpsommetjes).

Reserve Laanboomgebouw (290048)

Met deze reserve zijn middelen beschikbaar waaruit de gemeente de bijdragen aan de vereniging Tree Center Opheusden betaalt voor de ontwikkeling, bouw en exploitatie van het Laanboomhuis. In 2019 is er een bedrag van € 107.336 toegevoegd aan de reserve in lijn met de derde bestuursrapportage 2019. In de grondexploitatie ABC SV is opgenomen dat de ontvangsten ten goede komen aan deze reserve. Verder is er € 20.000 onttrokken eveneens volgens de derde bestuursrapportage 2019.

Reserve omgevingswet (290044)

Stapsgewijs wordt er toegewerkt naar het werken met de nieuwe Omgevingswet. De invoeringskosten omgevingswet zijn gebaseerd op een jaarlijkse bijdrage per inwoner van afgerond € 7,- (bron VNG model; toelichting CIA 18-01-2018). In de kadernota 2019 is besloten om € 600.000 te storten in de voorziening voor de invoeringskosten van de Omgevingswet. Bij het samenstellen van de jaarstukken 2019 is hiervoor niet een voorziening maar een bestemmingsreserve omgevingswet gevormd. Uit de reserve worden verschillende werkzaamheden gefinancierd. Voor diverse kosten ten behoeve van de invoering van de Omgevingswet zijn er in 2019 uitgaven gedaan voor een bedrag van € 24.000 en dit resulteert in een dotatie van € 576.000 aan de reserve.

c. Gerealiseerd resultaat

Het gerealiseerd resultaat bij de jaarrekening 2018 is in lijn met het raadsbesluit van 4 juli 2019 bestemd. Voor het gerealiseerd resultaat bij de jaarrekening 2019 van € 908.000 wordt aan u een voorstel gedaan (zie hoofdstuk resultaatbepaling en resultaatbestemming) hoe dit resultaat te bestemmen.

De op 31 december gerealiseerde resultaten zijn als volgt:

	2019	2018
Gerealiseerd resultaat	908	991

Vreemd vermogen

Voorzieningen

Gespecificeerd:	Stand per 31-12-2019	Stand per 31-12-2018
Voorzieningen voor verplichtingen/verliezen en risico's	691	613
Egalisatievoorzieningen	3.605	2.247
Totaal	4.296	2.860

Hieronder zijn de diverse voorzieningen nader uitgesplitst naar toevoegingen, toepassingen en vrijval. Hoe de toevoegingen en toepassingen zijn samengesteld is nader toegelicht.

a. Voorzieningen voor verplichtingen/verliezen en risico's

	Saldo 31-12- 2018	Toe- voeging	Ont- trekking	Saldo 31-12- 2019
Wethouderspensioenen	613	78		691
	613	78	0	691

Voorziening wethouderspensioenen (291063)

De Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (APPA) regelt de pensioenrechten van bestuurders en hun nabestaanden. Daarvoor heeft gemeente Neder-Betuwe voor de wethouders het APPA-plan bij Loyalis Verzekeringen afgesloten. Omdat de waarde van de beleggingen schommelt, is gekozen om de noodzakelijke aanvulling aan te houden in een voorziening voor toekomstige verplichtingen. Om de beleggingstegoeden en de voorziening volledig aan te laten sluiten op de pensioenaanspraken en daarmee op de juiste niveaus te brengen, is in 2019 een bedrag van € 78.000 toegevoegd. In 2018 moest een bedrag van € 211.000 worden toegevoegd.

b. Egalisatievoorzieningen

De volgende voorzieningen zijn hier opgenomen:

	Saldo 31- 12-2018	Toe- voeging	Ont- trekking	Saldo 31- 12-2019
Onderhoud wegen en kunstwerken	1.144	1.210	1.374	980
Onderhoud gebouwen	303	265	21	547
Riolering	209	333		542
Verkeer en vervoer	344	784	102	1.026
Begraafplaatsen	116	26	13	129
Gemeentelijke Essen	0	260	24	236
Speelruimte beleid	131	62	48	145
	2.247	2.940	1.582	3.605

Voorziening onderhoud wegen en kunstwerken (291008)

De uitgaven in 2019 bedroegen € 1.374.000 en hielden vooral verband met de onderhoudswerkzaamheden aan elementenonderhoud en asfaltverhardingen. De begroting volgend is € 1.163.000 aan de voorziening toegevoegd. Daarnaast is er € 46.000 aan toegevoegd voor ontvangsten voor Innovatieve bermverharding dijken.

Voorziening onderhoud gebouwen (291042)

Het doel van de voorziening is het egaliseren van de kosten voor groot onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen volgens het onderhoudsschema dat is opgenomen in het Beheerplan Duurzaam Meerjarenonderhoud Gemeentelijke Gebouwen 2018-2021. Het in 2019 uitgevoerde onderhoud werd gedaan vooral aan de werkplaats Opheusden € 5.700 en aan gymtoestellen ter waarde van € 15.000. In 2019 is er € 265.000 aan toegevoegd.

Voorziening riolering (291043)

Het doel van de voorziening is het opvangen van afwijkingen tussen de baten en lasten van het rioolbeheer volgens het Verbreed Gemeentelijk Riolering Plan (VGRP) 2019-2023. Het exploitatieoverschot in 2019 van € 333.000 is aan de voorziening toegevoegd.

Voorziening verkeer en vervoer (291051)

Het doel van de voorziening is het dekken van de kosten van uitvoering van het verkeersveiligheidsplan, het Neder-Betuws Verkeers- en Vervoersplan (NBVVP). In totaal is er in 2019 een bedrag van € 784.000 aan toegevoegd. Voor uitgaven volgens het NBVVP is er in totaal € 102.000 aan kosten onttrokken aan deze voorziening.

Voorziening onderhoud begraafplaatsen (291057)

Het doel van de voorziening begraafplaatsen is het egaliseren van de kosten voor periodiek groot onderhoud aan de gemeentelijke begraafplaatsen volgens de nota Actualisatie begraafplaatsenbeheerplan gemeente Neder-Betuwe 2018-2021 en het Beleids- en beheerplan begraafplaatsen 2018-2021. Aan de voorziening is in 2019 een bedrag van € 26.000 toegevoegd. In 2019 is er een bedrag van € 5.900 gebruikt voor de Herinrichting begraafplaats Hervormde Kerk Dodewaard en onderhoud aan monumentale graven 2019 € 7.260.

Voorziening gemeentelijke essen (291065)

Om voor de veiligheid van onze gemeentelijke bomen te kunnen blijven zorgen en mogelijke besmetting van kweekgoed in het Laanboomcentrum zoveel mogelijk tegen te gaan, is een verdere progressieve aanpak van de aantasting door essentaksterfte belangrijk. Daarom is in de kadernota 2019 besloten om een voorziening voor gemeentelijke essen te vormen. Er werd dit jaar € 260.000 gestort in de voorziening en uit de voorziening wordt de komende jaren de inspectie en vervanging van de gemeentelijke essen gefinancierd. Er is in 2019 € 24.000 onttrokken aan de voorziening. Het ging vooral om snoeiwerkzaamheden in verband met de essentaksterfte ter waarde van € 16.000, het vervangen van bomen aan de Lagecampseweg voor een bedrag van € 2.600 en werkzaamheden voor de ontheffingsaanvraag aan de Bonegraafseweg ter waarde van € 5.500.

Voorziening speelruimten (291062)

Het doel van de voorziening is het egaliseren van de kosten voor periodiek groot onderhoud aan de gemeentelijke speelruimten (beheerplan speeltuinruimte 2015-2025). De storting in de voorziening was in 2019 € 62.250. De onttrekking aan de voorziening bedraagt € 48.285, waarmee o.a. het vervangen van rubber tegels door kunstgras op diverse locaties werd bekostigd, naast werkzaamheden aan de speelplek Mahoniastraat in Opheusden en het plaatsen van hekwerk op diverse locaties.

Vaste schulden > 1 jaar

	Saldo 31-12-2018	Opnamen	Aflossingen	Saldo 31-12-2019
Langlopende leningen	16.891	10.000	3.328	23.563

Het saldo van de langlopende leningen met een looptijd langer dan 1 jaar bedroeg € 23.563.000. In 2019 is één langlopende geldlening opgenomen van € 10 miljoen. Deze lening is aangetrokken bij Bank Nederlandse Gemeenten tegen een rente van 0,92% per jaar.

In het schuldrestant per 31 december 2019 is voor een totaalbedrag van ca. € 3,8 miljoen aflossingen 2020 begrepen, welke als kort vreemd vermogen is aan te merken. In 2019 is € 664.650 aan rentelast over deze leningen betaald (in 2018 was dit € 722.000).

Waarborgsommen

Het saldo van ontvangen waarborgsommen bedroeg per 31 december 2019 € 3.000. Per balansdatum 31 december 2018 was dit € 4.000. Het grootste deel hiervan bestaat uit waarborgsommen bij verhuur van garages en verzoeken om planschade.

Flottende passiva

Onder de vlottende passiva zijn de netto-vlottende schulden, met een rentetypische looptijd korter dan één jaar en de overlopende passiva opgenomen.

	Saldo 31-12-2019	Saldo 31-12-2018
Netto-vlottende schulden < 1 jr.	6.614	11.841
Overlopende passiva	2.882	2.727
Totaal	9.496	14.568

Netto-vlottende schulden, met een rente typische looptijd korter dan één jaar

De kortlopende schulden per 31 december 2019, respectievelijk 31 december 2018 bestaan uit:

	Saldo 31-12-2019	Saldo 31-12-2018
Kasgeldleningen	0	6.000
Crediteuren	3.541	4.055
Crediteuren overheid	292	1.031
Banksaldi	2.257	0
Bijdragen zorg	24	169
Afdracht loonheffing	500	491
Afdracht sociale lasten	0	95
Totaal	6.614	11.841

Er heeft een hernieuwde rubricering plaatsgevonden bij overige schulden. De schulden in het kader van de te betalen omzetbelasting van € 642.000 was vorig jaar opgenomen onder de overlopende passiva, maar deze post hoort thuis onder de vlottende passiva. De te betalen omzetbelasting is nu opgenomen onder de crediteuren overheid. Voor de vergelijkbaarheid zijn de cijfers van 2018 ook aangepast.

Onder de banksaldi zijn behalve de reguliere BNG bankrekeningen ook de bedragen opgenomen die verschuldigd zijn aan het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn) voor o.a. de duurzaamheidsleningen en leningen in het kader van Toekomst bestendig wonen. In de toelichting op de financiële vaste activa is dit reeds toegelicht. Hier wordt volstaan met de melding dat het totale saldo van het gemeentelijk aandeel voor het fonds Duurzaamheidsleningen per balansdatum € 119.907 bedroeg en voor Toekomst bestendig wonen € 58.800.

Overlopende passiva

Onder de overlopende passiva zijn verplichtingen opgenomen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende aan arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume; de van de Europese en Nederlandse overheid ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die lasten van volgende begrotingsjaren dekken; overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen.

Gespecificeerd:

	Saldo 31-12-2019	Saldo 31-12-2018
Nog te betalen bedragen aan het Rijk	594	637
Nog te betalen bedragen	1.665	1.717
Vooruit ontvangen middelen van het Rijk	415	142
Vooruit ontvangen middelen overige overheid	208	230
Vooruitontvangen bedragen	0	1
Totaal	2.882	2.727

Nog te betalen bedragen

De schuld aan de belastingdienst die vorig jaar was opgenomen onder de overlopende passiva is opnieuw gerubriceerd onder de vlottende passiva. De nog te betalen bedragen aan het Rijk behelzen o.a. BBZ (Bijzondere Bijstand Zelfstandigen) van € 553.000, de over 2019 nog te betalen rente van opgenomen langlopende geldleningen, de zogenaamde transitorische rente van € 237.000, diverse verplichtingen Wmo en Jeugd van € 300.000, afrekening uitvoeringskosten P-wet en schuldhulpverlening van € 166.000 en afrekening Sociale Werkvoorziening (WSW) van € 240.000.

Vooruit ontvangen middelen overheden

Onder de post 'vooruit ontvangen middelen overheden' zijn de van Europese en Nederlandse overheden ontvangen middelen met een specifiek bestedingsdoel opgenomen. Voor gemeente Neder-Betuwe gaat het om het Rijk en als overige overheid vooral de Provincie.

In de volgende tabel is het verloop van deze voorschotbedragen te zien.

	Saldo 31-12-2018	Toevoeging	Vrijval	Saldo 31-12-2019
Stimuleringsbijdragen woningbouw	10		10	0
Schuldhelpverlening	3		3	0
Zwerfafval (Nedvang)	36		24	12
Milieusubsidies	2		2	0
Project combinatiefunctie	23		23	0
Opruiming explosieven (Rijk)	116		2	114
Romeinse Toren	9			9
Rondweg Dodewaard	33		33	0
Weg onderlangs Dodewaard	39		39	0
Weg Hatro Heuningen	49		49	0
Dijkverbetering	12	7	0	19
Landschapsontwikkeling	40		12	28
Polsestraat	0	140		140
VVE gelden (onderwijsachrestandenenbeleid) (Rijk)	0	301		301
Totaal	372	448	197	623

Stimuleringsbijdragen woningbouw (296008)

Van de provincie is een bijdrage ontvangen voor diverse woningbouwprojecten. In 2019 is € 10.000 vrijgevallen ten gunste van de exploitatie.

Schuldhelpverlening (296013)

Het kabinet heeft in verband met de economische crisis incidenteel extra middelen beschikbaar gesteld voor de jaren 2009, 2010 en 2011 voor schuldhelpverlening. Met deze extra middelen moeten de gemeente het volgende realiseren: opvang van de extra toeloop op schuldhelpverlening, brede toegankelijkheid van de schuldhelpverlening en beperking van de wacht- en doorlooptijden. In 2019 is het restant bedrag van € 2.778 vrijgevallen ten gunste van de exploitatie.

Zwerfafval (296017)

Subsidie voor het gemeentelijk zwerfafvalfonds kan jaarlijks worden aangevraagd. Iedere gemeente kan voor de uitvoering van zwerfafvalacties een subsidiebedrag aanvragen van € 1,19 per inwoner. In 2013 is voor het eerst een aanvraag ingediend. De subsidie is gelabeld en een restant moet elk jaar één op één te worden doorgezet naar een volgend jaar. Gelden van deze subsidieregeling zijn bedoeld voor jaarlijkse uitvoering van zwerfafvalprojecten en de bijdragen lopen door tot en met 2022. Daarna volgt een definitieve eindafrekening tussen gemeenten en Nedvang. De uitgaven voor diverse zwerfafvalprojecten zijn hoger geweest dan regulier en hierdoor is er € 24.000 vrijgevallen ten gunste van de exploitatie.

Milieusubsidies (296018)

De provincie Gelderland heeft in drie tranches subsidiegelden ter beschikking gesteld voor een gemeentelijke regeling om isolatiemaatregelen aan woningen te stimuleren. De beschikking in 2010 bedroeg € 25.000, in 2011 € 100.000 en in 2013 € 120.000. Per woning gold een subsidie van een derde van de gemaakte kosten met een maximum van € 500. De afwikkeling van de resterende middelen van € 2.000 heeft in 2019 plaatsgevonden.

Project combinatiefunctie (impuls brede scholen, sport en cultuur) (296019)

Een combinatiefunctie is een functie, waarbij een werknemer in dienst is bij één werkgever, maar werkzaam is voor twee of meer sectoren, in dit geval onderwijs, sport en/of cultuur. Met combinatiefuncties worden de verbinding en samenwerking tussen sectoren versterkt. Hierdoor wordt het aanbod van binnen- en buitenschoolse onderwijs, sport en cultuur verrijkt en beter op elkaar afgestemd. In Neder-Betuwe is besloten om in 2011 een pilotjaar te starten, waarvan de uitvoering in 2012 viel. In 2012 heeft u besloten dat het project vooralsnog voortgezet moest worden. Het saldo van € 23.000 per 1 januari 2019 is ingezet ten gunste van het exploitatiebudget combinatiefuncties om hiermee de sportparkmanager als verenigingsondersteuner te bekostigen.

Opruimen Explosieven (296020)

Vanaf 2010 ontvangt Neder-Betuwe via het gemeentefonds een bijdrage voor de kosten rond het opsporen van conventionele explosieven uit de Tweede Wereldoorlog. Derdengelden opruiming explosieven is opgebouwd uit ontvangen bedragen van het Rijk in het kader van de bommenregeling 2010-2014 en de huidige bommenregeling volgens de septembercirculaire gemeentefonds 2014. Deze ontvangen bedragen zijn bedoeld voor onderzoek naar en de ruiming van conventionele explosieven. Als bevoegd gezag in het kader van openbare orde en veiligheid worden deze derdengelden ingezet waarvoor ze zijn bedoeld. Dat is: voor het verrichten van onderzoek om te komen tot een redelijk en proportioneel Conventionele Explosieven (CE-) beleid. Dit geldt als afwegingskader voor de omgang met de risico's van (niet gesprongen) conventionele explosieven.

Dit onderzoek stond op de planning voor 2019. Maar toen het Rijk de vaststelling van de wijziging van het Arbeidsomstandighedenbesluit doorschoof naar 2020 is besloten het onderzoek door te schuiven naar 2020. Er moet eerst duidelijkheid komen over de betekenis van de nieuwe landelijke wetgeving voordat we in samenspraak met andere gemeenten komen tot proportioneel beleid. Het onderzoek waarbij onder meer de bodembelastingkaart geactualiseerd moet worden, zal naar verwachting circa € 100.000 bedragen.

Romeinse Toren (296022)

Van de provincie Utrecht is een bijdrage van € 18.000 ontvangen voor het project 'Romeinse wachttore'. Deze gelden zijn geoorloofd door de provincie en daarom gereserveerd. In 2019 hebben geen uitgaven plaatsgevonden ten laste van deze bijdrage. De verwachting is dat deze middelen in 2020 ingezet worden voor het zichtbaar maken van de historische tijdlijn nabij het recreatiepark De Betuwelinie.

Rondweg Dodewaard (296023)

Door de provincie Gelderland is een subsidie van € 3.000.000 toegekend voor de aanleg van de rondweg Dodewaard. Inmiddels zijn alle toegekende subsidietermijnen ontvangen. Voor de aanleg en bijkomende kosten is inmiddels € 2.967.000 verantwoord. De definitieve afrekening met de Provincie heeft plaatsgevonden en hierdoor is het resterende saldo ten gunste van de exploitatie geboekt.

Weg onderlangs Waalwaard, Dodewaard (296025)

Door de provincie Gelderland is een subsidie van € 1.200.000 toegekend voor de aanleg van de weg onderlangs de dijk in de Waalwaard, Dodewaard. Hierop is eerst een voorschot van 80% ofwel € 960.000 ontvangen en in 2018 is een aanvullend voorschot ontvangen van € 132.000. Voor de aanleg en bijkomende kosten is inmiddels € 1.053.000 verantwoord. De definitieve afrekening met de Provincie heeft plaatsgevonden en hierdoor is het resterende saldo ten gunste van de exploitatie geboekt.

Revitaliseren industrieterrein Heuningse (296026)

De provincie Gelderland heeft een subsidie toegekend voor het revitaliseren van het industrieterrein Heuningse in Ochten. In 2019 is deze subsidie terugbetaald aan de Provincie.

Dijkverbetering Hagestein Opheusden (296027)

Hiervoor is van derden € 29.000 en van de provincie € 15.000 ontvangen, terwijl aan de stichting Landschapsbeheer Gelderland een bedrag van € 32.000 is betaald voor het Klompenpad. In 2019 is een subsidie van de Provincie ontvangen van € 7.500 volgens de toezegging van de Provincie.

Landschap ontwikkelingsplan (296029)

Hiervoor is van derden in 2018 € 40.000 ontvangen. In 2019 is € 11.677 naar de exploitatie geboekt voor uitgaven aan het Landschap ontwikkelingsplan.

Polsestraat (296031)

In 2019 is er een voorschotbedrag ontvangen van € 140.000 van de Provincie Gelderland voor de aanpak van de overweg aan de Polsestraat in Opheusden. De spoorwegovergang was op dat moment nog met tijdelijke maatregelen afgesloten. Hierover moet nog een definitief besluit worden genomen, maar dit kan pas nadat het beroep door de Rechtbank is behandeld. Zolang alle maatregelen niet genomen kunnen worden, kan de afrekening met ProRail nog niet plaatsvinden.

VVE gelden (onderwijsachterstandenbeleid) (296032)

Van het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen is een beschikking ontvangen voor Onderwijsachterstandenbeleid. De niet bestede middelen in 2019 bedroegen € 301.000. Deze gelden kunnen tot uiterlijk het jaar 2022 voor onderwijsachterstandenbeleid worden ingezet. Als deze gelden niet worden besteed, geldt een terugbetalingsverplichting aan het Rijk. Het onderwijsachterstandenbeleid is onderdeel van de SISA-bijlage die in onze jaarstukken is opgenomen.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Borgstellingen en garantstellingen

Aan de passiefzijde van de balans is buiten de balanstelling het bedrag opgenomen waarvoor aan natuurlijke en rechtspersonen borg- of garantstellingen zijn verstrekt. Deze bedragen voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke- en rechtspersonen kunnen als volgt naar de aard van de geldlening gespecificeerd worden:

<i>bedragen x € 1.000</i>	Oorspronkelijke lening	Rentepercentage in %	Per 31-12-2019	Per 31-12-2018
Bouw woningen SWB/Woningstichting Dodewaard	26.092	div	16.448	24.135
Bouw woningen C.V. Casterhoven	22.000	0	22.000	22.000
Bouw woningen Stichting woonzorg Nederland	2.597	0,93	1.558	1.818
Aanleg waterleiding Vitens	190	variabel	107	106
Aanschaf veerpont	695	variabel	118	141
Medel	2.500	2,75	1.250	2.500
Uitvoeringsorganisatie Breedband	7.140		7.140	0
Subtotaal			48.621	50.700
Hypotheken particulieren	1.369	div	178	378
Totaal			48.799	51.078

In de raadsvergadering van 26 september 2019 is het besluit genomen om de gemeenschappelijke regeling Uitvoeringsorganisatie Breedband op te richten. Deze organisatie gaat in regionaal verband een fysiek breedbandnetwerk aanleggen. Voor de realisatie van het totale project moet de uitvoeringsorganisatie een lening aangaan. Op basis van de verdeelsleutel komt de garantie voor gemeente Neder-Betuwe uit op een bedrag van € 7.140.000. In 2019 is de gemeente niet aangesproken en hebben geen betalingen plaatsgevonden voor de verleende borg- en garantstellingen.

De gemeente staat voor de leningen voor de bouw van de woningen SWB etc. en St. Woonzorg voor 50% garant en de overige bedragen die in bovenstaande tabel per balansdatum worden weergegeven geven aan waar de gemeente Neder-Betuwe in totaliteit borg (100%) voor staat.

BNG Bank

Er is een rekening-courant krediet bij de Bank Nederlandse Gemeenten van € 2.250.000.

CAK

Over de eigen bijdragen die het CAK int en aan de gemeenten afdraagt, geldt op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV het volgende.

Een aanvrager van een voorziening zoals een hulp in de huishouding, ondersteuning of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de Wmo een eigen bijdrage verschuldigd. Het CAK is het publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan (zbo) dat door de wetgever is belast met de berekening, oplegging en incasso van de eigen bijdrage.

Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Daarom valt die niet valt onder de reikwijdte van de rechtmatigheidscontrole door de accountant van de gemeente.

Dat betekent dat door gemeenten geen zekerheden over de omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid op persoonsniveau, zoals hiervoor is toegelicht. De gemeente zal deze onzekerheid in de jaarstukken moeten noemen, ook al ligt de oorzaak niet bij de gemeente.

Langlopende financiële verplichtingen

De gemeente is voor toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijkende, financiële verplichtingen. Hierna volgt een opsomming van de belangrijkste:

ICT Contracten	
<u>Contractpartij</u>	<u>Omschrijving</u>
Aces	MS Online
NedGraphics B.V.	Overeenkomst NedGraphics Cloudservices
PinkRocade Local Government	Hosting services
Reguliere contracten	
<u>Contractpartij</u>	<u>Omschrijving</u>
Van der Bijl & Heerman	Onderhoud begraafplaatsen
Gemeente Buren	DVO Participatiewet
Gemeente Buren	Bewerkerovereenkomst
EvenWerkt	Inhuur tgv raamovereenkomst Gemeentewinkel
Greenchoice	Levering elektra
Kenter	Meet- en Informatiediensten
Gebr. Van Kessel	
Wegenbouw B.V.	raamovereenkomst asfaltverhardingen
Liander	Aansluiting en transport elektriciteit grootverbruikers
De Lei Interim	Inhuur projectmanagement
Maandag Interim	Raamovereenkomst tijdelijke inhuur front office medewerker
Professionals B.V.	burgerzaken en KCC medewerker
Medipoint	Raamovereenkomst advies, uitleen, verkoop en verhuur van zorg- en welzijnsmiddelen
Nobra Lux BV	Begeleiding van aanbestedingen
Personenvervoer	
Vijfstromenland	Raamovereenkomst leerlingenvervoer
PostNL Marketing & Sales B.V.	Contract Post.nl inzake postbezorging en breng- en haalservice
Spigraph Networkk	Onderhoud Scanner
Tempo-Team Uitzenden B.V.	Raamovereenkomst tijdelijke inhuur frontoffice medewerker
4Value B.V.	burgerzaken en KCC medewerker
Werkzaak Rivierenland	Dienstverlening en waarderingsapplicatie Wet WOZ
ZIUT	Schoonmaakcontract
	Opdracht renovatie openbare verlichting

Daarnaast heeft de gemeente een huurcontract afgesloten voor de duur van meerdere jaren. Hiervan is het volgende overzicht gemaakt met daarbij de financiële verplichtingen voor de toekomstige jaren vermeld.

Externe partij	Onderwerp	Duur t/m	Toekomstige financiële verplichting na 2019 in €	Toekomstige financiële verplichting na 2018 in €
Konica	Huur printers/kopieermachines m.i.v. 1-6-2016 gedurende 4 jaar, resterend jaarlijks huurbedrag voor 2019 € 28.733 en voor 2020 € 11.972	31-5-2020	11.972	40.705

Corona

De uitbraak van COVID-19 (Corona) eind februari 2020 heeft een enorme impact op de Nederlandse samenleving en ook op de gemeente Neder-Betuwe. De wereldwijde pandemie leidt tot ongekennde omstandigheden. Voor de aanpak van COVID-19 kijken wij wat we, aanvullend op de landelijk maatregelen van het Rijk, kunnen doen. Dit raakt veel beleidsterreinen van onze organisatie. We streven naar een zo adequaat mogelijke uitvoering van de landelijke en lokale maatregelen en naar zoveel mogelijk continuïteit van de reguliere werkzaamheden en van noodzakelijke (digitale) besluitvorming en hebben daarvoor de nodige interne maatregelen genomen. Vanzelfsprekend hebben de getroffen maatregelen ook grote gevolgen voor gemeente Neder-Betuwe. Die gevolgen zijn op meerdere gebieden zichtbaar, zowel op het vlak van bedrijfsvoering als financieel. Het ontbreekt op het moment van opmaken van het jaarverslag en de jaarrekening nog aan voldoende informatie over de consequenties om een financiële risicoberekening te maken voor de organisatie. Wij volgen de impact nauwgezet en informeren de gemeenteraad hierover actief de gemeenteraad via de reguliere P&C-cyclus. Op het moment van het opmaken van deze jaarstukken is de omvang van de financiële risico's voor de gemeente is nog moeilijk te kwantificeren zodat Covid-19 niet in de berekening van de weerstandscapaciteit is meegenomen.

BIJLAGEN

Single Information Single Audit (SISA)

SISA bijlage verantwoordingsinformatie 2019 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 27 januari 2020								
BZK	C1	Regeling Reductie Energiegebruik	Totaal ontvangen beschikking	Projectnaam/ nummer	Besteding (jaar T)	Bestedingen (jaar T) komen overeen met ingediende projectplan (JA/NEE)	Besteding (Jaar T) aan afwijkingen. Alleen invullen bij akkoord ministerie.	Cumulatieve bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie
		Gemeenten	Aard controle R Indicatornummer: C1 / 01	Aard controle R Indicatornummer: C1 / 02	Aard controle R Indicatornummer: C1 / 03	Aard controle R Indicatornummer: C1 / 04	Aard controle R Indicatornummer: C1 / 05	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C1 / 06
			€ 269.529	2019-624806	€ 0	Ja		€ 0
			Kopie projectnaam/ nummer Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C1 / 07	Toelichting Aard controle R Indicatornummer: C1 / 08	Eindverantwoording Ja/Nee Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C1 / 09			
			2019-624806		Nee			
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, ouders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)			
		Gemeenten	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 01	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 02	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 03			
			312.666	30.516	37.344			
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D8 / 04	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag Aard controle R Indicatornummer: D8 / 05	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D8 / 06	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag Aard controle R Indicatornummer: D8 / 07		
OCW	D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018 (OAB)	Correctie besteding 2018 aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO).	Correctie besteding 2018 aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO).	Correctie besteding 2018 aan afspraken over voor- en voegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, ouders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO).	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	
		Gemeenten	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 01	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 02	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 03	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 04		
			-€ 16.934	€ 0	€ 0	€ 0		
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D9 / 05	Correctie besteding 2018 aan andere gemeenten overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid. Bij een lagere besteding dient u voor het bedrag een minteken op te nemen. Bedrag Aard controle R Indicatornummer: D9 / 06	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D9 / 07	Correctie besteding 2018 aan andere gemeenten overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid. Bij een lagere besteding dient u voor het bedrag een minteken op te nemen. Bedrag Aard controle R Indicatornummer: D9 / 08		

SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeente deel 2019 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wvgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente 1.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente 1.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente 1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente 1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente 1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente 1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06	
			€ 3.147.311	€ 56.977	€ 223.587	€ 1.021	€ 19.621	€ 0	
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente 1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente 1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente 1.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente 1.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 10	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente 1.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 11	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2 / 12	
€ 83.075	€ 122	€ 0	€ 188.082	€ 1.089	Ja				
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) gemeente deel 2019 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05	Besteding (jaar T) Bob Aard controle R Indicatornummer: G3 / 06	
			€ 6.291	€ 97.000	€ 8.525	€ 42.080	€ 23.678	€ 0	
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 07	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 Aard controle R Indicatornummer: G3 / 08	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3 / 09				
€ 0	€ 0	Ja							
VWS	H4	Specifieke uitkering Sport Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) Aard controle R Indicatornummer: H4 / 01	Projectnaam / nummer Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 02	Totale aanvraag per project (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (automatisch berekend) Aard controle R Indicatornummer: H4 / 03	Verrekening (jaar T) Onroerende zaken (sportaccommodaties) per project ten laste van Rijksmiddelen Aard controle R Indicatornummer: H4 / 04	Verrekening (jaar T) Roerende zaken sportbeoefening en sportstimulering per project ten laste van Rijksmiddelen Aard controle R Indicatornummer: H4 / 05	Verrekening (jaar T) overige kosten per project ten laste van Rijksmiddelen Aard controle R Indicatornummer: H4 / 06	
			1 € 202.553	1.2 Renovatie	€ 56.465	€ 56.465	€ 0	€ 0	
			2	1.3 Onderhoud	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			3	2.2 Dienstverlening	€ 48.330	€ 0	€ 48.330	€ 0	
			4	2.3 Exploitatie	€ 62.853	€ 0	€ 62.853	€ 0	
			5	Overige kosten	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
				Kopie projectnaam / nummer Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 07	Totale besteding (Jaar T) per project ten lasten van Rijksmiddelen (automatische berekening) Aard controle R Indicatornummer: H4 / 08	Percentage besteed (Jaar T) per project tenopzichte van aanvraag ten laste van Rijksmiddelen (automatische berekening) Aard controle R Indicatornummer: H4 / 09	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 10	Overig (Jaar T) ten opzichte van ontvangen Rijksbijdrage - automatisch ingevuld Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 11	
			1	1.2 Renovatie	56465	27,88%		€ 34.905	
			2	1.3 Onderhoud		0,00%			
			3	2.2 Dienstverlening	48330	23,86%			
4	2.3 Exploitatie	62853	31,03%						
5	Overige kosten		0,00%						

Lasten en Baten per taakveld

Lasten 2019	Begr.P 2019	Begr.P+W 2019	Werkelijk	Vershil
** FIN_0-2.18 Burgerzaken	757.905	806.821	815.619	8.798-
** FIN_0-1.18 Bestuur	1.507.192	1.730.407	1.765.917	35.510-
*** PGR1 BESTUUR EN DIENSTVERLENING	2.265.097	2.537.228	2.581.536	44.308-
** FIN_1-1.18 Crisisbeheersing en brandw	1.576.870	1.911.870	1.664.596	247.274
** FIN_1-2.18 Openbare orde en veiligheid	294.346	290.341	333.007	42.666-
*** PGR2 OPENBARE ORDE EN VEILIGHEI	1.871.216	2.202.211	1.997.603	204.608
** FIN_2-2.18 Parkeren				
** FIN_8-3.18 Wonen en bouwen	605.925	901.400	827.888	73.512
** FIN_8-2.18 Grondexploitatie (niet-bed	648.328	3.321.974	2.153.185	1.168.789
** FIN_8-1.18 Ruimtelijke ordening	1.408.863	1.660.955	1.489.154	171.801
** FIN_7-5.18 Begraafplaatsen en cremato	305.971	305.915	296.705	9.209
** FIN_7-4.18 Milieubeheer	1.832.369	2.026.401	1.881.924	144.477
** FIN_7-3.18 Afval	1.649.431	1.804.431	1.855.534	51.103-
** FIN_7-2.18 Riolering	1.919.389	1.851.335	1.848.240	3.095
** FIN_5-7.18 Openbaar groen en (openluc	1.625.396	1.893.955	1.869.835	24.120
** FIN_5-5.18 Cultureel erfgoed	90.736	136.329	105.448	30.881
** FIN_2-5.18 Openbaar vervoer	91.189	114.698	120.198	5.499-
** FIN_2-1.18 Verkeer en vervoer	3.242.200	3.772.853	3.451.317	321.535
** FIN_0-3.18 Beheer overige gebouwen en	373.595	353.850	338.057	15.793
*** PGR3 fYSIEKE LEEFOMGEVING	13.793.393	18.144.097	16.237.486	1.906.611
** FIN_3-4.18 Economische promotie	152.877	118.783	161.529	42.746-
** FIN_3-3.18 Bedrijvenloket en bedrijfs	39.448	47.118	67.758	20.641-
** FIN_3-2.18 Fysieke bedrijfsinfrastruc	6.595.069	4.027.092	1.685.276	2.341.816
** FIN_3-1.18 Economische ontwikkeling	162.914	244.414	202.817	41.597
*** PGR4 ECONOMIE	6.950.308	4.437.407	2.117.380	2.320.027
** FIN_7-1.18 Volksgezondheid	973.145	936.190	923.238	12.952
** FIN_6-82.18 Geëscaleerde zorg 18-	786.959	867.974	898.869	30.895-
** FIN_6-81.18 Geëscaleerde zorg 18+	95.371	111.531	95.065	16.466
** FIN_6-72.18 Maatwerkdienstverlening 18	4.922.071	6.206.247	7.088.785	882.538-
** FIN_6-71.18 Maatwerkdienstverlening 18	282.169	254.169	238.314	15.855
** FIN_6-6.18 Maatwerkvoorziening (WMO)	741.752	1.211.434	1.259.124	47.690-
** FIN_6-5.18 Arbeidsparticipatie	352.670	453.076	387.267	65.809
** FIN_6-4.18 Begeleide participatie	3.969.343	4.250.774	4.337.562	86.788-
** FIN_6-3.18 Inkomensregelingen	5.267.290	5.048.794	5.204.078	155.284-
** FIN_6-2.18 Wijkteams	1.008.380	909.076	850.697	58.379
** FIN_6-1.18 Samenkracht en burgerparti	845.296	1.039.594	1.014.163	25.431
*** PGR5 WMO, JEUGDZORG EN PARTICIP	19.244.446	21.288.858	22.297.161	1.008.303-
** FIN_5-4.18 Musea				
** FIN_5-6.18 Media	375.377	390.123	383.973	6.150
** FIN_5-3.18 Cult.presentatie, -product	276.866	417.853	262.951	154.902
** FIN_5-2.18 Sportaccommodaties	1.023.570	1.086.506	1.100.045	13.539-
** FIN_5-1.18 Sportbeleid en activering	200.230	335.722	338.525	2.803-
** FIN_4-3.18 Onderwijsbeleid en leerlin	1.251.745	1.533.960	1.168.110	365.850
** FIN_4-2.18 Onderwijshuisvesting	1.336.124	1.319.376	1.275.619	43.758
** FIN_4-1.18 Openbaar basisonderwijs	237.301	237.014	264.958	27.943-
*** PGR6 ONDERWIJS, SPORT EN WELZIJ	4.701.214	5.320.555	4.794.181	526.374
** FIN_0-8.18 Overige baten en lasten	60.465-	15.001		15.001
** FIN_0-64.18 Belastingen overig	87.450	90.670	225.847	135.177-
** FIN_0-62.18 OZB niet-woningen	21.614	21.614	21.614	
** FIN_0-61.18 OZB woningen	265.588	270.731	234.879	35.852
** FIN_0-5.18 Treasury	146.572-	187.863	136.952	50.911
** FIN_0-4.18 Overhead	6.959.555	7.380.094	7.065.790	314.303
** FIN_0-9.18 Vennootschapsbelasting (Vp			37.784-	37.784
*** PGR7 ALG.DEKK.MIDD, OVERHEAD, V	7.127.170	7.965.972	7.647.298	318.674
**** PGR PROGRAMMA'S 2018	55.952.843	61.896.328	57.672.645	4.223.683
** FIN_0-10.18 Mutaties reserves	1.348.397	2.155.177	2.804.836	649.659-
*** SOPP18 Stortingen (+) en onttrekki	1.348.397	2.155.177	2.804.836	649.659-
**** SOPP2018 Stortingen (+) en onttrekk	1.348.397	2.155.177	2.804.836	649.659-
** FIN_0-11.18 Res. van de rekening van b	203.413	178.461		178.461
*** SOPG18 Resultaat van baten (+) en	203.413	178.461		178.461
**** SOPG2018 Resultaat van baten (+) en	203.413	178.461		178.461
**** Totaal lasten van progr.	57.504.653	64.229.965	60.477.481	3.752.484

Baten 2019	Begroot 2019	Begroot P + W	Werkelijk	Vershil
** FIN_0-2.18 Burgerzaken	337.936-	337.936-	438.549-	100.613
** FIN_0-1.18 Bestuur			5.000-	5.000
*** PGR1 BESTUUR EN DIENSTVERLENING	337.936-	337.936-	443.549-	105.613
** FIN_1-1.18 Crisisbeheersing en brandw		330.000-	92.039-	237.961-
** FIN_1-2.18 Openbare orde en veiligheid	18.365-	18.365-	19.740-	1.375
*** PGR2 OPENBARE ORDE EN VEILIGHEI	18.365-	348.365-	111.779-	236.586-
** FIN_2-4.18 Economische havens en wate				
** FIN_8-3.18 Wonen en bouwen	807.472-	1.178.077-	1.027.204-	150.873-
** FIN_8-2.18 Grondexploitatie (niet-bed	579.591-	4.251.266-	3.249.724-	1.001.543-
** FIN_8-1.18 Ruimtelijke ordening	648.726-	605.887-	787.704-	181.817
** FIN_7-5.18 Begraafplaatsen en cremato	297.024-	297.024-	300.994-	3.970
** FIN_7-4.18 Milieubeheer	11.208-		2.114-	2.114
** FIN_7-3.18 Afval	1.828.758-	2.003.446-	2.060.756-	57.310
** FIN_7-2.18 Riolering	2.087.373-	2.086.179-	2.161.184-	75.005
** FIN_5-7.18 Openbaar groen en (openluc	177.209-	259.209-	329.272-	70.062
** FIN_5-5.18 Cultureel erfgoed	0	0	569-	569
** FIN_2-5.18 Openbaar vervoer	68.100-	68.100-	63.510-	4.591-
** FIN_2-1.18 Verkeer en vervoer	68.011-	68.011-	150.770-	82.759
** FIN_0-3.18 Beheer overige gebouwen en	118.163-	59.977-	56.486-	3.491-
*** PGR3 fYSIEKE LEEFOMGEVING	6.691.636-	10.877.177-	10.190.285-	686.893-
** FIN_3-4.18 Economische promotie	10.000-		8.351-	8.351
** FIN_3-3.18 Bedrijvenloket en bedrijfs	3.753-	3.753-	11.729-	7.976
** FIN_3-2.18 Fysieke bedrijfsinfrastruc	6.096.073-	3.573.618-	1.369.627-	2.203.991-
*** PGR4 ECONOMIE	6.109.826-	3.577.371-	1.389.707-	2.187.664-
** FIN_7-1.18 Volksgezondheid			892-	892
** FIN_6-71.18 Maatwerkdienstverlening 18	75.000-	111.937-	139.368-	27.431
** FIN_6-6.18 Maatwerkvoorziening (WMO)			2.500-	2.500
** FIN_6-4.18 Begeleide participatie		31.846-	32.079-	233
** FIN_6-3.18 Inkomensregelingen	3.809.809-	4.143.841-	4.101.296-	42.545-
** FIN_6-2.18 Wijkteams			6.083-	6.083
*** PGR5 WMO, JEUGDZORG EN PARTICIP	3.884.809-	4.287.624-	4.282.217-	5.407-
** FIN_5-6.18 Media			8.788-	8.788
** FIN_5-3.18 Cult.presentatie, -product	55.404-	55.404-	46.248-	9.156-
** FIN_5-2.18 Sportaccommodaties	565.430-	683.822-	626.237-	57.584-
** FIN_5-1.18 Sportbeleid en activering		47.922-	46.899-	1.023-
** FIN_4-3.18 Onderwijsbeleid en leerlin	178.415-	577.323-	277.132-	300.191-
*** PGR6 ONDERWIJS, SPORT EN WELZIJ	799.249-	1.364.471-	1.005.305-	359.166-
** FIN_0-7.18 Alg.uitkeringen en ov. uit	30.332.862-	31.790.292-	31.873.161-	82.868
** FIN_0-8.18 Overige baten en lasten				
** FIN_0-64.18 Belastingen overig	1.561.538-	1.719.805-	1.827.595-	107.790
** FIN_0-62.18 OZB niet-woningen	1.514.849-	1.536.369-	1.534.836-	1.533-
** FIN_0-61.18 OZB woningen	3.348.080-	3.406.560-	3.407.782-	1.222
** FIN_0-5.18 Treasury	72.927-	80.921-	100.448-	19.527
** FIN_0-4.18 Overhead	38.666-	190.483-	227.122-	36.639
*** PGR7 ALG.DEKK.MIDD, OVERHEAD, V	36.868.922-	38.724.430-	38.970.944-	246.513
**** PGR PROGRAMMA'S 2018	54.710.743-	59.517.375-	56.393.786-	3.123.589-
** FIN_0-10.18 Mutaties reserves	2.793.910-	4.712.590-	4.991.390-	278.800
*** SOPP18 Stortingen (+) en ottrekki	2.793.910-	4.712.590-	4.991.390-	278.800
**** SOPP2018 Stortingen (+) en onttrekk	2.793.910-	4.712.590-	4.991.390-	278.800
**** Totaal baten van progr.	57.504.653-	64.229.965-	61.385.176-	2.844.789-